

ปัญหาความรับผิดชอบทางแพ่งของไปรษณีย์เมื่อรับส่งสินค้าที่เกิดจากการซื้อขาย

นางสาวชุตินา ศรีทองแท้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)

are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

สาขาวิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CIVIL LIABILITY PROBLEMS IN POST SERVICE FROM CONTRACTS OF SALE

Miss Chutima Sritongtae

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws Program in Laws

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2015

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ปัญหาความรับผิดชอบทางแพ่งของไปรษณีย์เมื่อรับส่งสินค้าที่ เกิดจากการซื้อขาย
โดย	นางสาวชุตติมา ศรีทองแท้
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ศาสตราจารย์ ดร.ศนันท์กรณ์ โสทธิพันธ์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

.....คณบดีคณะนิติศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.นันทวัฒน์ บรมานันท์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชัยนติ ไกรกาญจน์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ศาสตราจารย์ ดร.ศนันท์กรณ์ โสทธิพันธ์)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ มณีศรี)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.พินัย ฅน นคร)

ชุดิมา ศรีทองแท้ : ปัญหาความรับผิดทางแพ่งของไปรษณีย์เมื่อรับส่งสินค้าที่เกิดจากการซื้อขาย (CIVIL LIABILITY PROBLEMS IN POST SERVICE FROM CONTRACTS OF SALE) อ.ที่ปริภษาวิทยานิพนธ์
หลัก: ศ. ดร.ศนันท์กรณ โสทธิพันธุ์, 182 หน้า.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาถึงหลักการให้ความคุ้มครองผู้ซื้อสินค้า จากการซื้อขายสินค้าที่ผู้ขายมีการส่งมอบตัวทรัพย์สินที่ซื้อขายให้แก่ผู้ซื้อโดยใช้บริการไปรษณีย์ ตามหลักของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 463 ผู้ขายซึ่งต้องส่งทรัพย์สินที่ซื้อขายจากที่แห่งหนึ่งไปยังอีกแห่งหนึ่ง เมื่อได้ส่งมอบทรัพย์สินที่ขายให้แก่ไปรษณีย์ ถือว่าการชำระหนี้ของผู้ขายสมบูรณ์แล้ว การส่งมอบให้แก่ไปรษณีย์ของผู้ขายเท่ากับเป็นการส่งมอบให้แก่เจ้าหนี้ซึ่งเป็นผู้ซื้อ เมื่อผู้ซื้อได้รับทรัพย์สินที่สั่งซื้อและทรัพย์สินนั้นเสียหาย หรือบุบสลาย หรือสูญหายระหว่างทางผู้ขายจึงไม่ต้องรับผิด ซึ่งในการซื้อขายสินค้า ผู้ซื้อควรจะต้องได้รับทรัพย์สินที่ซื้อในสภาพสมบูรณ์มิฉะนั้นผู้ขายต้องรับผิด จึงเป็นที่มาของการศึกษาวิจัยในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

จากการศึกษาพบว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 463 ของไทยรับมาจากประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา 447 แต่รับมาเพียงบางส่วน ทำให้ถือว่าเมื่อผู้ขายส่งมอบให้แก่ไปรษณีย์เท่ากับส่งมอบให้แก่ผู้ซื้อสำเร็จ ซึ่งแท้จริงแล้วการใช้ในกฎหมายแพ่งเยอรมันนั้น จะถือว่าส่งมอบให้แก่ผู้ซื้อสำเร็จ ในกรณีที่ผู้ขายนั้นขายสินค้าที่ผู้ซื้อนั้นต้องรับสินค้าที่ซื้อไปเอง หรือผู้ซื้อนั้นต้องขนสินค้าที่ซื้อไปเองแต่ผู้ซื้อต้องการให้ผู้ขายส่งมอบให้แก่ผู้ซื้อ จึงตกลงกันให้ผู้ขายใช้ผู้ขนส่งในการส่งสินค้ามาให้แก่ผู้ซื้อเท่านั้น อย่างไรก็ตามในกฎหมายไทยเมื่อสินค้าที่ซื้อเสียหายในขณะที่ทำการขนส่งทางไปรษณีย์ ผู้ขายนั้นถือว่าชำระหนี้ในการส่งมอบให้แก่ผู้ซื้อแล้วเมื่อส่งมอบสินค้าที่ขายให้แก่ผู้ขนส่ง ผู้ขายจึงไม่ต้องรับผิดในความเสียหายหรือบุบสลายที่เกิดขึ้นระหว่างขนส่ง ผู้ซื้อจึงต้องรับในฐานะเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ซื้อ โดยตามสัญญาขนส่งผู้ซื้อเป็นบุคคลภายนอกผู้รับประโยชน์ และสิทธิของผู้ซื้อนั้นแตกต่างไปตามประเภทของผู้ให้บริการไปรษณีย์ที่ผู้ขายได้เลือกใช้เพื่อส่งมอบสินค้า คือ ไปรษณีย์เอกชนที่เป็นผู้ขนส่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ สิทธิในสัญญาขนส่งที่ผู้ขายทำไว้กับไปรษณีย์ตกไปแก่ผู้ซื้อเมื่อสินค้ามาถึงมือผู้ซื้อและมีความบุบสลาย แต่หากเป็นบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัดที่มีพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พ.ศ. 2477 และไปรษณีย์นิเทศ พ.ศ. 2557 กำหนดไว้เป็นผู้ส่ง ผู้ซื้อจะได้รับค่าเสียหายตามบริการส่งไปรษณีย์ที่ผู้ขายเลือกไว้ และผู้ซื้อไม่มีสิทธิเรียกให้บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัดให้จ่ายค่าเสียหายตามสัญญาขนส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ได้ หากไม่ได้มีการหักทวงก่อนหรือขณะทำการนำจ่ายไปรษณีย์ภัณฑ์ ทำให้สิทธิของผู้ซื้อจึงยังไม่ได้ได้รับความคุ้มครองอย่างเพียงพอ

ดังนั้นวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงมีข้อเสนอว่าควรแก้ไขการตีความการใช้ มาตรา 463 ของไทยก่อนในเบื้องต้น และควรมีการแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 463 ของไทย ซึ่งเป็นแนวทางที่ดีที่สุดในการแก้ไขปัญหานี้ในภายหลัง โดยแก้ไขตามความเป็นมาทางประวัติศาสตร์จากกฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา 447 เพื่อให้การส่งมอบสินค้าที่ผู้ขายต้องส่งให้แก่ผู้ซื้อเองแต่ผู้ขายใช้ไปรษณีย์ขนส่งแทน ถือว่ามีมือของผู้ขนส่งคือมือของผู้ขาย เมื่อส่งมอบทรัพย์สินที่ขายให้ไปรษณีย์ทำการขนส่งไม่มีผลเป็นการส่งมอบทรัพย์สินที่ขายแก่ผู้ซื้อสำเร็จ และควรมีการแก้ไขหลักเกณฑ์ความรับผิดในไปรษณีย์นิเทศ ข้อ 192 ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด โดยดูจากแนวทางของไปรษณีย์ในประเทศออสเตรเลียและประเทศญี่ปุ่น เพื่อให้ผู้ซื้อที่มีสิทธิในการเรียกให้บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด รับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นในระหว่างขนส่งได้

สาขาวิชา นิติศาสตร์

ลายมือชื่อนิสิต

ปีการศึกษา 2558

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

5585973534 : MAJOR LAWS

KEYWORDS: POST SERVICE / CONTRACTS OF SALE / BUYER / DELIVERY

CHUTIMA SRITONGTAE: CIVIL LIABILITY PROBLEMS IN POST SERVICE FROM CONTRACTS OF SALE. ADVISOR: PROF.SANUNKORN SOTTHIBANDHU, Dr.Jur., 182 pp.

This Thesis aims to study the protective principle for goods purchasers from purchasing the goods which are delivered to the purchasers by post under Section 463 of the Civil and Commercial Code, whereby the seller, who has to deliver the properties so sold from one place to another place to the purchasers by post, upon delivery of the properties so sold by post, shall be deemed to have already performed the obligation. Delivery of the goods to the purchasers via post is regarded as delivery to the creditors who are the purchasers; as a result, when the purchasers have received the properties so ordered and such properties are damaged or lost in transit, the seller needs not to be liable therefor. Upon purchase and sale of goods, the purchasers ought to receive the properties so ordered in a complete condition; or else, the seller shall be liable therefor. These are the origin of the study and research in this Thesis.

According to the Study, Section 436 of the Civil and Commercial Code of Thailand partially adopts Section 447 of the Civil Code of Germany; in consequence, it is deemed that when the seller has delivered the goods by post, it is equal to have completed delivery to the purchasers. In the case where the Seller sells the goods in the manner that the purchasers have to receive the goods so purchased by themselves or that the purchasers have to carry the goods so purchased by themselves but the purchasers need the seller to deliver the goods to the purchasers, both parties shall mutually agree that the seller uses the carrier to deliver the goods to the purchasers merely. Nonetheless, pursuant to Thai laws, when the goods so purchased are damaged during delivery by post, it shall be deemed by the seller that the seller has already performed the obligation for the purchasers. Hence, upon delivery of the goods so sold to carrier, the seller shall not be liable for the damage in transit. Thus, the purchasers shall be liable therefor as the owners of the properties so purchased. In pursuance of the transportation contract, the purchasers are the third parties obtaining benefits, and the rights of the purchasers are different in line with the category of post providers whose services are used by the seller to deliver the goods, namely, private post who is the transporter in accordance with the Civil and Commercial Code. The rights in the transportation contract as executed by the seller with the private post shall be vested in the purchasers when the goods arrive the place of the purchasers and are damaged. Nevertheless, in the case of Thailandpost Co., Ltd., as provided by the Postal Act *B.E. 2477 (1934)* and the Postal Directive B.E. 2557 (2014) to be the sender, the purchasers shall be indemnified from the postal services as opted by the seller and the purchasers are not entitled to claim Thailandpost Co., Ltd. to pay the damages under the parcel post transportation contract. In the event of no objection prior to or during sending parcel posts, the rights of the purchasers have not yet been protected in a sufficient manner.

Therefore, this Thesis proposes that the construction of application of Section 463 of Civil and Commercial Code of Thailand ought to be initially amended and Section 463 of Civil and Commercial Code of Thailand ought to be revised, which is the best guidelines in solving this problem later on, by revising the historical backgrounds from Section 447 of Civil Code of Germany to deem that the delivery of goods, which must be sent by the seller to the purchasers but is sent via post, arriving the place of the carrier is to arrive the place of the seller. The delivery of the properties to the post for transportation shall not be considered as complete delivery of the properties as sold to the purchasers. Furthermore, the criteria on liability for postal directive (Article 192) of Thailandpost Co., Ltd. ought to be revised, based upon the guidelines of the posts in Australia and Japan to enable the purchasers to have their right to claim Thailandpost Co., Ltd. for liability for the damages as incurred during transportation.

Field of Study: Laws

Academic Year: 2015

Student's Signature

Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อยลงได้ด้วยความช่วยเหลือและความกรุณาอย่างยิ่งของ ศาสตราจารย์ ดร.ศนันท์ภรณ์ โสทธิพันธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้ความกรุณา รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ตลอดจนให้ข้อคิดเห็นและคำแนะนำต่าง ๆ อันมีค่ายิ่งต่อการทำ วิทยานิพนธ์ รวมทั้งสละเวลาตรวจทานแก้ไขความถูกต้องวิทยานิพนธ์จนสามารถสำเร็จเป็นรูปเล่ม อย่างสมบูรณ์

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชัยนติ ไกรกาญจน์ ที่ได้กรุณาเสียสละ เวลาให้เป็นประธานกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ใน การเขียนวิทยานิพนธ์

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ มณีศรี และ รอง ศาสตราจารย์ ดร.พินัย ณ นคร ที่กรุณา รับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และได้ให้คำแนะนำใน ประเด็นปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการเขียนวิทยานิพนธ์เป็นอย่างมาก อัน ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้เขียนขอขอบพระคุณบิดามารดา พี่ชายและครอบครัวของผู้เขียนที่คอยให้กำลังใจ ตลอดจนให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนในด้านต่าง ๆ จนผู้เขียนประสบความสำเร็จในชีวิต เรื่อยมา

ขอขอบคุณ นายฉาน หวังสุนทรชัย ผู้ที่คอยให้กำลังใจและช่วยในการเขียนบทคัดย่อ ภาษาอังกฤษช่วยแปลกฎหมาย และให้การสนับสนุนผู้เขียนในทุก ๆ ด้าน อีกทั้งผู้เขียนขอขอบคุณ เพื่อน ๆ ชั้นปริญญาโทสาขากฎหมายเอกชนและธุรกิจที่คอยให้ความช่วยเหลือผู้เขียนเป็นอย่างดี และที่สำคัญคือ ผู้เขียนขอขอบคุณพี่ ๆ เจ้าหน้าที่ห้องหลักสูตรนิติศาสตร์มหาบัณฑิตทุกท่าน สำหรับการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และช่วยเหลือผู้เขียนในทุก ๆ ด้านด้วยดีเสมอมา

สุดท้ายนี้ ผู้เขียนขอขอบคุณผู้เป็นเจ้าของและผู้เผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการซึ่งเป็นฐานใน การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ทั้งในประเทศ ต่างประเทศ และข้อมูลสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ตที่ใช้ อ้างอิงในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ซึ่งทำให้ผู้เขียนสามารถต่อยอดความรู้ทางวิชาการเพื่อนำเสนอใน วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้อย่างถูกต้อง และหากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะมีประโยชน์อยู่บ้าง ผู้เขียนขอ มอบเป็นกตเวทิตาแด่บูรพาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้เขียน ส่วน ข้อบกพร่องใด ๆ นั้น ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	4
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	4
1.5 วิธีดำเนินการวิจัย.....	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย.....	4
1.7 นิยามศัพท์	5
บทที่ 2 แนวความคิดของการซื้อขายที่ส่งมอบสินค้าโดยใช้ไปรษณีย์ในประเทศไทย.....	6
2.1 ลักษณะทั่วไปของการซื้อขายทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์.....	6
2.1.1 การเกิดสัญญาซื้อขายของเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์.....	7
2.1.2 ผลของการเกิดสัญญาซื้อขาย	11
2.1.2.1 การโอนกรรมสิทธิ์	11
2.1.2.2 วิธีการชำระราคาของพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์	12
2.1.2.3 หน้าที่ของผู้ขายในการส่งมอบแก่ทรัพย์สินที่ขาย.....	14
2.1.3 วิธีในการส่งมอบ	18

2.5.4 การสิ้นสุดความรับผิด	42
2.5.5 อายุความ.....	43
2.5.6 สถานะของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด	44
บทที่ 3 แนวทางการบังคับใช้กฎหมายของการซื้อขายที่ส่งมอบสินค้าโดยใช้ไปรษณีย์ใน ต่างประเทศ.....	48
3.1 ประเทศญี่ปุ่น	49
3.1.1 กฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์	50
3.1.1.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ซื้อและผู้ขายสินค้า.....	51
3.1.1.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทั้งผู้ซื้อ ผู้ขาย และผู้ให้บริการไปรษณีย์.....	54
3.1.2 การไปรษณีย์ของประเทศญี่ปุ่น.....	58
3.1.2.1 ประวัติความเป็นมาของกิจการไปรษณีย์ของประเทศญี่ปุ่น	59
3.1.2.2 การดำเนินการเรียกค่าเสียหาย.....	62
3.1.3 สรุปแนวทางในการคุ้มครองผู้ซื้อในประเทศญี่ปุ่น	64
3.2 ประเทศออสเตรเลีย	66
3.2.1 กฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์	66
3.2.1.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ซื้อและผู้ขายสินค้า.....	68
3.2.1.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทั้งผู้ซื้อ ผู้ขาย และผู้ให้บริการไปรษณีย์.....	71
3.2.2 การไปรษณีย์ของออสเตรเลีย.....	78
3.2.2.1 ประวัติและความเป็นมาของไปรษณีย์ออสเตรเลีย	79
3.2.2.2 ระเบียบการใช้บริการไปรษณีย์ออสเตรเลียในกรณีสินค้าเสียหายหรือสูญ หาย	81
3.2.3 สรุปแนวทางในการคุ้มครองผู้ซื้อในประเทศออสเตรเลีย	81
บทที่ 4 วิเคราะห์ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดในกรณีความเสียหายเพราะการส่งสินค้า โดยใช้บริการไปรษณีย์.....	85

4.1 ปัญหาการใช้การตีความประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 463 ในเรื่องการส่งมอบสินค้าให้แก่ผู้ขนส่งของผู้ขาย	85
4.2 ปัญหาความรับผิดชอบทางแพ่งของไปรษณีย์	90
4.2.1 บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด	91
4.2.2 ไปรษณีย์เอกชนที่เป็นผู้ขนส่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	94
4.3 ปัญหาสิทธิของผู้ซื้อตามสัญญาซื้อขายที่ส่งมอบสินค้าโดยใช้ไปรษณีย์	98
4.3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อกับไปรษณีย์	98
4.3.1.1 กลุ่มผู้ให้บริการที่ใช้กฎหมายเฉพาะทางไปรษณีย์	99
4.3.1.2 ผู้ให้บริการไปรษณีย์ที่ใช้กฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะรับขน	105
4.3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขาย	108
4.4 ข้อสังเกตแนวทางการให้ความคุ้มครองผู้ซื้อสินค้าที่ใช้บริการผู้ขนส่งในการส่งมอบสินค้า ในกฎหมายต่างประเทศ	112
บทที่ 5 บทสรุป และข้อเสนอแนะ	115
5.1 บทสรุป	115
5.2 ข้อเสนอแนะ	117
รายการอ้างอิง	120
ภาคผนวก ก ร่างกฎหมายไทย	128
ภาคผนวก ข ไปรษณีย์นิเทศ พ.ศ. 2557	132
ภาคผนวก ค Parcel Post Manual	151
ภาคผนวก ง กฎหมายประเทศญี่ปุ่น	155
ภาคผนวก จ กฎหมายประเทศออสเตรเลีย	165
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	182

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.....	36

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.....	25
ภาพที่ 2.....	53
ภาพที่ 3.....	109

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาวิจัยพฤติกรรมผู้บริโภคได้วิเคราะห์ถึงลักษณะของพฤติกรรมผู้บริโภคส่วนใหญ่ในยุคปัจจุบันว่ามีพฤติกรรมที่เน้นความสะดวกสบายมากขึ้น มีการเดินทางน้อยลง นิยมการสั่งซื้อสินค้าที่ส่งถึงบ้านมากขึ้น และนิยมการใช้สื่อออนไลน์¹ ด้วยสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันนี้ เป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจต่างก็ต้องปรับตัวให้เข้ากับพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปเพื่อปรับตัวให้ทันต่อความต้องการของผู้บริโภค โดยมีการส่งสินค้าที่ขายไปให้แก่ผู้ซื้อ

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หน้าที่ของผู้ขายนั้นเมื่อผู้ซื้อชำระราคาแล้วผู้ขายมีหน้าที่ต้องส่งมอบตัวทรัพย์สินไปยังเงื้อมมือของผู้ซื้อ ซึ่งในการซื้อขายสินค้าทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์และการซื้อขายด้วยวิธีการปกตินั้นไม่แตกต่างกัน หากมีการส่งมอบแก่ผู้ซื้อที่อยู่ห่างโดยระยะทางผู้ขายมักจะส่งมอบทรัพย์สินไปให้ผู้ซื้อโดยใช้ผู้ให้บริการส่งสินค้าประเภทไปรษณีย์ อาจเป็นการขนส่งโดยบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัดที่ใช้กฎหมายเฉพาะทางไปรษณีย์ และเป็นผู้ให้บริการที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากของการขายสินค้าที่มีการส่งแบบปริมาณน้อยแต่ส่งคราวละมากขึ้น และค่าขนส่งไม่แพง หรือใช้บริการไปรษณีย์เอกชนที่เป็นผู้ขนส่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ได้รับความนิยมในการใช้บริการรองลงมาเนื่องจากราคาค่าบริการขนส่งที่แพงกว่า แต่ในการซื้อขายสินค้า ที่มีการส่งมอบให้แก่ผู้ซื้อทางไปรษณีย์นั้น มักเป็นการซื้อขายทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เป็นส่วนใหญ่

การที่ผู้ขายได้ส่งมอบทรัพย์สินนั้นให้แก่ไปรษณีย์ซึ่งเป็นผู้ให้บริการส่งสินค้าแล้ว ผลในทางกฎหมายได้ถือว่าผู้ขายส่งมอบสำเร็จแล้ว โดยผลของกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 463 ไม่ว่าจะผู้ซื้อจะเป็นผู้ที่ซื้อสินค้า ที่ผู้ขายต้องส่งมอบทรัพย์สินเฉพาะสิ่งที่ซื้อขายกัน ณ สถานที่ซึ่งทรัพย์สินนั้นได้อยู่ในเมื่อเวลาก่อให้เกิดหนี้แล้วผู้ซื้อไม่ต้องการที่จะรับเอาทรัพย์สินที่ซื้อขายขนเอาไปเอง เป็นผู้ตกลงร้องขอให้ผู้ขายส่งมอบโดยใช้ผู้ขนส่งไปให้ยังผู้ซื้อแทนการที่ผู้ซื้อนั้น จะต้องรับขนเอาทรัพย์สินที่ซื้อนั้นไปเองตาม มาตรา 324 หรือไม่ก็ตาม ซึ่งตามหลักในทางเศรษฐศาสตร์ผู้ขายย่อมต้องคาดหวังผลกำไรจากการทำการค้า เมื่อมีการแข่งขันกันสูงย่อมทำให้ผู้ขายแข่งขันกันเองทางด้านราคาตามกฎของอุปสงค์ (Law of Demand) หากว่าผู้ขายต้องการที่จะขายสินค้าให้ได้ปริมาณที่เพิ่มขึ้น ก็จะทำให้การขายโดยตั้งราคาที่ต่ำลง ทำให้อาจมีการลดต้นทุนในการเลือกให้ผู้ให้บริการไปรษณีย์ส่งแบบที่มีค่าขนส่งต่ำ และมีความรับผิดชอบและวงเงินในการชดเชยความเสียหายหรือบุบสลาย ของทรัพย์สินที่ทำการขนส่งน้อย

¹ ASTVผู้จัดการออนไลน์, เทรนผู้บริโภคเปลี่ยนไปซื้อธุรกิจเขย่ากระแสรูด เมินห้างเลือกขอเปิดร้านในออนไลน์ [ออนไลน์], วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2557. แหล่งที่มา: <http://www.manager.co.th/Home/ViewNews.aspx?NewsID=956000022588>

ในกรณีที่ทรัพย์สินที่เป็นตัวสินค้าที่ได้ตกลงซื้อขายกันนั้นเกิดความเสียหายหรือบุบสลาย ซึ่งในการส่งมอบทรัพย์สินให้ผู้ให้บริการส่งสินค้านั้น ผู้ขายมิได้ส่งมอบทรัพย์สินที่มีความเสียหายหรือบุบสลายให้แก่ผู้ให้บริการส่งไปรษณีย์ ดังนั้นผู้ขายจึงมีต้องรับผิดชอบเพราะชำระหนี้ไม่ตรงตามความประสงค์อันแท้จริงของมูลหนี้ โดยตัวสินค้าที่ขายนั้นเกิดบุบสลายหรือเสียหายขึ้น ภายหลังจากที่ผู้ขายส่งมอบให้ผู้ให้บริการส่งสินค้าแต่ยังไม่ถึงมือผู้ซื้อ

เห็นได้ว่าเมื่อผู้ขายและผู้ซื้อได้มีการทำสัญญาตกลงซื้อขายสินค้า ที่ต้องมีการส่งสินค้าทางไปรษณีย์ให้แก่ผู้ซื้อแล้วนั้น เมื่อสัญญาซื้อขายนั้นได้เกิดขึ้นแล้ว ยังเกิดมีสัญญาที่ผู้ขายทำกับผู้ให้บริการไปรษณีย์ทำสัญญาให้ส่งสินค้าไปให้ผู้ซื้อเพิ่มขึ้นมาอีกสัญญาหนึ่งด้วย ซึ่งในสัญญาที่เกิดขึ้นฉบับหลังนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้บริการไปรษณีย์กับผู้ซื้อเองก็ได้เป็นคู่สัญญากัน ผู้ซื้อเป็นบุคคลภายนอกผู้รับประโยชน์ตามสัญญาเพื่อประโยชน์บุคคลภายนอก สิทธิของผู้ซื้อในการเรียกค่าเสียหาย กรณีไปรษณีย์ภัณฑ์บุบสลายหรือเสียหายขณะทำการขนส่งตามสัญญาขนส่งนั้น จึงจะแตกต่างกันไปตามประเภทของไปรษณีย์ที่ผู้ขายเลือกใช้ใช้บริการ

ในกรณีที่ผู้ขายส่งสินค้าโดยใช้บริการของไปรษณีย์เอกชน ซึ่งเป็นผู้ขนส่งที่ต้องบังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะรับขนนั้น เมื่อของที่ขนส่งมาถึงยังผู้รับและมีความบุบสลายขึ้นจากการขนส่ง ผู้ซื้อในฐานะผู้รับตราส่ง เป็นผู้รับสิทธิตามสัญญาขนส่งของผู้ขายในฐานะของผู้ส่ง ที่ตกไปให้แก่ผู้ซื้อตามสัญญารับขนตาม มาตรา 627 ผู้ซื้อจึงมีสิทธิเรียกให้ไปรษณีย์รับผิดชอบในความชำรุดบุบสลายที่เกิดขึ้นตามสัญญาขนส่งได้ ตาม มาตรา 616 แต่ทั้งนี้ความรับผิดชอบของไปรษณีย์ตามสัญญารับขน ที่ไปรษณีย์ได้ตกลงกับผู้ขายซึ่งเป็นผู้ส่งไว้ นั้นอาจมีการตกลงยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบของไปรษณีย์ไว้ตาม มาตรา 625 ทำให้แม้ผู้ซื้อจะมีสิทธิเรียกให้ไปรษณีย์รับผิดชอบ แต่อาจไม่ได้รับการค่าสินไหมทดแทนในความเสียหายที่ผู้ซื้อได้รับเต็มจำนวน หรืออาจไม่ได้รับความเสียหายเลยขึ้นอยู่กับสัญญาขนส่ง อีกทั้งสิทธิของผู้ซื้อในฐานะเจ้าของกรรมสิทธิ์นั้น มีสิทธิเรียกให้ไปรษณีย์รับผิดชอบในมูลละเมิดได้ แต่ทั้งนี้ผู้ซื้อต้องเป็นผู้พิสูจน์ซึ่งพิสูจน์ตามหลักละเมิดได้ยาก ว่าไปรษณีย์นั้นขนส่งโดยประมาทเลินเล่อทำให้ผู้ซื้อเสียหาย

ในกรณีที่ผู้ขายส่งสินค้าโดยใช้บริการของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ที่เป็นรัฐวิสาหกิจซึ่งการดำเนินกิจการโดยมีกฎหมายเฉพาะ คือพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พ.ศ. 2477 และ ไปรษณีย์นิเทศ พ.ศ. 2557 ที่ให้อำนาจในการยกเว้นและจำกัดความรับผิดชอบในการดำเนินการขนส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ ทำให้ไม่อยู่ภายใต้บังคับของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะรับขน ในกรณีนี้ผู้ซื้อไม่มีสิทธิที่จะเรียกค่าเสียหายจากบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ในกรณีสินค้าที่ซื้อมาเกิดความเสียหายในระหว่างขนส่งตามสัญญาขนส่งจากผู้ให้บริการไปรษณีย์ได้ เนื่องจากบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด เป็นบริการสาธารณะที่รัฐจัดทำขึ้นซึ่งการดำเนินงานอยู่ภายใต้ระบบกฎหมายมหาชน หน้าที่ของผู้ใช้บริการจึงถูกกำหนดไว้ในกฎหมายของบริการสาธารณะแต่ละประเภท โดยกำหนดสถานะและหน้าที่ของผู้ใช้บริการไว้ซึ่งเป็นการใช้อำนาจของฝ่ายปกครองที่จะกำหนดมาตรการภายในเพื่อมาบังคับใช้กับผู้ให้บริการได้ สถานะของผู้ใช้บริการบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัดจึงเป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พ.ศ. 2477 และ กฎหมายลำดับรองคือ ไปรษณีย์นิเทศ พ.ศ. 2557 ซึ่งตามกฎหมายที่กล่าวมา มีบริการส่งสินค้าบางชนิดที่มีการชดเชยค่าเสียหายในความชำรุดบุบสลายที่เกิดขึ้น ในขณะที่ทำการขนส่ง แต่ผู้ที่มีสิทธิได้รับชดเชยค่าเสียหายคือผู้ส่ง ซึ่งคือผู้ขายไม่ใช่ผู้รับที่เป็นผู้ซื้อ แต่ทั้งนี้

ผู้ส่งสามารถโอนสิทธิในการรับค่าเสียหายไปยังผู้ซื้อซึ่งเป็นผู้รับได้ แต่ทั้งนี้ไปรษณียนิเทศ พ.ศ. 2557 ข้อ 192 นั้นกำหนดเงื่อนไขความรับผิดชอบของทั้งสองทางไปรษณีย์ที่สิ่งของบรรจุภายในเสียหายหรือสูญหายว่า อยู่ในความรับผิดชอบเมื่อตรวจพบก่อนการนำจ่ายหรือผู้รับทักท้วงขณะที่จ่าย ซึ่งกระทำได้อย่างยากในทางปฏิบัติ

ส่วนสิทธิของผู้ซื้อในฐานะเจ้าของกรรมสิทธิ์ ที่สามารถจะฟ้องตามมูลละเมิดผู้ที่ทำให้ทรัพย์สินของตนเกิดความเสียหายนั้น ผู้ซื้อไม่มีสิทธิฟ้องไปรษณีย์เอกชนได้ แต่ผู้ซื้อจะเป็นผู้มีภาระในการพิสูจน์ให้เห็นว่า ไปรษณีย์เอกชนเป็นผู้ทำให้ทรัพย์สินนั้นบอบสลายขึ้น ในระหว่างทำการขนส่ง และ ผู้ซื้อไม่มีสิทธิฟ้องบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ให้รับผิดชอบตามมูลละเมิดได้เช่นกัน ในกรณีที่การกระทำละเมิดนั้นไม่ใช่การกระทำหน้าที่ในการขนส่งตามหน้าที่ปกติ ที่กฎหมายเฉพาะทางไปรษณีย์ได้บัญญัติไว้ ซึ่งเป็นการยากที่ผู้ซื้อจะเป็นผู้พิสูจน์ให้ได้ว่าบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัดกระทำละเมิด ทำให้ทรัพย์สินที่รับขนส่งนั้นเกิดความเสียหาย โดยไม่ได้เกิดขึ้นขณะกระทำหน้าที่ในการขนส่งตามปกติ ซึ่งผู้ซื้อนั้นพิสูจน์ได้ยากเนื่องจากผู้ซื้อนั้น ไม่ได้รับรู้เห็นการทำงานของไปรษณีย์ในขณะทำการขนส่ง

ในปัจจุบันนี้ยังไม่มีการให้ความคุ้มครองผู้ซื้อที่เป็นผู้รับผลของความบอบสลายหรือเสียหายของไปรษณีย์ภัณฑ์ที่เกิดขณะที่ทำการขนส่งที่เหมาะสม ในจุดนี้จึงเป็นที่น่าสนใจที่จะทำการศึกษาค้นคว้าเพื่อที่จะได้ทราบถึงปัญหา และแนวทางแก้ไขในเรื่องนี้ เพื่อหาแนวทางในการให้ความคุ้มครองผู้ซื้อต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1) เพื่อศึกษาปัญหาของการยกเว้น และจำกัดความรับผิด ของผู้ให้บริการส่งสินค้าประเภทไปรษณีย์ในการส่งมอบทรัพย์สินเพื่อชำระหนี้ของผู้ขายตามสัญญาซื้อขาย

2) เพื่อศึกษาถึงประเด็นข้อกฎหมายที่เป็นปัญหาของการยกเว้นและจำกัดความรับผิด ของผู้ให้บริการส่งสินค้าประเภทไปรษณีย์ ในการส่งมอบทรัพย์สินเพื่อชำระหนี้ของผู้ขายตามสัญญาซื้อขายซึ่งซื้อขายทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เป็นส่วนใหญ่ให้ชัดเจนขึ้น

3) เพื่อศึกษาถึงสิทธิของผู้ซื้อในการซื้อขายสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในต่างประเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาของการยกเว้น และจำกัดความรับผิดของผู้ให้บริการส่งสินค้าประเภทไปรษณีย์ ในการส่งมอบทรัพย์สินเพื่อชำระหนี้ของผู้ขายตามสัญญาซื้อขาย

4) เพื่อศึกษาหาแนวทางการนำเอามาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมมาใช้เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาในเรื่องของการยกเว้น และจำกัดความรับผิดของผู้ให้บริการส่งสินค้าประเภทไปรษณีย์ ในการส่งมอบทรัพย์สินเพื่อชำระหนี้ของผู้ขายตามสัญญาซื้อขาย

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

ในการซื้อขายสินค้าซึ่งต้องมีการส่งมอบทรัพย์สินโดยใช้บริการไปรษณีย์ เมื่อทรัพย์สินมาถึงผู้ซื้อ และมีความชำรุดบกพร่องผู้ซื้อมักไม่ได้รับความคุ้มครอง

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

วิทยานิพนธ์เล่มนี้มุ่งศึกษารูปแบบและลักษณะของการทำสัญญาซื้อขายสินค้า ที่มีการขนส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ โดยใช้ผู้ให้บริการไปรษณีย์ส่งสินค้าเป็นสำคัญเพื่อชำระหนี้ของผู้ขาย ตามสัญญาซื้อขายภายในประเทศไทย โดยซื้อขายสินค้ากันทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เป็นส่วนใหญ่ จำกัดขอบเขตการศึกษา เฉพาะปัญหาความรับผิดชอบหลังจากมีการส่งมอบทรัพย์สินของผู้ขายให้แก่ไปรษณีย์รับทำการส่ง และการสภาพความรับผิดชอบของผู้ให้บริการส่งสินค้าที่เป็นบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด และไปรษณีย์เอกชนที่เป็นผู้ขนส่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยผู้ศึกษาจะทำการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับลักษณะนิติกรรมสัญญา และเอกเทศสัญญา ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติไปรษณีย์ พ.ศ. 2477 และไปรษณีย์นิเทศ พ.ศ. 2557 นอกจากนี้ยังมุ่งศึกษาการซื้อขายสินค้าทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ลักษณะเดียวกันนี้ ของประเทศญี่ปุ่น และประเทศออสเตรเลีย รวมทั้งสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ตลอดจนกฎหมายที่เกี่ยวข้องสำหรับการแก้ปัญหาความไม่เป็นธรรมเท่านั้น ส่วนบทบัญญัติอื่นจะกล่าวพาดพิงถึงเพื่อประกอบการทำความเข้าใจเท่านั้น แต่จะไม่กล่าวลงไปศึกษาในรายละเอียด

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

ทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพโดยค้นคว้าแบบวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ทั้งที่เป็นเอกสาร ตำราทางวิชาการ บทความในวารสารต่างๆ ตั๋ว บทกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ คำพิพากษาฎีการวมตลอดทั้งบรรดาข้อเท็จจริงที่ปรากฏตามสื่อต่างๆ และนำข้อมูลเหล่านั้นมาศึกษาวิจัย ค้นหา แนวคิด หลักเกณฑ์ และวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

- 1) ได้ทราบปัญหาของสภาพความรับผิดชอบของผู้ให้บริการส่งสินค้าประเภทไปรษณีย์ ในการส่งมอบทรัพย์สินเพื่อชำระหนี้ของผู้ขายตามสัญญาซื้อขาย
- 2) ได้ทราบถึงประเด็นข้อกฎหมายที่เป็นปัญหาในการส่งมอบทรัพย์สินเพื่อชำระหนี้ของผู้ขายตามสัญญาซื้อขาย และผู้ให้บริการไปรษณีย์ในการส่งมอบไปรษณีย์ภัณฑ์ให้ชัดเจนขึ้น
- 3) ได้ทราบถึงสิทธิของผู้ซื้อในการซื้อขายสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในต่างประเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาของการยกเว้น และจำกัดความรับผิดชอบของผู้ให้บริการส่งสินค้าประเภทไปรษณีย์ในการส่งมอบทรัพย์สินเพื่อชำระหนี้ของผู้ขายตามสัญญาซื้อขาย

4) ได้ทราบถึงแนวทางการนำเอามาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสม มาใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาในเรื่องของการยกเว้น และจำกัดความรับผิดของผู้ให้บริการส่งสินค้าประเภทไปรษณีย์ในการส่งมอบทรัพย์สินในการซื้อขายสินค้า เพื่อชำระหนี้ของผู้ขายตามสัญญาซื้อขายซึ่งซื้อขายทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เป็นส่วนใหญ่

1.7 นิยามศัพท์

- 1) “บุบสลาย” หมายความว่า ความชำรุดบกพร่องที่เกิดขึ้นกับไปรษณีย์ภัณฑ์ ที่ทำการขนส่งโดยไปรษณีย์เอกชน ซึ่งเป็นผู้ขนส่งที่บังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
- 2) “เสียหาย” หมายความว่า ความชำรุดบกพร่องที่เกิดขึ้นกับไปรษณีย์ภัณฑ์ ที่ทำการขนส่งโดยบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ซึ่งเป็นผู้ขนส่งที่ไม่บังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่บังคับกฎหมายเฉพาะทางไปรษณีย์ อันได้แก่ พระราชบัญญัติไปรษณีย์ พ.ศ. 2477 และ ไปรษณีย์นิเทศ พ.ศ. 2557

บทที่ 2

แนวความคิดของการซื้อขายที่ส่งมอบสินค้าโดยใช้ไปรษณีย์ในประเทศไทย

การประกอบธุรกิจซื้อขายสินค้าโดยมีการส่งสินค้าให้แก่ผู้ซื้อโดยใช้บริการผู้ส่งสินค้าประเภทไปรษณีย์ จะมีพบได้ในหลากหลายประเภทของการซื้อขาย เช่น การขายสินค้าผ่านโดเร็คเซลล์ การขายสินค้าผ่านหนังสือแค็ตตาล็อกสินค้า การขายสินค้าทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ แต่เนื่องจากผู้ศึกษาเห็นว่าธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นั้นมีความชัดเจนในวิธีการประกอบธุรกิจที่ต้องมีการส่งสินค้าทางผู้ให้บริการขนส่งสินค้าประเภทไปรษณีย์มากที่สุด และการซื้อขายสินค้าทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ยังเป็นการซื้อขายสินค้าประเภทที่มีการส่งมอบสินค้าให้แก่ผู้ซื้อ โดยใช้ผู้ให้บริการไปรษณีย์เป็นจำนวนมาก ผู้ศึกษาจึงได้ศึกษาการซื้อขายทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เป็นกรณีศึกษาเป็นหลัก หากแต่ว่าผลของการศึกษายังสามารถใช้ได้กับการซื้อขายสินค้าที่มีการส่งสินค้าให้แก่ผู้ซื้อปริมาณน้อย ซึ่งใช้บริการส่งสินค้าโดยผู้ให้บริการส่งสินค้าประเภทไปรษณีย์ในลักษณะเดียวกันนี้ได้เช่นกัน

2.1 ลักษณะทั่วไปของการซื้อขายทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Commerce) หรืออีคอมเมิร์ซ (E-Commerce) นั้นเริ่มขึ้นเมื่อประมาณต้นทศวรรษที่ 1970 เริ่มจากการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ระหว่างหน่วยงาน โดยในช่วงเริ่มต้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่จะเป็นบริษัทใหญ่ๆ เท่านั้น ต่อมาเมื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Data Interchange-EDI) ได้แพร่หลายขึ้น ประกอบกับคอมพิวเตอร์พีซีได้รับความนิยมในการใช้งานมากขึ้น มีการขยายเพิ่มอย่างรวดเร็วพร้อมกับการพัฒนาด้านอินเทอร์เน็ตและเว็บไซต์ ทำให้หน่วยงานและบุคคลต่าง ๆ หันมาใช้พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น

จุดเด่นของ E-Commerce คือ ประหยัดค่าใช้จ่าย และเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจ แต่ไม่ใช่ว่าการใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ทุกชนิดจะเป็นพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไปทั้งหมด จะต้องเป็นวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ในการพาณิชย์ด้วย หากว่าเป็นการใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์โดยทุกๆ ไปที่ไม่ระบุว่าเป็นกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์เชิงพาณิชย์หรือไม่ จะใช้คำว่าธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์แทน

สินค้าที่มีการซื้อขายกันผ่านทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นั้น มีความหลากหลายเป็นอย่างมาก แต่โดยทั่วไปแล้วสามารถแบ่งสินค้าที่ทำการซื้อขายทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ออกได้เป็น 3 ประเภทหลักๆ ด้วยกันคือ¹

¹ อรรถพรณ พันธ์พัฒนา และคณะ, คู่มือกลยุทธ์ทางการตลาดอิเล็กทรอนิกส์ [ออนไลน์], วันที่ 18 สิงหาคม 2556. แหล่งที่มา: <http://www.dbd.go.th/mainsite/fileadmin/contents/development/files/pdf/Final.pdf>.

* สินค้าดิจิทัลบางอย่างก็จัดอยู่ในสินค้าประเภทจับต้องได้ (Physical Goods) ด้วยได้ หากนำตัวไฟล์มาใส่ในอุปกรณ์เก็บบันทึกข้อมูลเช่น แผ่นซีดี (compact disc) แฟลชไดรฟ์ (flash drive) เมโมรี่ไดรฟ์ (memory drive) เป็นต้น

1) สินค้าดิจิทัล (Digital Goods) คือ สินค้าที่มีลักษณะเป็นสื่อดิจิทัลในรูปแบบที่มีลักษณะเป็นไฟล์และสามารถส่งผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ เช่น เพลง ภาพยนตร์ เป็นต้น

2) สินค้าจับต้องได้ (Physical Goods) คือ สินค้าที่มีลักษณะทางกายภาพที่สามารถสัมผัสหรือจับต้องได้ เช่น กระเป๋า รองเท้า หนังสือ เป็นต้น

3) บริการ (Service) คือ การให้บริการในรูปแบบต่างๆ โดยการให้บริการบางอย่างสามารถให้บริการผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ หรือทางเว็บไซต์ได้ เช่น บริการจองบัตรชมภาพยนตร์ หรือบริการรับดูแลเว็บไซต์ เป็นต้น

วิธีการส่งมอบให้แก่ผู้ซื้อที่ได้ทำการตกลงซื้อขายกันแล้วแตกต่างกันออกไปตามชนิดของสินค้า โดย “สินค้าที่จับต้องได้” นั้นจะมีวิธีการส่งมอบได้เพียงแบบเดียว คือต้องนำตัวสินค้าส่งไปให้ผู้ซื้อ ซึ่งสามารถเลือกวิธีการส่งสินค้าได้หลายวิธีคือ การส่งมอบโดยผู้ขายหรือพนักงานส่งสินค้าของผู้ขายเอง การส่งโดยใช้ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด หรือการใช้บริการของบริษัทไปรษณีย์ของเอกชน เป็นต้น

ส่วน “สินค้าที่จับต้องไม่ได้” นั้นจะมีวิธีการส่งมอบได้ 2 แบบ แบบแรกคือ การส่งมอบทางดิจิทัล ซึ่งนิยมให้ลูกค้าทำการดาวน์โหลดข้อมูลที่ต้องการซื้อจากเว็บไซต์หรือพื้นที่ๆจัดให้ดาวน์โหลดได้เลย ซึ่งอาจมีการจำกัดหรือวางเงื่อนไขในการดาวน์โหลดไว้ด้วย เช่น จำกัดจำนวนครั้งจำนวนวัน หรือจำกัดทั้งสองรูปแบบ ทั้งนี้ต้องใส่รหัสที่ได้รับจากผู้ขาย หรือไม่ก็ต้องทำการยืนยันตัวตนโดยวิธีที่ผู้ขายกำหนด ส่วนการส่งมอบแบบที่ 2 นั้น มักจะมีการทำให้ขนาดไฟล์ดิจิทัลที่จะทำการส่งมอบเหล่านี้มีขนาดเล็กลง โดยใช้โปรแกรมบีบอัดไฟล์บางประเภท หรือปรับขนาดไฟล์ให้เล็กลง เช่นกรณีที่เป็นไฟล์เพลง หรือไฟล์เสียง แล้วทำการบันทึกโดยใส่อุปกรณ์จำพวกเก็บบันทึกข้อมูล อาทิเช่น แผ่นซีดี (compact disc) แฟลชไดรฟ์ (flash drive) เมโมรี่ไดรฟ์ (memory drive) แล้วทำการส่งมอบอุปกรณ์ที่บันทึกข้อมูลให้ผู้ซื้อได้ทำการซื้อแล้ว ให้แก่ผู้ซื้อด้วยวิธีเดียวกันกับสินค้าที่จับต้องได้ตั้งที่ได้กล่าวมาแล้ว

2.1.1 การเกิดสัญญาซื้อขายของเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

การซื้อขายสินค้าทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์แม้จะมีกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ แต่ก็ยังเป็นไปตามหลักของสัญญาซื้อขายตามปกติ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพียงแต่การใช้ขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งของการทำสัญญาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยเป็นการติดต่อซื้อขายกันแบบเดียวกับการซื้อขายสินค้าปกติทั่วไป โดยมีบุคคลสองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งได้มีคำเสนอและอีกฝ่ายหนึ่งมีคำสนองตอบรับ เมื่อสองฝ่ายมีเจตนาเสนอสนองต้องตรงกันทั้งสองฝ่ายจะกลายเป็นคู่สัญญา ซึ่งจะมีผลในการก่อนิติสัมพันธ์กันขึ้นได้จนสำเร็จเป็นสัญญาซื้อขาย โดยการแสดงเจตนาในการเข้าทำสัญญาที่สร้างขึ้นโดยใช้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

เนื่องจากเว็บไซต์ในพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นั้นมีหลายประเภทการแสดงผลของข้อมูลมีหลายรูปแบบ จึงมีขั้นตอนการเกิดสัญญาที่แตกต่างกันไปตามแต่ละประเภทของเว็บไซต์ ดังนี้

ก) เว็บไซต์แคตตาล็อกเลือกสินค้าออนไลน์ (Online Catalog Web Site) ผู้ขายจะทำการเชิญชวนเข้าทำสัญญาโดยการลงภาพ คำบรรยาย รายละเอียดสินค้า ราคา พร้อมทั้งวิธีติดต่อ

แต่โดยมากจะให้ข้อมูลไม่ครบพอที่จะเป็นคำแนะนำ เว็บไซต์ที่เสนอขายเช่นนี้ เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) อินตราแกรม (instagram) ไลน์(Line Shop) ซึ่งเมื่อผู้ซื้อพบสินค้าที่สนใจ ผู้ซื้อจะติดต่อกลางราคา และรายละเอียดกับผู้ขาย เป็นการแสดงเจตนากันโดยใช้เทคโนโลยีที่มีได้ทำงานในระบบเวลาจริง ที่คู่สัญญาไม่สามารถรับรู้ข้อความสื่อสารระหว่างกันได้อย่างทันทีทันใด จึงเป็นการแสดงเจตนาไปยังบุคคลซึ่งมิได้อยู่เฉพาะหน้ามีผลเมื่ออีกฝ่ายหนึ่งได้รับ² โดยตามพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ มาตรา 23 ถือว่าการรับข้อมูลนั้นมีผลนับตั้งแต่วันที่ข้อมูลนั้นได้เข้าสู่ระบบรับข้อมูลของผู้รับข้อมูล ในการแสดงเจตนาเมื่อผู้ซื้อเป็นฝ่ายทำคำแนะนำให้ผู้ขาย ผู้ขายจะตกลงขายหรือไม่ก็ได้ บางครั้งผู้ซื้ออาจเสนอขอส่วนลดมา ซึ่งกรณีเช่นนี้หากผู้ขายบอกปิด และผู้ขายอาจเป็นฝ่ายส่งคำแนะนำใหม่ไปยังผู้ซื้อได้ เมื่อทั้ง 2 ฝ่ายตกลงกันได้หลังจากได้รับคำแนะนำและรับคำแนะนำ เมื่อทั้งผู้ขายและผู้ซื้อมีคำแนะนำตรงกันก็จะเกิดสัญญาขึ้น

ขั้นตอนในการดำเนินการซื้อขายเว็บไซต์แคตตาล็อกสินค้าออนไลน์ (online Catalog eb Site) ส่วนใหญ่มีดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้ขายได้ทำการนำภาพ คำบรรยาย รายละเอียดสินค้า และ ราคา พร้อมทั้งวิธีการติดต่อกับผู้ขาย ลงแสดงในหน้าเว็บไซต์ ทั้งนี้ในบางเว็บไซต์ผู้ขายอาจไม่ได้เป็นคนลงข้อมูลในเว็บไซต์เองโดยตรง แต่ส่งข้อมูลต่าง ๆ ให้กับผู้ดูแลเว็บไซต์เป็นผู้ลงข้อมูลดังกล่าวให้แทน ขั้นตอนนี้เป็นการทำงานที่ผู้ขายทำการชี้ชวนเข้าทำสัญญา ดังข้อมูลที่ผู้ขายลงแสดงในเว็บไซต์ แต่ยังคงขาดรายละเอียด เช่นบางชนิดอาจจะขายหมดไปแล้ว แต่ยังไม่ได้นำข้อมูลออก หรือรายละเอียดบางประการอาจต้องสอบถามจากผู้ขายก่อนซื้อ เช่น ราคาสินค้า

ขั้นตอนที่ 2 เมื่อผู้ซื้อได้ทำการเลือกสินค้าที่ต้องการจะซื้อได้แล้ว ผู้ซื้อก็จะทำการติดต่อกับผู้ขาย โดยมีการตกลงราคา และอาจมีการสอบถามรายละเอียดสินค้าเพิ่มเติม เป็นการที่ผู้ซื้อทำคำแนะนำ

ขั้นตอนที่ 3 เมื่อผู้ซื้อและผู้ขายตกลงกันได้แล้ว ผู้ขายตกลงขาย จึงเป็นการทำคำแนะนำของผู้ขาย เมื่อคำแนะนำตรงกัน สัญญาจึงเกิดขึ้นในขั้นตอนนี้

ขั้นตอนที่ 4 ผู้ซื้อทำการชำระราคาด้วยวิธีที่ตกลงกันในขั้นตอนที่ 3 แล้ว ทำการแจ้งผู้ขายว่าได้ชำระราคาแล้ว

ขั้นตอนที่ 5 เมื่อผู้ขายได้รับการแจ้งชำระราคาจากผู้ซื้อแล้ว ผู้ขายก็จะทำการส่งมอบสินค้าให้แก่ผู้ซื้อ ซึ่งมักส่งมอบโดยใช้ผู้ขนส่ง เมื่อผู้ขายส่งมอบสินค้าให้แก่ผู้ขนส่ง จึงถือว่าผู้ขายได้ส่งมอบตัวสินค้าไปยังเงื้อมมือของผู้ซื้อแล้ว

ข) เว็บไซต์ร้านค้าออนไลน์ (E-Tailer Web Site)

เว็บไซต์ประเภทนี้จะแบ่งออกได้เป็น 2 แบบ ดังนี้

² พินัย ณ นคร, “หน่วยที่ 7 กฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์,” ใน กฎหมายเกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศและการลงทุน, สุชาติ ประสงค์ดี, บรรณาธิการ (นันทบุรี: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2553), หน้า 7-99.

แบบที่ 1 ผู้ขายได้นำรายละเอียด เงื่อนไข จำนวนสินค้า และราคารองในหน้าเว็บไซต์ พร้อมทั้งรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการส่งสินค้าค่าส่งสินค้า ซึ่งครบถ้วนพอเป็นข้อเสนอ ซึ่งโดยมากผู้ขายที่ใช้เว็บไซต์ประเภทนี้มักจะมีการใช้โปรแกรมระบบตะกร้าสินค้าซึ่งโดยมากจะเป็นระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่ทำหน้าที่โต้ตอบกับผู้ซื้อได้อัตโนมัติ หรือตัวแทนอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งจะให้ข้อมูลต่างๆ ตามที่ผู้ขายสินค้าได้ตั้งค่าข้อมูลไว้เพื่อช่วยในการโต้ตอบกับผู้เข้ามาทำคำสั่งซื้อซึ่งให้ความสนใจกับข้อเสนอที่ประกาศแก่สาธารณชนนี้ของผู้ขาย เป็นการแสดงเจตนาโดยการใช้เทคโนโลยีที่ทำงานในระบบเวลาจริง เนื่องจากการทำงานของโปรแกรมแบบตอบสนองได้ในตัวจะประมวลผลได้ทันทีทันใด จึงถือว่าเป็นการรับทราบหรือโต้ตอบในทันทีเสมือนว่าบุคคลอยู่ต่อหน้ากัน³ โดยหากว่าผู้เข้ามาทำคำสั่งซื้อด้วยระบบตะกร้าสินค้าเรียบร้อย เมื่อจัดส่งข้อมูลให้แก่ผู้ขาย ถือว่าเป็นการส่งคำสั่งโดยทันที การแสดงเจตนาเช่นนี้เป็นการแสดงเจตนาไปยังบุคคลซึ่งอยู่เฉพาะหน้า จึงมีผลเมื่ออีกฝ่ายหนึ่งได้ทราบถึงการแสดงเจตนา นั้น ดังนั้นเมื่อภายหลังเมื่อผู้ขายได้ทราบเจตนาที่ถือว่าข้อเสนอสนองต้องตรงกันสัญญาเกิดขึ้น

แบบที่ 2 ผู้ขายได้นำรายละเอียดต่างๆ รวมถึง เงื่อนไข จำนวนสินค้า ราคารอง ประกาศไว้ในหน้าเว็บไซต์ซึ่งข้อมูลที่ผู้ขายให้ไว้ไม่ครบถ้วนพอเป็นข้อเสนอโดยเป็นเพียงการเชิญชวนเข้าทำสัญญาแก่ผู้ที่สนใจ บางครั้งอาจขาดราคาหรือไม่บอกจำนวนสินค้าคงเหลือที่มีอยู่ทำให้ผู้ที่สนใจจะซื้อสินค้าต้องเป็นผู้สอบถามและส่งข้อเสนอเข้ามาให้แก่ผู้ขายสินค้า ซึ่งบางครั้งอาจมีการต่อรองจากฝ่ายผู้ขายทำให้ข้อเสนอที่ผู้ซื้อเป็นฝ่ายส่งมานั้นสิ้นผลและฝ่ายผู้ขายกลายเป็นฝ่ายที่ส่งข้อเสนอขึ้นมาใหม่ให้แก่ผู้ซื้อสินค้า คู่สัญญาไม่สามารถรับรู้ข้อความสื่อสารระหว่างกันได้อย่างทันทีทันใด จึงเป็นการแสดงเจตนากันโดยใช้เทคโนโลยีที่มีได้ทำงานในระบบเวลาจริง จึงเป็นการแสดงเจตนาไปยังบุคคลซึ่งมีได้อยู่เฉพาะหน้ามีผลเมื่ออีกฝ่ายหนึ่งได้รับ⁴ ซึ่งหากว่าทั้งสองฝ่ายตกลงกันเป็นที่พอใจเมื่อมีข้อเสนอและคำสั่งต้องตรงกันแล้วก็จะเกิดสัญญาซื้อขายสินค้าขึ้นในที่สุด

ขั้นตอนในการดำเนินการซื้อขายของเว็บไซต์ประเภทร้านค้าออนไลน์ (E-Tailer Web Site) ส่วนใหญ่มีดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้ขายได้ทำการนำภาพ พร้อมรายละเอียดสินค้า ราคา จำนวนสินค้า และระบุเงื่อนไขการจำกัด หรือการยกเว้นความรับผิดชอบแสดงในหน้าเว็บไซต์ แบ่งได้เป็น 2 กรณี คือ

กรณีที่ 1 เป็นการทำความเสนอให้ผู้ที่ต้องการซื้อเข้ามาทำคำสั่งของของผู้ขาย โดยที่กรณีนี้ ผู้ขายได้มีการนำเสนอรายละเอียดทั้งหมด ซึ่งครบถ้วนเพียงพอ ถ้าหากว่าผู้ซื้อตอบตกลง ซึ่งก็จะเกิดเป็นสัญญาขึ้นได้ทันที

กรณีที่ 2 เป็นการชี้ชวนเข้าทำสัญญาของผู้ขาย ด้วยผู้ขายนั้นไม่ได้ระบุสาระสำคัญในการทำสัญญาไว้ครบถ้วน มีเพียงแต่รายละเอียดบางประเภท ซึ่งยังไม่สมบูรณ์พอที่จะเป็นข้อเสนอ

³ เรื่องเดียวกัน.

⁴ เรื่องเดียวกัน.

ขั้นตอนที่ 2 เมื่อผู้ซื้อได้ทำการเลือกสินค้าที่ต้องการจะซื้อได้แล้ว โดยการส่งคำสั่งให้ระบบตะกร้าสินค้ารับรู้ว่าได้เลือกสินค้าชิ้นที่ต้องการ พร้อมวิธีการส่งสินค้า และเลือกสี หรือ แบบ (ถ้ามี) และระบุจำนวนที่ต้องการให้ระบบทำการคำนวณราคาสินค้าและค่าขนส่งแสดงให้ผู้ซื้อดู โดยการกระทำของระบบตะกร้าสินค้านั้น

สำหรับกรณีที่ 1 เท่ากับว่าผู้ซื้อได้ทำข้อเสนอตอบข้อเสนอของผู้ขาย โดยใช้ตัวแทนอิเล็กทรอนิกส์ ทำให้คำเสนอคำสนองต้องตรงกัน สัญญาซื้อขายเกิดขึ้น

สำหรับกรณีที่ 2 เท่ากับว่าผู้ซื้อได้ทำเสนอไปให้ผู้ขายโดยใช้ตัวแทนอิเล็กทรอนิกส์ เมื่อฝ่ายผู้ซื้อเป็นผู้ทำคำเสนอ จึงจะทำให้ต้องรอผู้ขายทำคำสนองกลับมาก่อน สัญญาจึงจะเกิดขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 เมื่อสัญญาเกิดขึ้นแล้ว ทั้งสองฝ่ายมีหน้าที่ต้องทำคือ ฝ่ายผู้ซื้อต้องชำระราคาซึ่งจากการรวบรวมข้อมูลในการซื้อขายสินค้าทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ฝ่ายผู้ซื้อจะต้องทำการชำระราคาก่อน จากนั้นฝ่ายผู้ขายก็จะส่งมอบสินค้าให้แก่ผู้ซื้อ

ขั้นตอนที่ 4 ผู้ขายทำการส่งมอบสินค้าที่ขายให้แก่ผู้ซื้อ

ค) เว็บไซต์ประมูลสินค้า (Auction)

ผู้ขายจะทำการใส่ข้อมูลคำเสนอ เงื่อนไขต่าง ๆ รายละเอียดต่าง ๆ ลงแสดงในระบบประมูลสินค้า ซึ่งระบบจะเป็นตัวแทนอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ขาย ทำหน้าที่ได้ตอบ ส่งคำเชิญชวนเข้าทำสัญญากับผู้ที่สนใจเข้าร่วมประมูลสินค้า เป็นการแสดงเจตนาโดยการใช้เทคโนโลยีที่ทำงานในระบบเวลาจริง เนื่องจากการทำงานของโปรแกรมแบบตอบสนองได้ในตัวจะประมวลผลได้ทันทีทันใด จึงถือว่าการรับทราบหรือได้ตอบในทันทีเสมือนว่าบุคคลอยู่ต่อหน้ากัน⁵ โดยเมื่อมีผู้ใส่ข้อมูลราคาตรงกับที่ผู้ขายได้ตั้งรายละเอียดไว้กับตัวแทนอิเล็กทรอนิกส์ในตอนต้น ซึ่งเป็นโปรแกรมได้ตอบอัตโนมัติ เมื่อนั้นตัวแทนอิเล็กทรอนิกส์ก็จะส่งคำเสนอขายให้กับผู้ที่เข้าเงื่อนไขที่ผู้ขายตั้งไว้ การแสดงเจตนาส่งคำเสนอของตัวแทนอิเล็กทรอนิกส์นี้ถือว่าการแสดงเจตนาของผู้ขายที่ได้ทำไว้ล่วงหน้า เมื่อผู้เข้าเงื่อนไขได้รับคำเสนอแล้ว โปรแกรมจึงทำการส่งคำสนองยืนยันกลับมา ก็จะเกิดเป็นสัญญาขึ้น การแสดงเจตนาเช่นนี้เป็นการแสดงเจตนาไปยังบุคคลซึ่งอยู่เฉพาะหน้า จึงมีผลเมื่ออีกฝ่ายหนึ่งได้ทราบถึงการแสดงเจตนา

เว็บไซต์ประเภทการประมูลสินค้า (Auction) ส่วนใหญ่นั้น มีขั้นตอนในการดำเนินการซื้อขายดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้ขายได้ทำการนำภาพพร้อมทั้งรายละเอียดสินค้าราคาเริ่มต้น พร้อมทั้งจำนวนสินค้า รวมทั้งเงื่อนไขต่าง ๆ ลงแสดงในระบบสำหรับประมูลสินค้า ซึ่งเป็นตัวแทนอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ขาย ที่จะทำหน้าที่ได้ตอบกับผู้ซื้อตามเงื่อนไขที่ผู้ขายได้ตั้งไว้ โดยจะแสดงเจตนาที่จะทำคำเสนอเมื่อเข้าเงื่อนไขที่ตั้งไว้แทนผู้ขาย และจะทำการส่งคำเชิญชวนเข้าทำสัญญากับผู้ที่เข้ามาร่วมประมูลจนกว่าจะมีผู้เข้าเงื่อนไขที่ผู้ขายได้ตั้งเอาไว้

⁵ เรื่องเดียวกัน.

ขั้นตอนที่ 2 ผู้ซื้อได้ทำการเลือกสินค้าที่ต้องการแล้ว ยืนยันราคาเข้าสู่ระบบ

ขั้นตอนที่ 3 เมื่อมีผู้เสนอราคาจนผู้ขายพอใจ หรือราคาถึงตามที่คุณขายได้กำหนดไว้แล้ว ระบบจะทำการปิดการขาย โดยระบบจะทำการโต้ตอบกับผู้ซื้อตามที่คนขายได้ตั้งรายละเอียดไว้

ขั้นตอนที่ 4 ผู้ซื้อที่ชนะการประมูล จะทำการชำระราคาให้แก่ผู้ขายตามรายละเอียดที่ได้ตกลงกัน

ขั้นตอนที่ 5 เมื่อผู้ขายได้รับการชำระราคาค่าสินค้าจากผู้ซื้อแล้ว ผู้ขายก็จะทำการส่งมอบสินค้าตามวิธีที่ได้แจ้งหรือตกลงไว้

ง) การประกาศซื้อ-ขาย (e-Classified)

เว็บไซต์ประเภทการประกาศซื้อ-ขาย (e-Classified) นี้ เป็น เว็บไซต์ที่แต่ละหน้าเว็บไซต์ (page) จะใช้พื้นที่เป็นเพียงพื้นที่แสดงสินค้า ที่เว็บไซต์ประเภท เว็บไซต์แคตตาล็อกสินค้าออนไลน์ ร้านค้าออนไลน์ และการประมูลสินค้า มาลงข้อมูลแสดงตัวสินค้าไว้เท่านั้น โดยจะแสดงเพียงสินค้าบางชิ้นของแต่ละร้านค้า โดยจะแสดงสินค้าจากหลากหลายเว็บไซต์ภายในการแสดงผลใน 1 หน้า (page) เมื่อผู้ซื้อสนใจตัวสินค้าอะไรก็เพียงทำการเลือกดูรายการสินค้า ก็จะเข้าไปทำการเลือกซื้อสินค้าที่ร้านค้าเจ้าของสินค้านั้น ๆ ได้ทันที และก็จะทำการรายการสั่งซื้อไปตามชนิดของเว็บไซต์ของร้านค้านั้น ๆ ต่อไป

จ) ตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์ (E-Marketplace)

เว็บไซต์ประเภทตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์ (E-Marketplace) นี้จะเป็นเว็บไซต์ที่ทำหน้าที่คล้ายๆ กับสารบัญของหนังสือ โดยจะแสดงเว็บไซต์ตาม ข้อ ก) ถึงข้อ ง) ที่ได้กล่าวมาแล้ว แบ่งแสดงข้อมูลไว้เป็นหมวดหมู่ เพื่อให้ผู้สนใจเข้าชมสินค้าได้โดยง่าย มีการจัดเรียงหลายรูปแบบ เช่น แบ่งตามประเภทสินค้าเป็นหมวดหมู่ อาทิเช่น หมวดหมู่เสื้อผ้า หมวดหมู่สินค้า IT หรือแบ่งตามประเภทของการซื้อขาย อาทิเช่น ค่าปลีก ค่าส่ง หรือเรียงตามลำดับตัวอักษรชื่อร้านค้า สำหรับการแสดงผลนั้น แสดงได้ทั้งรูป หรือตัวอักษรล้วนอย่างชื่อเว็บไซต์ เช่น Sanook.com, Weloveshopping.com เป็นต้น

2.1.2 ผลของการเกิดสัญญาซื้อขาย

สัญญาซื้อขายนั้นเป็นสัญญาต่างตอบแทน ภายหลังจากที่เกิดสัญญาซื้อขายขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการซื้อขายสินค้าทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์หรือว่าทางวิธีปกติ มีผลไม่แตกต่างกัน คือก่อให้เกิดผลในทางทรัพย์สินในการโอนกรรมสิทธิ์ และผลในทางหนี้ โดยผู้ซื้อจะมีหนี้ในการชำระราคาให้แก่ผู้ขาย และผู้ขายจะมีหนี้ในการส่งมอบทรัพย์สินซึ่งขายให้แก่ผู้ซื้อ

2.1.2.1 การโอนกรรมสิทธิ์

เมื่อเกิดสัญญาซื้อขาย ไม่ว่าจะเกิดจากการซื้อขายทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือซื้อขายทางอื่นตามปกติไม่แตกต่างกัน สัญญาซื้อขายคือสัญญาซึ่งผู้ขายโอนกรรมสิทธิ์แห่งทรัพย์สินที่ขายให้แก่ผู้ซื้อตามมาตรา 453 ระบบกรรมสิทธิ์ในประเทศไทยนั้นเป็นระบบสัญญาเดี่ยว เมื่อได้ทำสัญญาซื้อขายกันแล้วกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ขายนั้นโอนไปยังผู้ซื้อทันทีที่ทำสัญญาซื้อขายกัน ตามมาตรา

458 ซึ่งการซื้อขายสินค้าที่มีการส่งมอบโดยใช้ไปรษณีย์ทำการขนส่งนั้น มีทั้งการซื้อขายสินค้าที่ขณะทำสัญญาซื้อขายสินค้าเป็นทรัพย์สินเฉพาะสิ่งและสินค้ายังไม่เป็นทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง โดยแบ่งได้ดังนี้

ก) กรณีสินค้ายังไม่เป็นทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง การซื้อขายสินค้าซึ่งยังไม่ได้กำหนดลงไว้แน่นอนนั้น กรรมสิทธิ์ยังไม่โอนไปยังผู้ซื้อจนกว่าจะได้ หมาย นับ ชั่ง ตวง วัด คัดเลือก หรือทำวิธีอื่นเพื่อแบ่งตัวทรัพย์สินนั้นออกเป็นแน่นอนก่อนตามมาตรา 460 วรรคหนึ่ง โดยสินค้าที่ขายโดยระบุไว้แต่เพียงเป็นประเภทตามมาตรา 195 วรรคหนึ่ง ที่จะต้องคัดเลือกกำหนดทรัพย์สินที่จะส่งมอบด้วยความยินยอมของผู้ซื้อ หรือ ได้เลือกกำหนดโดยผู้ขายได้กระทำการกำหนดทรัพย์สินออกเป็นที่แน่นอนไว้สำหรับชำระหนี้ตามมาตรา 195 วรรคสอง ทรัพย์สินชนิดนี้เมื่อผู้ขายได้คัดเลือกแล้วสินค้าที่คัดเลือกนั้นจะกลายเป็นทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง การซื้อขายสินค้าประเภทนี้ซึ่งเป็นสัญญาต่างตอบแทน หากสินค้านั้นสูญหรือเสียหายไปด้วยเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งอันโทษผู้ขายไม่ได้ การสูญหรือเสียหายนั้นจะตกเป็นพับแก่ผู้ซื้อ ตามมาตรา 370 วรรคหนึ่ง และมาตรา 370 วรรคสอง หากเป็นกรณีที่ไม่ใช่ทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง จะถือว่าการสูญหรือเสียหายนั้นจะตกเป็นพับแก่ผู้ซื้อ ตั้งแต่เวลาที่ทรัพย์สินที่ขายนั้นกลายเป็นทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง โดยการคัดเลือกกำหนดทรัพย์สินที่จะส่งมอบด้วยความยินยอมของผู้ซื้อ หรือ ได้ผู้ขายได้กระทำการกำหนดทรัพย์สินออกเป็นที่แน่นอนไว้สำหรับชำระหนี้ตามมาตรา 195 วรรคสองแล้ว

ข) กรณีสินค้าเป็นทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง กรณีที่มีการตกลงซื้อขายสินค้าที่เป็นทรัพย์สินเฉพาะสิ่งอยู่แล้ว เช่นการซื้อขายสินค้ามือสอง ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 458 กำหนดให้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินเฉพาะสิ่งนั้นโอนไปยังผู้ซื้อตั้งแต่ขณะทำสัญญาซื้อขายกัน ซึ่งในการซื้อขายทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง ถ้าผู้ขายยังต้อง นับ ชั่ง ตวง วัด หรือทำการอย่างอื่น เพื่อให้รู้ราคาทรัพย์สินนั้นแน่นอน กรรมสิทธิ์จะโอนไปยังผู้ซื้อหลังจากผู้ขายจะได้ทำการนั้นแล้ว ตามมาตรา 460 วรรคสอง กรณีเช่นนี้หากสินค้าที่โอนกรรมสิทธิ์ไปยังผู้ซื้อแล้วนี้ เกิดสูญหายหรือเสียหายหรือไปด้วยเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งอันจะโทษลูกหนี้คือผู้ขายไม่ได้ ความเสียหายนี้จะตกเป็นพับแก่ผู้ซื้อ

2.1.2.2 วิธีการชำระราคาของพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

หน้าที่ของผู้ซื้อนอกจากการรับมอบสินค้าตามสัญญาซื้อขายแล้ว ผู้ซื้อยังมีหน้าที่ในการชำระราคาตามสัญญาซื้อขาย วิธีการชำระราคาค่าซื้อสินค้านั้นมีได้หลายวิธีโดยรายละเอียดวิธีชำระราคา มีดังนี้

ก) ชำระโดยแจ้งหมายเลขบัตร

การชำระราคาโดยวิธีการแจ้งหมายเลขบัตร ได้แก่

ก.1 Credit Card (บัตรเครดิต) วิธีนี้ไม่ค่อยเป็นที่นิยมมากนัก เพราะความไม่แน่ใจในความปลอดภัย โดยผู้ซื้อสามารถชำระราคาโดยการแจ้งหมายเลขบัตรและรหัสความปลอดภัยให้แก่

⁶ ปริญญา กาบจันทร์, วิธีการชำระเงิน E-commerce ของไทย [ออนไลน์], วันที่ 11 ตุลาคม 2556. แหล่งที่มา: <http://touch.exteen.com/blog/skywalker54/20121121/2-e-commerce> และ ธนาคารแห่งประเทศไทย, ระบบการชำระเงิน [ออนไลน์], วันที่ 10 พฤศจิกายน 2556. แหล่งที่มา: <http://www.bot.or.th/Thai/PaymentSystems/Pages/index.aspx>

ผู้ขาย แล้วผู้ขายจะติดต่อเรียกเงินจากธนาคารภายหลัง หรืออาจใช้ระบบของธนาคาร ซึ่งผู้ขายต้องเสียค่าธรรมเนียมในการใช้จึงมักจะให้ผู้ซื้อเป็นผู้ชำระค่าธรรมเนียมในส่วนนี้แทนผู้ขายด้วย

ก.2 Debit Card (บัตรเดบิต) เป็นส่วนผสมระหว่างบัตร ATM กับบัตรเครดิต ต่างกันที่บัตรเดบิตต้องมีเงินสดในธนาคารก่อนจึงจะใช้ชำระค่าสินค้าได้ ซึ่งไม่เป็นที่นิยมเช่นกัน เพราะไม่ต่างจากวิธีแรก ผู้ซื้ออาจเกิดปัญหาถูกหักค่าสินค้าเกินจำนวนได้ง่าย และร้านค้าต้องมีระบบการรับชำระเงินจากทุก ๆ ธนาคารด้วย จึงทำให้มีต้นทุนการดำเนินงานค่อนข้างสูง

ข้อเสียที่ทำให้ไม่นิยมใช้การชำระราคาวิธีนี้คือ ความไม่ไว้วางใจในด้านความปลอดภัยของข้อมูล เนื่องจากผู้ซื้อนั้นจะต้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับเลขที่บัตรและรหัสทำให้หากข้อมูลมีการเก็บรักษาที่ไม่ดีอาจมีการลักลอบนำไปใช้ง่าย หรืออาจจะมีการเรียกเก็บเงินเกินกว่าราคาสินค้าได้หากผู้ซื้อไม่ได้ตรวจสอบให้ดีก็อาจสูญเสียเงินจำนวนมากไปได้โดยง่าย นอกจากนี้เหตุที่วิธีการนี้ไม่เป็นที่นิยมเนื่องจากการดำเนินการให้ใช้วิธีการชำระเงินเช่นนี้กระทำได้ยุ่งยาก โดยผู้ประกอบการต้องทำการเชื่อมต่อระบบการชำระเงินของตนกับระบบของธนาคารเองบางส่วน และยังต้องแบกรับค่าธรรมเนียมต่างๆตามเงื่อนไขของธนาคารเช่น ค่าวางเงินค้ำประกันการใช้บริการ และจะต้องเข้าหลักเกณฑ์ที่ธนาคารกำหนดไว้จึงจะใช้บริการได้ เช่นธนาคารกสิกรไทย ต้องเป็นผู้ประกอบการมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี และมีเงินทุนจดทะเบียนมากกว่า 2 ล้านบาทขึ้นไป⁷

ข) ชำระโดยส่งเงินผ่านตัวกลาง

การชำระราคาโดยวิธีการส่งเงินผ่านตัวกลาง ได้แก่

ข.1 Counter Service Co.,Ltd. มีบริการตามร้านสะดวกซื้อ 7-11 (seven-eleven) สามารถรับชำระราคาได้แต่เฉพาะเว็บไซต์ร้านค้าที่ติดต่อสมัครใช้บริการนี้จากร้านสะดวกซื้อไว้เท่านั้น เนื่องจากความสะดวกของการชำระเงินของฝ่ายผู้ซื้อแม้จะเริ่มมีบริการนี้ไม่นานนัก แต่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก

ข.2 Mobile Payment (M-Pay) เป็นการชำระเงินผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ โดยใช้งานผ่านโปรแกรมที่ผู้ซื้อสามารถเข้าถึงบัญชีธนาคารของตนเองโดยใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งสามารถใช้ชำระเงินผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้เสมือนไปติดต่อทำธุรกรรมที่ธนาคารโดยตรง

ข.3 ธนาคารอินเทอร์เน็ต (Internet Banking) ผู้ซื้อสามารถชำระราคาได้เหมือนทำธุรกรรมที่ธนาคารโดยตรง แต่เป็นการใช้บริการธนาคารผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและไม่ต้องใช้สมุดคู่มือ ซึ่งสามารถทำรายการธุรกรรมโดยใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตด้วยระบบหักบัญชีแล้วส่งเงินให้ผู้ขายได้ด้วยตนเอง

ข.4 ระบบโอนเงินรายย่อย (Online Retail Fund Transfer) หรือ ORFT ผู้ซื้อสามารถชำระราคาวิธีนี้ด้วยการทำรายการโอนเงินผ่านเครื่อง ATM ได้ เป็นระบบการโอนเงินเพื่อการชำระเงินระหว่างลูกค้าต่างธนาคาร เหมาะสำหรับการชำระเงินรายย่อย ที่มีปริมาณรายการมาก มีข้อตกลงล่วงหน้า มีงวดการชำระเงินที่แน่นอน โดยผู้โอนเงินต้องส่งคำสั่งโอนเงินล่วงหน้าให้ธนาคารผู้ส่ง และ

⁷ ธนาคารกสิกรไทย, คุณสมบัติเบื้องต้นของผู้สมัครใช้บริการ K-Payment Gateway [ออนไลน์], วันที่ 20 มีนาคม 2558. แหล่งที่มา: http://www.kasikornbank.com/th/applyforservices/applyforserviceform/k_payment_gateway_th_re09.pdf

ธนาคารผู้รับจะโอนเงินเข้าบัญชีผู้รับที่อยู่ต่างธนาคาร ต่างสาขาได้ทั่วประเทศ วิธีนี้ชำระได้ครั้งละไม่เกิน 30,000 บาท ส่วนวงเงินโอนสูงสุดต่อวันขึ้นอยู่กับชนิดของบัตรและสถาบันผู้ออกบัตรเป็นผู้กำหนด จะคิดค่าธรรมเนียมการโอนรายการละ 25 บาทสำหรับวงเงินไม่เกิน 10,000 บาท และรายการละ 35 บาทสำหรับวงเงินที่เกิน 10,000 บาท

ข.5 ระบบโอนเงินผ่านที่ทำการไปรษณีย์ เป็นชำระราคาโดยผ่านที่ทำการไปรษณีย์ทั่วประเทศ และที่ทำการไปรษณีย์รับอนุญาต มีวิธีการให้ชำระราคาได้หลายวิธี แต่ที่ผู้ขายนิยมที่สุดคือแบบธนาณัติ

ข.5.1 ธนาณัติ มีลักษณะเป็นตัวแลกเงินที่ออกโดยไปรษณีย์ ผู้ขายสามารถนำตัวแลกเงินไปขึ้นเงินได้กับทุกสาขาของไปรษณีย์ เสมือนหนึ่งเป็นเช็คขีดคร่อมเข้าบัญชี เพราะขึ้นเงินได้เฉพาะผู้ที่ถูกระบุชื่อในธนาณัติเท่านั้นและไม่สามารถเปลี่ยนมือได้

ข.5.2 วิธีการการส่งโทรเลขด้วยเครือข่ายไปรษณีย์ (Message-switching Center) เป็นโทรเลขรูปแบบของการส่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถใช้ขึ้นเงินแทนธนาณัติ

ข.5.3 Pay@Post (Pay at Post) ผู้ใช้บริการสามารถชำระเงินผ่านที่ทำการไปรษณีย์ โดยรับชำระเงินให้กับเฉพาะผู้ใช้บัญชีธนาคารของธนาคารกรุงไทยเท่านั้น

วิธีการชำระราคาแบบนี้ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก เนื่องจากการใช้วิธีการชำระค่าสินค้าวิธีนี้มีข้อดีคือ สะดวกสำหรับผู้ขายและมีค่าใช้จ่ายต่ำ เพียงแค่หมายเลขที่บัญชีธนาคารและชื่อนามสกุลหรือรหัสสำหรับชำระราคาค่าสินค้าเพื่อในการชำระเงินมอบให้แก่ผู้ซื้อ ผู้ซื้อก็สามารถนำไปชำระราคาได้โดยโดยผู้ขายไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมหรือขอใช้บริการให้ยุ่งยาก อีกทั้งผู้ซื้อชำระราคาด้วยวิธีนี้เป็น การส่งเฉพาะตัวจำนวนยอดเงินมาให้ผู้ขายเท่านั้น ผู้ขายจะไม่ทราบรหัสหรือข้อมูลส่วนตัวใดๆของผู้ซื้อเลย จะทราบแต่เพียงมียอดเงินเพิ่มเข้ามาในเวลาใดบ้างเท่านั้น การชำระราคาแบบนี้ผู้ซื้อจึงมั่นใจในความปลอดภัยได้ดีกว่า เมื่อผู้ซื้อชำระราคาแล้วเพียงแจ้งแก่ผู้ขายว่าได้ทำการส่งเงินไปจำนวนเท่าไร เวลาใด เมื่อผู้ขายได้รับข้อมูลก็จะทำการตรวจเช็คได้โดยง่ายจึงทำให้วิธีการชำระราคาแบบนี้เป็นที่นิยม

ค) ชำระโดยส่งมอบเงินให้กับผู้ขายโดยตรง

การชำระราคาค่าสินค้าแบบนี้ผู้ซื้อส่งมอบเงินให้แก่ผู้ขาย หรือลูกจ้างของผู้ขาย หรือตัวแทนที่ผู้ขายใช้เพื่อนำสินค้ามาส่งมอบแก่ผู้ซื้อได้โดยตรง การชำระราคาแบบนี้เป็นที่นิยมเนื่องจากผู้ซื้อได้รับมอบสินค้าพร้อมกับทำการชำระราคา ทำให้มีความมั่นใจว่าได้รับสินค้าแน่นอนและไม่ต้องเสี่ยงกับความปลอดภัยของข้อมูลการชำระเงิน และไม่มีขั้นตอนยุ่งยากในการชำระราคา

2.1.2.3 หน้าที่ของผู้ขายในการส่งมอบแก่ทรัพย์สินที่ขาย

เมื่อกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ขายโอนไปยังผู้ซื้อแล้ว แต่สินค้าที่ขายยังอยู่ในมือของผู้ขาย ผู้ขายจึงยังมีหน้าที่ที่จะต้องส่งมอบทรัพย์สินที่ขายให้แก่ผู้ซื้อตามมาตรา 461 การส่งมอบนั้นจะทำอย่างไรก็ได้ให้ทรัพย์สินนั้นไปอยู่ในเงื้อมมือของผู้ซื้อ ตามมาตรา 462 ซึ่งคำว่า “เงื้อมมือ” นั้น

หมายถึงการกระทำใด ๆ เพื่อให้ทรัพย์สินนั้นอยู่ในความครอบครอง ดูแล รักษา หรือผู้ซื้อสามารถใช้สิทธิครอบครองได้สะดวก⁸

วิธีการส่งมอบนั้นอาจทำได้หลายวิธี คู่สัญญาอาจตกลงว่าจะมารับมอบส่งมอบให้เอง หรือ ผู้ซื้อจะกำหนดสถานที่ให้ผู้ขายส่งสินค้าไปให้ ซึ่งการส่งสินค้านี้เมื่อผู้ขายใช้บริการส่งสินค้าโดยการให้ผู้ขนส่งที่ประกอบอาชีพขนส่งของเป็นทางการค้าปกติของตน เป็นผู้ส่งสินค้าให้ผู้ซื้อแล้ว จะมีผลในทางกฎหมายคือ ทันทีที่ผู้ขายส่งมอบสินค้าให้แก่ผู้ขนส่งแล้วถือว่าผู้ขายส่งมอบสินค้าให้แก่ผู้ซื้อสำเร็จแล้ว แต่ผู้ขนส่งนั้นต้องเป็นผู้ขนส่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 608 ด้วย ดังเช่นคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 241/2492 ที่ว่า “ทำสัญญาซื้อข้าวสารกัน 230 กระสอบ ที่จังหวัดเพชรบูรณ์ตกลงให้ส่งทางรถไฟและส่งมอบกันที่จังหวัดชุมพร ผู้ขายได้ส่งข้าวสารไปให้ผู้ซื้อ 1 ตู จำนวน 115 กระสอบ ต่อมาทางรถไฟเกิดชำรุด ผู้ซื้อตกลงให้ผู้ขายส่งข้าวที่ยังเหลืออยู่ทางเรือ ผู้ขายได้จัดการจ้างเรือบรรทุกทุกส่งไปให้ผู้ซื้อแล้วปรากฏว่าข้าวสารส่งไปไม่ถึงมือผู้ซื้อตั้งนี้ผู้ขายคงมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบผู้ซื้อตามเดิม ผู้รับจ้างบรรทุกนั้นไม่ใช่ผู้ขนส่งตามความหมายในมาตรา 463 และมาตรา 608 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์” ดังนั้นจะเห็นได้ว่าผู้ที่ทำการขนส่งสินค้าหากว่าเป็นผู้ขนส่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 608 ผลของกฎหมายจะถือว่าเมื่อผู้ขายส่งมอบตัวสินค้าให้แก่ผู้ขนส่งนั้น เท่ากับส่งมอบสินค้านั้นให้แก่ผู้ซื้ออยู่ในเงื้อมมือของผู้ซื้อแล้ว⁹ เมื่อหน้าที่ในการชำระหนี้หรือผู้ขายในการส่งมอบทรัพย์สินซึ่งขายให้แก่ผู้ซื้อเสร็จสิ้นลงเท่าผู้ขายทำหน้าที่ชำระหนี้ของตนเรียบร้อยแล้ว

การส่งมอบสินค้าที่ขายนั้น เมื่อผู้ขายส่งสินค้าโดยใช้ผู้ให้บริการส่งสินค้าที่เป็นผู้ขนส่งตาม มาตรา 608 คือบุคคลผู้รับขนส่งของเพื่อบำเน็จเป็นทางการค้าปกติของตน ทำการขนส่งสินค้าไปให้แก่ผู้ซื้อนั้น ผู้ขายนั้นจะต้องรับผิดชอบในความผิดของบุคคลที่ตนใช้ในการชำระหนี้คือผู้ขนส่ง เสมอกับความผิดของตนเองตาม มาตรา 220 แต่ด้วยผลของ มาตรา 463 ซึ่งเป็นบทพิเศษในการส่งมอบทรัพย์สินที่ขายให้แก่ผู้ขนส่ง¹⁰ มาตรา 463 จะถือว่าผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินสำเร็จเมื่อผู้ขายได้ส่งมอบทรัพย์สินให้แก่ผู้ขนส่ง ไม่ว่าจะการใช้บริการขนส่งนั้นผู้ขายจะใช้บริการผู้ขนส่งโดยผู้ซื้อร้องขอให้ใช้บริการขนส่ง หรือผู้ขายเลือกที่จะใช้บริการผู้ขนส่ง เพื่อที่ผู้ขายจะได้ไม่ต้องนำสินค้าที่ขายไปส่งมอบยังภูมิลำเนาของผู้ซื้อด้วยตนเอง ซึ่งในเรื่องนี้นั้นจากความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ของ มาตรา 463 ใน DRAFT CODE ON OBLIGATIONS, XXI Book III Copy No 21503. Read on the 11^(th) February 1926. “A” CIVIL AND COMMERCIAL CODE, BOOK III ในส่วนของความเห็นและข้อเสนอแนะ (Comments and Suggestions) ซึ่งได้ทำขึ้นในปี พ.ศ. 2469 นั้น (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันประกาศใช้ปี พ.ศ. 2468) จากการค้นคว้าบันทึกความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ร่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เป็นการแสดงความเห็นต่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ฉบับที่ได้ออกประกาศใช้ในปี พ.ศ. 2468 ผู้ศึกษาพบว่าคณะผู้ร่างกฎหมาย

⁸ ตฤญา โรจนทั้งคำ แก้วศุภาสวัตต์, หลักกฎหมายซื้อขาย ขายฝาก แลกเปลี่ยน ให้เช่าทรัพย์สิน เช่าซื้อ, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2557), หน้า 73.

⁹ ศนันท์ภรณ์ โสทธิพันธ์, คำอธิบายซื้อขาย แลกเปลี่ยน ให้เช่าทรัพย์สิน, พิมพ์ครั้งที่ 7 (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2559), หน้า 160.

¹⁰ พระยาเทพวิฑูร, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพที่ 2 หนี้ (พระนคร: 2509), หน้า 803.

ได้เสนอแนะว่า ควรจะมีการแก้ไขใน มาตรา 463 ดังนี้ “ควรจะมีการกำหนดให้รูปแบบของการส่งมอบสินค้าที่ตกลงซื้อขายกันโดยจะต้องใช้การขนส่งที่เป็นที่ยอมรับของผู้ซื้อ รูปแบบการขนส่งนั้นจะต้องเหมาะสมกับชนิดและประเภทของสินค้าที่ตกลงซื้อขายกัน และการเตรียมการสำหรับการขนส่งผู้ขายนั้นจะต้องทำโดยคำนึงสภาพของสินค้านั้นด้วย” ซึ่งผู้คณะผู้ร่างนั้นได้มีการยกตัวอย่างถึงการส่งเพชรว่า หากว่าผู้ขายได้ทำการส่งเพชรไปยังผู้ซื้อโดยการใช้บริการส่งโดยผู้ให้บริการไปรษณีย์ โดยส่งแบบไม่ลงทะเบียน การส่งของผู้ขายเช่นนี้ไม่ถือว่าเป็นการส่งสินค้าที่ติดกเว้นแต่ผู้ซื้อจะให้ความยินยอม จะเห็นได้ว่าคณะผู้ร่างได้พยายามจะเพิ่มเติมความยินยอมของผู้ซื้อในการขนส่งเพิ่มเติมเข้ามา

เรื่องความยินยอมของผู้ซื้อไม่มีในกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 463 แต่มีปรากฏในประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน ค.ศ. 1900 มาตรา 447 ใน DRAFT CODE ON OBLIGATIONS, XXI BOOK III ในส่วนของ CHAPTER II DUTIES AND LIABILITIES OF SELLER ได้ระบุว่าเป็นต้นแบบของ มาตรา 463 ของไทย¹¹ ในประเทศไทยใช้ระบบสัญญาเดี่ยว ผู้ซื้อยอมได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นไปทันทีที่สัญญาซื้อขายสำเร็จลง แต่ในประเทศเยอรมันเป็นระบบสองสัญญา นอกจากการส่งมอบหรือการกระทำที่มีผลเทียบเท่าการส่งมอบแล้ว ยังต้องมีการตกลงระหว่างผู้โอนกับผู้รับโอนเป็นพิเศษด้วย¹² การโอนกรรมสิทธิ์นี้เป็นนิติกรรมหรือสัญญาทางทรัพย์สินชนิดหนึ่ง การโอนกรรมสิทธิ์ในสังหาริมทรัพย์นั้น ผู้ถือกรรมสิทธิ์จะต้องส่งมอบทรัพย์สินให้แก่ผู้รับโอน และทั้งสองฝ่ายตกลงให้กรรมสิทธิ์ผ่านมือไป¹³ ในกฎหมายแพ่งเยอรมันมาตรา 447 นั้น จึงเป็นการโอนความเสี่ยงภัยของสังหาริมทรัพย์ เป็นการโอนกรรมสิทธิ์และชำระหนี้ แต่ของประเทศไทยเป็นเรื่องของการชำระหนี้อย่างเดียวตามสัญญาซื้อขายของผู้ขาย ไม่ใช่เรื่องการโอนความเสี่ยงภัยเช่นเยอรมัน เพราะระบบของสัญญาที่ไม่เหมือนกัน ในประเทศไทยนี้เป็นชำระหนี้อย่างเดียว กรรมสิทธิ์ความเสี่ยงภัยนั้นโอนไปตั้งแต่ตกลงทำสัญญาซื้อขายทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง แต่หากไม่ใช่ทรัพย์สินเฉพาะสิ่งความเสี่ยงภัยจะโอนไปพร้อมกรรมสิทธิ์เมื่อได้ทำการบ่งตัวทรัพย์สิน

ในกฎหมายเยอรมัน มาตรา 447 ที่เป็นต้นแบบนั้นมี 2 วรรค¹⁴ ในวรรคแรกตรงกันที่ประเทศไทยรับมา แปลได้ว่า “ในกรณีที่ผู้ซื้อร้องขอให้มีการส่งมอบทรัพย์สินจากที่แห่งหนึ่งไปยังที่อีก

¹¹ กรมร่างกฎหมาย. DRAFT CODE ON OBLIGATION XXI BOOK III [ไมโครฟิล์มสแกนลงแผ่นCD-Rom], ร่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (กรุงเทพฯ: สำนักงานกฤษฎีกา)

“334 If the contract provides that the property sold shall be forwarded from one place to another, delivery takes place at the moment when the property is delivered to the carrier.
Germ. 447. - S. 203 - Tun. 690 : - C. 98 - S. Of G.A. 32, 1.”

¹² กิตติศักดิ์ ปรกติ, [ออนไลน์], วันที่ 18 สิงหาคม 2556. แหล่งที่มา: <http://www.law.kyushu-u.ac.jp/~prokati/defliabt.pdf>

¹³ ปรีดี เกษมทรัพย์, "สัญญาทางหนี้และสัญญาทางทรัพย์สินในกฎหมายเยอรมัน," ใน ดุลพินิจ (เล่มที่ 1 ปีที่ 15 มกราคม-กุมภาพันธ์ 2511). หน้า 53-59.

¹⁴ Section 447 Passing of risk in the case of sales shipment
มาตรา 447 ผู้รับความเสี่ยงในกรณีขนส่งสินค้าที่ซื้อขาย

(1)If the seller, at the request of the buyer, ships the thing sold to another place than the place of performance, the risk passes to the buyer as soon as the seller has handed the thing over to the forwarder, carrier or other person or body specified to carry out the shipment.

แห่งหนึ่งการส่งมอบสมบูรณ์เมื่อส่งมอบแก่ผู้ขนส่ง" แต่ของประเทศไทยนั้นขาดคำว่า "ในกรณีที่ผู้ซื้อร้องขอ" การขาดคำนี้ใน มาตรา 463 ทำให้การใช้มาตรานี้มีปัญหาอันเป็นปัญหาหลักของการศึกษานี้ นั่นคือการใช้ มาตรา 463 ของไทยในปัจจุบันนั้นถือว่า การส่งมอบโดยใช้ผู้ให้บริการส่งสินค้าให้ถือว่า เมื่อผู้ขายส่งสินค้าให้แก่ผู้ขนส่งถือว่าให้ผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินแก่ผู้ซื้อสำเร็จ เมื่อมีความชำรุดบอบสลายเสียหายหรือสูญหายขึ้นขณะที่ผู้ขนส่งทำการขนส่งไปยังผู้ซื้อผู้ขายไม่ต้องรับผิดชอบใดๆ เลย การชำระหนี้ นั้นจะสมบูรณ์เมื่อมีการชำระหนี้ในสถานที่ชำระหนี้ที่ถูกต้อง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 324 แบ่งตามสถานที่ชำระหนี้ แบ่งออกเป็น¹⁵

1) หนี้ที่รับเอาไป ทรัพย์สินเฉพาะนั้นตั้งอยู่ที่ไหน ผู้ซื้อก็รับเอาไป เช่นการซื้อขายตามร้านค้าปกติ

2) หนี้ที่นำไป ผู้ขายจะต้องนำสินค้าที่ขายนั้น ไปส่งถึงภูมิลำเนาของเจ้าหนี้คือผู้ซื้อ เมื่อผู้ขายใช้ไปรษณีย์ในการส่งสินค้าแทนการที่ผู้ขายจะต้องนำสินค้าไปส่งถึงภูมิลำเนาของผู้ซื้อด้วยตัวเอง กรณีนี้มีมือของไปรษณีย์จึงแทนมือของผู้ขายในการส่งมอบทรัพย์สินที่ขายแก่ผู้ซื้อ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 220 ไปรษณีย์นี้กระทำการขนส่งสินค้าไปมอบให้แก่ผู้ซื้อแทนผู้ขาย การชำรุดบอบสลายเสียหายที่เกิดขึ้นในการขนส่งโดยไปรษณีย์จึงควรที่จะเป็นความรับผิดชอบของผู้ขาย

3) หนี้ที่ส่งไป คู่สัญญาตกลงกันให้ส่งโดยใช้ผู้ขนส่ง จะต้องมีการตกลงกัน กรณีนี้มีมือของไปรษณีย์จึงแทนมือของผู้ซื้อ แบบเดียวกับการใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 463 ของไทยในปัจจุบัน

หากมีการแก้ไข ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 463 ของประเทศไทย โดยเติมคำที่ไม่ได้รับมาว่า "ในกรณีที่ผู้ซื้อร้องขอ" ตามแบบต้นแบบดังกล่าวเยอรมันจะมีผลให้การใช้ มาตรา

(1) หากโดยคำขอของผู้ซื้อ ผู้ขายได้ส่งสินค้าไปยังสถานที่อื่นที่ไม่ใช่สถานที่ชำระหนี้ ความเสี่ยงจะโอนไปยังผู้ซื้อทันทีที่ผู้ขายส่งมอบสินค้าให้กับผู้ขนส่ง

(2) If the buyer has given a particular instruction on the method of shipping the thing and the seller, without a strong reason, does not adhere to this instruction, the seller is liable to the buyer for the damage arising from this.

(2) หากผู้ซื้อได้ให้เงื่อนไขเฉพาะในการขนส่งสินค้าไว้ และผู้ขายไม่ทำตามโดยไม่มีเหตุอันควร ผู้ขายจะต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการไม่ปฏิบัติตาม

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 220 ลูกหนี้ต้องรับผิดชอบในความผิดของตัวแทนแห่งตน กับทั้งของบุคคลที่ตนใช้ในการชำระหนี้โดยขนาดเสมอกับว่าเป็นความผิดของตนเอง แต่บทบัญญัติแห่ง มาตรา 373 หาใช้บังคับ แก่กรณีเช่นนี้ด้วยไม่

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 324 เมื่อมิได้มีแสดงเจตนาไว้โดยเฉพาะเจาะจงว่าจะพึงชำระหนี้ ณ สถานที่ใดไซ้ หากจะต้องส่งมอบทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง ท่านว่าต้องส่งมอบกัน ณ สถานที่ซึ่งทรัพย์สินนั้นได้อยู่ในเวลาเมื่อก่อนให้เกิดหนี้ในส่วนการชำระหนี้โดยประการอื่นท่านว่าต้องชำระ ณ สถานที่ซึ่งเป็นภูมิลำเนาปัจจุบันของเจ้าหนี้

¹⁵ สัมภาษณ์ ผศ. ดร. สุรศักดิ์ มณีศรี 13 พฤษภาคม 2559,

463 ของประเทศไทย เปลี่ยนแปลงไป ในกรณีที่ผู้ขายเลือกที่จะใช้บริการผู้ขนส่งแทนการไปส่งมอบสินค้าที่ขายด้วยตัวเอง การที่ผู้ขายได้ทำการส่งมอบทรัพย์สินที่ขายให้แก่ผู้ขนส่งเพื่อทำการส่งมอบไปยังผู้ซื้อ ผู้ขายจะยังไม่ถือว่าส่งมอบสินค้าที่ขายตามสัญญาซื้อขายสำเร็จ ผู้ขายจะยังไม่หมดหน้าที่ความรับผิดชอบ การแก้ไขเช่นนี้ทำให้เมื่อทรัพย์สินที่ซื้อขายกันเกิดชำรุดขึ้นขณะส่งมอบโดยผู้ขนส่ง หากเป็นการใช้ผู้ขนส่ง เพื่อแทนผู้ขายไปส่งสินค้าเพื่อชำระหนี้ด้วยตัวเอง ผู้ขายจะยังต้องรับผิดชอบต่อผู้ซื้อตามผลของมาตรา 220 อยู่นั่นเอง

ในกรณีที่ผู้ขายส่งสินค้าโดยใช้ผู้ขนส่งโดยผู้ซื้อร้องขอ เพราะผู้ซื้อเป็นผู้ต้องการให้ส่งโดยใช้ผู้ขนส่งดังนั้นการส่งให้ผู้ขนส่งจึงเท่ากับส่งมอบให้แก่ผู้ซื้อสำเร็จ เช่นกรณีซื้อขายทรัพย์สินที่ผู้ซื้อนั้นต้องขนไปเองแต่ผู้ซื้อไม่ต้องการจะขนไปเอง เมื่อผู้ซื้อร้องขอให้ผู้ขายส่งมอบให้โดยใช้ผู้ขนส่งทำการส่งทรัพย์สินที่ซื้อมานั้นมาให้แก่ผู้ซื้อ เมื่อมอบให้ผู้ขนส่งมีผลเท่ากับมอบให้ผู้ซื้อ จึงสมเหตุสมผลกว่าการใช้ในปัจจุบัน ที่ไม่ว่าจะส่งโดยใช้ผู้ขนส่งแทนผู้ขายต้องไปส่งเองหรือผู้ซื้อร้องขอให้ส่งไปให้ผลที่ได้ไม่ต่างกัน

2.1.3 วิธีในการส่งมอบ

สถานที่ในการส่งมอบทรัพย์สินที่ขายนั้นแบ่งได้เป็น 2 กรณี ตามมาตรา 324 คือกรณีมีการตกลงสถานที่กันไว้ในสัญญา ก็ย่อมเป็นไปตามสถานที่ ที่ตกลงกันไว้¹⁶ และกรณีที่ไม่ได้ตกลงสถานที่ส่งกันไว้ในสัญญา กรณีหลังนี้ทรัพย์สินที่ซื้อขายกัน หากเป็นทรัพย์สินเฉพาะสิ่งผู้ซื้อก็ต้องรับไปเอง ผู้ขายส่งมอบ ณ สถานที่ซึ่งสินค้าที่ขายนั้นตั้งอยู่ในขณะทำสัญญาซื้อขาย หากสินค้าที่ขายยังไม่เป็นทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง มาตรา 195 วรรคสอง บัญญัติว่า “ถ้าลูกหนี้ได้กระทำการอันตนจะพึงต้องทำเพื่อส่งมอบทรัพย์สินเฉพาะสิ่งนั้นทุกประการแล้วก็ดี หรือถ้าลูกหนี้ได้เลือกกำหนดทรัพย์สินที่จะส่งมอบแล้วด้วยความยินยอมของเจ้าหนี้ก็ดี ท่านว่าทรัพย์สินนั้นจึงเป็นวัตถุแห่งหนี้จำเดิมแต่เวลานั้นไป” ดังนั้นเมื่อผู้ขายซึ่งอยู่ในฐานะของลูกหนี้ที่จะต้องทำการส่งมอบทรัพย์สิน ได้เลือกทรัพย์สินออกมาโดยเอาสินค้าตามชนิดและจำนวนที่ตกลงตามสัญญากับผู้ซื้อออกมา การกระทำเช่นนี้เป็นการทำให้ตัวสินค้าที่กล่าวมาแล้วนี้เป็นทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง เพราะได้ทำการอันตนจะพึงต้องทำเพื่อส่งมอบทรัพย์สินนั้นทุกประการแล้วตามมาตรา 195 วรรคสอง คำว่า “หรือ” เป็นถ้อยคำที่มีความหมายทางนิตินัย แสดงความหมายว่าอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนั้นผู้ขายเพียงกระทำการตามที่กล่าวมาแล้วก็เป็นกรทำให้กรรมสิทธิ์โอนไปยังผู้ซื้อแล้ว สินค้าชิ้นนั้นจึงเป็นทรัพย์สินเฉพาะสิ่งตั้งแต่เมื่อผู้ขายได้แบ่งแยกมาจัดเตรียมจะส่งมอบให้กับผู้ซื้อตาม มาตรา 195 วรรคสอง และมาตรา 460 วรรคหนึ่ง สถานที่ ที่ต้องส่งมอบสินค้าคือภูมิลำเนาปัจจุบันของผู้ซื้อซึ่งเป็นเจ้าหนี้

ค่าใช้จ่ายในการส่งมอบสินค้าที่ขายตาม มาตรา 464 กำหนดให้ผู้ซื้อ มีหน้าที่ออกค่าขนส่งทรัพย์สินที่ซื้อขายหากไปส่งสถานที่อื่นนอกจากสถานที่อันพึงชำระหนี้ ดังเช่น คำพิพากษาฎีกาที่ 685/2538 มีว่า “สัญญาซื้อขายไม้ซุงกระยาเลยกำหนดให้จำเลยทั้งสองผู้ขายส่งมอบไม้ซุงที่โรงงานของบริษัทโจทก์ สถานที่ที่ตั้งกล่าวจึงเป็นสถานที่ที่โจทก์และจำเลยทั้งสองแสดงเจตนาไว้โดย

¹⁶ ตุลญา โรจนทั้งคำ แก้วศุภาสวัสดิ์, หลักกฎหมายซื้อขาย ขยายฝาก แลกเปลี่ยน ให้ เจ้าทรัพย์ เจ้าซื้อ, ; เรื่องเดียวกัน. หน้า 76.

เฉพาะเจาะจงว่าจะชำระหนี้ ณ สถานที่นั้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 324 เมื่อจำเลยทั้งสองส่งมอบไม้ซุงให้โจทก์ ณ สถานที่ดังกล่าวแล้ว จำเลยทั้งสองจึงไม่อาจเรียกค่าขนส่งไม้ซุงจากโจทก์ได้ กรณีไม่ต้องด้วยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 464 ซึ่งโจทก์ผู้ซื้อจะต้องออกค่าขนส่ง” ทำให้หากมีการตกลงกันไว้ในเรื่องสถานที่ส่งมอบตามกรณีแรกให้ส่งไปตามสถานที่ที่ตกลงกันโดยผู้ขายออกค่าใช้จ่าย แต่ถ้ากรณีที่ไม่ได้แสดงเจตนาไว้โดยเฉพาะว่าให้ส่งมอบสินค้าที่ใด การซื้อขายทรัพย์สินเฉพาะสิ่งถ้าผู้ซื้อต้องการให้ส่งไปให้ยังสถานที่อื่น ที่ไม่ใช่สถานที่ชำระหนี้ ผู้ซื้อต้องออกค่าขนส่ง แต่ถ้าไม่ได้แสดงเจตนาไว้โดยเฉพาะ ว่าให้ส่งมอบสินค้าที่ใด ในการซื้อสินค้าที่ไม่ใช่ทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง ผู้ขายนั้นต้องส่งมอบที่ภูมิลำเนาของผู้ซื้อทำให้ผู้ขายต้องเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย อย่างไรก็ตามเรื่องค่าใช้จ่ายในการขนส่งสินค้านั้นสามารถตกลงกันได้โดยคู่สัญญา

วิธีในการส่งมอบสินค้าที่ขายนั้น ผู้ขายสามารถที่จะทำการส่งมอบสินค้าที่ตกลงซื้อขายไปมอบให้ผู้ซื้อเพื่อชำระหนี้ได้หลายวิธีดังจะกล่าวต่อไป

2.1.3.1 การส่งมอบทั่วไป

ผู้ขายนั้นมีหน้าที่ต้องการส่งมอบทรัพย์สินที่ขายให้แก่ผู้ซื้อ มาตรา 462 บัญญัติว่า “การส่งมอบนั้นจะเป็นอย่างหนึ่งอย่างใดก็ได้ที่สุดแต่ว่า เป็นผลให้ทรัพย์สินนั้นไปอยู่ในเงื้อมมือของผู้ซื้อ” ดังนั้นผู้ขายจะใช้บริการผู้ขนส่งหรือ จ้างบุคคลอื่นไปส่งสินค้าแทนผู้ขาย หรือผู้ขายจะนำสินค้าที่ขายไปส่งให้ผู้ซื้อด้วยตัวเองก็ได้ ในการศึกษาเป็นการส่งมอบทรัพย์สินที่ขายโดยระยะทางให้แก่ผู้ซื้อ ดังนั้นจึงจะขอกกล่าวถึงเพียงการส่งมอบโดยใช้บริการผู้ขนส่ง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 608 เท่านั้น

2.1.3.2 การส่งมอบโดยใช้ผู้ขนส่ง

ความชำรุดที่เกิดขึ้นในการศึกษานี้ เกิดขึ้นในช่วงเวลาหลังจากที่โอนกรรมสิทธิ์และผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินให้ผู้ขนส่งทำการขนส่งไปให้แก่ผู้ซื้อแล้ว ความชำรุดที่เกิดขึ้นกับทรัพย์สินช่วงเวลาหลังจากที่ผู้ขายได้ทำการบ่งตัวทรัพย์สินที่ซื้อขายออกเป็นทรัพย์สินเฉพาะสิ่งเรียบร้อยแล้ว โดยการบ่งตัวทรัพย์สินออกเป็นทรัพย์สินเฉพาะสิ่งนั้น อาจเป็นการที่ผู้ขายได้คัดแยกหรือกันตัวทรัพย์สินชิ้นนั้นๆออกมา หรืออาจเป็นการที่ผู้ขายได้แพ็คเกจห่อหุ้มตัวสินค้านั้นเตรียมจะนำไปส่งผู้ขนส่งซึ่งเมื่อสินค้านั้นกลายเป็นทรัพย์สินเฉพาะสิ่งแล้วกรรมสิทธิ์ในตัวทรัพย์สินนั้นจะโอนไปยังผู้ซื้อ เมื่อกรรมสิทธิ์ได้โอนไปยังผู้ซื้อหากว่ามีความชำรุดเกิดขึ้นกับทรัพย์สินนั้นซึ่งไม่ได้เกิดขึ้นจากความผิดของผู้ขายผู้ซื้อจะเป็นผู้ได้รับผลร้ายนั้น ตามมาตรา 370 นอกจากนั้นผู้ขายยังมีหน้าที่ส่งมอบตัวทรัพย์สินไปยังผู้ซื้อตามมาตรา 461 ซึ่งในการส่งสินค้าให้แก่ผู้ให้บริการส่งสินค้าประเภทไปรษณีย์นั้น เนื่องจากผู้ให้บริการส่งสินค้าประเภทไปรษณีย์เป็นผู้ขนส่งตามมาตรา 608 เมื่อผู้ขายส่งมอบสินค้าให้แก่ผู้ขนส่งแล้ว ผลในทางกฎหมายถือว่าสินค้านั้นได้อยู่ในเงื้อมมือของผู้ซื้อแล้วผู้ขายไม่ต้องรับผิดชอบในความชำรุดใดๆ ที่เกิดขึ้นจากผู้ขนส่งซึ่งเป็นบุคคลภายนอก ทำให้หากทรัพย์สินนั้นมีความชำรุดเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ทำการขนส่งนี้ผู้ซื้อจะเป็นผู้รับผลร้าย ซึ่งช่วงเวลาที่ทำการส่งมอบนี้แท้จริงสินค้าอยู่ระหว่างขนส่งจากผู้ขายไปยังผู้ซื้อ ซึ่งกฎหมายกำหนดให้ความเสียหายที่เกิดขึ้นระหว่างขนส่งนั้นผู้ขนส่งต้องรับผิดชอบหากเกิดความชำรุดขึ้นขณะขนส่ง โดยอาจเป็นการที่สินค้าที่รับขนส่งนั้นเปียกน้ำ แตก บุบ ร้าว ผู้

ขนส่งนั้นต้องรับผิดชอบในความชำรุดของสินค้าตามมาตรา 616 ส่วนผู้ขนส่งนั้นจะต้องรับผิดชอบตามสัญญาขนส่งต่อใครนั้นผู้ศึกษาจะวิเคราะห์ในบทที่ 4 ต่อไป

แม้ว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 461 จะบัญญัติให้ผู้ขายมีหน้าที่ส่งมอบทรัพย์สินที่ขายให้แก่ผู้ซื้อ แต่ก็ไม่ได้บัญญัติไว้ว่าผู้ขายจะส่งมอบทรัพย์สินที่ขายให้แก่ผู้ซื้ออย่างไร เพียงแต่ให้ผลว่าทรัพย์สินนั้นไปอยู่ในเงื้อมมือของผู้ซื้อ

ในกรณีที่ผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินที่ขาย โดยใช้ผู้ขนส่งทำการส่งทรัพย์สินที่ขายไปให้แก่ผู้ซื้อ เมื่อผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินให้แก่ผู้ขนส่ง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 463 ถือว่าผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินแก่ผู้ซื้อสำเร็จ โดยการใช้การตีความมาตรา 463 นี้มีคำอธิบายการใช้การตีความไปในทางเดียวกันดังนี้

พระมนูภาคินวิมลศาสตร์¹⁷ อธิบายไว้ว่า "เมื่อมีข้อตกลงให้ผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินที่ขายจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง ผู้ขายจะส่งมอบแก่ผู้รับขนส่งก็ได้ ไม่จำเป็นต้องไปส่งมอบให้ถึงตัวผู้ซื้อเอง"

ศ. ดร. ไผทชิต เอกจริยกร¹⁸ อธิบายไว้ว่า "ในบางครั้งจำเป็นต้องมีการเคลื่อนย้ายทรัพย์สินที่ซื้อขายที่เป็นสังหาริมทรัพย์จากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง เพราะผู้ขายและผู้ซื้อมีภูมิลำเนาที่แตกต่างกัน เช่นผู้ขายมีภูมิลำเนาอยู่ที่กรุงเทพมหานคร ส่วนผู้ซื้อมีภูมิลำเนาอยู่จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ขายอาจจะไม่ได้ทำการขนส่งทรัพย์สินเองไปให้ผู้ซื้อ และผู้ซื้ออาจจะไม่นำยานพาหนะมาบรรทุกทรัพย์สินที่ซื้อขายไปเอง เพราะเหตุผลเรื่องความสะดวก ความประหยัด สิ่งที่มีจะทำกันในทางปฏิบัติคือ ผู้ซื้อจะให้ผู้ขายส่งทรัพย์สินให้โดยให้นำไปส่งแก่ผู้ขนส่งของ ที่ให้บริการในเส้นทางนั้นๆ ดังนี้ หน้าที่ของผู้ขายในการส่งมอบจะสิ้นสุดลงเมื่อใด ในเรื่องนี้ การส่งมอบสำเร็จเมื่อส่งมอบแก่ผู้ขนส่ง"

ศ. ดร. ศันท์กรณ โสทธิพันธ์¹⁹ อธิบายไว้ว่า "การส่งมอบต่อผู้รับขนส่งแล้วถือเท่ากับการส่งมอบทรัพย์สินให้อยู่ในเงื้อมมือของผู้ซื้อแล้วตามมาตรา 462 นั้นเอง"

อย่างไรก็ดีผู้ขนส่งตามที่ได้กล่าวมานั้น จะต้องเป็นผู้ขนส่ง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 608 ด้วยคือเป็นผู้ที่รับขนส่งของเพื่อำาเน็จในทางการค้าปกติของตน โดยแบ่งออกได้เป็นผู้ขนส่งประเภทไปรษณีย์ และผู้ขนส่งประเภทอื่นๆ

2.1.3.2.1 ผู้ขนส่งประเภทไปรษณีย์

ผู้ขนส่งประเภทไปรษณีย์นั้นดำเนินกิจการโดยการรับนำส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ที่ได้รับมอบไปส่งมอบให้ยังบ้านเลขที่ตามจำาหน้าบนไปรษณีย์ภัณฑ์ ผู้ขายนั้นนิยมใช้บริการผู้ให้บริการไปรษณีย์เนื่องจากมีความชำนาญ ราคาถูก และมีพื้นที่การจัดส่งที่กว้างครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศทำให้สะดวกในการขนส่งสินค้า โดยเฉพาะสินค้าที่มีขนาดไม่ใหญ่มาก และน้ำหนักไม่มาก ซึ่งการจะส่งสินค้าไปให้ผู้ซื้อที่ละไม่มากนัก แต่ส่งไปให้หลายๆ ที่นั้น การส่งด้วยผู้ขนส่งซึ่งเป็นไปรษณีย์นั้นได้รับความนิยมที่สุด เพราะเสียค่าใช้จ่ายไม่มากนัก และเหมาะสมกับการส่งสินค้าไม่มากนักไปยังผู้รับที่อยู่

¹⁷ พระมนูภาคินวิมลศาสตร์, กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย ซื้อขาย แลกเปลี่ยน ให้ (พระนคร: โรงพิมพ์อักษรนิติ, 2477), หน้า 34.

¹⁸ ไผทชิต เอกจริยกร, คำอธิบาย ซื้อขาย แลกเปลี่ยน ให้, พิมพ์ครั้งที่ 8 (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2558), หน้า 195.

¹⁹ ศันท์กรณ โสทธิพันธ์, คำอธิบายซื้อขาย แลกเปลี่ยน ให้, หน้า 160.

ต่างที่กันครวระหลายๆ สถานที่ ทั้งนี้ธุรกิจบริการไปรษณีย์ภายในประเทศไทยนั้น มีโครงสร้างตลาดแบบผู้ขายน้อยราย โดยปัจจุบันธุรกิจบริการไปรษณีย์ภัณฑ์ในประเทศไทยนั้นมีผู้ประกอบการรายใหญ่ 5 ราย ซึ่งเป็นผู้ประกอบการที่เป็นเฟรนไชส์ของต่างชาติ 4 ราย²⁰ คือ UPS และ FedEx จากประเทศสหรัฐอเมริกา, DHL จากประเทศเยอรมัน, TNT จากประเทศเนเธอร์แลนด์ และสุดท้ายบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด ของประเทศไทย แต่ได้มีการกำหนดกฎหมายเฉพาะของไปรษณีย์คือพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พ.ศ. 2477 ที่ให้อำนาจพิเศษในการจำกัดและยกเว้นความรับผิดโดยสิ้นเชิงได้นั้นมีเพียงแต่บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด เพียงบริษัทเดียวเท่านั้น

จากที่ได้กล่าวมาแล้ว จึงแยกผู้ขนส่งประเภทไปรษณีย์ ออกได้ เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ ตามกฎหมายที่ใช้บังคับดังจะกล่าวต่อไป

2.1.3.2.1.1 ไปรษณีย์เอกชนที่ผู้ขนส่งตามประมวลกฎหมาย

แพ่งและพาณิชย์

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วไปรษณีย์เอกชนมีทั้งที่เป็นธุรกิจของเอกชนซึ่งเป็นผู้ประกอบการที่เป็นเฟรนไชส์ของต่างชาติ และผู้ประกอบการรายเล็กที่เป็นคนไทยภาคเอกชนที่เป็นบริษัทที่ถือหุ้นโดยต่างชาติที่ได้เข้ามาดำเนินการรับส่งภายในประเทศไทยนั้น ในช่วงแรกเริ่มเป็นการบริการขนส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ตัวระหว่างประเทศ ที่เป็นกิจการที่ไม่มีข้อบังคับทางกฎหมายผูกขาดแบบไปรษณีย์บัตร และจดหมาย โดยมีผู้ประกอบการรายใหญ่ ได้แก่ บริษัท DHL บริษัท TNT และบริษัท FedEx เข้ามาดำเนินการกิจการในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516 พ.ศ. 2523 และ พ.ศ. 2526 ตามลำดับ รายที่เข้ามาช้าที่สุดคือ บริษัท UPS เข้ามาในปี พ.ศ. 2542 ซึ่งปัจจุบันก็ได้มีการดำเนินการรับส่งไปรษณีย์ภัณฑ์แบบภายในประเทศไทยด้วย การดำเนินธุรกิจไปรษณีย์เอกชนก็มีการแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ผู้ประกอบการที่เป็นเอกชนดำเนินการเองทั้งหมด ตั้งแต่รับสินค้าจากผู้ส่งของจนดำเนินการส่งมอบแก่ผู้ซื้อ แต่เนื่องจากไปรษณีย์ที่เป็นของเอกชนนั้น มีจุดกระจายสินค้ามีน้อย จึงทำให้มีส่วนต่อไปคือ

ส่วนที่ 2 ที่ทำการส่งสินค้าต่อให้กับบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ดำเนินการส่งให้อีกต่อหนึ่งโดยขนส่งไปรษณีย์ภัณฑ์²¹ ในลักษณะเดียวกันกับการดำเนินการของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด แต่มีการดำเนินการขนส่งเองบางส่วน เช่นขนส่งจากกรุงเทพฯไปยังเชียงใหม่ แล้วนำไปส่งต่อให้กับบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัดขนส่งต่อจากตัวจังหวัดเชียงใหม่ไปยังตัวอำเภอ เช่นนี้เป็นต้น โดยไม่ทำการขนส่งไปจนถึงปลายทางด้วยตนเอง

²⁰ รินทิพย์ ต่อปัญญาเรือง, "พันธกรณีของประเทศไทยในร่างความตกลงเขตการค้าเสรีไทย-สหรัฐอเมริกา ศึกษากรณีบริการไปรษณีย์ภัณฑ์ตัว" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552).

²¹ มาตรา 4 (10) พระราชบัญญัติไปรษณีย์ พ.ศ.2477 ไปรษณีย์ภัณฑ์นั้น หมายถึง จดหมาย ไปรษณีย์บัตร หนังสือ กิตติยคดี ตัวอย่างหรือแบบสินค้า ของตีพิมพ์ทุกชนิด หนังสือพิมพ์ลงทะเบียยน ห่อจดหมาย ห่อพุดตุ ธนาณัติ เช็คไปรษณีย์ หรือวัตถุอย่างอื่นที่นำมาใช้ในการส่งสื่อสารไปรษณีย์

บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด เป็นเพียงบริษัทเดียวที่ใช้กฎหมายเฉพาะ ส่วนไปรษณีย์เอกชน บริษัทอื่นนั้นถือเป็นผู้ขนส่ง ที่ต้องบังคับไปตามที่มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะรับขน การส่งสินค้าที่ดำเนินกิจการแบบนี้ ผู้ศึกษาจะทำการวิเคราะห์ในบทที่ 4 ต่อไป

2.1.3.2.1.2 บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด

บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด มีอำนาจในการดำเนินกิจการไปรษณีย์ และธุรกิจอื่นอันเกี่ยวกับกิจการไปรษณีย์ รวมทั้งธุรกิจอื่นที่ต่อเนื่องใกล้เคียงกันหรือซึ่งเป็นประโยชน์ แก่กิจการไปรษณีย์ และได้รับยกเว้น มีสิทธิพิเศษ หรือได้รับความคุ้มครองตามที่พระราชบัญญัติ ไปรษณีย์ พุทธศักราช 2477 พระราชบัญญัติการสื่อสารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2519 หรือกฎหมาย อื่นที่ได้บัญญัติไว้ให้แก่การสื่อสารแห่งประเทศไทย เว้นแต่กรณีที่บัญญัติไว้ในมาตรา 6 มาตรา 12 และมาตรา 13 แห่งพระราชกฤษฎีกากำหนดอำนาจ สิทธิและประโยชน์ของ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด พ.ศ. 2546

บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ก็มีการดำเนินธุรกิจแบ่งออกเป็น 2 ส่วน เช่นกัน โดยส่วน แรก บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ดำเนินกิจการเอง ซึ่งมีกฎหมายเฉพาะให้อำนาจการดำเนินกิจการ ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ดังนี้

ส่วนที่ 1 ในส่วนภาคเอกชนที่เป็นไปรษณีย์อนุญาตนั้น ภาคเอกชนที่จะดำเนินการ กิจการไปรษณีย์ได้จะต้องขออนุญาตจากคณะกรรมการกิจการไปรษณีย์ ตามพระราชกฤษฎีกา กำหนดอำนาจ สิทธิ และประโยชน์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด พ.ศ. 2546 ประกอบอำนาจตาม พระราชบัญญัติไปรษณีย์ พ.ศ. 2477 ซึ่งไปรษณีย์อนุญาตนั้น²² มีจำนวนประมาณ 3,325 แห่งทั่ว ประเทศ ซึ่งเปิดบริการมานาน โดยไปรษณีย์อนุญาตนี้จะช่วยในการขยายพื้นที่บริการในต่างจังหวัด โดยไปรษณีย์อนุญาตจะทำหน้าที่รวบรวมไปรษณีย์ภัณฑ์มาส่งไว้ที่ศูนย์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด โดยได้รับรายได้จากการเก็บส่วนต่างจากค่าบริการ ซึ่งคิดค่าบริการแพงกว่าบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ถึง 2-3 เท่า แล้วนำมาส่งให้กับบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ให้นำส่งไปรษณีย์อีกต่อหนึ่ง โดย จะต้องเสียค่าธรรมเนียมแรกเข้า 1,000 บาท และค่าธรรมเนียมรายปี 2,000 บาทต่อปี ให้แก่ ไปรษณีย์ไทยด้วย

ส่วนที่ 2 นี้ เป็นการที่บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด เปิดให้เอกชนสามารถยื่นขอจัดตั้ง ร้านไปรษณีย์ไทยได้²³ โดยเป็นบริการไปรษณีย์ในลักษณะที่ให้บุคคลภายนอกที่มีความสนใจเข้ามา ลงทุนจัดตั้งร้าน ซึ่งสามารถให้บริการและจำหน่ายสินค้าเช่นเดียวกันกับที่ทำการไปรษณีย์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ได้ และสามารถดำเนินงานโดยเปิดบริการหรือจำหน่ายสินค้าอื่น ๆ เพิ่มเติม ภายในร้านได้อีกด้วย ถือว่าร้านเหล่านี้มีสถานะเป็นสาขาหนึ่งของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด และจะมีมาตรฐานเช่นเดียวกับที่ทำการไปรษณีย์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ซึ่งเมื่อนำสินค้ามาฝากส่งก็ จะถือว่าเข้าสู่เส้นทางไปรษณีย์และอยู่ในความรับผิดชอบของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด โดยทันที ซึ่ง

²² "พูดคุยกับ "ออมสิน ชิวพฤกษ์" กรรมการผู้จัดการใหญ่บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด," ประชาชาติธุรกิจ, (ปีที่ 31 ฉบับที่ 3972 (วันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2551)).

²³ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด., ร้านไปรษณีย์ไทย [ออนไลน์], วันที่ 10 มกราคม 2557. แหล่งที่มา: www.Thailandpost.com/upload/post-e-mart/shop-06.pdf

ร้านไปรษณีย์ไทยนั้น เป็นแฟรนไชส์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ที่เริ่มมีการเปิดให้บริการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 ซึ่งมีความแตกต่างจากไปรษณีย์อนุญาตตรงที่ “ร้านไปรษณีย์ไทย” จะมีสถานะเสมือนเป็นสาขาหนึ่งของไปรษณีย์ไทย โดยได้รับการวางระบบจากไปรษณีย์ไทยโดยตรงเชื่อมต่อกับศูนย์ไปรษณีย์ไทย เมื่อได้รับไปรษณีย์ภัณฑ์จากผู้ส่ง ก็จะเข้าระบบแบบเดียวกับที่ทำการของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด ได้โดยตรง และร้านไปรษณีย์จะไม่ต้องนำไปรษณีย์ภัณฑ์มาส่งเอง แต่ไปรษณีย์ไทยจะส่งคนไปรับให้ถึงที่ที่ทำการ ทำให้ไม่เกิดความล่าช้า ซึ่งผู้ศึกษาจะได้วิเคราะห์ในบทที่ 4 ต่อไป

2.1.3.2.2 ผู้ขนส่งประเภทอื่นๆ

การส่งสินค้าไปให้ผู้ซื้อที่ซื้อสินค้าที่ละไม่มากนัก แต่ส่งไปให้ผู้ซื้อหลายราย ในหลายสถานที่นั้น ผู้ขายอาจจะไปส่งด้วยตนเองหรือเลือกใช้ใช้บริการผู้ขนส่งก็ได้ ผู้ขนส่งอื่นนอกเหนือจากไปรษณีย์ที่ทำการรับขนส่งของไปส่งยังจุดหมายที่ได้ตกลงกัน การดำเนินการรับขนส่งจะแตกต่างจากผู้ให้บริการประเภทไปรษณีย์ที่เพียงแค่ผู้ขายจำหน่ายหรือหีบห่อไปรษณีย์ภัณฑ์ให้มีชื่อผู้รับ บ้านเลขที่ ซอย ถนน แขวงเขตหรือตำบลอำเภอ จังหวัดแล้วต้องระบุรหัสไปรษณีย์ที่จุดหมายปลายทางที่จะส่งไปถึงด้วย แต่ผู้ขนส่งประเภทอื่นๆนั้นไม่จำเป็นจะต้องระบุรหัสไปรษณีย์ และอาจระบุรายละเอียดที่หมายที่ให้ไปส่งแตกต่างออกไป เช่นระบุเป็นเพียงชื่อพาหนะ เลขที่ห้อง โดยไม่ต้องระบุแขวงเขต และรหัสไปรษณีย์เช่นนี้เป็นต้น หรือระบุคร่าวๆ เป็นชื่อบริษัทและที่ตั้งและชื่อบุคคลที่ต้องรับของที่ขนส่งไปก็ได้ การดำเนินการขนส่งเช่นนี้มี 2 ประเภทคือ ส่งไปยังจุดหมายที่กำหนดแล้วผู้รับมาทำการติดต่อรับเองกับผู้ขนส่ง ณ ที่ตั้งของผู้ขนส่ง และส่งไปยังยังมีของผู้รับ โดยมีตัวอย่างของผู้ให้บริการ ดังนี้

ประเภทที่ 1 ส่งไปยังยังจุดหมายที่กำหนดแล้วผู้รับมาทำการติดต่อรับเองกับผู้ขนส่ง ณ ที่ตั้งของผู้ขนส่ง ตัวอย่างผู้ให้บริการขนส่งประเภทนี้เช่น บริการรับฝากส่งพัสดุนครชัยแอร์ที่เป็นบริษัทเดินรถแต่รับขนส่งพัสดุด้วยโดยให้บริการพัสดุฝากส่งแยก ออกเป็น ประเภทของประเภท พัสดุทั่วไป ประเภทพัสดุพิเศษน้ำหนักเกิน 20 กิโลกรัม แต่ไม่เกิน 35 กิโลกรัม และรถจักรยานยนต์ หรือจักรยาน โดยผู้รับต้องติดต่อรับพัสดุ ณ ที่ทำการของบริษัทฯ ภายใน 15 วัน นับจากวันที่พัสดุถึงปลายทาง และจะต้องแสดงบัตรประจำตัวประชาชน หรือ ใบขับขี่ หรือ พาสปอร์ต เมื่อมารับพัสดุด้วย

บริการส่งสินค้าและพัสดุผ่านร้านสะดวกซื้อภายในประเทศ เป็นบริการของร้านสะดวกซื้อเซเว่นอีเลฟเว่น สามารถรับได้ทุกสาขาทั่วประเทศแต่การส่งนั้นยังส่งได้เพียงบางสาขา โดยเป็นบริการของบริษัทไดนามิค แมนเนจเม้นท์ โดยเรียกบริการว่า “ม้าขาว” ให้บริการรับส่งพัสดุนขนาดเล็ก การใช้บริการส่งเพียงแค่แจ้งสาขาของร้านสะดวกซื้อเซเว่นอีเลฟเว่นที่ปลายทางและชื่อผู้รับเท่านั้น ผู้รับสามารถรับสินค้าที่ส่งไว้ได้ตลอดเวลา 24 ชั่วโมง ผู้ขนส่งจะส่งหมายเลขแจ้งสถานะการจัดส่งและรหัสในการรับสินค้าให้ผู้รับผ่านทางข้อความในโทรศัพท์เคลื่อนที่เพียงแค่แจ้งรหัสเพื่อรับสินค้าได้ทันที

ประเภทที่ 2 ส่งไปยังยังมีของผู้รับ ตัวอย่างผู้ให้บริการขนส่งประเภทนี้ เช่น ผู้ให้บริการ GrabExpressของบริษัท แกร็บแท็กซี่ (ประเทศไทย) จำกัด หรือ SKOOTAR ของบริษัท สกู๊ตตาร์ จำกัด ที่เก็บค่าบริการตามระยะทาง ให้บริการขนส่งของที่น้ำหนักไม่มากนัก โดยจะ

ทำการรับของที่ส่ง ณ สถานที่ที่ตกลงกันและไปส่งยังสถานที่ที่ตกลงกัน โดยสามารถรับของและส่งให้ผู้รับหลายๆสถานที่ได้ในครั้งเดียว

อย่างไรก็ดีผู้ขนส่งประเภทที่ 2 ประเภทที่ได้กล่าวมานี้ไม่ค่อยเป็นที่นิยมมากนัก เนื่องจากค่าบริการที่สูงและความเชื่อมั่นของผู้ซื้อในผู้ให้บริการบางรายนั้นต่ำ และส่วนใหญ่ไม่สามารถระบุได้ว่าของที่ขนส่งนั้นระหว่างขนส่งอยู่ได้เคลื่อนไปถึงที่ใดแล้วได้แบบขนส่งโดยไปรษณีย์ และผู้ให้บริการบางรายผู้ซื้อต้องเดินทางเพื่อไปรับสินค้าซึ่งทำให้ไม่สะดวกเท่ากับบริการไปรษณีย์ที่ส่งมาให้ผู้ซื้อถึงบ้านนั่นเอง

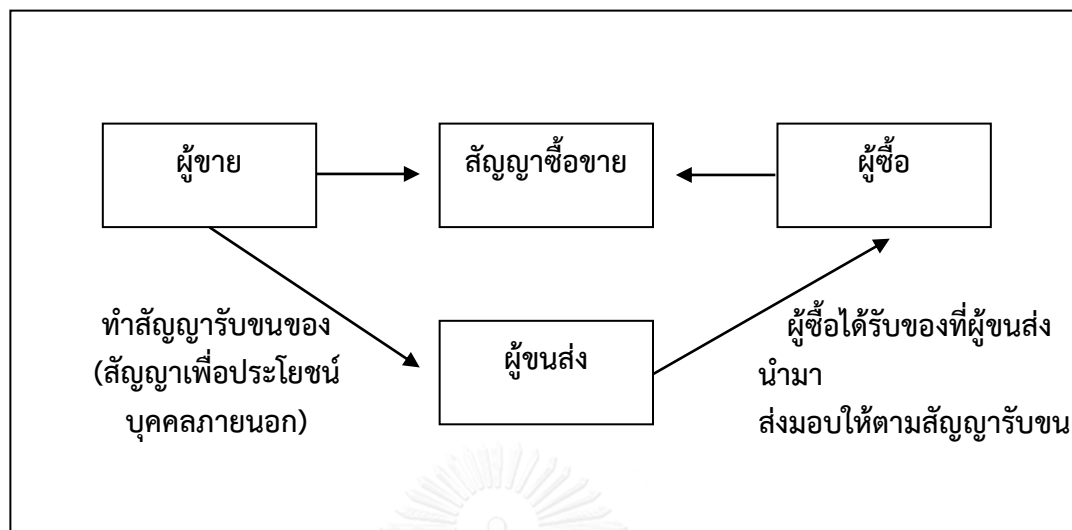
2.2 ลักษณะของการซื้อขายทั่วไป

ในการซื้อขายสินค้าทางปกติทั่วไปนั้น ในเรื่องของการส่งมอบสินค้าที่ขายให้แก่ผู้ซื้อ ผลไม่แตกต่างกับการซื้อขายสินค้าทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ มีความแตกต่างเพียงแค่อันดับต้นในการเกิดสัญญาเพียงเท่านั้น แต่เมื่อมีการทำข้อเสนอและคำสนองโดยผู้ซื้อและผู้ขาย เมื่อคำเสนอสนองตรงกันในการตกลง สัญญาซื้อขายสินค้าก็จะเกิดขึ้น เมื่อสัญญาซื้อขายเกิดขึ้นผู้ซื้อและผู้ขายย่อมมีหน้าที่ต่อกันตามสัญญาซื้อขาย และตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ได้บัญญัติไว้ไม่ต่างกับที่ได้กล่าวไปข้างต้น

2.3 การให้บริการขนส่งทางไปรษณีย์

ผู้ให้บริการส่งสินค้าประเภทไปรษณีย์เป็นผู้ให้บริการที่ผู้ขายสินค้าทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นิยมมากที่สุด แต่ไปรษณีย์ไม่ได้ขนส่งสินค้าทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์แค่เพียงอย่างเดียวแต่ยังให้บริการการส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ไปถึงที่หมาย ไม่ว่าผู้ส่งของจะมีความสัมพันธ์กับผู้รับของอย่างไรก็ได้ เช่น ส่งของตามสัญญาให้

การซื้อขายสินค้าที่มีการส่งมอบทรัพย์สินที่ขายโดยใช้บริการไปรษณีย์นั้น สัญญาที่เกิดขึ้นหลังจากที่ผู้ขายตกลงกับผู้ซื้อในสัญญาซื้อขายที่มีผู้เกี่ยวข้อง 2 ฝ่าย คือผู้ซื้อและผู้ขาย เป็นสัญญารับขนของมีลักษณะเป็นสัญญาเพื่อประโยชน์บุคคลภายนอกโดยมีผู้ซื้อเป็นบุคคลภายนอกผู้ได้รับประโยชน์ตามสัญญารับขนของผู้ขายได้ทำขึ้นกับผู้ขนส่ง เมื่อผู้ขายเข้าทำสัญญารับขนกับผู้ขนส่งให้ส่งสินค้าที่ขายไปยังผู้ซื้อ สัญญารับขนไปรษณีย์ภัณฑ์เป็นสัญญาเพื่อประโยชน์บุคคลภายนอกคือประโยชน์ของผู้ซื้อ ที่ได้รับประโยชน์โดยได้รับสินค้าที่ไปรษณีย์ได้ทำการขนส่งมามอบให้ โดยผู้ซื้อนั้นมีความสัมพันธ์ทางกฎหมายกับผู้ขายตามสัญญาซื้อขายที่ผู้ขายต้องส่งมอบสินค้าที่ซื้อขายกันให้แก่ผู้ซื้อเท่านั้น ไม่มีความสัมพันธ์ทางสัญญากับผู้ขนส่ง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ขายผู้ซื้อและไปรษณีย์เป็นไปตามแผนภาพ

ภาพที่ 1 แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ขายผู้ซื้อและไปรษณีย์

โดยในส่วนของข้อตกลงในสัญญาขนส่งนั้นผู้ศึกษาจะกล่าวถึงในบทที่ 4 ต่อไป

2.3.1 ลักษณะและความหมายของบริการไปรษณีย์

ลักษณะของบริการไปรษณีย์เป็นการบริการรับส่งจดหมายและพัสดุภัณฑ์ (postal service) โดยมีความหมายและนิยามของ “บริการไปรษณีย์” ดังนี้

ความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 นั้น ให้ความหมายว่า “ไปรษณีย์-ไปรษณีย์” หมายถึงวิธีการส่งหนังสือและหีบห่อสิ่งของ เป็นต้น โดยมีองค์การที่ตั้งขึ้นเป็นเจ้าหน้าที่รับส่ง ดังนี้แสดงให้เห็นว่านิยามของคำว่าไปรษณีย์นั้นกว้างมาก เพียงแค่มีการจัดการรับส่งหนังสือ หรือ สิ่งของที่ทำการบรรจุหีบห่อ เพียงเท่านั้นก็เรียกว่าไปรษณีย์ได้แล้ว

ความหมายตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับไปรษณีย์ เนื่องจากกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับไปรษณีย์ อันได้แก่ พระราชบัญญัติไปรษณีย์พุทธศักราช 2477 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2483 พระราชกฤษฎีกากำหนดอำนาจ สิทธิ และประโยชน์ของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด พ.ศ. 2546 ประกาศคณะกรรมการกิจการไปรษณีย์เรื่อง ให้ใช้ไปรษณีย์นิเทศ พ.ศ. 2553 ฯลฯ นั้นล้วนแล้วแต่ไม่ได้กำหนดนิยามความหมายของคำว่า ไปรษณีย์ ไว้เป็นการเฉพาะ หากแต่ไว้ในไปรษณีย์นิเทศ พ.ศ. 2557 ข้อ 65 ได้มีนิยามของ “บริการไปรษณีย์” อยู่โดยมีนิยามว่า “บริการที่บริษัทดำเนินการรับฝากข่าวสาร เอกสารและสิ่งของ จากบุคคลหนึ่งแล้วนำไปส่งมอบให้แก่อีกบุคคลหนึ่งภายในประเทศ และในต่างประเทศ โดยทางไปรษณีย์หรือวิธีการสื่อสารอื่น รวมทั้งบริการที่ต่อเนื่องใกล้เคียงกัน”²⁴

²⁴ ไปรษณีย์นิเทศ พ.ศ. 2553 ข้อ 6 ได้ให้ความหมายว่า บริษัท คือ บริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด แต่เพียงเท่านั้น

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในลักษณะรับชนก็ไม่ได้มีนิยามของบริการไปรษณีย์ กำหนดไว้ชัดเจนเช่นกัน คำว่า“บริการไปรษณีย์”นี้จึงไม่มีนิยามที่ชัดเจนว่าแบบใดเป็นการขนส่งแบบ บริการไปรษณีย์ แบบใดเป็นผู้ให้บริการส่งสินค้าที่เป็นผู้ขนส่งทั่วไป ซึ่งมีทั้งผู้ขนส่งที่ได้รับการขนส่ง โดยรถโดยสาร ผู้ขนส่งที่ขนส่งโดยรถบรรทุก ขนส่งโดยการรถไฟแห่งประเทศไทย แต่จากการศึกษาผู้ ศึกษามีความเห็นส่วนตัวว่า ไม่ว่าจะใช้พาหนะใดๆในการขนส่งหากว่าผู้ขนส่งรายใดที่มีการให้บริการ รับส่งจดหมายหรือไปรษณีย์บัตร หรือรับขนส่งสินค้าที่เป็นชิ้นเล็กหรือคราวละไม่มากชิ้นมีน้ำหนัก เฉลี่ยไม่เกิน 10 กิโลกรัม โดยมีการส่งของที่บรรจุหีบห่อใส่กล่องหรือซอง โดยมีการกำหนดขนาดของ กล่องหรือซองที่บรรจุว่าจะมีขนาดในการรับขนส่งมีมาตรฐานของขนาดกล่องหรือซองที่รับขนส่งมี ขนาดความกว้างความสูงและน้ำหนักทำข้อกำหนดไว้ชัดเจน และทำการส่งสินค้าไปให้ถึงสถานที่ๆมี การกำหนดไว้โดยผู้ส่งที่เป็นที่พักอาศัยหรือสถานประกอบการ โดยมีการกำหนดเขตพื้นที่ในการ ให้บริการส่งโดยมีการกำหนดรหัสไปรษณีย์ไว้อย่างชัดเจน และมีการกำหนดค่าบริการขนส่งเป็นเกณฑ์ ที่ชัดเจน โดยไม่ได้มีการต้องตกลงค่าขนส่งกันเป็นการเฉพาะๆไป เป็นรายครั้ง เพียงซึ่งน้ำหนักก็จะ ทราบราคาค่าขนส่งได้ทันที มักจะมีการเรียกผู้ให้บริการเหล่านี้ว่า บริการไปรษณีย์เช่นกันแม้จะมีผู้ ให้บริการส่งสินค้าที่เป็นบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ก็ตาม

ถึงบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด จะเป็นผู้ให้บริการส่งสินค้านี้มีกฎหมายเฉพาะคือ พระราชบัญญัติไปรษณีย์ พ.ศ. 2477 ได้ให้สิทธิขาดในการสงวนรับ ส่ง จดหมาย และไปรษณีย์บัตรก็ ตาม แต่ผู้ให้บริการเป็นบริษัทเอกชน ก็สามารถรับให้บริการส่งจดหมายและไปรษณีย์บัตรที่รับฝากส่ง ได้เช่นกันแต่มีข้อแม้ว่าจะต้องเสียค่าปรับให้แก่บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด เนื่องจากกฎหมายถือว่า ไปรษณีย์เอกชนเหล่านี้ทำการรวบรวมจดหมายและไปรษณีย์บัตรนอกทางไปรษณีย์ แต่ในเรื่องของ การให้บริการที่เหมือนกันนั้นผู้ศึกษาเห็นว่าผู้ให้บริการในลักษณะเดียวกันนี้แต่เป็นเอกชนก็สมควร เรียกว่าผู้ให้บริการไปรษณีย์ด้วย แม้จะไม่ได้ใช้กฎหมายเฉพาะของไปรษณีย์เช่นเดียวกับบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ก็ตาม โดยผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ที่เป็นไปรษณีย์เอกชนนั้น ผู้ศึกษาหมายถึง ผู้ให้บริการที่มีการรับฝาก ส่ง จดหมาย ไปรษณีย์บัตร ไปรษณีย์ภัณฑ์ ซึ่งคือ ห่อพัสดุ สินค้า ที่ชิ้นไม่ ใหญ่มาก และน้ำหนักไม่มากนัก เท่านั้น จะไม่รวมไปถึง ผู้ขนส่งที่เป็นผู้ขนส่งสินค้าคราวละมาก ๆ ชิ้น และขนาดใหญ่ น้ำหนักมาก เช่น ขนส่งโดยรถโดยสาร หรือขนส่งโดยการรถไฟแห่งประเทศไทย

2.3.2 หน้าที่ของไปรษณีย์

ในการประกอบธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นี้ ผู้ให้บริการส่งสินค้าจะมีหน้าที่รับมอบสินค้า จากผู้ขายสินค้านำไปส่งมอบให้แก่ผู้ซื้อสินค้า ซึ่งผู้ให้บริการส่งสินค้าที่ได้รับความนิยมจากการสำรวจ ของผู้ศึกษาพบว่า บริการขนส่งสินค้าประเภทไปรษณีย์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ได้รับความนิยมมากที่สุด แต่ก็ยังมีผู้ประกอบการไปรษณีย์เอกชนรายอื่นอีก ดังจะกล่าวต่อไป โดยสัญญาที่ผู้ขาย ทำกับผู้ขนส่งนี้เป็นสัญญาเพื่อประโยชน์บุคคลภายนอก ซึ่งหน้าที่ของผู้ให้บริการส่งสินค้า มีหน้าที่ ดำเนินการรับฝากเอกสารและสิ่งของจากบุคคลฝั่งหนึ่งแล้วนำไปส่งมอบให้แก่บุคคลอีกฝั่งหนึ่งตาม

คำสั่งโดยทางไปรษณีย์²⁵ สัญญาขนส่งสินค้าที่ผู้ขายทำกับผู้ขนส่งสินค้า ให้ส่งมอบสินค้าให้แก่ผู้ซื้อสินค้า การที่ผู้ขายให้ผู้ขนส่งสินค้าไปรษณีย์นำสินค้าที่ซื้อขายไปส่งให้แก่ผู้ซื้อนั้น ไม่ใช่สัญญาตัวแทนผู้ขายมิใช่ตัวแทนของผู้ซื้อในการตกลงกับผู้ขนส่งเพื่อส่งของไปให้แก่ผู้ซื้อ แต่เป็นการที่ผู้ขายทำการชำระหนี้ส่วนของตน คือการส่งมอบทรัพย์สินที่ขายให้แก่ผู้ซื้อ สัญญาขนส่งสินค้าที่ผู้ขายได้ตกลงทำขึ้นกับผู้ขนส่ง ก็เพื่อประโยชน์ของตัวผู้ขายเองในการส่งมอบทรัพย์สินที่ได้ทำการขายไป โดยสัญญาขนส่งสินค้าที่ผู้ขายได้ทำขึ้นกับผู้ขนส่ง ตัวผู้ขนส่งเป็นฝ่ายที่มีหนี้ตามสัญญาขนส่งที่ ต้องชำระหนี้โดยการนำสินค้าไปส่งให้แก่ผู้ซื้อตามสัญญาขนส่งสินค้าที่ได้ทำไว้กับผู้ขาย ซึ่งผู้ซื้อนั้นเป็นบุคคลภายนอกของสัญญาขนส่ง ซึ่งเป็นผู้ได้รับประโยชน์จากสัญญาขนส่ง สัญญาขนส่งนี้จึงมีลักษณะเป็นสัญญาเพื่อประโยชน์ของบุคคลภายนอก เป็นการที่คู่สัญญาต่างทำสัญญากันขึ้นโดยลำพังเพื่อให้คนนอกสัญญาได้ประโยชน์ ไม่ใช่สัญญาตัวแทนที่เป็นลักษณะของการทำสัญญาที่ตัวแทนไปทำสัญญาเพื่อตัวการ เพื่อประโยชน์ของตัวกลาง ซึ่งในสัญญาตัวแทนนี้ตัวการจะไม่เป็นคนนอกสัญญา สัญญาเพื่อประโยชน์บุคคลภายนอกไม่ใช่เรื่องตัวการตัวแทน²⁶ ซึ่งผลของสัญญาขนส่งนี้ตามผลแห่งสัญญาเพื่อประโยชน์บุคคลภายนอกผู้ซื้อนั้นจะมีสิทธิที่จะเรียกให้ผู้ขนส่งชำระหนี้คือการส่งมอบสินค้าที่ขนส่งมาให้แก่ผู้ซื้อได้โดยตรง โดยใน ส่วนนี้ ผลของสัญญาเพื่อประโยชน์ของบุคคลภายนอก มีผลที่ต่างกับผลผู้ซื้อตามไปรษณีย์นิเทศ พ.ศ. 2557 ซึ่งผู้ศึกษาจะกล่าวถึงในบทที่ 4 ต่อไป

หน้าที่ของผู้ขนส่งตามปัญหาที่ได้ศึกษานี้ จะเกิดขึ้นเมื่อผู้ขายได้ตกลงกับผู้ขนส่งให้ทำการขนส่งสินค้า และผู้ขนส่งตกลงที่จะทำการขนส่งสินค้าให้ ทำให้เกิดสัญญาขนส่งขึ้น ฝ่ายที่มีหน้าที่มากที่สุดคือผู้ขนส่ง ซึ่งมีหน้าที่ดังนี้²⁷

1. หน้าที่ต้องส่งของไปให้ถึงจุดหมายตามที่ได้ตกลงกันไว้ เป็นหนี้กระทำการอย่างหนึ่งของผู้ขนส่ง²⁸

2. หน้าที่ต้องดูแลรักษาสินค้าไม่ให้สูญหาย บอบสลาย ผู้ขนส่งมีหน้าที่ต้องดูแลรักษาของที่ผู้ส่งมอบหมายให้นำไปส่ง²⁹ หากว่าสินค้าที่นำส่งเกิดสูญหายไป หรือเกิดการบอบสลายขึ้นก็ควรจะให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ขนส่งต้องรับผิดชอบผู้ส่ง ยกเว้นผู้ขนส่งมีการทำข้อสัญญาจำกัดหรือยกเว้นความรับผิดชอบตนเองไว้ สัญญาที่รับขนส่งสิ่งของเป็นสัญญาที่กฎหมายกำหนดให้ต้องตกลงกันโดยชัดแจ้งในเรื่องของการจำกัดความรับผิดชอบหรือยกเว้นความรับผิดชอบของผู้สัญญาให้ชัดแจ้งก่อน หากคู่สัญญาตกลงกันไม่ชัดแจ้งข้อตกลงในเรื่องการจำกัดหรือยกเว้นความรับผิดชอบจะตกเป็นโมฆะ³⁰

²⁵ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด, หน้าที่ไปรษณีย์ [ออนไลน์], วันที่ 20 สิงหาคม 2556. แหล่งที่มา: <https://www.facebook.com/thailandpost.co.th?hc-location=stream>

²⁶ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะนิติกรรมและหนี้ เล่ม 1 (ภาค 1-2) พุทธศักราช 2478 ปรับปรุงแก้ไขโดย ดร.มนินทร์ พงศาปาน, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2559), หน้า 363.

²⁷ จักรพงษ์ เล็กสกุลไชย, ตัวแทน ตัวแทนค้าต่าง นายหน้า เจ้าทำของ รับขน, พิมพ์ครั้งที่ 9 (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2553), หน้า 144

²⁸ มาตรา 610 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

²⁹ มาตรา 616 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

³⁰ อรรถา สิงห์สงบ, กฎหมายว่าด้วยสัญญา, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2550), หน้า 113.

3. หน้าที่ในการคัดเลือกผู้ขนส่ง บางครั้งผู้ขนส่งอาจมอบหมายให้ผู้ขนส่งอื่นทำการขนส่งแทนตน³¹ โดยที่ตนเองนั้นไม่ได้ทำการขนส่งเลยก็ได้ แต่ถึงจะไม่ได้ทำการขนส่งเอง ผู้ขนส่งก็ยังคงต้องรับผิดชอบการสูญหายหรือบุบสลายที่เกิดจากผู้ขนส่งช่วงได้ทำลงไปต่อผู้ส่งอยู่ดี เพราะเป็นคู่สัญญา ดังนั้นผู้ขนส่งจึงมีหน้าที่ในการเลือกผู้ขนส่งช่วงอย่างระมัดระวัง ซึ่งในบางครั้งการขนส่งผู้ขนส่งอาจทำหน้าที่ขนส่งด้วย และมีการใช้ผู้ขนส่งหลายคนขนส่งเป็นทอดๆ ไปจนกว่าจะถึงมือผู้รับ แบบหลังนี้จะเป็นการขนส่งหลายทอด แต่ว่าเนื่องจากผู้ให้บริการส่งสินค้ารายใหญ่อย่างบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด นั้นกลับมีกฎหมายเฉพาะคือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 609 และ พระราชบัญญัติไปรษณีย์ พ.ศ. 2477 ซึ่งให้อำนาจในการไม่ต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายหรือบุบสลายของสินค้าที่ทำการส่ง ซึ่งผู้ศึกษาจะวิเคราะห์ประเด็นนี้ต่อไป

2.3.3 พัฒนาการของไปรษณีย์

ประวัติความเป็นมาของกิจการไปรษณีย์ในประเทศไทยแบ่งออกได้เป็นช่วงก่อนมีกิจการไปรษณีย์ในประเทศไทยและช่วงหลังจากมีกิจการไปรษณีย์ในประเทศไทย ดังนี้

ช่วงก่อนมีกิจการไปรษณีย์ในประเทศไทย

จุดเริ่มต้นของการสื่อสารในสมัยก่อนนั้น เกิดจากการสร้างเส้นทางคมนาคมและเส้นทางการค้า โดยมีการติดต่อข่าวสารกันอย่างง่าย ทั้งผ่านทางพ่อค้า ใข้ม้าเร็ว จนถึงการจัดตั้งคนเร็วไว้ตามเมืองสำคัญ ก็ถือเป็นพัฒนาการทางการส่งข่าวสารอย่างง่ายอีกช่องทางหนึ่งและเป็นเช่นนี้เรื่อยมาจนถึงยุคสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ต่อมาเมื่อประเทศไทยได้มีการติดต่อค้าขาย และเจริญสัมพันธไมตรีกับประเทศตะวันตก ในปลายรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4) ทำให้เริ่มมีการนำระบบไปรษณีย์มาใช้ในประเทศไทย³²

ช่วงหลังมีกิจการไปรษณีย์ในประเทศไทย

โดยผู้ศึกษาจะกล่าวถึงเพียงผู้ประกอบการเฉพาะรายใหญ่เพียง 5 ราย ซึ่งเป็นผู้ประกอบการที่เป็นเฟรนไชส์ของต่างชาติ 4 ราย³³ คือ UPS และ FedEx จากประเทศสหรัฐอเมริกา, DHL จากประเทศเยอรมัน, TNT จากประเทศเนเธอร์แลนด์ และสุดท้าย บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ของประเทศไทย มีพัฒนาการดังนี้

ช่วงพ.ศ. 2423 ความนิยมและความต้องการติดต่อข่าวสารในหมู่เจ้านายและประชาชนมีมากขึ้น เจ้าหมื่นเสมอใจราช หัวหมื่นมหาดเล็กวรสิทธิ ได้ทำหนังสือกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 ขอให้ทรงจัดตั้งการไปรษณีย์ขึ้นในสยาม ต่อมาจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงศ์ กรมหลวงภาณุพันธุ์วงศ์วรเดช

³¹ มาตรา 617 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

³² บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด, "หน้าที่ไปรษณีย์" [ออนไลน์]. 2 พฤศจิกายน 2555. แหล่งที่มา <http://www.thailandpost.com/history .php#1>

³³ รินทิพย์ ต่อปัญญาเรือง, "พันธกรณีของประเทศไทยในร่างความตกลงเขตการค้าเสรีไทย-สหรัฐอเมริกา ศึกษากรณีบริการไปรษณีย์ภัณฑ์ด่วน,"

เตรียมการจัดตั้งการไปรษณีย์ขึ้นตามแบบอย่างสากล โดยทรงโปรดฯให้ไปศึกษาดูกิจการไปรษณีย์ที่ประเทศจีนและประเทศญี่ปุ่น³⁴

ปี พ.ศ. 2426 กิจการไปรษณีย์ไทยได้เริ่มต้นขึ้น มีที่ทำการไปรษณีย์แห่งแรก ณ “ไปรษณียาคาร” ริมแม่น้ำเจ้าพระยา เหนือปากคลองโอ่งอ่าง และได้มีการสถาปนา “กรมไปรษณีย์” อย่างเป็นทางการในวันที่ 4 สิงหาคม 2426 และรัชกาลที่ 5 ได้ทรงพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้มีกฎหมายแผ่นดินสำหรับการไปรษณีย์ คือ พระราชบัญญัติกรมไปรษณีย์สยาม จุลศักราช 1247 (พ.ศ. 2428) ซึ่งนับเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการไปรษณีย์ฉบับแรกที่ได้ตราเป็นพระราชบัญญัติ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 30 มิถุนายน 2428³⁵

ช่วง พ.ศ. 2441-2519 กรมไปรษณีย์โทรเลข เดิมกิจการไปรษณีย์ดำเนินการโดย กรมไปรษณีย์ ส่วนกิจการโทรเลขดำเนินการโดยกรมโทรเลข เมื่อได้มีการจัดตั้งที่ทำการไปรษณีย์ขึ้นตามหัวเมืองต่าง ๆ ขยายออกไปตามความต้องการของทางราชการและประชาชน ทางด้านโทรเลขในประเทศมีการสร้างสายโทรเลขติดต่อไปยังเมืองสำคัญ ๆ เพิ่มขึ้น และต่อมาไปรษณีย์ไทยได้เข้าเป็นสมาชิก “สหภาพสากลไปรษณีย์” เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2428³⁶

ช่วงปี พ.ศ. 2441 เสนาบดีกระทรวงโยธาธิการ ได้กราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสนอความเห็นว่าการของกรมไปรษณีย์และกรมโทรเลขที่แยกกันบริหารอยู่นั้น เป็นงานในด้านสื่อสารด้วยกัน สมควรรวมเป็นหน่วยราชการเดียวกัน จึงทรงพระราชกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้รวมกรมทั้งสอง เรียกว่า “กรมไปรษณีย์โทรเลข” ตั้งแต่วันที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ. 2441 เป็นต้นมา³⁷

ช่วงปี 2448 กรมไปรษณีย์โทรเลขได้ทำสัญญากับกรมรถไฟหลวง (การรถไฟแห่งประเทศไทย) เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2448 ทำให้เกิด “ที่ทำการไปรษณีย์สถานีรถไฟ” เริ่มด้วยทางสายกรุงเทพฯ-นครราชสีมา และได้เปิดให้มีการส่งเงินทางธนาณัติระหว่างจังหวัดขึ้น³⁸

ปี พ.ศ. 2455 กรมไปรษณีย์โทรเลขได้โอนกิจการกระทรวงโยธาธิการมาสังกัดกระทรวงคมนาคมตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2455³⁹

ปี พ.ศ. 2470 ได้เกิดมีที่ทำการไปรษณีย์อนุญาตเอกชน มีการส่งเสริมให้เอกชนรับเป็นตัวแทนของกรมไปรษณีย์โทรเลขโดยการให้ส่วนลดเป็นค่าตอบแทน⁴⁰

ปี พ.ศ. 2471 รัฐบาลได้โอนกิจการออมสินจากกระทรวงพระคลังมหาสมบัติมาให้กรมไปรษณีย์โทรเลข จนในปี พ.ศ. 2489 จึงได้แยกออกไปตั้งเป็นธนาคารออมสิน⁴¹ และเมื่อวันที่ 29

³⁴ ฐานข้อมูลราชกิจจานุเบกษาและการพัฒนากฎหมายอิเล็กทรอนิกส์, ไปรษณีย์ [ออนไลน์], วันที่ 25 ธันวาคม 2556. แหล่งที่มา: <http://61.19.241.70/rkj/frmlawpreview4.aspx?lawgroupid=212644>

³⁵ เรื่องเดียวกัน.

³⁶ เรื่องเดียวกัน.

³⁷ เรื่องเดียวกัน.

³⁸ เรื่องเดียวกัน.

³⁹ เรื่องเดียวกัน.

⁴⁰ เรื่องเดียวกัน.

⁴¹ พระราชบัญญัติธนาคารออมสิน พ.ศ. 2489

มิถุนายน 2475 กรมไปรษณีย์โทรเลข ได้ออมนาสังกัดกระทรวงเกษตรพาณิชย์การ และเปลี่ยนมาสังกัดกระทรวงเศรษฐกิจการในปี พ.ศ. 2476 และต่อมา ได้เปลี่ยนมาสังกัดกระทรวงคมนาคม ตั้งแต่วันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2484⁴²

ปี พ.ศ. 2516 จนถึงปัจจุบัน บริษัท DHL เริ่มดำเนินกิจการในประเทศไทย ในช่วงแรกเริ่มเป็นการบริการขนส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ตัวระหว่างประเทศ ต่อมาจึงดำเนินการรับส่งไปรษณีย์ภัณฑ์แบบภายในประเทศไทย⁴³

ปี พ.ศ. 2523 จนถึงปัจจุบัน บริษัท TNT เริ่มดำเนินกิจการในประเทศไทย ในช่วงแรกเริ่มเป็นการบริการขนส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ตัวระหว่างประเทศ ต่อมาจึงดำเนินการรับส่งไปรษณีย์ภัณฑ์แบบภายในประเทศไทย⁴⁴

ปี พ.ศ. 2526 จนถึงปัจจุบัน บริษัท FedEx เริ่มดำเนินกิจการในประเทศไทย ในช่วงแรกเริ่มเป็นการบริการขนส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ตัวระหว่างประเทศ ต่อมาจึงดำเนินการรับส่งไปรษณีย์ภัณฑ์แบบภายในประเทศไทย⁴⁵

ปี พ.ศ. 2542 จนถึงปัจจุบัน บริษัท UPS เริ่มดำเนินกิจการในประเทศไทย ในช่วงแรกเริ่มเป็นการบริการขนส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ตัวระหว่างประเทศ ต่อมาจึงดำเนินการรับส่งไปรษณีย์ภัณฑ์แบบภายในประเทศไทย⁴⁶

ปี พ.ศ. 2546 จนถึงปัจจุบัน ได้มีการแปรสภาพการสื่อสารแห่งประเทศไทย มาจัดตั้งเป็นบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด และ บริษัท กสท. โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2546⁴⁷

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจ สิทธิ ประโยชน์จากการแปรรูปบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ผู้ศึกษาจะนำไปกล่าวถึงในข้อ 2.5 ต่อไป ถึงสถานะของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด

2.4 ไปรษณีย์เอกชนที่ผู้ขนส่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ผู้ขนส่งเอกชนจะต้องอยู่ภายใต้บังคับของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะรับขน โดยเรื่องการรับขนนั้นในการศึกษานี้จะกล่าวถึงเพียงการรับขนของเท่านั้น จะไม่กล่าวไปถึงรับขนคนโดยสาร ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่ได้ให้ความหมายไว้เป็นการเฉพาะว่าสัญญารับขนคืออะไร แต่ได้มีการกำหนดความหมายของผู้ขนส่งไว้แทน ดังนั้นจึงอาจอธิบายความหมายของสัญญา

⁴² บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด, "หน้าที่ไปรษณีย์" [ออนไลน์].

⁴³ Positioning Magazine, DHL. [ออนไลน์], วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2559. แหล่งที่มา: <http://www.positioningmag.com/brands/dhl>

⁴⁴ นิตยสาร QM For Quality, TNTมุ่งสร้างความแข็งแกร่งแก่ระบบโลจิสติกส์ระดับโลก [ออนไลน์], วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2559. แหล่งที่มา: http://www.tpa.or.th/publisher/pdfFileDownloadS/QM155_p72-75.pdf

⁴⁵ FedEx, ประวัติความเป็นมาของ FedEx ใน APAC [ออนไลน์], วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2559. แหล่งที่มา: http://www.fedex.com/th_thai/about/history.html#tab2

⁴⁶ Muenfan Kongsakul, ความแตกต่างของ DHL UPS และ FedEx [ออนไลน์], วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2559. แหล่งที่มา: http://muenfanko.blogspot.com/2014/01/dhl-ups-fedex_6.html

⁴⁷ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด, "หน้าที่ไปรษณีย์" [ออนไลน์].

ขนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้ว่า คือสัญญาซึ่งคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งเรียกว่าผู้ขนส่ง ตกลงว่าจะทำการขนส่งของหรือคนโดยสารที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง โดยเรียกเงินจ้างจากคู่สัญญาอีกฝ่าย

สัญญารับขนนี้มีลักษณะเป็นสัญญาจ้างทำของชนิดหนึ่ง เพราะผู้ว่าจ้างสนใจเพียงผลสำเร็จของงาน แต่สัญญารับขนก็มีข้อแตกต่างจากสัญญาจ้างทำของอยู่ก็คือ บุคคลผู้รับขนส่งของนั้น ทำงานเป็นการค้าปกติของตน หรือก็คือเป็นผู้ที่ขนส่งของเป็นอาชีพนั่นเอง ซึ่งหากว่าผู้ที่ส่งของที่จ้างนั้นมิได้ประกอบอาชีพทำการขนส่งของเป็นอาชีพ จะกลายเป็นสัญญาจ้างทำของ ซึ่งต่างบังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะ 7 เรื่องจ้างทำของ ตั้งแต่มาตรา 587 ถึงมาตรา 607 แทน แต่ในการศึกษานี้ผู้ประกอบธุรกิจไปรษณีย์เอกชนรายต่าง ๆ นั้นล้วนแล้วแต่ประกอบอาชีพรับขนส่งทั้งสิ้น จึงต้องบังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะ 8 เรื่องรับขนตั้งแต่มาตรา 608 ถึงมาตรา 639 ด้วย

2.4.1 ความรับผิดชอบตามสัญญารับขน

หน้าที่ของไปรษณีย์เอกชนในการขนส่งสินค้าตามสัญญารับขนไปรษณีย์ภัณฑ์นั้น ไปรษณีย์เอกชนเป็นผู้ขนส่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มีความรับผิดชอบ มาตรา 616 บัญญัติไว้ว่า "ผู้ขนส่งจะต้องรับผิดชอบในการที่ของอันเขาได้มอบหมายแก่ตนนั้นสูญหายหรือบุบสลายหรือส่งมอบชกชำร่วยแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการสูญหายหรือบุบสลายหรือชกชำร่วยนั้นเกิดแต่เหตุสุดวิสัย หรือเกิดแต่สภาพของนั้นเอง หรือเกิดเพราะความผิดของผู้ส่งหรือผู้รับตราส่ง" ผู้ขนส่งจะมีความรับผิดชอบตามสัญญารับขนต่อผู้ส่งโดยทันที โดยไม่ต้องคำนึงว่าผู้ขนส่งจากกระทำให้เกิดความเสียหายนั้นโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อในการขนส่งหรือไม่⁴⁸ ในมาตรานี้แยกเหตุที่ผู้ขนส่งสามารถนำสืบเพื่อพิสูจน์ให้ตนไม่ต้องรับผิดชอบ เมื่อของที่ได้รับมอบหมายสูญหาย หรือบุบสลาย หรือส่งมอบชกชำร่วยได้ดังนี้

ก) ผู้ขนส่งนั้นจะต้องรับผิดชอบถ้าของที่ได้รับมอบหมายสูญหาย หรือบุบสลาย หรือส่งมอบชกชำร่วยผู้ขนส่งจะพิสูจน์ได้ว่าเกิดจากเหตุสุดวิสัย โดยเหตุสุดวิสัยมีความหมายตาม มาตรา 8 หมายความว่า "ว่าเหตุใดๆอันจะเกิดขึ้นก็ดี จะให้ผลพิบัติก็ดี เป็นเหตุที่ไม่อาจป้องกันได้แม้ทั้งบุคคลผู้ต้องประสบหรือใกล้จะต้องประสบเหตุนั้น จะได้จัดการระมัดระวังตามสมควรอันพึงคาดหมายได้จากบุคคลในฐานะและภาวะเช่นนั้น" นั่นคือเหตุที่ไม่สามารถป้องกันเหตุที่สมควรจะป้องกันได้ผู้ขนส่งต้องรับผิดชอบ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2645/2520 มีว่า "รับขนกระจกใส่เรือฉลอมบรรทุกไปลงเรือเดินสมุทร เป็นผู้ขนส่งตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 608 เรือใหญ่แล่นแข่งทำให้เกิดคลื่น เรือฉลอมจมเป็นเหตุป้องกันได้ ไม่ใช่เหตุสุดวิสัยผู้ขนส่งต้องรับผิดชอบ มาตรา 616" จะเห็นได้ว่าเหตุที่เกิดขึ้นนี้อยู่ในวิสัยที่จะป้องกันได้

ข) ผู้ขนส่งจะต้องรับผิดชอบ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการสูญหายหรือบุบสลายหรือชกชำร่วยนั้นเกิดจากสภาพแห่งของนั้นเอง ของที่ขนส่งบางประเภทสามารถสูญเสียจำนวนหรือปริมาณได้ในระหว่างขนส่ง เนื่องจากใช้ระยะเวลาในการขนส่งอันเนื่องมาจากสภาพแห่งของนั้นเอง เช่นผักสดหรือผลไม้สามารถเน่าเสียได้

⁴⁸ นนทวิษฐ์ นวตระกูลพิสุทธิ์, หลักกฎหมายเอกเทศสัญญา ลักษณะจ้างแรงงาน-จ้างทำของ-รับขน, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ: โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2559), หน้า 173.

ค) ผู้ขนส่งนั้นจะต้องรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายสูญหาย หรือบุบสลาย หรือส่งมอบชกซ้ำ เว้นผู้ขนส่งจะพิสูจน์ได้ว่าเกิดเพราะความผิดของผู้ส่งหรือผู้รับตราส่ง ความเสียหายนี้อาจเกิดขึ้นเพราะผู้ส่งทำการบรรจุหีบห่อสินค้าที่ส่งมอบให้ขนส่งไม่ดี หรือไม่เหมาะสมกับสินค้าที่บรรจุภายใน หรืออาจเกิดจากการที่ผู้ส่งไม่แจ้งข้อมูลให้ผู้ขนส่งทราบว่า เป็นของที่แตกหักหรือชำรุดได้ง่าย เพื่อผู้ขนส่งจะได้ระมัดระวังมากขึ้นในการขนส่งของนั้น

จะเห็นได้ว่าความรับผิดของผู้ขนส่งตามมาตรา นี้ เป็นความรับผิดโดยเคร่งครัดคือผู้ขนส่งมีความรับผิดตามกฎหมายทันทีเมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นแก่ของที่ขนส่ง เป็นความผิดซึ่งกฎหมายบัญญัติให้รับผิด⁴⁹ แต่ผู้ขนส่งสามารถพิสูจน์เพื่อไม่ต้องรับผิดได้

ความรับผิดของผู้ขนส่งนั้นยังจะต้องรับผิดหากการที่ของ สูญหาย บุปสลาย หรือส่งชกซ้ำ นั้นเกิดจากความผิดของผู้ขนส่งอื่น หรือบุคคลอื่นซึ่งได้มอบหมายของนั้นไปอีกทอดหนึ่ง ตามมาตรา 617 และถ้าของนั้นได้ส่งไปโดยมีผู้ขนส่งหลายคนหลายทอดผู้ขนส่งที่ส่งทุกทอดนั้นจะต้องร่วมกันรับผิด ตามมาตรา 618

การที่กฎหมายกำหนดหน้าที่และความรับผิดของผู้ขนส่งไว้เช่นนี้ เนื่องจากเป็นการกำหนดหน้าที่ในการพิสูจน์ที่จะต้องนำสืบถึงความรับผิดให้หลุดพ้นจากความรับผิดที่กฎหมายกำหนดไว้ เนื่องจากผู้ขนส่งนั้นเป็นผู้ที่เหมาะสมที่จะเป็นผู้พิสูจน์เนื่องจากเป็นผู้ทำการขนส่งและความเสียหายนั้นก็เกิดขึ้นขณะทำการขนส่ง ต่างจากความรับผิดในเหตุละเมิดหรือซึ่งเป็นความรับผิดทั่วไปตาม มาตรา 420 ที่จะกล่าวถึงในข้อถัดไป

2.4.2 ความรับผิดตามหลักละเมิด

ความรับผิดทางละเมิดนั้นไม่ได้เกิดจากสัญญา จากที่ได้กล่าวถึงความรับผิดของผู้ขนส่ง ที่กฎหมายกำหนดภาระการพิสูจน์ไว้อย่างชัดเจนให้เป็นหน้าที่ของผู้ขนส่งต้องพิสูจน์ตาม มาตรา 616 ที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น ความรับผิดทั่วไปทางละเมิดตามมาตรา 420 สามารถนำมาบังคับใช้กับผู้ขนส่งได้ด้วยเช่นกัน เพียงแต่ในมาตรา 420 นี้ ในการซื้อขายที่ส่งมอบสินค้าที่ขายทางไปรษณีย์ผู้ซื้อในฐานะเจ้าของกรรมสิทธิ์ตามมาตรา 458 เป็นผู้ฟ้องไปรษณีย์เพื่อเรียกค่าสินไหมทดแทน ในกรณีสินค้าที่ซื้อมาชำรุดจากการขนส่งของไปรษณีย์ ผู้ซื้อนั้นย่อมมีหน้าที่จะต้องนำสืบพิสูจน์ถึงความผิดของไปรษณีย์ ในการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อเป็นเหตุให้สินค้าที่ซื้อนั้นเกิดความเสียหายในการดำเนินการขนส่งของไปรษณีย์ ดังเช่นคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 698/2480 ความว่า "ฟ้องว่ากระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ทรัพย์สินเสียหายเป็นหน้าที่โจทก์ต้องนำสืบให้สมเมื่อโจทก์สืบไม่สมก็ต้องยกฟ้องโจทก์" ดังนั้นหากว่าผู้ซื้อสามารถนำสืบพิสูจน์ได้ถึงความผิดของไปรษณีย์อย่างชัดเจน ไปรษณีย์ก็ย่อมจะต้องรับผิดต่อผู้ซื้อในความเสียหายที่เกิดขึ้นกับของที่ตนรับขนส่ง แต่หากผู้ซื้อนำสืบความผิดของไปรษณีย์ไม่ได้ ไปรษณีย์ก็ไม่มี ความรับผิดใดๆ

การพิสูจน์ความรับผิดในทางละเมิดเช่นนี้เป็นไปได้ยากที่ผู้ซื้อจะสามารถนำสืบพิสูจน์ถึงการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อของไปรษณีย์ได้ เนื่องจากผู้ซื้อนั้นไม่อยู่ในฐานะที่จะรู้เห็นถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการทำการขนส่งของไปรษณีย์ได้และเหตุในความเสียหายที่เกิดขึ้นอยู่ในความรู้เห็น

⁴⁹ เรื่องเดียวกัน.

ของไปรษณีย์จึงเป็นการยากที่ผู้ซื้อจะเรียกให้ไปรษณีย์รับผิดชอบในมูลละเมิดได้ เนื่องจากพิสูจน์ความเสียหายเป็นสิ่งจำเป็นในการฟ้องให้รับผิดชอบละเมิด

2.4.3 การยกเว้นความรับผิดและการจำกัดความรับผิดตามกฎหมาย

การยกเว้นและการจำกัดความรับผิดของผู้ขนส่งตามกฎหมาย ในมาตรา 620 บัญญัติว่า "ผู้ขนส่งไม่ต้องรับผิดในเงินทองตรา ธนบัตร ธนาकारบัตร ตั๋วเงิน พันธบัตร ใบหุ้น ใบหุ้นกู้ ประทวนสินค้า อัญมณี และของมีค่าอย่างอื่น ๆ หากไม่ได้รับบอกราคาหรือสภาพแห่งของไว้ในขณะที่ส่งมอบแก่ตน

แต่ถ้าของนั้นได้บอกราคา ท่านว่าความรับผิดของผู้ขนส่งก็ย่อมจำกัดเพียงไม่เกินราคาที่บอก"

ดังนั้นหากว่าผู้ส่งบอกราคาหรือสภาพแห่งของ ไปรษณีย์จะต้องรับผิดตามราคาที่แจ้งไว้ ไม่ว่าผู้ส่งจะชำระค่าขนส่งตามราคาปกติไม่ได้จ่ายค่าประกันหรือค่าขนส่งแบบพิเศษเพิ่มเติมก็ตาม ดังคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 468/2551 มีว่า "เมื่อสินค้าที่ส่งเป็นของมีค่า และโจทก์ได้บอกสภาพแห่งของว่าเป็นนาฬิกาและบอกราคาของไว้ในขณะที่ส่งมอบแก่จำเลยผู้ขนส่งแล้ว จำเลยก็ต้องใช้ความระมัดระวังดูแลสินค้าเป็นพิเศษในการขนส่ง เมื่อสินค้าสูญหายจำเลยต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายเท่าราคาสินค้าซึ่งเป็นราคาที่บอกแก่ตน การที่โจทก์ไม่ชำระค่าบริการเพิ่มจะถือว่าโจทก์มีส่วนทำความผิดก่อให้เกิดความเสียหายด้วย และอาศัยเป็นพฤติการณ์ในการลดค่าเสียหายของโจทก์ไม่ได้" จะเห็นได้ว่าการแจ้งราคานี้ เพียงแค่แจ้งราคาโดยส่งแบบธรรมดาผู้ขนส่งก็จะต้องรับผิดตามราคาที่แจ้ง แต่หากว่าไม่ได้แจ้งราคาผู้ขนส่งนั้นไม่ต้องรับผิดเลยแม้จะส่งของมีค่าก็ตาม

นอกจากนั้นประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 621 ยังได้กำหนดเหตุในการจำกัดความรับผิดของผู้ขนส่งไว้ในหากมีการส่งมอบชักช้า ไม่ให้ค่าสินไหมทดแทนเกินกว่าจำนวนค่าสินไหมที่จะคิดหากของที่ขนส่งสูญหายสิ้นเชิง เนื่องจากหากของหายไปย่อมเสียหายมากกว่าได้รับช้านั่นเอง ดังนั้นจึงกำหนดไว้ให้ส่งชำระรับผิดน้อยกว่าการทำไปรษณีย์ที่ขนส่งสูญหาย

2.4.4 การสิ้นสุดความรับผิด

ความรับผิดในการขนส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ของไปรษณีย์เอกชนนั้นสิ้นสุดลงต้องพิจารณาตาม มาตรา 623 บัญญัติว่า "ความรับผิดของผู้ขนส่งย่อมสิ้นสุดลงเมื่อผู้รับตราส่งได้รับเอาของไว้แล้ว โดยไม่ติดเงื่อนไข และได้ใช้ชำระวางพาหนะกับทั้งอุปกรณ์เสร็จแล้ว

แต่ความที่กล่าวนี้ท่านมิให้ใช้บังคับในกรณีที่ของสูญหายหรือบุบสลายเห็นไม่ได้แต่สภาพภายนอกแห่งของนั้น หากว่าได้บอกกล่าวความสูญหาย หรือบุบสลาย แก่ผู้ขนส่งภายในแปดวัน นับแต่วันส่งมอบ

อนึ่งบทบัญญัติทั้งหลายนี้ท่านมิให้ใช้บังคับ ในกรณีที่มีการทุจริตหรือประมาทเลินเล่อ อย่างร้ายแรงอันจะปรับเอาเป็นความผิดของผู้ขนส่งได้" ผู้ติดเงื่อนไขตามมาตรา 623 นั้นคือผู้ซื้อที่เป็นผู้รับตราส่ง ทำการติดเงื่อนไขเมื่อได้รับของที่ขนส่งมาโดยไปรษณีย์ โดยทั้งสามวรรคจะต้องพิจารณาร่วมกัน โดยในวรรคแรกนั้น ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 400/2521 ความว่า"ความรับผิดของผู้ขนส่งจะสิ้นสุดลงเพราะเหตุที่ไม่ได้บอกกล่าวความสูญหายให้ผู้ขนส่งทราบภายใน 8 วันนับแต่วันส่งมอบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 623 วรรค 2 นั้นจะต้องปรากฏว่าผู้รับตราส่งได้รับของไว้แล้วโดย

ไม่อดเอื้อนและใช้ค่าระวางพาหนะกับทั้งอุปกรณ์เสร็จแล้วตามความในมาตรา 623วรรคแรกด้วย" ดังนี้เห็นได้ว่า หากกว่ารับของไว้แล้วแต่ยังไม่ได้จ่ายค่าระวาง แม้จะเกิน 8 วันก็ยังเรียกให้รับผิดชอบได้ แต่คำว่า"ค่าระวาง"นี้ ก็คือค่าขนส่งในการขนส่งไปรษณีย์จะชำระค่าขนส่งตั้งแต่เมื่อมอบไปรษณีย์ภัณฑ์ให้ขนส่ง ซึ่งผู้ขายได้ชำระค่าขนส่งคือค่าระวางไปแล้วตั้งแต่แรกก่อนไปรษณีย์ภัณฑ์จะมาถึงยังผู้ซื้อ ทำให้การซื้อขายที่ส่งมอบสินค้าทางไปรษณีย์ จะเหลือแค่การอดเอื้อนและการบอกกล่าวภายในแปดวัน การอดเอื้อนนั้นเมื่อพิจารณาตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9083/2539 มีว่า"ผู้แทนจำเลยได้พบว่า สินค้าที่จำเลยขนส่งมาเกิดความเสียหายในวันเดียวกับที่จำเลยได้ส่งมอบ แม้จะฟังว่าผู้รับตราส่งได้ชำระค่าระวางเรือแล้ว ก็ไม่อาจฟังได้ว่าผู้รับตราส่งได้รับสินค้าไว้โดยไม่อดเอื้อน" การชำระค่าระวางกับการอดเอื้อนจึงไม่ได้เชื่อมโยงกันถึงแม้ว่าจะชำระค่าระวางไปแล้ว แต่หากมีก็มีการอดเอื้อนได้อยู่ หากมีการอดเอื้อนไปรษณีย์เอกชนนั้นยังต้องรับผิดชอบอยู่ และกรณีหากว่าไม่ได้อดเอื้อนและค่าระวางก็ได้ชำระไปตั้งแต่เมื่อผู้ขายส่งมอบของให้ไปรษณีย์แล้ว ก็ยังสามารถบอกกล่าวความสูญหายเสียหายให้ผู้ขนส่งทราบภายใน 8 วันนับแต่วันส่งมอบเพื่อให้ไปรษณีย์รับผิดชอบได้อีกความรับผิดชอบของไปรษณีย์จะยังไม่สิ้นสุดลง

หากว่าผู้ซื้อนั้นไม่ได้ทำตามทั้งมาตรา 623 วรรคแรกและวรรคสองเลยคือผู้ขายจ่ายค่าระวางไปตั้งแต่ส่งมอบสินค้าให้ไปรษณีย์ทำการขนส่ง และผู้รับก็ไม่ได้อดเอื้อน และไม่ได้บอกกล่าวความเสียหายให้ไปรษณีย์ใน 8 วันนับแต่วันส่งมอบ ความรับผิดชอบของไปรษณีย์ในการขนส่งจึงจะสิ้นสุดลง แต่หากว่าไปรษณีย์มีการทุจริต หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ความรับผิดชอบของไปรษณีย์นั้นจะยังไม่สิ้นสุดลงแม้จะชำระค่าระวางและไม่ได้อดเอื้อน และไม่ได้บอกกล่าวความเสียหายให้ไปรษณีย์ใน 8 วันนับแต่วันส่งมอบก็ตาม ความรับผิดชอบของไปรษณีย์จะยังไม่สิ้นสุดลง

2.4.5 อายุความ

อายุความในการฟ้องไปรษณีย์เอกชนเป็นไปตาม มาตรา 624 บัญญัติว่า "ในข้อความรับผิดชอบของผู้ขนส่งในการที่ของสูญหายหรือบุบสลายหรือส่งชกช้านั้น ท่านห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นกำหนดปีหนึ่ง นับแต่ส่งมอบ หรือหนึ่งปีนับแต่วันที่ควรจะได้ส่งมอบเว้นแต่ในกรณีที่มีการทุจริต" ดังนั้นเมื่อผู้รับได้รับไปรษณีย์ภัณฑ์ที่บุบสลายผู้ซื้อจึงฟ้องไปรษณีย์ได้ภายในกำหนดอายุความหนึ่งปีนับแต่วันส่งมอบนั้น ดังเช่นพิพากษาศาลฎีกาที่ 121/2536 มีว่า "เมื่อผู้รับตราส่งตรวจรับและพบความเสียหายของสินค้าเมื่อ วันที่ 4 มกราคม 2527 แต่โจทก์ในฐานะผู้รับช่วงสิทธิของผู้เอาประกันภัยพินิจมาฟ้องจำเลยเพื่อไล่เบี้ยเรียกค่าเสียหายที่โจทก์ได้ชำระให้แก่ผู้ รับประโยชน์ตามสัญญาประกันภัย ในวันที่ 9 ตุลาคม 2528 ซึ่งเป็นระยะเวลาเกินกว่า 1 ปี นับแต่วันส่งมอบหรือวันที่ควรจะได้ส่งมอบสินค้า คดีของโจทก์จึงขาดอายุความตาม ป.พ.พ. มาตรา 624." ดังนั้นการเรียกร้องจึงฟ้องได้ในกำหนดอายุความ 1 ปี แต่ในกรณีที่มีการทุจริตอายุความจะเป็นสิบปี ตามมาตรา 193/30 เห็นได้จากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 13298/2556 มีว่า "เมื่อคดีฟ้องได้ว่าเป็นกรณีที่มีการทุจริตกัน จึงเข้าข้อยกเว้นของบทบัญญัติ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 624 ซึ่งไม่ได้บัญญัติเรื่องอายุความการฟ้องเรียกร้องตามข้อยกเว้นดังกล่าวไว้โดยเฉพาะ ดังนั้นจึงมีกำหนดอายุความ 10 ปี ตาม มาตรา 624 ประกอบมาตรา 193/30" เห็นได้ว่าหากไม่มีการทุจริตอายุความฟ้องร้องไปรษณีย์เอกชนให้รับผิดชอบได้แค่ภายในหนึ่งปีนับแต่วันส่งมอบ หรือหนึ่งปีนับแต่วันที่ควรจะได้ส่งมอบ

2.4.6 การยกเว้นและจำกัดความรับผิดโดยข้อสัญญา

ไปรษณีย์เอกชนนั้นจะต้องใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะรับขนมาบังคับ การยกเว้นและจำกัดความรับผิดโดยข้อสัญญาของไปรษณีย์เอกชน เป็นไปตาม มาตรา 625 บัญญัติว่า "ใบรับ ใบตราส่ง หรือเอกสารอื่นๆ ทำนองนั้นก็ดี ซึ่งผู้ขนส่งออกให้แก่ผู้ส่งนั้น ถ้ามีข้อความยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดของผู้ขนส่งประการใด ท่านว่าความนั้นเป็นโมฆะเว้นแต่ผู้ส่งจะได้แสดงความตกลงด้วยชัดแจ้งในการยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดเช่นนั้น" ดังนี้หากว่าผู้ส่งไม่ได้ตกลงหรือรับรู้ในข้อยกเว้นหรือจำกัดความรับผิด ที่ไปรษณีย์ได้แสดงไว้หรือมีข้อความในใบสัญญาขนส่ง ผลของข้อสัญญานั้นจะเป็นโมฆะ ส่วนข้อความอื่น ๆ นั้นยังมีผลใช้บังคับได้ แต่หากผู้ส่งได้แสดงความตกลงด้วยโดยชัดแจ้งในการยกเว้นหรือจำกัดความรับผิด ข้อสัญญานั้นจะสามารถบังคับใช้ได้ เช่นตกลงรับผิดกันไม่เกิน 1,000 บาท แต่สินค้าที่ขนส่งมีมูลค่า 2,000 บาท หากตกลงกันอย่างชัดแจ้งก็รับผิดเพียง 1,000 บาท เป็นต้น

การตกลงโดยชัดแจ้งนั้นจะต้องพิจารณาตามข้อเท็จจริงว่าผู้ส่งตกลงชัดแจ้งหรือไม่ ดังคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4637/2543 มีว่า "จำเลยที่ 1 เป็นผู้กำหนดข้อจำกัดความรับผิดขึ้นฝ่ายเดียว การที่โจทก์บรรยายฟ้องว่า การนำสินค้าเข้าเก็บในโรงพักสินค้า จะต้องเป็นไปตามกฎระเบียบเพื่อการจัดการบริการของจำเลยที่ 1 ก็ดี การที่ตัวแทนเจ้าของเครื่องจากพิพาทยื่นหนังสือขออนุญาตนำสินค้าออกจากโรงพักสินค้าโดยมีข้อความว่า ยอมรับจะปฏิบัติตามระเบียบเพราะบังคับต่างๆของจำเลยที่ 1 ก็ดีหรือการที่จำเลยที่ 1 ออกใบรับของให้ โดยพิมพ์ข้อความไว้ว่าความรับผิดชอบของจำเลยที่ 1 มีจำกัดตามเงื่อนไขในข้อบังคับว่าด้วยระเบียบความปลอดภัยการใช้ท่าเรือบริการ และความสะดวกต่างๆของกิจการท่าเรือก็ดี ไม่ใช่ข้อตกลงโดยชัดแจ้งในข้อจำกัดความรับผิดค่าเสียหายจึงไม่อาจยกข้อจำกัดความรับผิดค่าเสียหายตามระเบียบดังกล่าวขึ้นอ้างได้" ดังนี้หากว่าผู้ขายกำหนดข้อจำกัดขึ้นแต่เพียงฝ่ายเดียวข้อตกลงนั้นย่อมจะใช้ไม่ได้ และแม้มีการเซ็นชื่อก็จะต้องดูให้ชัดแจ้งว่าเป็นการเซ็นชื่อโดยเจตนาเพื่อยอมรับข้อตกลงยกเว้นการจำกัดความรับผิดของผู้ขนส่งหรือไม่ ดังคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2588/2530 มีว่า "ในใบตราส่งได้ระบุเงื่อนไขข้อจำกัดความรับผิดของจำเลยซึ่งเป็นผู้ขนส่งไว้ การที่บริษัท ส. เซ็นชื่อรับสินค้าไว้ที่ด้านหลังเอกสารดังกล่าว ไม่ใช่เป็นการที่การที่บริษัท ส. ยอมรับเงื่อนไขข้อจำกัดความรับผิด หากแต่เป็นการเซ็นรับสินค้าที่จำเลยขนส่งมา จึงฟังว่าข้อจำกัดความรับผิดที่ฝ่ายจำเลยกำหนดขึ้นเองเป็นโมฆะ เพราะ บริษัท ส. มิได้ตกลงด้วยโดยชัดแจ้ง" จะเห็นได้ว่า แม้จะมีการเซ็นชื่อก็ตาม แต่ก็ต้องเป็นการเซ็นชื่อเพื่อยอมรับข้อจำกัดความรับผิดด้วยจึงเป็นการยอมรับอย่างชัดแจ้ง หากว่าลงชื่อเพื่อการอื่น ก็ยังไม่ถือว่าผู้ขนส่งยอมรับอย่างชัดแจ้ง

หากเป็นกรณีที่ผู้ขาย ตกลงกับไปรษณีย์ชัดแจ้งแล้ว และผู้ขายในฐานะผู้ส่งเลือกบริการขนส่งที่มีวงเงินรับผิดจำกัด เมื่อไปรษณีย์ภัณฑ์ที่ขนส่งมาถึงยังผู้ซื้อและมีความเสียหายผู้ซื้อก็เรียกให้ไปรษณีย์รับผิดได้เท่าที่ผู้ขายตกลงไว้กับไปรษณีย์ เนื่องจากผู้ซื้อนั้นเป็นผู้รับสิทธิของผู้ขายตามสัญญาขนส่งตามมาตรา 627 บัญญัติว่า "เมื่อของถึงตำบลที่กำหนดให้ส่งและผู้รับตราส่งได้เรียกให้ส่งมอบแล้ว ท่านว่าแต่นั้นไปสิทธิทั้งหลายของผู้ส่งอันเกิดแต่สัญญารับขนนั้นย่อมตกไปได้แก่ผู้รับตราส่ง" ผู้ซื้อในฐานะผู้รับตราส่ง จะได้รับสิทธิของผู้ส่งตามสัญญาขนส่งที่ผู้ขายในฐานะผู้ส่งตกลงไว้กับไปรษณีย์เมื่อของมาถึงตำบลที่กำหนดให้ส่งและผู้รับตราส่งได้เรียกให้ส่งมอบแล้ว การจะได้รับสิทธินั้นจะประกอบไปด้วยองค์ประกอบที่สำคัญคือ ไปรษณีย์ภัณฑ์นั้นมาถึงและเรียกให้ส่งมอบแล้ว ในกรณีที่

ได้รับของชำรุดเสียหายผู้ซื้อนั้นเป็นผู้สืบทอดสิทธิของผู้ขาย จึงเรียกค่าเสียหายตามสัญญาขนส่งกับไปรษณีย์ได้ แต่ในกรณีที่สินค้าที่ซื้อนั้นสูญหาย ไปรษณีย์ภักดิ์นั้นมาไม่ถึงตำบลที่กำหนดให้ส่ง ถึงแม้ว่ากรณีหลังนี้จะเสียหายมากกว่าสำหรับผู้ซื้อ แต่หากเป็นกรณีหลังนี้ สิทธิของผู้ขายตามสัญญาขนส่งตกไปได้แก่ผู้ซื้อ เนื่องจากตามตัวบทกำหนดให้ของมาถึง จึงจะได้รับสิทธิตามสัญญาขนส่งนั่นเอง ดังคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1748/2522 มีว่า "สินค้ารายพิพาทนี้มีได้ไปถึงตำบลที่กำหนดให้ส่ง โดย ได้สูญหายไปเสียก่อนในระหว่างการขนส่ง โจทก์จึงไม่อาจเรียกร้องให้จำเลยซึ่งเป็นผู้ขนส่งให้ส่งมอบสินค้าได้ สิทธิทั้งหลายของผู้ส่งอันเกิดแต่สัญญาฉบับนั้น จึงไม่อาจจะตกไปได้แก่โจทก์ซึ่งเป็นผู้รับตราส่งตาม มาตรา 627 โจทก์ไม่ใช่ผู้เสียหายไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยให้รับผิดชอบตามสัญญาฉบับพิพาทได้" ดังนั้นเห็นได้ว่าสิทธิตามสัญญาฉบับขนส่งจะตกไปแก่ผู้ซื้อเมื่อของมาถึง และสิทธิตามสัญญาฉบับขนส่งนี้ เป็นคนละเรื่องกับสิทธิในการเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ตามสัญญาซื้อขาย แม้จะส่งมอบตาม มาตรา 463 จะถือว่าผู้ซื้อได้รับมอบสินค้าแล้วก็ตาม แต่เรื่องนี้เป็นสิทธิตามสัญญาฉบับขนส่งซึ่งเป็นคนละลักษณะกับการซื้อขาย เป็นสิทธิตามสัญญาซึ่งกฎหมายบัญญัติไว้ต่างลักษณะกัน เมื่อเข้าลักษณะใดก็ต้องใช้กฎหมายลักษณะนั้นบังคับ

ข้อสัญญาจำกัดความรับผิดที่ได้กระทำการไว้ล่วงหน้าของไปรษณีย์เอกชน สามารถทำได้บนฐานของหลักเสรีภาพในการทำสัญญา ผู้ขนส่งบางรายจะเขียนระบุข้อตกลงจำกัดความรับผิดของตนไว้ในเอกสารที่ตนออกให้แก่ผู้ส่ง หรือเอกสารอื่น ๆ ดังตัวอย่างในตารางข้อสัญญาจำกัดความรับผิดของผู้ขนส่งที่เป็นไปรษณีย์เอกชน แต่จะใช้ข้อตกลงดังกล่าวได้ก็ต่อเมื่อผู้ส่งนั้นให้ความตกลงยอมรับข้อสัญญานั้นอย่างชัดแจ้งเสียก่อน ข้อสัญญาของไปรษณีย์เอกชนยกตัวอย่างได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ข้อสัญญาจำกัดความรับผิดของผู้ขนส่งที่เป็นไปรษณีย์เอกชน

ชื่อผู้ขนส่ง	ความรับผิด	จุดเริ่มต้น-สิ้นสุดความรับผิด
DHL ⁵⁰	ตามมูลค่าแท้จริง แต่ไม่เกิน 12 เหรียญสหรัฐต่อกิโลกรัม เรียกค่าเสียหายได้ 1 ครั้ง ต่อความเสียหาย	เมื่อ DHL ยอมรับการขนส่งสินค้า (และความเสียหายเกิดขึ้นโดยตรง) สิ้นสุดภายใน 30 วันนับจากวันที่ได้รับสินค้าเพื่อจัดส่ง
ชื่อผู้ขนส่ง	ความรับผิด	จุดเริ่มต้น-สิ้นสุดความรับผิด
TNT ⁵¹	มูลค่าตามท้องตลาดแต่ไม่เกิน 3.40 ยูโรต่อกิโลกรัม	เมื่อมอบของที่จะส่งให้ TNT ไม่ว่าจะเซ็นชื่อผู้ฝากส่งลงเอกสารหรือไม่ จนถึง ก) 21 วัน นับจาก

⁵⁰ ดีเอชแอล เอ็กซ์เพรส, ข้อตกลง และเงื่อนไข: การใช้บริการขนส่ง ดีเอชแอล เอ็กซ์เพรส [ออนไลน์], วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2557. แหล่งที่มา: http://www.dhl.co.th/th/express/shipping/shipping_advice/terms_conditions.html#international

⁵¹ TNT, ข้อกำหนดและเงื่อนไขในการรับขนและบริการอื่น [ออนไลน์], วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2557. แหล่งที่มา: http://www.tnt.com/express/th_th/site/terms_and_conditions.html

		ผู้รับได้รับของ ข) 21 วัน นับจากวันที่ของควรได้รับการนำส่ง ค) 21 วันนับจากวันที่ผู้รับควรรู้ถึงความเสียหาย
FedEx ⁵²	พัสดุที่มีมูลค่าไม่เกิน 100 ดอลลาร์สหรัฐต่อการจัดส่ง รับผิดชอบไม่เกิน 20 ดอลลาร์สหรัฐต่อกิโลกรัม หรือมูลค่าตามจริง แล้วแต่ว่าอันใดต่ำกว่า	เมื่อมอบของให้แก่พนักงานจนถึงภายใน 21 วันหลังจากวันที่สุดพัสดุ

ถึงแม้ว่าผู้ให้บริการไปรษณีย์เอกชนจะมีข้อสัญญาจำกัดความรับผิดชอบตามสัญญาขนส่ง ที่มีวงเงินชดเชยค่าเสียหายเยาะกว่าบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด แต่จะใช้ข้อตกลงดังกล่าวได้นั้นต้องมีการตกลงกับผู้ส่งโดยชัดแจ้ง หากไม่มีการตกลงโดยชัดแจ้ง ว่าผู้ส่งยอมรับข้อสัญญาจำกัดความรับผิดชอบดังกล่าวจะตกเป็นโมฆะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 625 แต่ค่าใช้บริการขนส่งไปรษณีย์ก็แพงกว่ามากเช่นกันทำให้ไปรษณีย์เอกชนจึงไม่ค่อยได้รับความนิยม

2.5 บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด

บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัดมีสถานะเป็นบริการสาธารณะที่รัฐจัดทำขึ้น เห็นได้จากอนุสัญญาสากลไปรษณีย์ที่กำหนดให้แต่ละประเทศสมาชิกของสหภาพไปรษณีย์สากล ต้องมีหน่วยงานของรัฐหรือที่มีใช้หน่วยงานของรัฐ ซึ่งได้รับมอบหมายอย่างเป็นทางการจากประเทศสมาชิกเพื่อให้บริการไปรษณีย์ และปฏิบัติตามข้อผูกพันอันเนื่องจากบทบัญญัติของสหภาพในดินแดนของประเทศตน⁵³ โดยประเทศไทยในฐานะสมาชิกมีผู้จัดทำบริการไปรษณีย์อย่างเป็นทางการของรัฐในประเทศไทยคือ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ดังนั้นบริการสาธารณะที่รัฐจัดทำขึ้นนี้จึงมีอำนาจในการดำเนินกิจการไปรษณีย์และธุรกิจอื่นอันเกี่ยวกับกิจการไปรษณีย์ รวมทั้งธุรกิจอื่นที่ต่อเนื่องใกล้เคียงกัน หรือซึ่งเป็นประโยชน์แก่กิจการไปรษณีย์ และได้รับยกเว้น มีสิทธิพิเศษ หรือได้รับความคุ้มครองตามที่พระราชบัญญัติไปรษณีย์ พุทธศักราช 2477 และพระราชบัญญัติการสื่อสารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2519 หรือกฎหมายอื่นที่ได้บัญญัติไว้ให้แก่การสื่อสารแห่งประเทศไทย เว้นแต่กรณีที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 6 มาตรา 12 และมาตรา 13 แห่งพระราชกฤษฎีกากำหนดอำนาจ สิทธิ และประโยชน์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด พ.ศ. 2546 ทำให้ไปรษณีย์ไทยยังคงมีอำนาจตามพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พ.ศ. 2477 ในการกำหนดการจำกัดความรับผิด และการยกเว้นความรับผิดได้ โดยไม่อยู่ในบังคับของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องรับขน เพราะในประมวลกฎหมายแพ่งและ

⁵² FedEx ประเทศไทย, เจ็อนใจทั่วไปของการจัดส่งพัสดุ [ออนไลน์], วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2557. แหล่งที่มา: http://images.fedex.com/downloads/shared/scc/shared_spac_scc.pdf

⁵³ The Universal Postal Union, "Berne 2013, International Bureau of the Universal Postal Union, Parcel Post Manual," [Online] Accessed: 2016, Jan 15. Available from: http://www.upu.int/uploads/tx_sbdownloader/actInFourVolumesParcelPostManual5En.pdf

พาณิชย์เองนั้น ได้มีการระบุไว้อย่างชัดเจนในมาตรา 609 ว่าให้ใช้บังคับไปตามกฎหมายและกฎข้อบังคับสำหรับกรมไปรษณีย์โทรเลข ซึ่งปัจจุบันก็คือบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด นั่นเอง

ในการบังคับไปตามกฎหมาย และกฎข้อบังคับสำหรับกรมไปรษณีย์โทรเลขนั้นยังคงใช้พระราชบัญญัติไปรษณีย์ พ.ศ. 2477 ซึ่งได้เริ่มใช้งานมาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2477 และยังคงมีผลใช้บังคับเรื่อยมา แม้กระทั่งเมื่อมีการตราพระราชบัญญัติการสื่อสารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2519 ก็ไม่เป็นการทำให้พระราชบัญญัติไปรษณีย์ พ.ศ. 2477 นั้นสิ้นผลไป ซึ่งแม้ว่าต่อมาจะได้มีการแปรสภาพเป็นรัฐวิสาหกิจ โดยใช้วิธีการเปลี่ยนทุนเป็นหุ้น ตามกฎหมายว่าด้วยทุนรัฐวิสาหกิจ ของการสื่อสารแห่งประเทศไทยและได้มีการโอนกิจการในส่วนที่เกี่ยวกับกิจการไปรษณีย์ของการสื่อสารแห่งประเทศไทย ไปให้แก่บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ทั้งหมด ทำให้ต่อมาต้องยกเลิกพระราชบัญญัติการสื่อสารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2519 ตามมาตรา 3 แห่งพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเวลายกเลิกกฎหมายว่าด้วยการสื่อสารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2546 แต่ก็ได้มีบทบัญญัติที่ได้กำหนดไว้ชัดเจนว่าให้ยกเลิกพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พ.ศ. 2477 ตามพระราชบัญญัติการสื่อสารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2519 ไป จึงเห็นได้ว่าอำนาจใดๆ และการได้รับยกเว้น หรือการมีสิทธิพิเศษ หรือได้รับความคุ้มครองใดๆ ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ที่เคยมีอยู่เดิมในฐานะการสื่อสารแห่งประเทศไทย อำนาจและสิทธิดังกล่าวนั้นก็ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปโดยผลแห่งมาตรา 4 ของพระราชกฤษฎีกา กำหนดอำนาจสิทธิ และประโยชน์ของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด พ.ศ. 2546 จึงทำให้ยังใช้พระราชบัญญัติไปรษณีย์ พ.ศ. 2477 อยู่เช่นเดิม⁵⁴ ด้วยเหตุนี้แม้กฎหมายเกี่ยวกับไปรษณีย์ไทยจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามโครงสร้างจนปัจจุบันจะเปลี่ยนไปเป็นบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด แล้วก็ตาม หากแต่ที่อำนาจในการกำหนดการจำกัดความรับผิด และการยกเว้นความรับผิด จากอำนาจตามพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พ.ศ. 2477 ก็ยังคงมีอยู่จนถึงปัจจุบัน แม้จะกลายเป็นบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ประกอบไปด้วยกฎหมายดังนี้

ก) พระราชบัญญัติไปรษณีย์ พ.ศ. 2477

พระราชบัญญัตินี้ประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ 31 มกราคม 2477 มีรายละเอียดและสภาพบังคับของกฎหมายดังนี้ มีการกำหนดนิยามของ “ไปรษณีย์ภัณฑ์” ว่าหมายความถึง จดหมายไปรษณีย์บัตร ไปรษณีย์บัตรตอบรับ หนังสือกิตติยศดี ตัวอย่างหรือแบบสินค้า ของตีพิมพ์ทุกชนิด หนังสือพิมพ์ลงทะเลเบียน ห่อจดหมาย ห่อพัสดุ ธนาณัติ เช็คไปรษณีย์ หรือวัตถุอย่างอื่นที่นำมาใช้ในการสื่อสารไปรษณีย์ ดังนั้นสินค้าที่ซื้อขายโดยส่งผ่านไปรษณีย์ก็จะเข้าตามบทบัญญัตินี้ โดยในกฎหมายฉบับนี้รัฐบาลทรงไว้ซึ่งอำนาจสิทธิ์ขาดที่จะจัดการไปรษณีย์⁵⁵ เมื่อกรมไปรษณีย์โทรเลข (บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัดในสมัยนั้น) ได้จัดการไปรษณีย์ขึ้นที่ใดแล้ว ห้ามมิให้บุคคลซึ่งไม่ได้รับอำนาจตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่น ส่ง จัดให้ส่ง ฝาก ส่งมอบให้แก่ผู้อื่นเพื่อให้ไปส่ง นำส่ง หรือกระทำการอื่นเกี่ยวกับการนำส่งจดหมาย หรือไปรษณีย์บัตรโดยทางอื่นนอกจากทางไปรษณีย์

⁵⁴ ปราบกรณ์ สิริพรโอภาส, สถานะทางกฎหมายของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด [ออนไลน์], วันที่ 20 พฤศจิกายน 2555. แหล่งที่มา: <https://www.gotoknow.org/posts/286133>

⁵⁵ พระราชบัญญัติไปรษณีย์ พ.ศ. 2477 มาตรา 5

เว้นแต่ในกรณีที่ สินค้า หรือทรัพย์สินที่ส่งไปโดยทางบก ทางน้ำ หรือทางอากาศ ซึ่งจะต้องส่งมอบพร้อมกับสินค้าหรือทรัพย์สินนั้นโดยมีต้องเสียค่าจ้าง ราววัล หรือได้ผลประโยชน์อย่างใดในการรับนำไป หรือส่งมอบจดหมายหรือไปรษณียบัตรนั้น⁵⁶

และยังได้มีการกำหนดยกเว้นความรับผิดของไปรษณีย์ไว้⁵⁷ ว่ากรมซึ่งปัจจุบันคือบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด ไม่จำเป็นต้องรับผิดในการที่ไปรษณีย์ภัณฑ์ซึ่งอยู่ในระหว่างส่งทางไปรษณีย์สูญหาย ส่งผิด เน้นซ้ำ แตกหัก หรือบอบสลาย เว้นไว้แต่ในกรณีพิเศษที่มีกฎหมาย หรือกฎข้อบังคับระบุไว้แจ้งชัดว่าต้องเสียค่าทำขวัญอีกด้วย

ข) พระราชบัญญัติการสื่อสารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2519

พระราชบัญญัตินี้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2519 โดยมีรายละเอียดและสภาพบังคับของกฎหมายเพื่อก่อตั้งการสื่อสารแห่งประเทศไทย⁵⁸ โดยมีสภาพเป็นรัฐวิสาหกิจของไทย ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม เพื่อดำเนินการกิจการไปรษณีย์และโทรคมนาคม โดยรับโอนกิจการทั้งหมดจากกรมไปรษณีย์โทรเลข ยกเว้นสำนักงานเลขานุการกรม กองสื่อสารระหว่างประเทศ กองแผนงาน และสำนักงานบริหารความถี่วิทยุ⁵⁹ ต่อมาได้มีการยกเลิกพระราชบัญญัติการสื่อสารแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2546 โดยพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเวลายกเลิกกฎหมายว่าด้วยการสื่อสารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2546 มาตรา 3 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ออกมาเพื่อเปลี่ยนแปลงสภาพของการดำเนินกิจการไปรษณีย์

ค) พระราชกฤษฎีกากำหนดอำนาจ สิทธิ และประโยชน์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด พ.ศ. 2546

พระราชบัญญัตินี้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2546 โดยรายละเอียดและสภาพบังคับของกฎหมายนี้⁶⁰ ให้คงไว้ซึ่งกฎหมายที่ให้สิทธิประโยชน์ต่างๆ ตามเดิมของกิจการไปรษณีย์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด แม้ว่าจะได้เปลี่ยนแปลงสภาพไป เป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัดแล้วก็ตาม และยังแยกอำนาจในการอนุญาต การวินิจฉัย และการทำความตกลงกับต่างประเทศในกิจการไปรษณีย์ การออกคำสั่งที่มีลักษณะทางปกครองออกมาตั้งเป็นคณะกรรมการกิจการไปรษณีย์⁶¹

ง) ไปรษณีย์นิเทศ พ.ศ. 2557

พระราชบัญญัติไปรษณีย์ พ.ศ. 2477 ได้ให้รายละเอียดไว้ว่า “ไปรษณีย์นิเทศ” หมายความว่า สมุด กฎ ข้อบังคับ คำสั่ง หรือประกาศ ว่าด้วยการไปรษณีย์ทั่วไป อันพึงต้องปฏิบัติตามความในพระราชบัญญัตินี้ หรือตามสัญญาสากลไปรษณีย์ที่ประเทศไทยได้เป็นสมาชิก โดยประเทศไทยเข้าเป็นสมาชิกของสหภาพสากลไปรษณีย์ เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2428 หรือตาม

⁵⁶ พระราชบัญญัติไปรษณีย์ พ.ศ. 2477 มาตรา 6

⁵⁷ พระราชบัญญัติไปรษณีย์ พ.ศ. 2477 มาตรา 8

⁵⁸ , พระราชกฤษฎีกากำหนดอำนาจ สิทธิ และประโยชน์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด พ.ศ. 2546 [ออนไลน์], วันที่ 8 ธันวาคม 2557. แหล่งที่มา: <http://postact.mict.go.th/documents/003.pdf>

⁵⁹ พระราชบัญญัติไปรษณีย์ พ.ศ. 2477 มาตรา 4 และมาตรา 7

⁶⁰ , "พระราชกฤษฎีกากำหนดอำนาจ สิทธิ และประโยชน์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด พ.ศ. 2546" [ออนไลน์].

⁶¹ เรื่องเดียวกัน.

อนุสัญญาสากลไปรษณีย์ ที่ว่าด้วยการให้บริการไปรษณีย์ ซึ่งประเทศสมาชิกสหภาพสากลไปรษณีย์ ยึดถือ เป็นแนวทางปฏิบัติในการให้บริการไปรษณีย์ระหว่างกัน และได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญของอนุสัญญาสากลไปรษณีย์ให้สอดคล้องกับมติของที่ประชุมใหญ่สหภาพสากลไปรษณีย์ นั้นทำให้มีการออกไปรษณีย์ในเขตใหม่ทุกๆ 4 ปี ฉบับปัจจุบันคือฉบับปี พ.ศ. 2557 ฉบับต่อไปคือฉบับปี พ.ศ. 2560

ผู้จัดทำไปรษณีย์ในเขต คือคณะกรรมการกิจการไปรษณีย์โดยรายละเอียดของไปรษณีย์ในเขตนั้น มีเนื้อหาเกี่ยวกับคำสั่งหรือประกาศว่าด้วยการไปรษณีย์ทั่วไปอันพึงต้องปฏิบัติตามความในพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พ.ศ. 2477 หรือไปรษณีย์ในเขต พ.ศ. 2557 ก็คือการขยายความบทบัญญัติที่มีอยู่ในพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พ.ศ. 2477 นั้นเอง แต่มีการเพิ่มเติมชนิดของบริการขึ้นใหม่หรือข้อบังคับใหม่เพิ่มเติมจากพระราชบัญญัติไปรษณีย์โดยอาศัยอำนาจ สิทธิ และประโยชน์ที่มีอยู่เดิมไปรษณีย์ในเขตนี้นี้เป็นระเบียบปฏิบัติเฉพาะผู้ให้บริการเพียงรายเดียว นั่นคือบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด เท่านั้น โดยไปรษณีย์ในเขตและระเบียบในการให้บริการไปรษณีย์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัดมีสถานะดังนี้

ง.1) สถานะของไปรษณีย์ในเขต

ผู้จัดทำไปรษณีย์ในเขต คือคณะกรรมการกิจการไปรษณีย์ ที่เป็นคณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกากำหนดอำนาจ สิทธิ และประโยชน์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด พ.ศ. 2546 มาตรา 6 ให้มีอำนาจออกไปรษณีย์ในเขต โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พ.ศ. 2477 มาตรา 22 และพระราชบัญญัติการสื่อสารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2519 การออกไปรษณีย์ในเขตนี้นี้เป็นการใช้อำนาจที่มีรับรองให้ออกกฎหมายอยู่ตามกฎหมายลำดับศักดิ์พระราชบัญญัติ ดังนี้ไปรษณีย์ในเขตจึงมีศักดิ์เป็นกฎหมายลำดับรองที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัตินั้นเอง

กฎหมายลำดับรองที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประเภท"ระเบียบ"นี้ ในการออกระเบียบเนื้อหาของระเบียบจะเป็นรายละเอียดที่แต่ละหน่วยงานจะกำหนดให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงานของตนและสะดวกในการปรับปรุงแก้ไข ผู้มีอำนาจออกจะเป็นคณะกรรมการที่ได้รับจัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย⁶² ในที่นี้คือคณะกรรมการกิจการไปรษณีย์ ที่ได้รับอำนาจตามพระราชกฤษฎีกา กำหนดอำนาจ สิทธิ และประโยชน์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด พ.ศ. 2546 มาตรา 6 ซึ่งโดยทั่วไปแล้วพระราชบัญญัติไม่กำหนดให้นำระเบียบต่างๆ ไปประกาศในราชกิจจานุเบกษา หากว่ากรณีที่พระราชบัญญัติไม่ได้กำหนดไว้เป็นการเฉพาะระเบียบจะมีผลใช้บังคับเมื่อผู้มีอำนาจหน้าที่ในการออกระเบียบนั้นลงนาม⁶³ ในที่นี้คือคณะกรรมการกิจการไปรษณีย์

ง.2) สถานะของระเบียบในการให้บริการไปรษณีย์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด

ระเบียบในการให้บริการไปรษณีย์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ที่มีการติดประกาศไว้ตามจุดให้บริการรับส่งไปรษณีย์ และเผยแพร่ในเว็บไซต์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด

⁶² กมลชัย รัตนสกวาวงศ์, กฎหมายปกครอง, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ: บริษัทวิศิษฐ์สรอรรถ, 2542), หน้า 64-65.

⁶³ เรื่องเดียวกัน.

ออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พ.ศ. 2477 มาตรา 33 ที่ให้อำนาจอธิบดีออกข้อบังคับโดยอนุมัติของรัฐมนตรี ซึ่งข้อบังคับนี้เมื่อได้โฆษณาแล้ว ให้ใช้บังคับได้ ตามมาตรา 4 "รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้บังคับบัญชาข้าราชการกรมไปรษณีย์โทรเลข และ"อธิบดี" หมายความว่า อธิบดีกรมไปรษณีย์โทรเลข ผู้แทนหรือ เจ้าพนักงานอื่น ซึ่งทำการในตำแหน่งอธิบดี ซึ่งในปัจจุบันสถานะของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด เป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัดและหน่วยงานประเภทรัฐวิสาหกิจ ไม่ใช่หน่วยงานในระดับกรมอีกต่อไป โครงสร้างของรัฐวิสาหกิจที่เป็นบริษัทในระดับผู้บริหารที่เทียบเท่า รัฐมนตรีที่ทำหน้าที่รัฐมนตรีผู้บังคับบัญชาข้าราชการกรมไปรษณีย์โทรเลข จึงเป็น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และอธิบดีกรมไปรษณีย์โทรเลข ซึ่งทำการในตำแหน่งอธิบดี ในปัจจุบันเทียบเท่าผู้บริหารสูงสุดของบริษัทคือกรรมการผู้จัดการใหญ่ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด โดยแม้ว่าในปัจจุบันสถานะของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด จะเป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด แต่เนื่องจากกระทรวงการคลังนั้นถือหุ้นเต็มทำให้มีสถานะเป็นหน่วยงานประเภทรัฐวิสาหกิจ ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐด้วย ทำให้การออกระเบียบเพื่อใช้ประกอบกับการใช้ไปรษณีย์นิเทศนี้เป็นการใช้อำนาจที่มีอยู่ตามกฎหมายลำดับศักดิ์พระราชบัญญัติ ดังนั้นจึงมีศักดิ์เป็นกฎหมายลำดับรองที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติเช่นเดียวกันกับไปรษณีย์นิเทศนั่นเอง

2.5.1 ความรับผิดชอบตามสัญญารับขน

อย่างที่ได้อธิบายไปแล้วข้างต้นว่าการดำเนินกิจการขนส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด มีกฎหมายให้อำนาจสิทธิประโยชน์ไว้เป็นพิเศษคือกฎหมายเฉพาะทางไปรษณีย์ ได้แก่พระราชบัญญัติไปรษณีย์ พ.ศ. 2477 และไปรษณีย์นิเทศ พ.ศ. 2557

เมื่อผู้ขายในฐานะผู้ส่งไปรษณีย์ภัณฑ์มาทำสัญญาขนส่งกับบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ความรับผิดชอบตามสัญญารับขนไปรษณีย์ภัณฑ์ ต่อผู้ขายที่เป็นผู้ส่งและผู้ซื้อที่เป็นผู้รับ ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด จะเป็นไปตามที่มีกฎหมายให้อำนาจสิทธิประโยชน์ไว้ นั่นคือหากไปรษณีย์ภัณฑ์สูญหายแตกหักบอบสลายจะไม่ต้องรับผิดชอบ เว้นแต่ในกรณีพิเศษที่มีกฎหมายหรือกฎข้อบังคับระบุไว้แจ้งชัดว่าต้องเสียค่าทำขวัญ ตามพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พ.ศ. 2477 มาตรา 8 แต่หากผู้ส่งเลือกบริการส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ ที่เป็นพัสดุไปรษณีย์ หรือบริการไปรษณีย์ด่วน หรือบริการไปรษณีย์รับรอง หรือบริการไปรษณีย์ลงทะเบียน หรือบริการไปรษณีย์รับประกัน ตามไปรษณีย์นิเทศพ.ศ. 2557 ข้อ 95 ถึงข้อ 106 จะมีสิทธิได้รับค่าเสียหาย ในความชำรุดสูญหายบอบสลายตามเงื่อนไขวงเงินที่กำหนดตามระเบียบของบริษัทไปรษณีย์ไทยจำกัด

2.5.2 ความรับผิดชอบตามหลักละเมิด

ถึงแม้ว่าการดำเนินกิจการขนส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ จะมีกฎหมายให้อำนาจยกเว้นความรับผิดชอบไว้เป็นพิเศษ ในกรณีไปรษณีย์ภัณฑ์สูญหายแตกหักบอบสลายจะไม่ต้องรับผิดชอบ ตามพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พ.ศ. 2477 มาตรา 8 แต่ผู้ซื้อในฐานะเจ้าของกรรมสิทธิ์มีสิทธิเรียกให้บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด รับผิดชอบตามมูลละเมิดได้ แต่จะต้องเป็นการกระทำละเมิดที่มีขึ้นเกิดขึ้นจากการขนส่งไปรษณีย์ในการทำหน้าที่ตามปกติ ซึ่งผู้ซื้อจะต้องมีหลักฐานและพิสูจน์ให้ได้ว่าความชำรุดบอบสลายนั้นไม่ได้เกิดจากการทำหน้าที่ขนส่งไปรษณีย์ตามปกติ ดังคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 12449/2556 มีว่า "กรณีไปรษณีย์ภัณฑ์ที่ฝากส่งสูญหาย ภายหลังจากที่บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ได้ตั้งกรรมการสอบสวน

และได้รับความจากการสอบสวนว่าลูกจ้างของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัดที่ทำหน้าที่นำจ่ายไปรษณีย์ภัณฑ์ ได้นำบัตรเครดิตที่อยู่ในไปรษณีย์ภัณฑ์ดังกล่าวไปใช้จริงตามที่โจทก์ฟ้อง จึงเป็นการที่ลูกจ้างของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัดกระทำความผิดในทางการที่จ้าง บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัดจึงต้องร่วมรับผิดชอบด้วยในฐานะนายจ้าง แม้มีไปรษณีย์นิเทศซึ่งออกตามพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พ.ศ. 2477 กำหนดขอบเขตความรับผิดชอบไปรษณีย์ภัณฑ์สูญหายไว้ แต่เป็นกรณีการสูญหายตามปกติไม่ใช่กรณีการกระทำความผิดของลูกจ้างตามมาตรา 420 บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ในฐานะนายจ้างตามมาตรา 425 จึงไม่อาจปฏิเสธความรับผิดได้" ดังนั้นการฟ้องให้รับผิดชอบในมูลละเมิดนั้นสามารถฟ้องได้ หากผู้ซื้อสามารถพิสูจน์ได้ว่าไม่ใช่การสูญหายหรือเสียหายตามปกติ ในการทำหน้าที่ขนส่งของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด

2.5.3 การยกเว้นและจำกัดความรับผิดตามกฎหมาย

การดำเนินกิจการขนส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด มีกฎหมายให้อำนาจสิทธิประโยชน์ไว้เป็นพิเศษคือกฎหมายเฉพาะทางไปรษณีย์ ได้แก่ พระราชบัญญัติไปรษณีย์ พ.ศ. 2477 ที่ยกเว้นและจำกัดความรับผิดของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัดไว้ใน มาตรา 8 โดยการยกเว้นความรับผิดนั้น ในกรณีที่ไม่ได้มีกฎหมายหรือกฎข้อบังคับระบุให้ต้องเสียค่าทำขวัญอย่างชัดแจ้งว่าจะไม่ต้องรับผิดในกรณีไปรษณีย์ภัณฑ์ซึ่งอยู่ในระหว่างส่งไปรษณีย์สูญหาย ส่งผิด เน้นช้า แตกหัก หรือบอบสลาย และตามไปรษณีย์นิเทศ พ.ศ. 2557 ข้อ 96 บริการไปรษณีย์รับรอง ข้อ 99 บริการไปรษณีย์ลงทะเบียน ข้อ 101 บริการไปรษณีย์รับประกัน ข้อ 105 บริการไปรษณีย์ภัณฑ์และพัสดุไปรษณีย์ด่วน มีการจำกัดความรับผิดของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัดไว้ตามวงเงินในระเบียบของบริษัท

อัตราวงเงินค่าใช้จ่ายเสียหายในข้อสัญญาจำกัดความรับผิดของบริษัทไปรษณีย์ไทยจำกัดที่กำหนดไว้ตามชนิดของบริการส่งสินค้าโดยบริษัทฯ จะกำหนดไว้ดังนี้⁶⁴

ไปรษณีย์ภัณฑ์ลงทะเบียนตามมูลค่าสินค้าแต่ไม่เกิน 300 บาท

ไปรษณีย์ด่วนพิเศษ (EMS) ตามมูลค่าสินค้าแต่ไม่เกิน 2,000 บาท

พัสดุไปรษณีย์ตามมูลค่าสินค้าแต่ไม่เกิน 1,000 บาท

บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด นั้น ตามมาตรา 609 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้บัญญัติไว้เป็นพิเศษว่า ให้ใช้กฎหมายและข้อบังคับสำหรับบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด โดยเฉพาะซึ่งทำให้ไม่อาจจะใช้กฎหมายลักษณะรับขนของตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาใช้บังคับกับข้อตกลงจำกัดความรับผิดของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ได้ จึงต้องไปพิจารณากฎหมายโดยเฉพาะดังที่ได้กล่าวมา

2.5.4 การสิ้นสุดความรับผิด

ในกรณีที่ผู้ส่งเลือกบริการส่งไปรษณีย์ที่มีสิทธิได้รับค่าเสียหายในกรณีไปรษณีย์ภัณฑ์สูญหาย บอบสลาย ในระหว่างทางไปรษณีย์ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัดจะรับผิดชอบต่อสิ่งที่ส่งทางไปรษณีย์ที่ส่งบรรจุภายในสูญหายหรือเสียหาย เมื่อตรวจพบก่อนนำจ่ายหรือผู้รับหรือผู้ฝากส่ง(กรณี

⁶⁴ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด, "หน้าที่ไปรษณีย์" [ออนไลน์].

ส่งคืนต้นทาง) ทักทวงขณะที่จ่าย ตามไปรษณีย์นิเทศข้อ 192 ดังนั้นหากว่าผู้รับไม่ได้ทำการทักท้วงก่อนการนำจ่ายหรือขณะที่นำจ่าย ความรับผิดชอบตามสัญญาขนส่งไปรษณีย์ภัณฑ์นี้ ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัดจะสิ้นสุดลง

2.5.5 อายุความ

อายุความในการเรียกร้องค่าเสียหายในความชำรุดบุบสลาย เสียหาย หรือสูญหายของไปรษณีย์ภัณฑ์ที่เกิดขึ้นในระหว่างทางไปรษณีย์ เรียกได้ตามสิทธิที่มีกฎหมายระบุไว้แบ่งได้ตามนี้

ก) ตามไปรษณีย์นิเทศ พ.ศ. 2557 ข้อ 186 ถึงข้อ 189 ระบุให้ การสอบสวนสิ่งของที่ส่งทางไปรษณีย์ที่สูญหาย เสียหาย หรือล่าช้าในระหว่างทางไปรษณีย์ ผู้ฝากส่ง หรือผู้รับ หรือผู้ได้รับมอบฉันทะจากผู้ฝากส่งหรือผู้รับ สามารถขอสอบสวนโดยไม่ต้องเสียค่าบริการในการขอสอบสวน โดยไปรษณีย์ภัณฑ์และพัสดุไปรษณีย์ จะต้องดำเนินการสอบสวนภายใน 6 เดือนนับถัดจากวันที่ฝากส่ง และไปรษณีย์ด่วนพิเศษต้องดำเนินการภายใน 4 เดือนนับถัดจากวันที่ฝากส่ง โดยขอสอบสวนต่อที่ทำการที่ฝากส่ง แต่ทั้งนี้ผู้รับต้องทักท้วงก่อนการนำจ่าย หรือผู้รับหรือผู้ฝากส่ง(กรณีส่งคืนต้นทาง) ทักทวงขณะที่จ่าย ตามไปรษณีย์นิเทศข้อ 192 ด้วย

ในกรณีที่ขอสอบสวนแล้วไม่ได้รับการชดใช้ค่าเสียหาย สามารถฟ้องร้องเป็นคดีปกครอง ดังเช่น คำพิพากษาศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ 2135/2550 มีว่า "ผู้ฟ้องคดีได้รับไปรษณีย์บัตรล่าช้า จึงฟ้องบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด เป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดหรือความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติล่าช้าเกินสมควร ฟ้องให้บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด จ่ายค่าเสียหาย 20,000 บาท จากการส่งที่ล่าช้า ศาลตัดสินว่ากรณีนี้เป็นการส่งไปรษณีย์ภัณฑ์แบบธรรมดา ตามพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พ.ศ. 2477 ได้บัญญัติยกเว้นความรับผิดไว้เป็นการเฉพาะตามมาตรา 8 และข้อ 447 ของไปรษณีย์นิเทศ พ.ศ. 2544 กำหนดว่าเมื่อผลการสอบสวนปรากฏว่าสิ่งของส่งทางไปรษณีย์(ยกเว้นไปรษณีย์ภัณฑ์ธรรมดา) เกิดการสูญหายเพราะความผิดของบริษัททางบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัดจะชดใช้ค่าเสียหาย เมื่อเป็นการส่งแบบธรรมดาบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัดจึงไม่ต้องรับผิด" จะเห็นได้ว่าการฟ้องร้องให้บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด รับผิดชอบไปรษณีย์นิเทศ สามารถฟ้องต่อศาลปกครองได้ โดยใช้อายุความตาม มาตรา 49 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนดอายุความไว้ 90 วัน

ข) ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 448 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า "สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายอันเกิดแต่มูลละเมิดนั้น ท่านว่าขาดอายุความเมื่อพ้นหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้ต้องเสียหายรู้ถึงการกระทำละเมิดและรู้ตัวผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือเมื่อพ้นสิบปีนับแต่วันทำละเมิด" กรณีความสูญหายชำรุดเสียหายที่ไม่ได้เกิดขึ้นจากการทำหน้าที่ขนส่งตามปกตินี้ จึงมีอายุความ 1 ปี

2.5.6 สถานะของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด

สถานะของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ที่มีพัฒนาการตามการแปรสภาพรูปแบบของการดำเนินกิจการตามช่วงเวลา ช่วงแรกที่ประเทศไทยริเริ่มการก่อตั้งกิจการไปรษณีย์⁶⁵ ได้มีการสถาปนากรมไปรษณีย์ขึ้นในวันที่ 4 สิงหาคม 2426 ภายหลังจากนั้นจึงมีกฎหมายไปรษณีย์ฉบับแรกคือ พระราชบัญญัติกรมไปรษณีย์สยาม จุลศักราช 1247 (พ.ศ. 2428) ขึ้นมา โดยกรมไปรษณีย์ในช่วงแรกนี้เป็นหน่วยงานราชการ เมื่อต่อมาประเทศไทยได้พัฒนากิจการสื่อสารและได้เข้าไปสมาชิกสหภาพสากลไปรษณีย์เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2428 ภายหลังจากนั้นมีการยุบรวมกรมไปรษณีย์และกรมโทรเลขเข้าด้วยกัน หน่วยงานไปรษณีย์จึงเปลี่ยนเป็นหน่วยราชการใหม่คือกรมไปรษณีย์โทรเลข ต่อมาจึงได้มีการตราพระราชบัญญัติไปรษณีย์ เพื่อแทนที่พระราชบัญญัติฉบับเดิม คือพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พ.ศ. 2477 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2477 จนถึงปัจจุบัน กฎหมายฉบับนี้นั้นเป็นกฎหมายสำคัญที่สุด ที่ให้อำนาจในการจำกัดและยกเว้นความรับผิดในการดำเนินกิจการไปรษณีย์

ตั้งแต่เป็นกรมไปรษณีย์โทรเลข จนถึงการดำเนินกิจการในรูปแบบของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ในปัจจุบัน ซึ่งกรมไปรษณีย์โทรเลขในขณะนั้นยังคงมีสถานะเป็นหน่วยงานราชการที่เป็นหน่วยงานของรัฐต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการสื่อสารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2519 ทำให้มีการเปลี่ยนสถานะจากกรมไปรษณีย์โทรเลขที่เป็นหน่วยงานราชการ ไปมีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจที่เป็นหน่วยงานของรัฐโดยเป็นส่วนหนึ่งของการสื่อสารแห่งประเทศไทย ซึ่งแม้ว่าจะแปรสภาพเป็นรัฐวิสาหกิจแล้วแต่การสื่อสารแห่งประเทศไทยก็ได้รับสิทธิและหน้าที่ต่างๆที่กฎหมายให้ไว้แก่กรมไปรษณีย์โทรเลขในส่วนที่ว่าด้วยการให้บริการ และการปฏิบัติการด้านไปรษณีย์ และโทรคมนาคม และยังได้กำหนดให้พระราชบัญญัติไปรษณีย์พุทธศักราช 2477 และพระราชบัญญัติโทรเลขและโทรศัพท์พุทธศักราช 2477 และบรรดากฎและข้อบังคับ ตามพระราชบัญญัตินั้นในส่วนที่ว่าด้วยการไปรษณีย์และการโทรคมนาคมให้คงใช้บังคับต่อไป ทำให้แม้จะแปรสภาพแล้วแต่ก็ยังคงได้รับสิทธิ ประโยชน์และอำนาจเดิมต่อมา

เนื่องจากผลของพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542 มาตรา 26 ทำให้กรมไปรษณีย์โทรเลขถูกแปรสภาพจัดตั้งเป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด ที่มีส่วนราชการมีทุนรวมอยู่ด้วยร้อยเปอร์เซ็นต์อันทำให้ตามพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2502 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2543 หากว่าหน่วยงานของรัฐมีทุนรวมอยู่ด้วยเกินกว่าร้อยละห้าสิบในบริษัทใด จะถือว่าบริษัทนั้นมีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจ

มีการแยกตั้งคณะกรรมการกิจการไปรษณีย์ โดยให้อำนาจในการอนุญาตการวินิจฉัยการออกข้อบังคับต่างๆ ที่เคยเป็นของคณะกรรมการสื่อสารแห่งประเทศไทย อำนาจในการจัดทำไปรษณีย์เทศ และการทำความตกลงกับต่างประเทศในกิจการไปรษณีย์ และการออกคำสั่งใดๆของผู้ว่าการสื่อสารแห่งประเทศไทยที่มีลักษณะเป็นคำสั่งทางปกครอง ซึ่งอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พ.ศ. 2477 ให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการกิจการไปรษณีย์ไปแทน พระราชกฤษฎีกากำหนดอำนาจ สิทธิ และประโยชน์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด พ.ศ. 2546 มาตรา 6 ซึ่งผลของ

⁶⁵ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ กลุ่มงานกิจการไปรษณีย์, [ออนไลน์], วันที่ 7 ธันวาคม 2557. แหล่งที่มา: <http://postact.mict.go.th/documents/012.pdf>

พระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ มาตรา 22 ได้ส่งผลกับบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด โดยเมื่อได้จดทะเบียนเป็นบริษัทตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เรียบร้อยแล้ว ในการดำเนินกิจการของบริษัท จะต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่อย่างไรก็ดีกรณีที่มีบทบัญญัติให้การดำเนินการและวิสาหกิจนั้น ได้รับยกเว้นไม่อยู่ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยการใด หรือได้รับยกเว้นการปฏิบัติตามกฎหมายในเรื่องใด หรือมีบทบัญญัติให้สิทธิพิเศษแก่รัฐวิสาหกิจนั้นเป็นกรณีเฉพาะยังให้ถือว่าบทบัญญัตินั้นมีผลใช้บังคับต่อไป โดยบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัดมีฐานะอย่างเดียวกับรัฐวิสาหกิจตามผลของพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ สิทธิหรือประโยชน์ของบริษัท ไปรษณีย์ จำกัด นั้นอาจถูกจำกัดหรืองดได้ เพราะมีการให้อำนาจในการกำหนดสิทธิประโยชน์ของบริษัท ไปรษณีย์ จำกัด เป็นของคณะกรรมการคณะกรรมการกิจการไปรษณีย์ ซึ่งได้ออกประกาศคณะกรรมการกิจการไปรษณีย์ เรื่องข้อบังคับตามความในพระราชบัญญัติไปรษณีย์พุทธศักราช 2477 ออกมาว่าเพื่อให้การดำเนินการกิจการไปรษณีย์เป็นไปโดยต่อเนื่อง คณะกรรมการกิจการไปรษณีย์เห็นสมควรประกาศว่าบรรดาข้อบังคับ ของคณะกรรมการการสื่อสารแห่งประเทศไทย โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พุทธศักราช 2477 และพระราชบัญญัติการสื่อสารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2519 ที่ออกก่อนพระราชกฤษฎีกากำหนดอำนาจสิทธิและประโยชน์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด พ.ศ. 2546 ที่ใช้บังคับ ให้ยังมีผลใช้บังคับต่อไปได้ เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว

พระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจยังได้กำหนดไว้เกินกว่าอำนาจ สิทธิ หรือประโยชน์ จะสิ้นสุดลงเมื่อบริษัทนั้นสิ้นสภาพการเป็นรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ และพระราชกฤษฎีกากำหนดอำนาจ สิทธิ และประโยชน์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด พ.ศ. 2546 ยังให้การดำเนินการกิจการไปรษณีย์ และธุรกิจอันเกี่ยวกับกิจการไปรษณีย์ รวมทั้งธุรกิจอื่นที่ต่อเนื่อง ใกล้เคียงกัน หรือซึ่งเป็นประโยชน์แก่กิจการไปรษณีย์ ให้บริษัทมีอำนาจได้รับยกเว้นมีสิทธิพิเศษ หรือได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยไปรษณีย์ กฎหมายว่าด้วยการสื่อสารแห่งประเทศไทย หรือกฎหมายอื่นได้บัญญัติไว้ให้ยังมีผลต่อไป ยกเว้นอำนาจที่เป็นของคณะกรรมการกิจการไปรษณีย์

จากที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นทำให้ถึงแม้ว่าบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด จะเป็นบริษัทที่ดำเนินงานตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่ยังคงมีสถานะความเป็นรัฐวิสาหกิจ ตามพระราชบัญญัติวิธีงบประมาณ และยังคงมีสิทธิประโยชน์เพราะมีกฎหมายให้อำนาจสิทธิ และประโยชน์ใดทั้งหมด ที่มีอยู่สืบทอดมา ทุกการเปลี่ยนแปลงสถานะของบริษัท จากกรมไปรษณีย์จนถึงบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ในปัจจุบันมาโดยไม่ขาดสายทำให้บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด นั้นยังคง ได้รับอำนาจสิทธิและประโยชน์ตามกฎหมายเฉพาะทางไปรษณีย์อยู่ ในส่วนของไปรษณีย์นิเทศนั้นก็ถูกจัดขึ้นเพื่อใช้ประกอบกับพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พ.ศ. 2477 ซึ่งก็ใช้ได้เฉพาะบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด อีกเช่นกัน อีกทั้งไม่มีกฎหมายอื่นระบุไว้แจ้งชัดให้บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ต้องรับผิดชอบในไปรษณีย์ภัณฑ์ที่อยู่ในระหว่างส่งทางไปรษณีย์ในกฎหมายฉบับอื่นเลย แม้แต่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่บัญญัติในลักษณะรับขน ก็บัญญัติให้การขนไปรษณีย์ภัณฑ์ในหน้าที่กรมไปรษณีย์โทรเลขนั้นให้บังคับตามกฎหมายและกฎข้อบังคับสำหรับทบวงการนั้น ซึ่งในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นี้ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าต้นร่างของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในลักษณะนี้ พบว่าได้บัญญัติเช่นนี้มาตั้งแต่แรกไม่มีการแก้ไข เนื่องจากในตอนเริ่มต้นนั้นบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด เป็นกรมไปรษณีย์ที่เป็นหน่วยงานของรัฐ ที่ให้บริการประเภทสาธารณูปโภคด้านการสื่อสาร ซึ่ง

การจัดทำบริการสาธารณะนั้นถือเป็นภารกิจหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของรัฐ ที่ต้องจัดให้มีขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในประเทศ ในปัจจัยพื้นฐานที่ประชาชนทุกคนควรได้รับการหากปล่อยให้การจัดทำสาธารณูปโภคดำเนินกิจการเชิงธุรกิจ อาจทำให้ประชาชนบางส่วนไม่สามารถเข้าถึงการใช้บริการเหล่านั้นได้⁶⁶ และการดำเนินงานในรูปแบบที่แปรรูปเป็นรัฐวิสาหกิจแล้วนั้น จะช่วยผ่อนคลายจากกฎเกณฑ์ต่างๆ ของทางราชการ แก้ปัญหาการจัดทำบริการสาธารณะในระบบราชการ ให้มีความคล่องตัว ไม่ติดระเบียบแบบแผนต่างๆ ที่ก่อให้เกิดความล่าช้าในการปฏิบัติงาน⁶⁷

ดังนั้นแม้ว่าสถานะปัจจุบันของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด จะเป็นนิติบุคคลประเภทบริษัท จำกัดก็ตาม แต่ก็เพื่อความคล่องตัวในการบริหาร การดำเนินงานนั้นมีวัตถุประสงค์เป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะและเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนเช่นเดิม ทำให้เมื่อแปรรูปแล้วจึงยังมีประกาศคณะกรรมการกิจการไปรษณีย์ เรื่องข้อบังคับตามความในพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พุทธศักราช 2477 เพื่อให้สิทธิประโยชน์ในการดำเนินกิจการยังคงอยู่ ซึ่งข้อบังคับดังกล่าวนี้มีเหตุผลในการประกาศใช้คือ ในการดำเนินงานของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ระเบียบบริษัทยังมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับอำนาจสิทธิและประโยชน์บ้างกรณี เช่นเดียวกับที่ การสื่อสารแห่งประเทศไทยได้รับ ตามกฎหมายว่าด้วยไปรษณีย์กฎหมายว่าด้วยการสื่อสารแห่งประเทศไทยและตามกฎหมายอื่น จึงเห็นได้ว่าเพื่อให้กิจการไปรษณีย์ที่เป็นการดำเนินงานของรัฐ สามารถดำเนินงานได้โดยไม่ประสบปัญหาเกี่ยวกับต้นทุนการดำเนินงาน จุดคุ้มทุน และผลตอบแทนเพื่อให้สามารถดำเนินกิจการในราคาถูกให้ประชาชนทั่วไปเข้าถึงได้นั้นเอง แม้จะเป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด แต่สถานะก็ยังคงเป็นกิจการให้บริการสาธารณูปโภคของรัฐอยู่นั่นเอง

สรุป

ในการซื้อขายสินค้าที่มีการส่งมอบทรัพย์สินให้แก่ผู้ซื้อโดยใช้ผู้ให้บริการไปรษณีย์ ไม่ว่าจะซื้อขายด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือวิธีการปกติ การส่งสินค้าให้แก่ผู้ซื้อนั้นมีผลไม่ต่างกัน เมื่อสัญญาซื้อขายเกิดขึ้นผู้ขายมีหน้าที่ส่งมอบทรัพย์สินให้แก่ผู้ซื้อ

กรรมสิทธิ์ในตัวสินค้าที่ซื้อขายกัน ในกรณีซื้อขายทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง ที่มีการระบุตัวทรัพย์สินไว้แน่นอนแล้วกรรมสิทธิ์ได้โอนไปยังผู้ซื้อภายหลังจากที่เกิดสัญญาซื้อขาย ส่วนการซื้อขายสินค้าที่ยังไม่เป็นทรัพย์สินเฉพาะสิ่งนั้น ภายหลังจากที่ผู้ขายได้ส่งตัวทรัพย์สินนั้นออกเป็นแน่นอนแล้วกรรมสิทธิ์จึงจะโอนไปยังผู้ซื้อ

การชำระหนี้ต้องชำระในสถานที่ชำระหนี้ให้ถูกต้อง กรณีที่ตกลงสถานที่ชำระหนี้ไว้ผู้ขายต้องส่งมอบยังสถานที่ที่ได้ตกลงกัน แต่หากไม่ได้ตกลงสถานที่ส่งมอบไว้ กรณีเป็นทรัพย์สินเฉพาะสิ่งผู้ซื้อรับมอบ ณ สถานที่ทรัพย์สินตั้งอยู่ ในขณะที่ก่อนนี้ แต่หากกรณีไม่เป็นทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง ผู้ขายนั้นต้องส่งมอบ ณ ภูมิลำเนาของผู้ซื้อ

⁶⁶ นันทวัฒน์ บรมานันท์, หลักกฎหมายปกครองเกี่ยวกับบริการสาธารณะ, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2552), หน้า 151.

⁶⁷ เรื่องเดียวกัน. หน้า 149.

ผู้ขายเป็นผู้เลือกทำสัญญาขนส่งกับผู้ให้บริการไปรษณีย์ ผู้ขายมีอิสระในการเลือกใช้บริการผู้ให้บริการไปรษณีย์รายใดก็ได้ โดยผู้ซื้อเป็นบุคคลภายนอกผู้รับประโยชน์ตามสัญญาขนส่ง เมื่อผู้ขายส่งมอบสินค้าที่ขายให้แก่ไปรษณีย์ถือว่าผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินสำเร็จ ผู้ขายไม่ต้องมีความรับผิดชอบใดอีกหากส่งมอบทรัพย์สินที่ปราศจากความชำรุดให้แก่ผู้ขนส่ง ไม่ว่าจะการที่ผู้ขายส่งมอบสินค้าโดยใช้ไปรษณีย์นั้นจะเป็นการใช้บริการส่งโดยเป็นทรัพย์สินที่ผู้ซื้อต้องรับเอาไปเอง แต่ผู้ซื้อไม่ต้องการที่จะนำทรัพย์สินไปเอง จึงร้องขอให้ผู้ขายส่งไปให้ หรือผู้ขายให้ไปรษณีย์ขนส่งแทนการไปส่งด้วยตนเองของผู้ขายก็ตาม

ผู้ซื้อนั้นมีสิทธิตามผู้ให้บริการไปรษณีย์ที่ผู้ขายเลือก แบ่งออกเป็น ผู้ให้บริการไปรษณีย์ที่เป็นไปรษณีย์เอกชน ซึ่งบังคับไปตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะรับขน ผู้ซื้อในฐานะผู้รับจะมีสิทธิตามสัญญาขนส่งที่ผู้ขายทำไว้ โดยสิทธิตามสัญญาขนส่งที่ผู้ขายทำไว้ตกไปให้แก่ผู้ซื้อ เมื่อสินค้าที่ซื้อมาถึงยังผู้ซื้อ หากกรณีของที่ส่งมาไม่ถึงผู้ซื้อจะไม่ได้รับสิทธิตามสัญญาขนส่ง ผู้ซื้อยังมีสิทธิฟ้องเรียกให้รับผิดชอบในมูลละเมิดได้ในฐานะเจ้าของกรรมสิทธิ์ในไปรษณีย์ภัณฑ์ที่ขนส่ง แต่ผู้ซื้อต้องเป็นผู้พิสูจน์ให้เห็นได้ว่าความเสียหายนั้นไม่ได้เกิดจากเหตุสุดวิสัย หรือสภาพแห่งของที่ส่ง หรือเกิดเพราะความผิดของผู้ขายในฐานะผู้ส่ง และผู้ให้บริการไปรษณีย์ที่มีกฎหมายเฉพาะทางไปรษณีย์ในฐานะที่เป็นบริการสาธารณูปโภคของรัฐเป็นการเฉพาะให้ สิทธิ ประโยชน์ไว้ คือบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ผู้ซื้อในฐานะผู้รับจะมีสิทธิตามที่มีกฎหมายเฉพาะทางไปรษณีย์กำหนดไว้หากเป็นการขนส่งตามหน้าที่การดำเนินงานตามปกติของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด เว้นแต่จะมีการกระทำละเมิดนอกหน้าที่การดำเนินกิจการงานตามปกติ จึงสามารถมีสิทธิฟ้องเรียกให้รับผิดชอบในมูลละเมิดได้

บทที่ 3

แนวทางการบังคับใช้กฎหมายของการซื้อขายที่ส่งมอบสินค้าโดยใช้ไปรษณีย์ในต่างประเทศ

บริการไปรษณีย์จัดเป็นกิจการสาธารณะของรัฐประเภทสาธารณูปโภค ซึ่งเป็นหน้าที่ของรัฐในแต่ละประเทศที่จะต้องจัดให้มีขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในประเทศ เป็นปัจจัยขั้นพื้นฐานที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับบริการที่เท่าเทียมกันแม้ประชาชนในสังคมจะมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ต่างกัน รัฐจึงต้องเข้ามาดำเนินกิจการเองและคิดอัตราค่าบริการในระดับที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้¹ เนื่องจากการดำเนินกิจการขนส่งเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ ใช้เงินลงทุนสูง มีอัตราเสี่ยงต่อความไม่แน่นอนในการดำเนินกิจการสูง เงื่อนไขกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ทางกฎหมายจึงให้อำนาจด้านผู้ขนส่งไว้ค่อนข้างมาก ตั้งแต่เหตุที่ยกเว้นให้ไม่ต้องรับผิดชอบ และให้มีกรณีรับผิดที่จำกัด รวมถึงจำกัดเรื่องค่าสินไหมทดแทนที่จะชดเชยนอกจากกฎเกณฑ์ทางกฎหมายแล้ว ผู้ขนส่งยังมาทำเงื่อนไขข้อตกลงต่าง ๆ เพื่อยกเว้นความรับผิดหรือจำกัดความรับผิดให้น้อยลงได้อีก²

ประเทศไทยรวมถึงประเทศญี่ปุ่นและประเทศออสเตรเลียที่ทำการศึกษาในบทนี้ ล้วนเป็นสมาชิกของสหภาพสากลไปรษณีย์(Universal Postal Union) ที่มีความผูกพันที่แต่ละประเทศสมาชิกจะต้องทำการจัดตั้งหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานที่ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐ ให้ทำหน้าที่ให้บริการไปรษณีย์อย่างเป็นทางการในประเทศของตน³ และต้องจัดให้มีบริการไปรษณีย์พื้นฐานอย่างทั่วถึงและในราคาที่ใช้บริการสามารถเข้าถึงได้ การจะจัดทำบริการได้ดังที่กล่าวมามีภาระค่าใช้จ่ายที่สูง จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ให้บริการไปรษณีย์หลักของแต่ละประเทศ ต่างก็มีบริการขนส่งที่มีกฎหมายให้อำนาจยกเว้นความรับผิดและจำกัดความรับผิดในการให้บริการไว้แน่นอน ผู้ให้บริการหลักของแต่ละประเทศที่ศึกษา ประเทศไทยได้แก่ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ประเทศญี่ปุ่นได้แก่ ไปรษณีย์ญี่ปุ่น (Japan Post Co.,Ltd) และประเทศออสเตรเลียได้แก่ ไปรษณีย์ออสเตรเลีย (Australian Postal Corporation)

ลักษณะพื้นฐานร่วมกันที่สำคัญของธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์คือ การซื้อขายสินค้าที่จะต้องมีการส่งมอบสินค้าจากที่แห่งหนึ่งไปยังอีกแห่งหนึ่งเพื่อส่งมอบให้แก่ผู้ซื้อ โดยปกติการดำเนินธุรกิจที่นิยมการส่งสินค้าโดยใช้บริการส่งสินค้าทางไปรษณีย์ อาจมีด้วยการซื้อขายกันหลายลักษณะนอกจากพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ แต่ธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นั้น ในแต่ละประเทศที่เลือกมาศึกษามีลักษณะ

¹ นันทวัฒน์ บรมานันท์, หลักกฎหมายปกครองเกี่ยวกับบริการสาธารณะ. พิมพ์ครั้งที่ 4. (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2552), หน้า 151

² สุพิศ ปราณีตพลกรัง, หมายเหตุท้ายคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 468/2551

³ The Universal Postal Union, "Berne 2013, International Bureau of the Universal Postal Union, Parcel Post Manual." [Online]. Available from : http://www.upu.int/uploads/tx_sbdownloader/actInFourVolumesParcelPostManual5En.pdf [2016, Jun 2], Article 1.9

⁴ Article 1.14, UPU - Universal Postal Union, Parcel Post Manual

การดำเนินธุรกิจที่มีส่วนคล้ายคลึงกัน อาจเป็นเพราะเป็นการดำเนินธุรกิจบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งลักษณะของระบบอินเทอร์เน็ตนั้นมีการเชื่อมต่อกันทั่วโลก ทำให้รูปแบบของการทำธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของแต่ละประเทศมีความคล้ายคลึงกัน ผู้ศึกษาจึงจะทำการศึกษาเฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขายสินค้าที่เกิดขึ้นทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองผู้ซื้อสินค้า เมื่อเกิดปัญหาความบอบสลายหรือเสียหายของสินค้า ที่เกิดขึ้นขณะทำการส่งมอบโดยผู้ขนส่งประเภทไปรษณีย์เท่านั้น แต่เนื่องจากกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคเป็นกฎหมายที่แต่ละประเทศได้มีจุดมุ่งหมายในการคุ้มครองผู้ซื้อภายในประเทศเป็นหลัก และมีความแตกต่างกันไปตามสภาพสังคมภายในประเทศนั้น ๆ ซึ่งแม้ว่าแนวคิดหลักในการออกกฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคจะมีแนวคิดที่แตกต่างกัน แบ่งออกได้เป็น 2 แนวคิด คือ แนวคิดแรกที่ว่า การคุ้มครองผู้บริโภคเป็นส่วนหนึ่งของการค้าที่ไม่เป็นธรรม (Unfair Trade Practices) โดยได้นำมาตรการเกี่ยวกับคุ้มครองผู้บริโภครวมไว้กับกฎหมายแข่งขันทางการค้าอย่างในประเทศออสเตรเลีย กับอีกแนวคิดหนึ่งที่ว่า การคุ้มครองผู้บริโภคจะต้องมีมาตรการเฉพาะที่แยกออกมาเป็นกฎหมายอีกฉบับหนึ่งโดยเฉพาะอย่างในประเทศญี่ปุ่น และประเทศไทย แต่อย่างไรก็ดีทั้ง 2 แนวคิดก็มีลักษณะสำคัญที่เหมือนกันกล่าวคือ มีการคุ้มครองผู้บริโภคโดยมีการผลัการภาระการพิสูจน์ (Onus of Proof) ให้แก่ฝั่งผู้ขาย และการที่ให้อำนาจแก่รัฐในการดำเนินคดีแทนผู้บริโภค⁵

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงจะศึกษาเฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งมอบสินค้าโดยใช้ผู้ขนส่งภายในประเทศ ของประเทศญี่ปุ่น และประเทศออสเตรเลียเท่านั้น เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาปรับปรุงกฎหมายให้มีการคุ้มครองสิทธิของผู้ซื้อสินค้าลักษณะเดียวกันนี้ในประเทศไทยต่อไป

3.1 ประเทศญี่ปุ่น

ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมาย Civil Law และมีแนวคิดในการออกกฎหมาย เพื่อให้การคุ้มครองผู้บริโภคที่ต้องมีมาตรการเฉพาะที่แยกออกมาเป็นกฎหมายอีกฉบับหนึ่งโดยเฉพาะ เช่นเดียวกับประเทศไทย อีกทั้งประเทศญี่ปุ่นยังเป็นต้นแบบของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับไปรษณีย์ของไทยอีกด้วยดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 2 หากย้อนไปในช่วงปี พ.ศ. 2423 (ช่วงรัชกาลที่ 5) เมื่อเจ้าหมื่นเสมอใจราชได้ทำหนังสือกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวขอพระราชทานวินิจฉัยจัดตั้งการไปรษณีย์ขึ้นในประเทศไทยนั้น พระองค์ท่านได้ทรงโปรดฯ ให้เจ้าหมื่นเสมอใจราชเดินทางไปศึกษาดูงานการไปรษณีย์ที่ประเทศจีน และประเทศญี่ปุ่น จนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้เมื่อไปรษณีย์ไทยได้ทำการแปรรูปเป็นบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด จากการให้สัมภาษณ์ของ อาณัฐรา จิตต์มิตรภาพ กรรมการผู้จัดการใหญ่บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ที่ได้ให้สัมภาษณ์ไว้กับนิตยสาร MBA magazine ยังมีใจความว่า การดำเนินกิจการไปรษณีย์ของประเทศออสเตรเลีย และประเทศญี่ปุ่น นี้

⁵ กลุ่มงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, แนวทางการดำเนินงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สภาผู้แทนราษฎร [ออนไลน์], วันที่ 20 พฤศจิกายน 2556. แหล่งที่มา: http://www.parliament.go.th/ewtecommittee/ewt/consumerism/download/article_20111007095133.pdf

ก็ยังเป็นหนึ่งในกรณีศึกษาในการแปรรูปและดำเนินกิจการเป็นบริษัทของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ในปัจจุบันนี้อีกด้วย⁶

อย่างไรก็ดีระบบของสัญญาในประเทศญี่ปุ่นนั้นแตกต่างจากไทย ในประเทศไทยเป็นสัญญาเดี่ยว ซึ่งเมื่อได้ตกลงมีการทำข้อเสนอคำสั่งต้องตรงกันในการทำสัญญาซื้อขายกันเสร็จเรียบร้อยแล้ว กรรมสิทธิ์ในตัวสินค้าที่ตกลงซื้อขายกันนั้นย่อมโอนไปยังผู้ซื้อในทันที แต่ในประเทศญี่ปุ่นนั้นใช้ระบบสัญญาคู่ เหมือนกับประเทศเยอรมัน⁷ ในระบบสัญญาคู่ นั้น แยกสัญญาออกเป็นสัญญาทางหนี้ และสัญญาทางทรัพย์ โดยสัญญาทางหนี้ นั้นคู่สัญญากระทำขึ้นเมื่อตกลงทำสัญญาซื้อขายกันที่จะโอนทรัพย์ที่ตกลงซื้อขายกันให้แก่ผู้ซื้อ ส่วนสัญญาทางทรัพย์นั้น ผู้ขายตกลงโอนทรัพย์โดยปฏิบัติการชำระหนี้ตามที่ได้ตกลงไว้กับผู้ซื้อโดยการโอนกรรมสิทธิ์ ถือเป็นคนละเรื่องกับสัญญาและหนี้ สัญญาที่มีผลเพียงก่อตั้งบุคคลสิทธิขึ้นระหว่างคู่สัญญา ส่วนกรรมสิทธิ์นั้นจะโอนเมื่อทำนิติกรรมอีกชั้นหนึ่งตามมาโดยการทำการตกลงส่งมอบทรัพย์ ซึ่งระบบสัญญาคู่นี้ถึงแม้ว่าสัญญาซื้อขายจะเกิดขึ้นอย่างไม่สมบูรณ์ แต่ถ้ามีการแสดงเจตนาทำนิติกรรมส่งมอบ และมีการปฏิบัติการส่งมอบแล้ว กรรมสิทธิ์ก็โอนไปยังผู้ซื้อ ผู้ซื้อย่อมได้กรรมสิทธิ์ของตัวสินค้านั้น⁸ ดังนั้นในประเทศญี่ปุ่นเมื่อทำสัญญาทางหนี้คือตกลงทำสัญญาซื้อขายกันแล้ว จะต้องไปทำสัญญาทางทรัพย์คือการส่งมอบแก่ผู้ซื้ออีก กรรมสิทธิ์ถึงจะโอนไปยังผู้ซื้อ ต่างกับประเทศไทย ที่เมื่อทำสัญญาซื้อขายกันแล้วกรรมสิทธิ์จะโอนไปยังผู้ซื้อเลย ซึ่งความต่างในจุดนี้ ส่งผลให้ผู้ศึกษาทำการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคในส่วนของธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีการส่งสินค้าโดยใช้บริการไปรษณีย์ในประเทศญี่ปุ่นนี้เป็นตัวอย่างเพื่อศึกษามาตรการในการคุ้มครองผู้บริโภคในลักษณะนี้และเพื่อนำมาเป็นแนวทางแก้ไขปัญหามาในประเทศไทยต่อไป

3.1.1 กฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

กฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศญี่ปุ่น คล้ายกับประเทศไทย คือใช้กฎหมายที่มีอยู่เดิมเป็นหลัก เพียงแต่มีการเพิ่มเติมบทบัญญัติของกฎหมายบางประการขึ้น เพื่อให้ข้อมูลที่มีอยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นสามารถมีผลเท่ากับการทำธุรกรรมต่างๆ ที่ไม่ใช่ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยในตอนนี้ผู้ศึกษาจะกล่าวถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่ทำการศึกษาตามความสัมพันธ์ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับสัญญา ประกอบไปด้วยกฎหมายที่เกี่ยวข้องระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีทั้งกฎหมายทั่วไป คือกฎหมายแพ่ง และกฎหมายเฉพาะในเรื่องของการใช้ข้อมูลในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์คือ The Act on Electronic

⁶ บุญยาพร ศรีจิวราย, wait a minute, Mr. Postman [ออนไลน์], วันที่ 3 มี.ค. 2557. แหล่งที่มา: <http://www.mbamagazine.net/index.php/finance-blog/484-wait-a-minute-mr-postman>

⁷ Harald Baum, Moritz Balz, and Marc Dernauer, "The Principle of Abstraction in Japanese Civil Law," [Online] Accessed: 2016, Jan 14. Available from: <http://www.zjapanr.de/index.php/zjapanr/article/view/135>

⁸ กิตติศักดิ์ ปรกติ, หลักกฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อขายทางทรัพย์ [ออนไลน์], วันที่ 5 มี.ค. 2557. แหล่งที่มา: <http://lawwebservice.com/lawsearch/ArchanKittisak10.pdf>

Signatures and Certification Business 2000 และในเรื่องของการเกิดสัญญาทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ The Act Special Provisions to the Civil Code Concerning Electronic Consumer Contracts and Electronic Acceptance Notice 2001 และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทั้งผู้ซื้อ ผู้ขาย และผู้ขนส่งสินค้า อันได้แก่กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค Consumer Act has been prepared (up to the revision of Act No. 56 of 2006) และสุดท้ายเป็นเรื่องการไปรษณีย์ของญี่ปุ่น โดยแม้ว่าบริษัทไปรษณีย์ญี่ปุ่น (Japan Post Holding Company) นั้นจะไม่ได้ทำการขนส่งให้แก่เฉพาะสินค้าที่ซื้อขายกันทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นการเฉพาะ แต่ไปรษณีย์ก็เป็นช่องทางการส่งสินค้าที่สำคัญช่องทางหนึ่งของการซื้อขายสินค้าทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าระบบขนส่งสินค้าที่ดัดนั้นเป็นปัจจัยที่สำคัญในการขายสินค้า รวมทั้งกฎหมายที่ใช้บังคับกับผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ด้วยเช่นกัน อันจะนำไปสู่แนวทางในการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องในประเทศไทยต่อไป

3.1.1.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ซื้อและผู้ขายสินค้า

ประเทศญี่ปุ่นนั้นมีการแยกสัญญาซื้อขายทางแฟง และสัญญาซื้อขายทางพาณิชย์ออกจากกัน โดยแนวคิดของประเทศญี่ปุ่นนั้นสัญญาซื้อขายทางพาณิชย์ตามประมวลกฎหมายพาณิชย์ มีเจตนารมณ์เพื่อใช้บังคับระหว่างพ่อค้าทำธุรกิจกับพ่อค้าด้วยกัน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้มีความคล่องตัวในการดำเนินธุรกิจ ส่วนแนวคิดหลักของสัญญาซื้อขายทางแฟงนั้น มุ่งให้ความสำคัญคุ้มครองสิทธิเสรีภาพในชีวิตและทรัพย์สินของปัจเจกบุคคลทั่วไป⁹ โดยผู้ศึกษาจะกล่าวถึงกฎหมายแฟงที่เป็นหลักทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่ทำการศึกษานี้ก่อน

ประเทศญี่ปุ่นนั้นใช้กฎหมายแฟงเป็นรากฐานของกฎหมาย โดยกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสัญญาอยู่ในประมวลกฎหมายแฟง ตามหลักทั่วไปในกฎหมายแฟง ผู้ขายสินค้าในประเทศญี่ปุ่นมีหน้าที่ส่งมอบสินค้าที่ปลอดความชำรุดให้แก่ผู้ซื้อ¹⁰ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำสัญญาซื้อขายของประเทศญี่ปุ่นมีปรากฏอยู่ในมาตรา 555 ของประมวลกฎหมายแฟงญี่ปุ่น¹¹ และในประมวลกฎหมายแฟงญี่ปุ่นมาตรา 401 มีใจความเกี่ยวกับสัญญาซื้อขายยอมเป็นผลเมื่อคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งตกลงที่จะโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินให้แก่คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง และคู่กรณีฝ่ายหลัง หลังจากตกลงจะชำระราคาซื้อขายกันให้แก่คู่กรณีฝ่ายแรก จากมาตรานี้ การทำสัญญาซื้อขายเป็นสัญญาสองทางที่มีมูลค่า (a contract for value) ซึ่งสิ่งของที่ตกลงในสัญญานี้ ไม่ได้หมายความแต่เพียงวัตถุที่ถูกแบ่งแยกจำเพาะเป็นทรัพย์สินเฉพาะสิ่งแล้วเท่านั้น¹² หากว่าทรัพย์สินซึ่งเป็นวัตถุแห่งหนี้ได้ระบุไว้เพียงประเภทและสภาพแห่งนิติกรรมหรือตามเจตนาของคู่กรณี ไม่อาจกำหนดได้ว่าจะต้องมีคุณภาพอย่างไร ลูกหนี้ต้องส่งมอบทรัพย์สินที่มีคุณภาพปานกลาง ซึ่งการส่งมอบนั้นจะต้องชำระหนี้ ณ สถานที่ซึ่งเป็นภูมิลำเนาของ

⁹ Tomotaka Fujita, "“De-Codification” of the Commercial Code in Japan," [Online] Accessed: 2014 ,Jan 3. Available from: <http://www.gcoe.j.u-tokyo.ac.jp/pdf/GCOESOFTLAW-2012-5.pdf>

¹⁰ Hiroto Dogauchi, "Outline of Contract Law in Japan," [Online] Accessed: 2014 ,Jan 6. Available from: <http://www.law.tohoku.ac.jp/kokusaiB2C/overview/contract.html#chapter1>

¹¹ จุฑา กุลบุศย์, คำแปลประมวลกฎหมายแฟงญี่ปุ่น บรรพ 2 หนี้ (กรุงเทพฯ: คณะนิติศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520), หน้า 29.

¹² Hiroto Dogauchi, "Outline of Contract Law in Japan."

เจ้าหนี้¹³ (ในกรณีของทรัพย์สินที่ซื้อขายกันยังไม่ได้เป็นทรัพย์สินเฉพาะสิ่งชำระหนี้ ณ สถานที่ซึ่งเป็น ภูมิลำเนาของเจ้าหนี้ แต่หากว่าเป็นทรัพย์สินเฉพาะสิ่งจะต้องส่งมอบ ณ สถานที่ซึ่งทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่¹⁴ ซึ่ง ในกรณีของการซื้อขายสินค้าทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ โดยมากจะเป็นการตกลงซื้อขายที่ระบุเพียง ประเภทและจำนวนของสินค้าที่ซื้อจึงทำให้ขณะตกลงทำสัญญาซื้อขายกันนั้นทรัพย์สินที่ซื้อขายกันยังไม่ เป็นทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง) โดยลูกหนี้เป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการส่งมอบ¹⁵ ซึ่งมาตราที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นใช้ กับกรณีการทำสัญญาซื้อขายทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ด้วย เพราะไม่มีกฎหมายเฉพาะในเรื่อง ดังกล่าวกำหนดไว้

ประเทศญี่ปุ่นนั้นมีกฎหมาย The Act Special Provisions to the Civil Code Concerning Electronic Consumer Contracts and Electronic Acceptance Notice 2001 ซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะใช้กับพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ โดยเนื้อหาของกฎหมายฉบับนี้ มีเพียงสี่มาตรา มี วัตถุประสงค์เป็นการบัญญัติออกมาเพื่อแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งเดิม เพื่อให้รองรับการประกอบ ธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ โดยบัญญัติแก้ไขในส่วนของกฎหมายว่าด้วยสัญญา เกี่ยวกับประเด็นการ เกิดของสัญญาเพื่อให้การคุ้มครองผู้บริโภคเพิ่มขึ้น

แนวคิดพื้นฐานและความเป็นมาของกฎหมายฉบับนี้ เป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อ เพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่ง (Civil Code) ฉบับที่ 89 ของปี ค.ศ. 1896 ซึ่งเป็นกฎหมายทั่วไปเพื่อ อุดช่องว่างที่เกิดจากสัญญาที่มีลักษณะทำขึ้นโดยใช้ข้อมูลรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยให้คำนิยามของ สัญญาอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภค เป็นสัญญาที่ทำขึ้นระหว่างผู้บริโภคซึ่งเป็นปัจเจกบุคคลฝ่ายหนึ่งตกลง ทำสัญญากับผู้ประกอบการอีกฝ่ายหนึ่งตกลงทำสัญญาซื้อขายที่ทำในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สำหรับคุ้มครองผู้บริโภค¹⁶ ด้วยการใช้วิธีการทางแม่เหล็กไฟฟ้าผ่านเบราเซอร์ (browser) ของ คอมพิวเตอร์ หรือผ่านในช่องทางการติดต่อสื่อสารที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอื่น ที่ผู้บริโภคแสดง เจตนาในการทำคำเสนอหรือคำสนองตามข้อเสนอของฝ่ายผู้ประกอบการหรือตัวแทน ซึ่งจะใช้บังคับ เมื่อผู้ซื้อแสดงเจตนาที่จะซื้อโดยทำสัญญากับธุรกิจโดยวิธีการทำสัญญาอิเล็กทรอนิกส์¹⁷ แต่จะไม่ใช้ บังคับ ในกรณีที่ผู้ซื้อไม่มีเจตนาที่จะตอบรับคำเสนอ หรือไม่ได้ตั้งใจแสดงคำสนองคำสั่งซื้อนั้นผ่าน สัญญาอิเล็กทรอนิกส์ หรือมีเจตนาที่จะแสดงเจตนาคนละอย่างกับข้อเสนอคำสนองที่ส่งไป โดยการ กำหนดให้กรณีการแสดงเจตนาที่มีข้อผิดพลาดในสัญญาอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภค หากปรากฏว่าใน การแสดงเจตนาผู้ประกอบการได้จัดทำให้มีมาตรการในการยืนยันเจตนาในการทำคำเสนอหรือคำ สอนงด้วยวิธีการทางแม่เหล็กไฟฟ้าผ่านเบราเซอร์ (browser) ของคอมพิวเตอร์ หรือผ่านในช่อง ทางการติดต่อสื่อสารที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอื่นของผู้บริโภคแล้ว เช่นมีการตั้งให้ระบบมีการถาม

¹³ จุฑา กุลบุศย์, คำแปลประมวลกฎหมายแพ่งญี่ปุ่น บรรพ 2 หน้า 1

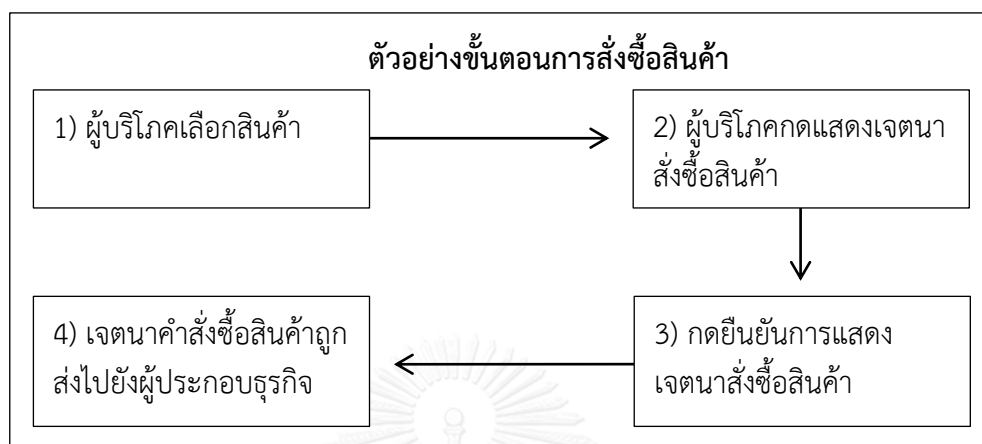
¹⁴ เรื่องเดียวกัน. หน้า16, มาตรา 484

¹⁵ เรื่องเดียวกัน. หน้า16, มาตรา 485

¹⁶ "The Act Special Provisions to the Civil Code Concerning Electronic Consumer Contracts and Electronic Acceptance Notice 2001," [Online] Accessed: 2014, Jan 15. Available from: <http://www.japaneselawtranslation.go.jp/law/detail/?id=116&vm=04&re=02>, Article 1

¹⁷ The Act Special Provisions to the Civil Code Concerning Electronic Consumer Contracts and Electronic Acceptance Notice 2001, Article 2

เพื่อยืนยันก่อนการตกลงสั่งซื้อสินค้า ให้ต้องมีการเลือกตัวเลือก เพื่อยืนยันการส่งการแสดงเจตนาอีกครั้ง ก่อนที่จะสามารถส่งคำเสนอหรือคำสนองมายังผู้ประกอบการธุรกิจได้เป็นต้น ดังรูปตัวอย่างขั้นตอนการสั่งซื้อสินค้า

ภาพที่ 2 แผนภาพแสดงขั้นตอนการยืนยันการส่งการแสดงเจตนา

ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้บริโภคได้ทำคำเสนอหรือคำสนองอย่างชัดเจนว่าไม่จำเป็นที่จะต้องมีการยืนยันการแสดงเจตนาของผู้บริโภคดังกล่าวอีกต่อผู้ประกอบการ¹⁸ กรณีนี้ก็มีผลเช่นเดียวกันกับกรณีที่มีมาตรการในการยืนยันการแสดงเจตนา ทั้งนี้กฎหมายนี้ยังจะผลในการยกเว้นมิให้มีการนำเอาหลักเกณฑ์ของประมวลกฎหมายแพ่งญีปุ่น เกี่ยวกับการเกิดของสัญญาในมาตรา 526 และมาตรา 527 มาใช้ โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับสัญญาระหว่างคู่สัญญาที่อยู่ห่างกันโดยระยะทาง ย่อมเกิดเป็นสัญญาขึ้นตั้งแต่เวลาที่มีการส่งคำบอกกล่าวสนองไปยังผู้เสนอ และมีเรื่องคำบอกกล่าวยกเลิกคำเสนอกรณีสินค้ามาถึงล่าช้า หลังจากที่ได้มีการส่งคำสนองไปแล้ว และผู้รับคำเสนอควรจะทราบได้ว่าคำบอกกล่าวขอลอนคำเสนอนั้นได้ส่งมาในเวลา ซึ่งตามปกติควรจะได้มาถึงก่อนเวลาที่จะได้มีการส่งคำสนอง ผู้รับคำสนองจะต้องบอกกล่าวแก่ผู้เสนอโดยพลันว่าคำบอกเล่านั้นได้มาถึงล่วงเวลา หากว่าผู้รับคำเสนอละเลยไม่บอกกล่าวดังกล่าวมา ให้ถือว่าสัญญานั้นมิได้เกิดมีขึ้นส่งผลให้หลักเกณฑ์ตามที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นรวมถึง มาตรา 526 เรื่องเวลาของการเกิดสัญญาระหว่างบุคคลที่อยู่ห่างกันโดยระยะทาง และมาตรา 527 กรณีการบอกกล่าวคำสนองอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้ส่งการแสดงเจตนาระหว่างบุคคลที่อยู่ห่างกันโดยระยะทางนั้น ไม่อาจนำมาใช้กับสัญญาอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคนี้ได้¹⁹ ดังนั้นเมื่อมีการแสดงเจตนาซื้อสินค้าในการซื้อขายสินค้าทางพาณิชย์

¹⁸ The Act Special Provisions to the Civil Code Concerning Electronic Consumer Contracts and Electronic Acceptance Notice 2001, Article 3

¹⁹ The Act Special Provisions to the Civil Code Concerning Electronic Consumer Contracts and Electronic Acceptance Notice 2001, Article 4

อิเล็กทรอนิกส์ จึงใช้กฎหมายเฉพาะคือ The Act Special Provisions to the Civil Code Concerning Electronic Consumer Contracts and Electronic Acceptance Notice 2001 ซึ่งถือว่าการแสดงเจตนาที่ผ่านมาตรการการยืนยันเจตนา หรือการแสดงเจตนาที่กระทำอย่างชัดเจนว่าไม่ต้องมีมาตรการยืนยันอีกครั้ง ถือว่าการแสดงเจตนาอันนั้นมีผลให้โดยทันที

นอกจากกฎหมายที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น ประเทศญี่ปุ่นยังมีกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์อีกฉบับหนึ่งซึ่งเกี่ยวข้องกับปัญหาที่ทำการศึกษานี้คือ เนื่องจากประเทศญี่ปุ่นนั้นมีความคล้ายประเทศไทยที่ไม่ออกกฎหมายสำหรับพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เป็นการเฉพาะ แต่มีการออกกฎหมายให้มีผลเป็นการเพิ่มเติมกฎหมายที่มีอยู่เดิม เพื่อรองรับการทำธุรกรรมในช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ ให้มีผลเหมือนกับการทำด้วยวิธีที่ไม่ใช่อิเล็กทรอนิกส์ได้โดยกฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่ออกมาใช้บังคับในปี ค.ศ. 2001 คือ The Act on Electronic Signatures and Certification Business 2000 เพื่อส่งเสริมกระบวนการแจกแจงข้อมูลผ่านระบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ด้วย เพื่อรองรับการใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วยการกำหนดเกี่ยวกับบทสันนิษฐานของการสร้างข้อมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีสาระสำคัญในการให้คำนิยาม “ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์” (electronic signatures) ว่าจะต้องเป็นข้อมูลที่สามารถบันทึกในรูปแบบของบันทึกแม่เหล็กไฟฟ้าในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่อาจสามารถรับรู้ด้วยความสามารถพื้นฐานของมนุษย์ โดยจะต้องใช้การประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ และ “ธุรกิจบริการใบรับรอง” (certification business)²⁰ และกำหนดบทสันนิษฐานของการสร้างข้อมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ขึ้น เพื่อแสดงข้อมูลว่าเป็นของจริง หากเป็นลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ดำเนินการโดยบุคคลที่เกี่ยวกับการทำบันทึกข้อมูลนั้น ด้วยการพิสูจน์ให้เห็นว่าข้อมูลนั้นถูกสร้างขึ้นโดยบุคคลผู้ใดได้กระทำข้อมูลดังกล่าวขึ้นและข้อมูลดังกล่าวไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อมูล²¹

ผลของกฎหมายฉบับนี้นั้นช่วยให้ข้อมูลที่ทำขึ้นในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายสินค้านั้นสามารถนำมาใช้กับกฎหมายที่มีบัญญัติไว้อยู่เดิมได้

3.1.1.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทั้งผู้ซื้อ ผู้ขาย และผู้ให้บริการไปรษณีย์

ในประเทศญี่ปุ่นนั้นสัญญาซื้อขายยังไม่มีผลเป็นการโอนกรรมสิทธิ์ในตัวทรัพย์สินที่ซื้อขายกันแต่อย่างใด เนื่องจากการซื้อขายในลักษณะที่ทำการศึกษานี้ ทำการโดยส่งสินค้าทางไปรษณีย์ ดังนั้นทรัพย์สินที่ซื้อขายกัน จึงเป็นทรัพย์สินประเภทสังหาริมทรัพย์ ที่ประมวลกฎหมายของประเทศญี่ปุ่นเรื่องการซื้อขายไม่ได้กำหนดวิธีการทำสัญญาซื้อขายไว้ กล่าวคือทำเป็นลายลักษณ์อักษรหรืออาจก็ได้โดยเพียงแต่มีการทำคำเสนอและคำสนองต้องตรงกันสัญญาซื้อขายก็จะเกิดขึ้น แต่ประเทศญี่ปุ่นใช้ระบบสองสัญญา โดยแยกสัญญาทางหนึ่งกับสัญญาทางทรัพย์สินออกจากกัน ทำให้เมื่อคู่สัญญาตกลงซื้อขายกันเสร็จสิ้นแล้วกรรมสิทธิ์จะยังไม่โอนไปยังผู้ซื้อทันทีเหมือนกับของประเทศไทย แต่จะต้องทำ

²⁰ "The Act on Electronic Signatures and Certification Business 2000," [Online] Accessed: 2014, 5 Jan. Available from: <http://www.japaneselawtranslation.go.jp/law/detail/?id=109&vm=04&re=02>, Article 1

²¹ The Act on Electronic Signatures and Certification Business 2000, Article 2

สัญญาทางทรัพย์สินตามแบบคือการส่งมอบด้วยจึงจะสมบูรณ์ ซึ่งการซื้อขายลักษณะนี้มักใช้ผู้ให้บริการส่งสินค้าเป็นผู้ทำการส่งสินค้าให้แก่ผู้ซื้อสินค้าแทนผู้ขายไปส่งเอง ทำให้ผู้ซื้อสินค้าจึงเป็นบุคคลภายนอกผู้รับประโยชน์แห่งสัญญาที่ผู้ขายและผู้ให้บริการสินค้าตกลงทำสัญญาส่งสินค้าต่อกันตามประมวลกฎหมายแพ่งมาตรา 537 ซึ่งผู้ให้บริการส่งสินค้าในการศึกษานี้คือไปรษณีย์ญี่ปุ่นนั้นถือเป็นผู้ประกอบธุรกิจประเภทหนึ่งดังนั้นเนื่องจากการประกอบธุรกิจขนส่งสินค้าในประเทศญี่ปุ่นนั้นถือว่าเป็นเรื่องทางพาณิชย์ จึงต้องใช้กฎหมายพาณิชย์มาบังคับใช้²²

สัญญาที่ผู้ขายตกลงให้ไปรษณีย์ส่งสินค้าให้ผู้ซื้อจึงต้องพิจารณาด้วยกฎหมายสัญญาผู้บริโภค เนื่องจากเป็นสัญญาที่มีทั้งผู้ประกอบธุรกิจและผู้บริโภค ซึ่งในส่วนกฎหมายพาณิชย์ที่เกี่ยวข้องกับผู้ขนส่งนั้นผู้ศึกษาจะกล่าวถึงในข้อต่อไป ซึ่งในส่วนนี้ผู้ศึกษาจะกล่าวถึงกฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องกับทั้งผู้ซื้อ ผู้ขายสินค้า และผู้ขนส่ง อันได้แก่กฎหมาย Consumer Contract Act (Act no. 61 of 2000) ก่อน

กฎหมาย Consumer Contract Act (Act no. 61 of 2000) กฎหมายฉบับนี้เกี่ยวข้องกับทั้งผู้ซื้อ ผู้ขาย และผู้ขนส่ง เนื่องมาจากมาตรา 8 ของกฎหมายฉบับนี้ บัญญัติถึงกรณีสัญญาที่ประกอบไปด้วยผู้ประกอบธุรกิจฝ่ายหนึ่ง มีการทำสัญญากับผู้ประกอบธุรกิจอีกรายหนึ่งทำสัญญากันเพื่อประโยชน์ของผู้บริโภค ซึ่งทั้งสองฝ่ายเป็นผู้ประกอบธุรกิจ และสัญญาขนส่งสินค้าเป็นสัญญาเพื่อประโยชน์บุคคลภายนอก เมื่อผู้ซื้อเป็นผู้บริโภค จึงเป็นสัญญาที่ใช้บังคับตามกฎหมายเฉพาะเรื่องนี้ โดยก่อนจะกล่าวถึงรายละเอียดของกฎหมายฉบับนี้ ผู้ศึกษาจะขอกล่าวถึงพัฒนาการของกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคในประเทศญี่ปุ่นก่อน โดยแนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคของประเทศญี่ปุ่นเริ่มต้นที่การใช้มาตรการด้านกฎหมายของรัฐเป็นหลักโดยให้เป็นหน้าที่ของรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นเป็นผู้ออกกฎหมายบังคับใช้ เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้บริโภค โดยประวัติความเป็นมาของการคุ้มครองผู้บริโภคในประเทศญี่ปุ่นนั้นแบ่งออกได้เป็น 3 ช่วงคือ²³

1) ช่วงฟื้นฟูเศรษฐกิจหลังสงครามซึ่งมีกฎหมายที่ได้ถูกตราขึ้นเพื่อคุ้มครองประโยชน์ผู้บริโภค เช่นกฎหมายว่าด้วยสุขภาพอนามัยของอาหาร อย่างไรก็ตามกฎหมายเหล่านี้ไม่ได้มีเจตนารมณ์ ในการคุ้มครองผู้บริโภคอย่างชัดเจน แต่มีผลบังคับซึ่งมีลักษณะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภค

2) ช่วงเศรษฐกิจขยายตัวอย่างรวดเร็วช่วงนี้ผู้บริโภคให้ความสำคัญในเรื่องความปลอดภัยของสินค้า

3) ช่วงความเชื่อถือของผู้บริโภคต่อระบบการขายสินค้าในรูปแบบใหม่ๆ โดยในปีค.ศ. 1968 ได้มีการตราพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคพื้นฐาน (The Consumer Protection Fundamental Law) กฎหมายนี้มีการกำหนดบทบาทอย่างชัดเจนว่าทำให้ความคุ้มครองผู้บริโภคเป็นหน้าที่ของผู้ประกอบธุรกิจ หน่วยงานราชการส่วนกลาง และองค์กรท้องถิ่น และมีการออกกฎระเบียบข้อบังคับเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคในระดับท้องถิ่น แต่พระราชบัญญัติฉบับนี้กลับไม่มีการระบุถึงสิทธิของผู้บริโภค

²² "Commercial Code," [Online] Accessed: 2014, Jan 5. Available from: <http://www.japanese-lawtranslation.go.jp/law/detail/?id=2135&vm=04&re=02>, Article 501

²³ อัครพงษ์ เวชยานนท์, การคุ้มครองผู้บริโภคในประเทศญี่ปุ่น [ออนไลน์], วันที่ 8 พฤศจิกายน 2556. แหล่งที่มา: <http://www.gotoknow.org/post/162690>

และไม่ได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติ เพียงระบุถึงหน้าที่ของรัฐและรัฐบาลท้องถิ่น และหน้าที่ของผู้ประกอบธุรกิจ (ให้มีระบบการรับเรื่องร้องทุกข์และการแก้ไขปัญหาในมาตรา 15 วรรคแรก โดยต้องเป็นระบบในการจัดการกับเรื่องร้องทุกข์ได้อย่างรวดเร็วและเหมาะสม) และบทบาทของผู้บริโภคแต่เพียงเท่านั้น และช่วงสุดท้ายช่วงการผ่อนคลาญกฎระเบียบข้อบังคับ โดยให้ผู้บริโภคพึ่งตนเองโดยรัฐเป็นผู้สนับสนุนด้วยการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ผู้บริโภค และให้ผู้ประกอบธุรกิจมีความรับผิดชอบต่อบริโภคหรือสังคมแทนการตรวจสอบจากภาครัฐโดยมีการตรากฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค ได้แก่ กฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบในผลิตภัณฑ์ กฎหมายว่าด้วยสัญญา²⁴

กฎหมายฉบับสุดท้ายนี้เองที่เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการคุ้มครองผู้บริโภคในการซื้อสินค้าจากผู้ประกอบธุรกิจที่มีการส่งสินค้าไปยังผู้ซื้อ คือกฎหมาย Consumer Contract Act (Act No. 61 of 2000) หรืออีกชื่อหนึ่งคือ The Consumer Contract Act has been prepared (up to the revisions of Act No. 56 of 2006)²⁵ และมีองค์กรที่ทำหน้าที่ในการคุ้มครองผู้บริโภคระดับประเทศและในระดับท้องถิ่นคือ National center for Consumer Affairs (NCCA) ชื่อเดิมคือ Japan Consumer Information Center (JCIC) มีหน้าที่ช่วยเหลือผู้บริโภคโดยทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการใช้สินค้าหรือบริการ อุบัติเหตุที่เกิดกับผู้บริโภค เพื่อวางแผนป้องกันปัญหาในอนาคตโดยข้อมูลจะมีการเชื่อมโยงกับศูนย์คุ้มครองผู้บริโภคในท้องถิ่นต่างๆ ด้วย²⁶ และให้คำปรึกษาและรับเรื่องร้องเรียนจากผู้บริโภคเพื่อช่วยไกล่เกลี่ยปัญหาข้อพิพาทกับผู้ประกอบธุรกิจ ให้ผู้บริโภคได้เข้าถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์และได้รับการชดเชยเยียวยา โดยการเจรจาไกล่เกลี่ยนั้นทาง NCCA จะทำหน้าที่เพียงแนะนำและชี้แนะเพียงเท่านั้น หากว่าการเจรจาไม่ได้ผล ผู้บริโภคจะต้องนำคดีไปขึ้นฟ้องต่อศาลเอง ซึ่งต้องเป็นคดีที่มีทุนทรัพย์ตั้งแต่สามแสนขึ้นไปเท่านั้นที่จะฟ้องต่อศาลได้²⁷ กฎหมาย Consumer Contract Act has been prepared (up to the revisions of Act No. 56 of 2006) มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 7 มิถุนายน ค.ศ. 2007²⁸ แนวคิดพื้นฐานของกฎหมายนี้มีขึ้น เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของผู้บริโภคและปรับปรุงเสถียรภาพ และสวัสดิการ ในการดำเนินชีวิตของประชาชน และพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ในการพิจารณาถึงความแตกต่างในด้านคุณภาพและปริมาณ ทั้งข้อมูลและอำนาจในการเจรจาต่อรองระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบ

²⁴ อัครพงษ์ เวชยานนท์, การคุ้มครองผู้บริโภคในประเทศญี่ปุ่น(เพิ่มเติม) [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 8 พฤศจิกายน 2556. แหล่งที่มา: <http://www.gotoknow.org/post/153959>

²⁵ "The Consumer Contract Act Has Been Prepared (up to the Revisions of Act No. 56 of 2006) ", [Online] Updated: 2015, Mar 5. Available from: http://www.tomeika.jur.kyushu-u.ac.jp/transaction/legislation/consumer_contract_act.pdf

²⁶ National center for Consumer Affairs Center of Japan, "Main Activities of Ncac," [Online] Accessed: 2015, Mar 2. Available from: http://www.kokusen.go.jp/e-hello/ncac_work.html#pionet

²⁷ อัครพงษ์ เวชยานนท์, "การคุ้มครองผู้บริโภคในประเทศญี่ปุ่น" [ออนไลน์].

²⁸ "The Consumer Contract Act Has Been Prepared (up to the Revisions of Act No. 56 of 2006) "

ธุรกิจ และจำกัดข้อยกเว้นความรับผิดในความเสียหายจากการทำสัญญาระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบธุรกิจ เพื่อป้องกันความเสียหายที่ผู้บริโภคได้รับจากการทำสัญญาผู้บริโภค²⁹

สัญญาผู้บริโภคที่ใช้ในกฎหมายฉบับนี้ หมายถึงสัญญาระหว่างผู้บริโภคฝั่งหนึ่ง ทำกับผู้ประกอบธุรกิจอีกฝั่งหนึ่ง³⁰ ซึ่งบังคับผู้ประกอบธุรกิจ ในการเขียนข้อสัญญาผู้ประกอบธุรกิจจะต้องบรรยายและให้ข้อมูลที่จำเป็นให้ผู้บริโภคเข้าใจสิทธิและหน้าที่ เงื่อนไขและสิ่งอื่นๆ ที่กำหนดไว้ในสัญญาอย่างชัดเจน³¹ และถึงแม้ว่าจะไม่มีการระบุไว้ในสัญญา ก็จะสามารถใช้บทบัญญัติที่ให้ความคุ้มครองผู้บริโภคในกฎหมายฉบับนี้ไปใช้บังคับกับสัญญาที่ทำได้³²

โดยรายละเอียดของกฎหมายฉบับนี้ยังได้ให้สิทธิผู้บริโภค ในการยกเลิกสัญญาที่ได้ทำกับผู้ประกอบธุรกิจด้วย หากว่าการแสดงเจตนาของผู้บริโภคเกิดจากความผิดพลาด การเข้าใจผิด ในเนื้อหาของสัญญาในเรื่องสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจเข้าทำสัญญาของผู้บริโภค หรือความเข้าใจผิดของผู้บริโภคในความได้เปรียบเสียเปรียบของสัญญา³³ โดยจะต้องดำเนินการยกเลิกสัญญาในอายุความหกเดือนนับแต่สามารถบอกเลิกสัญญาได้ หรือห้าปีนับแต่เวลาที่ได้มีการเสนอสัญญา แต่หากเป็นสัญญาที่บอกเลิกไม่ได้โดยเกี่ยวกับหุ้นหรือการลงทุนจะไม่สามารถบอกเลิกได้³⁴ และการจำกัดสิทธิของผู้บริโภคหรือขยายหน้าที่ของผู้บริโภคนอกเหนือจากที่มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องในประมวลกฎหมายแพ่ง หรือในประมวลกฎหมายพาณิชย์ หรือระเบียบข้อบังคับอื่นๆซึ่งทำให้ผู้บริโภคเสียเปรียบอันขัดกับหลักการที่ระบุไว้ถือเป็นโมฆะ³⁵

นอกจากนี้มีการกำหนดข้อสัญญาในสัญญาผู้บริโภคที่ตกเป็นโมฆะ หากว่าผู้ประกอบธุรกิจมีการทำข้อสัญญาที่มีผลในการยกเว้นความรับผิดที่เกิดจากความเสียหายที่ผู้ประกอบธุรกิจต้องรับผิด หรือจำกัดความรับผิดในส่วนที่ผู้ประกอบธุรกิจต้องรับผิด โดยรวมถึงความเสียหายที่เกิดจากตัวแทนหรือพนักงานของผู้ประกอบธุรกิจเนื่องจากการกระทำโดยเจตนาหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงด้วย รวมถึงข้อสัญญาไม่ชัดใช้ความเสียหายให้ผู้บริโภคในกรณีการละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่ง และหากว่าสัญญาที่ทำขึ้นกับผู้บริโภคเป็นสัญญาที่มีมูลค่า (สัญญาที่มีการชำระเงินเพื่อมูลค่าของการกระทำนั้น เช่นสัญญาซื้อขาย) เมื่อสัญญาผู้บริโภคมีผลใช้บังคับแล้ว สัญญานั้นมีข้อบกพร่องซ่อนเร้นแอบแฝงในสัญญาผู้บริโภค ข้อสัญญาทั้งหมดที่ปฏิเสธความรับผิดของผู้ประกอบธุรกิจ หรือตัวแทนหรือพนักงานของผู้ทำธุรกิจนั้นเป็นโมฆะ³⁶ แต่มีข้อยกเว้นว่าข้อสัญญาที่จะต้องตก

²⁹ Consumer Contract Act has been prepared (up to the revisions of Act No. 56 of 2006), Article 1

³⁰ Consumer Contract Act has been prepared (up to the revisions of Act No. 56 of 2006), Article 2

³¹ Consumer Contract Act has been prepared (up to the revisions of Act No. 56 of 2006), Article 3

³² Masahiko Takizawa, "Consumer Protection in Japanese Contract Law," [Online] Accessed: 2014, Nov 3. Available from: <https://hermes-ir.lib.hit-u.ac.jp/rs/bitstream/10086/17323/1/HJLaw0370000310.pdf>

³³ Consumer Contract Act has been prepared (up to the revisions of Act No. 56 of 2006), Article 4

³⁴ Consumer Contract Act has been prepared (up to the revisions of Act No. 56 of 2006), Article 7

³⁵ Consumer Contract Act has been prepared (up to the revisions of Act No. 56 of 2006), Article

10

³⁶ Consumer Contract Act has been prepared (up to the revisions of Act No. 56 of 2006), Article 8

เป็นโมฆะหากว่าสัญญาผู้บริโภค เป็นสัญญาที่มีมูลค่าและความบกพร่องซ่อนเร้นแอบแฝงในสัญญาผู้บริโภค ข้อสัญญาที่ยกเว้นความรับผิดทั้งหมดจากการชำระค่าทดแทนความเสียหายแก่ผู้บริโภค อันเกิดจากการซ่อนเร้นแอบแฝงที่ได้กล่าวไปก่อนหน้านี้ จะสามารถใช้ได้หากเข้าเหตุดังนี้ คือกรณีนี้ที่สัญญาผู้บริโภคระบุว่า ผู้ประกอบธุรกิจมีความรับผิดชอบที่จะส่งสินค้าที่ปลอดความชำรุดบกพร่องหรือซ่อมแซมสินค้าหากมีความชำรุดบกพร่องที่มองไม่เห็น ในส่วนที่เป็นส่วนสำคัญของสัญญาผู้บริโภค หรือกรณีที่สัญญาระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบธุรกิจอื่น ที่ได้รับมอบหมายจากผู้ประกอบธุรกิจ หรือเป็นสัญญาระหว่างผู้ประกอบธุรกิจกับผู้ประกอบธุรกิจอื่น เพื่อประโยชน์ของผู้บริโภค มีการระบุให้ผู้ประกอบธุรกิจอื่นเป็นผู้ชำระค่าทดแทนทั้งหมดหรือบางส่วนของความเสียหาย ที่เกิดจากความชำรุดบกพร่อง การส่งสินค้าทดแทนซึ่งไร้ความชำรุดบกพร่องหรือซ่อมแซมส่วนชำรุดบกพร่องที่มองไม่เห็นซึ่งเป็นส่วนสำคัญของสัญญาผู้บริโภค³⁷

จากกฎหมายที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น บริษัทไปรษณีย์ญี่ปุ่นเป็นผู้ประกอบธุรกิจประเภทหนึ่ง สัญญาที่ผู้ขายซึ่งเป็นผู้ประกอบธุรกิจทำกับไปรษณีย์ให้ส่งสินค้าไปยังผู้ซื้อนั้น เป็นสัญญาเพื่อประโยชน์ของผู้บริโภค ดังนั้นหากว่าผู้ขายสินค้าต้องการจะมีข้อสัญญาที่ยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดในความชำรุดบกพร่องของสินค้านั้น ผู้ขายสามารถกระทำได้หากว่าผู้ขายได้ทำการตกลง (เช่นการส่งสินค้าโดยเลือกวิธีการส่งแบบรับประกันความเสียหาย) กับผู้ให้บริการส่งสินค้าหรือไปรษณีย์ให้เป็นผู้รับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องทั้งหมดหรือบางส่วนของตัวสินค้าแทนผู้ขายไว้ ผู้ขายก็ย่อมกระทำได้ แต่ถ้าหากผู้ขายไม่ได้มีการระบุให้ผู้ให้บริการขนส่งสินค้าเสียค่าใช้จ่ายไว้ ผู้ขายก็ย่อมไม่สามารถมีข้อสัญญาในการยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดในความเสียหายของสินค้าที่ผู้ขายนั้นจำเป็นต้องรับผิดชอบได้

3.1.2 การไปรษณีย์ของประเทศญี่ปุ่น

ระบบขนส่งไปรษณีย์ของประเทศญี่ปุ่นมีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพมาก ผู้ซื้อสามารถส่งสินค้าและรับสินค้าได้ภายในวันเดียว และสามารถส่งภายในเวลาที่ระบุได้ด้วย นอกจากนี้บริษัทไปรษณีย์นอกเหนือจากที่ดำเนินงานโดยรัฐแล้ว ยังมีที่ดำเนินงานโดยเอกชนยังยิ่งเพิ่มจำนวนขึ้นมาก ทำให้มีการแข่งขันทั้งราคาและบริการ³⁸ โดยไปรษณีย์ของญี่ปุ่นนั้นผู้ศึกษาจะกล่าวถึงเฉพาะไปรษณีย์ Japan Post Holdings Company ซึ่งต่อไปจะเรียกว่าไปรษณีย์ญี่ปุ่นแต่เพียงเท่านั้น เพราะมีความคล้ายคลึงกับบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ของประเทศไทยมาก ที่ทำการไปรษณีย์ของประเทศญี่ปุ่นแบ่งออกเป็นสองส่วนคือ ส่วนรับส่งจดหมายและพัสดุภัณฑ์ กับส่วนที่ให้บริการรับฝากเงินและส่วนของการประกันชีวิต³⁹

ในอดีตไปรษณีย์ญี่ปุ่นอยู่ภายใต้การควบคุมของกระทรวงการไปรษณีย์และการสื่อสาร และได้แปรรูปเป็นบริษัทเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม ค.ศ. 2007 ภายหลังจากที่ร่างกฎหมายการแปรรูปกิจการ

³⁷ Consumer Contract Act has been prepared (up to the revisions of Act No. 56 of 2006), Article 8

³⁸ สถาบันนานาชาติเพื่อเอเชียแปซิฟิกศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, โครงการเตรียมความพร้อมผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์รองรับการเปิดเสรีด้านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ [ออนไลน์], วันที่ 10 ธันวาคม 2555. แหล่งที่มา: <http://insaps.org/viewannocement2.php?aid=Mw==>, หน้า 92.

³⁹ บุญยาพร ศรีจิวราย, "wait a minute, Mr. Postman" [ออนไลน์].

ไปรษณีย์ญี่ปุ่นผ่านความเห็นชอบจากสภา แม้ว่าบริการพื้นฐานของไปรษณีย์ญี่ปุ่นจะมีได้แตกต่างจากกิจการไปรษณีย์ของประเทศอื่น แต่มีการให้บริการที่ดี ไปรษณีย์ภัณฑ์ที่ส่งภายในประเทศญี่ปุ่นนั้นสามารถคำนวณเวลาที่จะส่งไปถึงปลายทางได้ล่วงหน้าผ่านเว็บไซต์ ในกรณีที่มาส่งของแล้ว ผู้รับไม่อยู่ บ้านนั้นบุรุษไปรษณีย์จะบันทึกรายละเอียดการส่งของและแนบไว้ที่กล่องรับจดหมาย ซึ่งผู้รับสามารถติดต่อที่ทำการไปรษณีย์ได้ตลอดเวลา (24 ชั่วโมง) ตามเบอร์โทรศัพท์ที่ระบุไว้ หรือใช้อินเทอร์เน็ตทำการนัดวันในเวลาที่เหมาะสมให้นำของมาส่งอีกครั้งได้ตามต้องการ⁴⁰

3.1.2.1 ประวัติความเป็นมาของกิจการไปรษณีย์ของประเทศญี่ปุ่น

- 1) 20 เมษายน ค.ศ. 1871 เริ่มใช้ระบบบริการไปรษณีย์สมัยใหม่
- 2) 1 มกราคม ค.ศ. 1875 สำนักงานจดหมายรัฐบาลและสำนักงานคัดแยกจดหมาย เปลี่ยนชื่อเป็นสำนักงานไปรษณีย์
- 3) 2 มกราคม ค.ศ. 1875 บริการส่งเงินทางจดหมายถูกก่อตั้งขึ้น
- 4) 2 พฤษภาคม ค.ศ. 1875 เริ่มดำเนินการบริการออมเงินทางไปรษณีย์
- 5) 22 ธันวาคม ค.ศ. 1885 ก่อตั้งกระทรวงสื่อสาร
- 6) 1 มีนาคม ค.ศ. 1906 เปิดตัวบริการจดหมาย giro (Giro)
- 7) 1 ตุลาคม ค.ศ. 1916 เปิดตัวบริการประกันชีวิตทางไปรษณีย์
- 8) 1 มิถุนายน ค.ศ. 1949 ก่อตั้งกิจการไปรษณีย์ญี่ปุ่นเป็นกระทรวงไปรษณีย์และการสื่อสาร โทรคมนาคม มีฐานะเป็นหน่วยงานราชการ มีหน้าที่ให้บริการไปรษณีย์รับส่งจดหมายและพัสดุต่างๆ และได้รับมอบหมายจากหน่วยงานราชการอื่นให้ทำหน้าที่จ่ายเงินบำนาญ
- 9) 6 มกราคม ค.ศ. 2001 ได้จัดตั้งตัวแทนบริการไปรษณีย์ โดยเป็นไปตามการปรับปรุงโครงสร้างของรัฐบาลกลาง กระทรวงสาธารณสุข กิจการภายในและไปรษณีย์ และการสื่อสาร โทรคมนาคม (MPHPT)
- 10) 1 เมษายน ค.ศ. 2003 ไปรษณีย์ญี่ปุ่นถูกจัดตั้งเป็นบริษัทขนาดใหญ่ของรัฐบาล
- 11) 23 มกราคม ค.ศ. 2006 บริษัทไปรษณีย์ญี่ปุ่นโฮลดิ้งจำกัด ถูกจัดตั้งขึ้นหลังจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแปรรูปไปรษณีย์ญี่ปุ่นได้รับอนุมัติโดยสภา โดยมีรัฐบาลถือหุ้นทั้งหมดในบริษัทไปรษณีย์ญี่ปุ่น
- 12) 1 ตุลาคม ค.ศ. 2007 ก่อตั้ง Japan Post Group และบริษัทในเครือ โดยประกอบไปด้วย Japan Post Holdings Co.,Ltd และ Japan Post Service Co.,Ltd และ Japan Post Network Co.,Ltd และ Japan Post Bank Co.,Ltd และสุดท้ายคือ Japan Post Insurance Co.,Ltd
- 13) 1 ตุลาคม ค.ศ. 2012 เปิดตัว New Japan Post Group โดยมีบริษัทแยกออกเป็นสี่บริษัทประกอบไปด้วย Japan Post Holdings Co.,Ltd และ Japan Post Co.,Ltd และ Japan Post Bank Co.,Ltd และ Japan Post Insurance Co.,Ltd และดำเนินงานมาจนถึงปัจจุบัน

⁴⁰ ชุมพล ชีรดานนท์, Japan Post Holding Company [ออนไลน์], วันที่ 22 พฤศจิกายน 2555. แหล่งที่มา: <http://www.positioningmag.com/magazine/printnew.aspx?id=64165>

เหตุผลในการแปรรูปกิจการไปรษณีย์ญี่ปุ่นนั้นคือ การดำเนินการเพื่อส่งเสริมการขยายตัวทางเศรษฐกิจภายในประเทศอย่างมั่นคง ยกกระดับความเป็นอยู่ของประชากร สืบต่อต่อหน้าทำงานแต่ละประเภทในรูปแบบของบริษัท โดยแยกหน้าที่ของหน่วยงานราชการออกจากกัน พร้อมคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตลาดและเงื่อนไขการแข่งขันร่วมกับผู้ประกอบการธุรกิจที่บริหารงานในลักษณะคล้ายกันกับงานของบริษัทที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจด้วยการบริหารจัดการอย่างเสรี ด้วยเงินลงทุนและเป็นการเพิ่มรายได้ประชากรจากการมอบบริการที่มีประสิทธิภาพอย่างหลากหลาย รวมถึงส่งเสริมการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรม ในขณะที่เดียวกันก็สามารถเพิ่มประสิทธิภาพ ความคิดสร้างสรรค์ และความอิสระในการบริหารจัดการด้วยการสร้างระบบใหม่ทดแทนหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจของสังคมทั้งในและต่างประเทศ⁴¹ และถึงแม้ว่าบริษัทไปรษณีย์ญี่ปุ่นนี้จะดำเนินกิจการโดยมีข้อได้เปรียบจากการแปรรูปจากกิจการที่ดำเนินงานโดยรัฐ ที่มีข้อได้เปรียบผู้ประกอบการขนส่งประเภทเดียวกัน⁴² แต่บริษัทไปรษณีย์ญี่ปุ่นก็ดำเนินกิจการโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะระมัดระวัง ไม่ส่งผลกระทบต่อผลกำไรของธุรกิจประเภทเดียวกันของผู้ประกอบการรายอื่น⁴³ อันเป็นการทำการค้าอย่างไม่เป็นธรรม

แม้ว่าไปรษณีย์ญี่ปุ่นจะแปรรูปเป็นบริษัทที่รัฐบาลถือหุ้น 100% คล้ายกับบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ก็ตาม แต่ทว่าการแปรรูปรัฐวิสาหกิจในประเทศญี่ปุ่นนั้น เมื่อแปรรูปไปเป็นบริษัทแล้ว ในส่วนที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับรัฐวิสาหกิจที่ได้รับการแปรรูป ไม่มีการกำหนดหุ้นที่มีลักษณะพิเศษ แต่ใช้วิธีการควบคุมการประกอบกิจการโดยกฎหมายป้องกันการผูกขาด และรัฐวิสาหกิจที่ถูกแปรรูปไปแล้วนั้น จะตกอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายเอกชนเช่นเดียวกับบริษัทจำกัดทั้งหลาย⁴⁴ ทำให้ไปรษณีย์ญี่ปุ่นตกอยู่ภายใต้กฎหมายแพ่งและกฎหมายพาณิชย์เช่นเดียวกับธุรกิจอื่นๆ ที่ประกอบกิจการในลักษณะเดียวกัน⁴⁵

ตามกฎหมายพาณิชย์นั้นผู้ขนส่งหมายถึง ผู้ทำธุรกิจการขนส่งสินค้าหรือผู้โดยสารบนพื้นดินเหนือทะเลสาบ หรือแม่น้ำ หรือที่ท่าเรือ⁴⁶ โดยหากว่าสินค้าที่บรรทุกได้เสียหายทั้งหมดหรือบางส่วนโดยธรรมชาติ หรือโดยข้อบกพร่องของสินค้าที่ทำการขนส่งโดยความบกพร่องของผู้จ้างขนส่ง ผู้ขนส่งสามารถอ้างสิทธิที่จะได้รับเงินค่าขนส่งทั้งหมด⁴⁷ แต่อย่างไรก็ดี ผู้ขนส่งไม่อาจอ้างให้พ้นจาก

⁴¹ ข้อที่ 2 พระราชบัญญัติแปรรูปไปรษณีย์ญี่ปุ่น "郵政民営化法 (平成17年10月21日法律第97号)," [Online] Updated: 2014, Jun 10. Available from: <http://www.lawdata.org/law/announce/H17HO097.html>

⁴² ข้อที่ 8 พระราชบัญญัติแปรรูปไปรษณีย์ญี่ปุ่น

⁴³ ข้อที่ 77 พระราชบัญญัติแปรรูปไปรษณีย์ญี่ปุ่น

⁴⁴ นันทวัฒน์ บรมานันท์ และคณะ, การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ [ออนไลน์], วันที่ 8 พฤษภาคม 2557. แหล่งที่มา:

http://www.lawreform.go.th/lawreform/index.php?option=com_content&task=downloadmedia&file

⁴⁵ พระราชบัญญัติแปรรูปไปรษณีย์ญี่ปุ่น "郵政民営化法 (平成17年10月21日法律第97号)." "郵政民営化法 (平成17年10月21日法律第97号)."

⁴⁶ Commercial Code Article 569

⁴⁷ Commercial Code Article 576 (2)

ความรับผิดที่ต้องชดใช้ค่าเสียหายได้ ในกรณีที่เกิดความเสียหายหรือสูญหายของสินค้าที่รับขนส่ง เว้นแต่ผู้ขนส่งจะสามารถพิสูจน์ได้ว่าตัวผู้ขนส่งเอง หรือผู้ขนส่งต่อ หรือพนักงานของผู้ขนส่งเอง หรือบุคคลอื่นที่ผู้ขนส่งได้จ้างให้ทำการขนส่งนั้น มิได้กระทำโดยประมาทเลินเล่อต่อการจัดการกับเอกสารเกี่ยวกับสินค้า การส่งมอบ การจัดเก็บ หรือการขนส่งของสินค้าที่รับขนส่ง⁴⁸ โดยหากมีผู้ขนส่งมากกว่าสองขึ้นไปในการจัดการขนส่ง ผู้ขนส่งเหล่านั้นจะต้องร่วมกันรับผิดชอบในค่าเสียหายที่เกิดจากการเสียหาย สูญหายหรือล่าช้าของสินค้าที่รับขนส่ง⁴⁹ ซึ่งค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจากกรณีสินค้าเสียหายหรือสูญหายทั้งหมด กำหนดตามราคาของสินค้าที่จุดหมายปลายทางในวันที่สินค้าที่รับขนส่งนั้นสมควรส่งมอบ ในกรณีที่สินค้าเสียหายหรือสูญหายเพียงบางส่วนจากทั้งหมด จะกำหนดโดยราคาของสินค้าที่ทำการขนส่งในวันที่สมควรมีการส่งมอบ⁵⁰

ในกรณีที่สินค้าที่บรรทุกสูญหาย เสียหาย หรือล่าช้าจากเจตนาของผู้ขนส่ง หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ผู้ขนส่งจะต้องรับผิดชอบในความเสียหายทุกอย่างและทุกกรณีที่เกิดขึ้นจากการรับขนส่งนั้น⁵¹ อย่างไรก็ตามผู้ขนส่งไม่ต้องรับผิดชอบในค่าเสียหายจากความเสียหายที่เกิดกับเงินสด สินค้าที่มีคุณค่าซึ่งต้องประเมิน หรือสินค้ายาเสพติดอื่นๆ หากว่าผู้ว่าจ้างขนส่งไม่ได้แจ้งประเภทและราคาของสินค้านั้นไว้ตั้งแต่ขณะจ้างขนส่งสินค้าดังกล่าว⁵² ความรับผิดของผู้ขนส่งจะสิ้นสุดลง เมื่อผู้รับของได้รับสินค้าที่ขนส่งมาโดยไม่มีเงื่อนไข แต่หากของที่ขนส่งไม่สามารถเห็นความชำรุดบอบสลายได้จากสภาพภายนอก ผู้ขนส่งยังต้องรับผิดชอบอยู่หากว่าผู้รับได้ส่งหนังสือบอกกล่าวแจ้งความบอบสลายนั้นภายในสองสัปดาห์นับแต่วันส่งมอบ⁵³ แต่หากว่าผู้ขนส่งรู้ถึงความชำรุดบอบสลายนั้นอยู่แล้วความรับผิดของผู้ขนส่งจะยังไม่สิ้นสุดลง และเมื่อของที่ขนส่งได้ถึงยังผู้รับแล้ว ผู้รับของจะได้รับสิทธิทั้งหลายของผู้ส่งตามสัญญาขนส่งด้วย⁵⁴

แม้ว่าจะมีกฎหมายพาณิชย์กำหนดให้ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายของสินค้าที่ได้รับขนส่ง ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ไปรษณีย์ญี่ปุ่นยังมีเงื่อนไขในการรับผิดชอบซึ่งอยู่ในรูปของระเบียบการใช้บริการไปรษณีย์ซึ่งใช้ชื่อว่า “เงื่อนไขการใช้บริการไปรษณีย์ในประเทศญี่ปุ่น” ซึ่งมีลักษณะที่คล้ายกับ “ไปรษณีย์นิเทศ” ของประเทศไทยเป็นอย่างมาก ซึ่งเงื่อนไขของไปรษณีย์ญี่ปุ่นในกรณีที่ไปรษณีย์ภัณฑ์ที่ส่งได้รับความเสียหายมีดังนี้⁵⁵

⁴⁸ Commercial Code Article 577

⁴⁹ Commercial Code Article 579

⁵⁰ Commercial Code Article 580

⁵¹ Commercial Code Article 581

⁵² Commercial Code Article 578

⁵³ Commercial Code Article 588

⁵⁴ Commercial Code Article 583

⁵⁵ Japan Post, "Yakkan," [Online] Accessed: 2014 ,Sep 15. Available from: <http://www.post.japanpost.jp/about/yakkan/1-1.pdf>

3.1.2.2 การดำเนินการเรียกค่าเสียหาย

กรณีที่พัสดุไปรษณีย์ที่ถูกจัดส่งตามระเบียบ หรือข้อกำหนดของกระทรวงกิจการภายในประเทศและการสื่อสารหรือตามข้อบังคับบริษัท บริษัทไปรษณีย์ญี่ปุ่นจะดำเนินการจ่ายเงินชดเชยในกรณีที่เกิดความเสียหายตามเงื่อนไขดังนี้⁵⁶

1) เมื่อไปรษณีย์ประเภทลงทะเบียนทั่วไปสูญหายทั้งหมด จำนวนเงินที่จ่ายชดเชยค่าเสียหายจะจ่ายตามมูลค่าที่แจ้งไว้แล้ว หากเป็นไปรษณีย์ลงทะเบียนประเภทเงินสด จะจำกัดค่าเสียหายเป็นมูลค่า 10,000 เยน และหากเป็นไปรษณีย์ประเภทอื่นที่ไม่ใช่เงินสดจำกัดค่าเสียหายไว้ที่ไม่เกิน 100,000 เยน

2) เมื่อไปรษณีย์ลงทะเบียนทั่วไปได้รับความเสียหายทั้งหมดหรือบางส่วน หรือสูญหายเป็นบางส่วน จำนวนเงินชดเชยค่าเสียหายจะจำกัดที่มูลค่าความเสียหายที่แท้จริง คือตามมูลค่าที่ผู้ส่งได้แจ้งไว้

3) เมื่อไปรษณีย์ลงทะเบียนธรรมดาสูญหายหรือเสียหายทั้งหมด จำนวนเงินค่าชดเชยความเสียหายจะจำกัดค่าเสียหายตามจริงเท่ากับมูลค่าที่แจ้งไว้

4) เมื่อส่งมอบไปรษณีย์จ่ายเงินปลายทาง แต่ไม่สามารถเรียกเก็บเงินได้ จำนวนเงินที่จะชดใช้ค่าเสียหายมูลค่าเท่ากับใบเสร็จ

นอกจากนี้ในกรณีที่เกิดความเสียหายจากการใช้บริการไปรษณีย์ลงทะเบียนทั่วไป บริการไปรษณีย์ลงทะเบียนธรรมดา บริการไปรษณีย์เก็บเงินปลายทาง หรือบริการไปรษณีย์จัดส่งด่วนพิเศษ หากว่ามีเหตุเนื่องจากไปรษณีย์ไม่สามารถให้บริการตามที่ตกลง หรือไม่สามารถให้บริการไปรษณีย์ตามความต้องการที่แท้จริงเกี่ยวกับไปรษณีย์ที่จัดส่ง เช่นส่งตามเวลาดำหนดไม่ได้ อันเนื่องมาจากความผิดพลาดร้ายแรง หรือโดยเจตนาของพนักงานไปรษณีย์ บริษัทฯ จะจ่ายค่าชดใช้ความเสียหายให้ แต่ยกเว้นในกรณีที่บริษัทสามารถที่จะชดใช้ค่าเสียหายบางส่วนหรือทั้งหมดตามข้อกำหนดอื่นๆ แต่บริษัทไปรษณีย์ญี่ปุ่นจะไม่ชดใช้ค่าเสียหายที่ไม่สามารถให้บริการไปรษณีย์หรือไม่สามารถให้บริการไปรษณีย์ตามความต้องการที่แท้จริงของผู้ส่ง ในกรณีที่ไม่ได้ระบุไว้ข้างต้น เช่นการให้บริการส่งโดยไม่รับประกัน⁵⁷

การที่บริษัทไปรษณีย์ญี่ปุ่นยอมรับที่จะให้บริการส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ที่จะต้องดำเนินการจ่ายเงินชดเชยในกรณีที่เกิดความเสียหายตามเงื่อนไขที่กล่าวไปแล้วข้างต้นนั้น หากบริษัทไปรษณีย์เห็นว่ามีความจำเป็นจะให้ผู้ส่งแจ้งประเภทและคุณสมบัติของสิ่งของที่บรรจุอยู่ภายในหรือหากมีข้อสงสัยว่าไปรษณีย์ภัณฑ์ที่ถูกจัดส่งมาไม่ตรงกับที่ผู้จัดส่งแจ้ง หรือผิดข้อกำหนดตามประกาศกระทรวงกิจการภายในและการสื่อสาร หรือผู้ส่งไม่ยอมแจ้งประเภทและคุณสมบัติของสิ่งของที่อยู่ใน หรือผู้จัดส่งปฏิเสธที่จะเปิดไปรษณีย์ให้ตรวจสอบในกรณีที่บริษัทไปรษณีย์เห็นว่ามีความจำเป็น บริษัทไปรษณีย์ญี่ปุ่นมีสิทธิปฏิเสธไม่ยอมรับที่จะจัดส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ที่บริษัทจะต้องดำเนินการจ่ายเงินชดเชยในกรณีที่เกิดความเสียหายตามเงื่อนไขดังกล่าวได้⁵⁸ หากมีความจำเป็นบริษัท

⁵⁶ ข้อที่ 157 Japan Post, "Yakkan," เงื่อนไขการใช้บริการไปรษณีย์ในประเทศญี่ปุ่น

⁵⁷ ข้อที่ 157 Japan Post, "Yakkan," เงื่อนไขการใช้บริการไปรษณีย์ในประเทศญี่ปุ่น

⁵⁸ ข้อที่ 68 Japan Post, "Yakkan," เงื่อนไขการใช้บริการไปรษณีย์ในประเทศญี่ปุ่น

ไปรษณีย์ญี่ปุ่นให้ผู้จัดส่งนั้นแยกส่งไปรษณีย์ตามค่าธรรมเนียม หรือเขตพื้นที่ หรือที่อยู่ของผู้รับ หรือรหัสไปรษณีย์ของที่อยู่อาศัยได้⁵⁹ แต่หากว่าความเสียหายตามที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้นนั้น มีสาเหตุของการเกิดความเสียหายมาจากความผิดพลาดของผู้ส่ง หรือของผู้รับ หรือเกิดจากความบกพร่องจากคุณภาพของตัวพัสดุภัณฑ์ที่จัดส่งเอง บริษัทไปรษณีย์ญี่ปุ่นจะไม่ชดใช้ค่าเสียหายดังกล่าวแม้จะเป็นการส่งที่มีการลงทะเบียนหรือใช้บริการส่งแบบที่มีการรับประกันก็ตาม และหากว่าไม่มีปรากฏร่องรอยของความเสียหายปรากฏอยู่ภายนอกของตัวพัสดุไปรษณีย์ที่ทำการส่งมอบ รวมถึงน้ำหนักของพัสดุไปรษณีย์ที่จัดส่งไม่มีการเปลี่ยนแปลง จะถือว่าไม่เกิดความเสียหายกับพัสดุไปรษณีย์นั้น⁶⁰ ซึ่งผู้ที่มีสิทธิเรียกค่าเสียหายตามขอบเขตที่บริษัทไปรษณีย์ญี่ปุ่นได้กำหนดไว้ตามที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น จะต้องเป็นผู้ส่งไปรษณีย์นั้น⁶¹ หรือผู้ได้รับมอบอำนาจจากผู้ส่ง

ขั้นตอนการรับค่าเสียหายและค่าธรรมเนียมไปรษณีย์ที่ได้ชำระไปแล้วจากบริษัทไปรษณีย์ญี่ปุ่น ผู้ส่งไปรษณีย์นั้นหรือผู้ที่ได้รับมอบอำนาจ จะต้องเรียกร้องค่าเสียหายโดยดำเนินการภายใน 1 ปีนับจากวันที่ส่งไปรษณีย์นั้น⁶² และสำหรับการคืนเงินค่าธรรมเนียมที่ได้ชำระไปผู้ส่งไปรษณีย์หรือผู้ที่ได้รับมอบอำนาจจะต้องดำเนินการภายใน 6 เดือนนับจากวันที่ได้รับการแจ้งการจ่ายค่าเสียหายของบริษัทสำหรับค่าไปรษณีย์รวมถึงค่าดำเนินการพิเศษกรณีทางบริษัทต้องจ่ายเงินชดใช้ค่าเสียหาย ยกเว้นค่าลงทะเบียนไปรษณีย์ ส่วนในกรณีที่พัสดุไปรษณีย์ที่ไม่ได้ลงทะเบียนไว้เสียหายและความเสียหายนั้นเกิดจากความรับผิดชอบบริษัท บริษัทไปรษณีย์ญี่ปุ่นจะจ่ายค่าเสียหายให้โดยคืนเงินค่าธรรมเนียมไปรษณีย์ที่ชำระไปแล้วคืนแก่ผู้ส่งภายใน 1 ปีนับจากวันที่จ่ายค่าธรรมเนียม⁶³

การจ่ายค่าเสียหาย ผู้มีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายคือผู้ส่งไปรษณีย์หรือผู้ได้รับมอบอำนาจจากผู้ส่งไปรษณีย์⁶⁴ เมื่อมาเรียกร้องค่าเสียหาย ไปรษณีย์ญี่ปุ่นจะมีฝ่ายตรวจสอบความเสียหาย ซึ่งจะทำการตรวจสอบโดยเรียกฝ่ายที่เรียกร้องค่าเสียหาย มาเปิดไปรษณีย์ภัณฑ์ดังกล่าว ตรวจสอบความเสียหายร่วมกัน⁶⁵ หากผู้เรียกค่าเสียหายไม่เข้าร่วมตรวจสอบความเสียหายร่วมกันได้ภายใน 10 วัน นับจากวันที่ได้รับคำร้องขอให้เข้าร่วมตรวจสอบความเสียหายโดยไม่มีเหตุอันสมควร ฝ่ายตรวจสอบจะทำการส่งไปรษณีย์ที่มาขอรับค่าเสียหายนั้นส่งกลับคืนพร้อมทั้งถือว่าผู้เรียกค่าเสียหายหมดสิทธิในการเรียกค่าเสียหายแล้ว⁶⁶ เมื่อตรวจสอบเสร็จแล้วฝ่ายตรวจสอบจะคืนไปรษณีย์ภัณฑ์ที่ได้รับความเสียหายให้ทันที พร้อมออกใบตรวจสอบความเสียหายซึ่งใช้เพื่อยื่นรับเงินค่าเสียหายให้ ซึ่งเมื่อออกใบตรวจสอบความเสียหายให้แล้วจะแบ่งได้เป็น 2 กรณีดังนี้⁶⁷

⁵⁹ ข้อที่ 69 Japan Post, "Yakkan," เงื่อนไขการใช้บริการไปรษณีย์ในประเทศญี่ปุ่น

⁶⁰ ข้อที่ 158 Japan Post, "Yakkan," เงื่อนไขการใช้บริการไปรษณีย์ในประเทศญี่ปุ่น

⁶¹ ข้อที่ 161 Japan Post, "Yakkan," เงื่อนไขการใช้บริการไปรษณีย์ในประเทศญี่ปุ่น

⁶² ข้อที่ 163 Japan Post, "Yakkan," เงื่อนไขการใช้บริการไปรษณีย์ในประเทศญี่ปุ่น

⁶³ ข้อที่ 66 Japan Post, "Yakkan," เงื่อนไขการใช้บริการไปรษณีย์ในประเทศญี่ปุ่น

⁶⁴ ข้อ 161 Japan Post, "Yakkan," เงื่อนไขการใช้บริการไปรษณีย์ในประเทศญี่ปุ่น

⁶⁵ ข้อ 159 Japan Post, "Yakkan," เงื่อนไขการใช้บริการไปรษณีย์ในประเทศญี่ปุ่น

⁶⁶ ข้อ 159 (4) และข้อ 160 Japan Post, "Yakkan," เงื่อนไขการใช้บริการไปรษณีย์ในประเทศญี่ปุ่น

⁶⁷ ข้อ 159 (2) และข้อ 159 (3) Japan Post, "Yakkan," เงื่อนไขการใช้บริการไปรษณีย์ในประเทศญี่ปุ่น

กรณีที่ 1 หากผู้ทำการเรียกร้องค่าเสียหายไม่ยอมลงลายมือชื่อและประทับตราลงในใบตรวจสอบความเสียหาย ผู้ตรวจสอบจะเขียนเหตุผลลงในใบตรวจสอบความเสียหาย และมอบให้ผู้เรียกร้องค่าเสียหายถือไว้หนึ่งฉบับ เมื่อตรวจสอบเสร็จจะทำการจ่ายเงินค่าเสียหายให้แก่ผู้ที่ยื่นใบตรวจสอบความเสียหาย

กรณีที่ 2 หากผู้ทำการเรียกร้องค่าเสียหายลงลายมือชื่อและประทับตราลงในใบตรวจสอบความเสียหาย ผู้ตรวจสอบจะทำการจ่ายเงินค่าเสียหายให้แก่ผู้เรียกร้องค่าเสียหายทันที

ในการรับค่าเสียหายนั้น ผู้ที่ต้องการรับค่าเสียหายจะต้องยื่นใบตรวจสอบความเสียหายที่ได้รับการตรวจสอบเรียบร้อยแล้วจากฝ่ายตรวจสอบ พร้อมกับใบเรียกค่าเสียหายที่ได้กรอกข้อมูลที่เป็นครบถ้วน อันได้แก่ ประเภทของไปรษณีย์ ชื่อสิ่งของที่บรรจุภายใน จำนวนที่บรรจุ ราคา ยอดเงินที่เรียกค่าเสียหาย และเหตุผลที่เรียกค่าเสียหายตามที่บริษัทกำหนดไว้ ให้แก่สำนักงานสาขาที่มีอำนาจจัดการและควบคุมร้านที่ทำการจัดส่งไปรษณีย์ดังกล่าว หลังจากที่ทำการยื่นเรียกค่าเสียหายตามที่กล่าวไปแล้ว ทางบริษัทจะตรวจสอบความถูกต้องและยอดเงินก่อนแจ้งให้ผู้เรียกค่าเสียหายรับทราบ⁶⁸ แล้วจ่ายค่าเสียหายให้

กรณีที่มีการเรียกค่าเสียหายจากเหตุไปรษณีย์หายทั้งหมดหรือบางส่วน หากว่าภายหลังที่จ่ายค่าเสียหายสำหรับการสูญหายของไปรษณีย์ไปแล้ว และเกิดพบไปรษณีย์ที่สูญหายทั้งหมดหรือบางส่วนดังกล่าว บริษัทไปรษณีย์จะแจ้งให้ผู้ที่ได้รับค่าเสียหายดังกล่าวทราบ ในกรณีนี้ผู้ที่ได้รับค่าเสียหายไปต้องจ่ายเงินคืนภายใน 3 เดือนนับจากวันที่ได้รับแจ้ง และสามารถรับไปรษณีย์ดังกล่าวได้ โดยหากไปรษณีย์ที่พบนั้นไม่มีความเสียหายจะต้องจ่ายเงินคืนเท่ากับยอดเงินค่าเสียหายทั้งหมดเท่าที่ได้รับไป แต่ถ้าหากไปรษณีย์ที่พบนั้นมีความเสียหายเกิดขึ้นต่อไปรษณีย์ภัณฑ์ที่พบ ผู้ที่ได้รับค่าเสียหายไปต้องจ่ายเงินคืน โดยเงินที่ต้องจ่ายคืนนั้นนำยอดเงินหลังหักเงินที่ควรได้รับจากค่าเสียหายจากการเรียกร้องค่าเสียหายตามปกติ ในเงื่อนไขการใช้บริการไปรษณีย์ในประเทศญี่ปุ่น ข้อที่ 157 มาหักกับยอดเงินที่ต้องคืน แล้วจ่ายส่วนเกินนั้นให้กับบริษัทไปรษณีย์ญี่ปุ่น⁶⁹

3.1.3 สรุปแนวทางในการคุ้มครองผู้ซื้อในประเทศญี่ปุ่น

สรุปแนวทางและมาตรการในการคุ้มครองผู้ซื้อสินค้าที่มีการส่งมอบทรัพย์สินที่ซื้อขายโดยผู้ให้บริการไปรษณีย์ในประเทศญี่ปุ่น มีดังนี้

1) หากผู้ซื้อได้รับสินค้าที่ซื้อซึ่งมีความชำรุดบอบสลายผู้ซื้อมีสิทธิเรียกให้ผู้ขายรับผิดชอบค่าเสียหายในความชำรุดบอบสลายทั้งหมดหรือบางส่วนของความเสียหาย หรือส่งสินค้าทดแทนที่ไร้ความชำรุดบกพร่องแก่ผู้ซื้อได้

2) สัญญาระหว่างผู้ขายสินค้าและผู้ซื้อ ผู้ขายที่ส่งมอบสินค้าให้แก่ผู้ซื้อโดยใช้ผู้ขนส่งจะมีข้อสัญญาจำกัดความรับผิดหรือยกเว้นความรับผิดในความชำรุดหรือบอบสลายในตัวสินค้าที่ซื้อขายกับผู้บริโภคไม่ได้ เว้นแต่ผู้ขายทำข้อสัญญากับผู้ขนส่งเพื่อประโยชน์ของผู้บริโภคโดยระบุให้ผู้ขนส่งเป็นผู้ชำระค่าเสียหาย ในความชำรุดบอบสลายทั้งหมดหรือบางส่วนของความเสียหายของสินค้าหรือส่ง

⁶⁸ ข้อที่ 162 Japan Post, "Yakkan," เงื่อนไขการใช้บริการไปรษณีย์ในประเทศญี่ปุ่น

⁶⁹ ข้อที่ 164 Japan Post, "Yakkan," เงื่อนไขการใช้บริการไปรษณีย์ในประเทศญี่ปุ่น

สินค้าทดแทนซึ่งไร้ความชำรุดบอบสลายหรือแก่ผู้ซื้อ ผู้ขายจึงจะมีข้อสัญญาจำกัดหรือยกเว้นความรับผิดชอบในความชำรุดบอบสลายของสินค้ากับผู้ซื้อได้

3) บริษัทไปรษณีย์ญี่ปุ่น (Japan Post Holdings Co.,Ltd) แม้ถือหุ้นทั้งหมดโดยรัฐบาล แต่ก็ไม่ได้อำนาจในการจำกัดหรือยกเว้นความรับผิดชอบแตกต่างไปจากผู้ประกอบธุรกิจอื่นๆที่ทำธุรกิจในรูปแบบเดียวกัน การดำเนินกิจการถูกบังคับตามประมวลกฎหมายพาณิชย์ เช่นเดียวกับเอกชนรายอื่น

4) บริษัทไปรษณีย์ญี่ปุ่นสามารถปฏิเสธความเสียหายของสินค้าที่เกิดจากความผิดพลาดของผู้ส่งหรือผู้รับ หรือเกิดจากความบกพร่องของตัวสินค้าที่นำมาส่งมอบให้จัดส่งได้

5) บริษัทไปรษณีย์ญี่ปุ่นมีการกำหนดวงเงินที่จะชดใช้ ในความเสียหายหรือสูญหายของสินค้า ที่ทำการขนส่งตามชนิดของบริการจัดส่งสินค้า แต่การชดใช้ค่าเสียหายจะจำกัดที่ไม่เกินมูลค่าความเสียหายที่แท้จริง คือตามมูลค่าที่ผู้ส่งได้แจ้งไว้

6) ความเสียหายที่เกิดจากความชำรุดบอบสลายของสินค้า ที่เกิดจากการขนส่งสามารถดำเนินการเรียกร้องค่าเสียหายจากบริษัทไปรษณีย์ญี่ปุ่นได้ภายใน 1 ปีนับจากวันที่ส่งไปรษณีย์นั้น โดยจะต้องทำตามเงื่อนไข คือการปฏิเสธการรับไปรษณีย์นั้น โดยนำสินค้าที่ทำการขนส่งทั้งหมดรวมทั้งหีบห่อที่บรรจุภายนอกส่งคืนหน่วยงานที่ทำการจัดส่ง พร้อมกับจะต้องเข้าร่วมการตรวจสอบร่วมกับฝ่ายตรวจสอบค่าเสียหายของบริษัทไปรษณีย์ญี่ปุ่นภายใน 10 วันนับจากวันที่ได้รับคำร้องขอให้ร่วมตรวจสอบ หากไม่เข้าร่วมตรวจสอบจะถือว่าได้ทำการยอมรับไปรษณีย์ดังกล่าวแล้ว และจะเสียสิทธิในการเรียกค่าเสียหาย และถือว่าสละสิทธิในการเรียกค่าเสียหายนี้อีกในภายหลัง

7) ผู้ที่มีสิทธิเรียกค่าเสียหายจากบริษัทไปรษณีย์ญี่ปุ่นจะต้องเป็นผู้ส่งไปรษณีย์นั้น ส่วนผู้รับค่าเสียหายจากไปรษณีย์ญี่ปุ่นนั้นจะเป็น ฝ่ายผู้ส่ง หรือฝ่ายผู้ซื้อ หรือผู้ได้รับมอบอำนาจก็ได้ ในส่วนของไปรษณีย์ภัณฑ์ที่เสียหายหลังจากได้รับการตรวจสอบเรียบร้อยแล้วหากฝ่ายผู้ขายได้ลงลายมือชื่อพร้อมประทับตราลงในใบตรวจสอบความเสียหาย ไปรษณีย์ญี่ปุ่นจะส่งมอบไปรษณีย์ภัณฑ์ดังกล่าวคืนให้แก่ผู้ขาย แต่หากภายหลังการตรวจสอบความเสียหายผู้ขายไม่ได้ลงลายมือชื่อพร้อมประทับตราลงในใบตรวจสอบ ไปรษณีย์ภัณฑ์ที่ชำรุดเสียหายนั้นจะมอบให้แก่ผู้ที่มารับค่าเสียหาย หรือมอบให้ตอนก่อนคำร้องทุกข์ หรือก่อนคำเรียกค่าเสียหายหรือหลังจากครบ 1 ปีนับจากวันที่ส่งไปรษณีย์ในกรณีที่ไม่มีมารายื่นขอรับค่าเสียหายแล้วแต่กรณี

8) องค์กรที่ทำหน้าที่ในการคุ้มครองผู้บริโภคในระดับประเทศและในระดับท้องถิ่นของประเทศญี่ปุ่นคือ National Center for Consumer Affairs (NCCA) ชื่อเดิมคือ Japan Consumer Information Center (JCIC) มีหน้าที่ช่วยเหลือผู้บริโภคโดยทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการใช้สินค้าหรือบริการที่เกิดกับผู้บริโภค เพื่อวางแผนป้องกันปัญหาในอนาคต โดยข้อมูลจะมีการเชื่อมโยงกับศูนย์คุ้มครองผู้บริโภคในท้องถิ่นต่างๆด้วย และให้คำปรึกษาและรับเรื่องร้องเรียนจากผู้บริโภคเพื่อช่วยไกล่เกลี่ยปัญหาข้อพิพาทกับผู้ประกอบธุรกิจ เพื่อช่วยให้ผู้บริโภคได้เข้าถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์และได้รับการเยียวยาชดเชย แต่จะทำหน้าที่เพียงแนะนำและชี้แนะเพียงเท่านั้น หากว่าการเจรจาไม่ได้ผลผู้บริโภคจะต้องนำคดีไปขึ้นฟ้องต่อศาลเอง

3.2 ประเทศออสเตรเลีย

ประเทศออสเตรเลียเป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมาย Common Law ตามแบบอย่างของประเทศอังกฤษ เช่นเดียวกับประเทศที่ใช้ระบบ Common Law ทั้งหลาย โดยในประเทศออสเตรเลียนั้นบริการสาธารณูปโภคที่ปกติต่างจากในประเทศไทยที่มี กฎหมายให้สถานะและอำนาจพิเศษบางประการในการทำหน้าที่ เช่นมีกฎหมายให้อำนาจในการจำกัดหรือยกเว้นความรับผิดไว้เป็นพิเศษในการประกอบกิจการแก่ข้าราชการหรือพนักงานของรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงาน โดยในประเทศไทยจะมีสถานะหรืออำนาจพิเศษดังที่ได้กล่าวมาแล้ว แต่ในประเทศออสเตรเลียจะไม่มีแนวทางในลักษณะดังกล่าว โดยจะไม่ได้รับอำนาจหรือมีสิทธิพิเศษมากไปกว่าเอกชนทั่วไปที่ในการประกอบธุรกิจตามปกติ โดยมาจากหลักความเสมอภาคต่อหน้ากฎหมาย (Equality before the Law)⁷⁰ อย่างไรก็ตามกฎหมายของประเทศออสเตรเลีย ก็มีความคล้ายคลึงกับกฎหมายภายในของประเทศไทย ที่การทำธุรกิจซื้อขายสินค้าทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ มีกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับการรับรองผลของการทำสัญญาในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ให้มีผลเหมือนกับการทำสัญญาในรูปของการทำสัญญากันตามปกติในเรื่องที่มีบัญญัติไว้ตามกฎหมายที่ไม่ใช่ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งในที่นี้จะเป็นสัญญาซื้อขาย

สาเหตุที่ผู้ศึกษามุ่งศึกษาการซื้อขายสินค้าทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากลักษณะของการดำเนินธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์โดยมาก มักจะมีการส่งสินค้าโดยใช้บริการผู้ขนส่งไปรษณีย์เหมือน ๆ กัน แต่เนื่องจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการส่งสินค้าที่ใช้บังคับมีความแตกต่างกันอย่างมาก ดังนั้นผู้ศึกษาจึงศึกษาโดยมิได้มุ่งเปรียบเทียบประเด็นกฎหมายของประเทศไทยกับประเทศออสเตรเลีย หากแต่เป็นการศึกษาลักษณะของสัญญาและกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคภายในประเทศออสเตรเลีย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาในลักษณะเดียวกันนี้ของประเทศไทยต่อไป

3.2.1 กฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

ประเทศออสเตรเลียเป็นผู้นำในด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก โดยเริ่มนโยบายการลงทุนและการพัฒนามาตั้งแต่ช่วงทศวรรษที่ 1990 เพื่อเป็นการส่งเสริมอุตสาหกรรมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศ รัฐบาลไม่เพียงแต่ลงทุนทางด้านโครงสร้างพื้นฐานทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศแต่เพียงอย่างเดียว แต่ยังสามารถวางรากฐานทางด้านกฎหมาย ในเรื่องการคุ้มครองผู้บริโภคในการซื้อขายสินค้าและบริการผ่านทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์อีกด้วย⁷¹ เห็นได้จากแนวทางเกี่ยวกับพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของรัฐบาลออสเตรเลีย ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ประเภทผู้ประกอบการกับผู้บริโภค (B to C) ทำให้ผู้บริโภคของประเทศออสเตรเลียและภาคธุรกิจได้รับประโยชน์มาก ผู้บริโภคสามารถที่จะใช้ประโยชน์จากทางเลือกที่มากขึ้น และความสะดวกสบายและการแข่งขันที่เพิ่มขึ้นของผู้ประกอบการ ทำให้ธุรกิจ

⁷⁰ สุรพล นิติไกรพจน์, การปฏิรูประบบราชการของออสเตรเลีย [ออนไลน์], วันที่ 10 พฤศจิกายน 2556. แหล่งที่มา: www.moj.go.th/upload/mini110_download/uploadfile/1016_4317.doc

⁷¹ สถาบันนานาชาติเพื่อเอเชียแปซิฟิกศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, "โครงการเตรียมความพร้อมผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์รองรับการเปิดเสรีด้านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์" [ออนไลน์]. หน้า 75-77.

ของออสเตรเลียมีโอกาสในการพัฒนาที่มากยิ่งขึ้น โดยธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ได้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของบริการบริโภคของชาวออสเตรเลียที่ได้รับความนิยมและเติบโตอย่างต่อเนื่อง

การซื้อขายสินค้าจากธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มีความแตกต่างจากสภาพแวดล้อมการขายปลีกแบบเดิม ซึ่งความแตกต่างนี้รวมถึงวิธีการที่จะเข้าถึงข้อมูลของผู้บริโภค ความปลอดภัย การชำระเงิน และการคุ้มครองผู้บริโภคในด้านอื่นๆ เพื่อให้ผู้บริโภคมีความมั่นใจรัฐบาลออสเตรเลียจึงได้พัฒนาแนวปฏิบัติเกี่ยวกับพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (Australian E-Commerce Best Practice Model) ขึ้นตั้งแต่เดือนพฤษภาคมปี ค.ศ. 2000 โดยแนวทางนี้ได้รับการพัฒนาสำหรับผู้ประกอบธุรกิจที่อยู่ในออสเตรเลียและผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้บริโภค ทั้งในประเทศออสเตรเลียและต่างประเทศ รวมไปถึงผู้ประกอบการค้าที่อยู่นอกประเทศออสเตรเลียที่มีการซื้อขายกับผู้บริโภคของประเทศออสเตรเลียอีกด้วย

แนวทางดังกล่าว มีการกำหนดนิยามของพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ว่า เป็นกิจกรรมเชิงพาณิชย์ที่ดำเนินการผ่านเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งการส่งเสริมการขาย การตลาดการค้นหาคำสั่งซื้อด้วยการส่งมอบสินค้าหรือบริการ ซึ่งสินค้าหรือบริการนั้นเป็นการซื้อใช้ส่วนตัวตามปกติทั่วไปให้แก่ผู้บริโภคที่เป็นบุคคลทั่วไป นอกจากนี้ยังมีการกำหนดนิยามเกี่ยวกับจดหมายอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการค้า โดยเป็นการส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์เพื่อวัตถุประสงค์ในเชิงพาณิชย์หรือการส่งเสริมการขาย ซึ่งไม่รวมถึงจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับสัญญาการค้าดำเนินงาน หรือการแจ้งที่เกี่ยวข้องกับการบริการให้ลูกค้าทราบ แนวทางการดำเนินธุรกิจที่เป็นธรรมตามแนวปฏิบัตินี้ จะต้องไม่มีส่วนร่วมในการที่จะทำให้เกิดความเข้าใจผิด หรือหลอกลวง หรือมีแนวโน้มที่จะเข้าใจผิดหรือมีการหลอกลวง ผู้บริโภค ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องไม่แสดงสิ่งที่เป็นเท็จซึ่งก่อให้เกิดความเข้าใจผิดเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการที่พวกเขาแนะนำ และในการพยายามขายสินค้า จะต้องไม่กวนใจหรือบังคับให้ผู้บริโภคต้องซื้อสินค้าหรือบริการ และควรตรวจสอบให้แน่ใจว่าสินค้าที่ส่งมอบสอดคล้องกันกับคำอธิบายสินค้า และมีคุณภาพมาตรฐานและเหมาะสมสำหรับวัตถุประสงค์ใดๆที่เป็นที่ทราบโดยผู้บริโภค และตรวจสอบให้แน่ใจว่าบริการที่จัดให้มีการปฏิบัติด้วยความระมัดระวังและความชำนาญและเหมาะสมแก่วัตถุประสงค์

ผู้ประกอบธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ยังจะต้องให้ข้อมูลที่เพียงพอ เกี่ยวกับข้อตกลงเงื่อนไข และค่าใช้จ่ายในการทำธุรกรรมที่จะช่วยให้ผู้บริโภคสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง โดยเป็นข้อความที่ชัดเจนและสมบูรณ์ของข้อตกลงการทำธุรกรรมและเงื่อนไข ซึ่งผู้บริโภคควรจะสามารถเข้าถึงและเก็บบันทึกข้อมูลเช่นว่านี้ได้เช่นโดยการพิมพ์ หรือบันทึกเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ การให้ข้อมูลกับผู้บริโภค ยังรวมไปถึงการแจ้งให้ทราบราคาเพิ่มเติม ค่าธรรมเนียม และค่าใช้จ่ายอื่นใด และจัดหาวิธีการแจ้งเตือนให้ทราบการเปลี่ยนแปลงของราคา ค่าธรรมเนียม และค่าใช้จ่ายเหล่านั้น หรือแสดงช่วงระยะเวลาของข้อเสนอที่ชัดเจนในกรณีที่มีข้อเสนอนั้นมีการจำกัดเวลา ซึ่งรวมไปถึงโซนเวลาที่เกี่ยวข้อง (Time zone) ผู้ประกอบธุรกิจยังต้องแสดงรายละเอียดวิธีการชำระเงิน เงื่อนไขการส่งสินค้า เงื่อนไขเกี่ยวกับการบอกเลิกสัญญา คืน แลกเปลี่ยน การยกเลิกคำสั่งซื้อ การคืนเงิน และระยะเวลาสำหรับการบอกเลิกสัญญา รายละเอียดที่ชัดเจนเกี่ยวกับการรับประกันและการให้บริการหลังการขาย และคำเตือนเกี่ยวกับความปลอดภัยและสุขภาพแก่ผู้บริโภค รวมไปถึงข้อห้ามใดๆ

ข้อจำกัด หรือเงื่อนไขของการซื้อขาย ข้อจำกัดทางภูมิศาสตร์ หรือความต้องการได้รับการอนุมัติจากผู้ปกครองสำหรับกรณีผู้เยาว์อีกด้วย⁷²

3.2.1.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ซื้อและผู้ขายสินค้า

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ถือเป็นจุดเด่นของการประกอบธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของประเทศออสเตรเลียคือ Electronic Transaction Act 1999 (Amendment 2011) ซึ่งเป็นการแก้ไขกฎหมายในประเทศให้สอดคล้องไปกับแนวทางของกฎหมายระหว่างประเทศ คือ United Nations Convention on the Use of Electronic Communications in International Contracts 2005 ที่ได้มีแนวทางกำหนดความชัดเจนเกี่ยวกับผลของการทำสัญญาในพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เอาไว้ ซึ่งแตกต่างจากประเทศไทยที่ไม่ได้มีกฎหมายแบบนี้ และนอกจากนี้ประเทศออสเตรเลียมีกฎหมายเฉพาะในการคุ้มครองผู้บริโภคคือ Competition and Consumer Act 2010 อีกฉบับหนึ่งโดยจะได้กล่าวถึงในส่วนต่อไป⁷³

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ซื้อและผู้ขายสินค้าทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นั้น ใช้กฎหมายทั่วไปมีเพียงเรื่องของการแสดงเจตนาในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เท่านั้นที่เป็นกฎหมายเฉพาะ คือกฎหมาย Electronic Transaction Act 1999 (Amendment 2011) ที่ใช้เพื่อรับรองผลของข้อมูลให้มีผลไม่ต่างจากการแสดงเจตนาในรูปแบบปกติ ซึ่งในกฎหมายซื้อขายของประเทศออสเตรเลียไม่ได้บัญญัติเรื่องคำเสนอสนองไว้ในบทบัญญัติในเรื่องการซื้อขาย การพิจารณาการเกิดของสัญญาจึงต้องพิจารณาจากหลักทั่วไปของกฎหมายสัญญา ซึ่งกำหนดว่าคำเสนอการแสดงเจตนาของผู้ทำการเสนอว่าประสงค์จะผูกพันตนตามข้อเสนอ ในเมื่อผู้รับคำเสนอได้สนองรับตามข้อเสนอของผู้ทำคำเสนอ โดยหลักไม่ได้กำหนดว่าคำเสนอจะต้องระบุตัวบุคคลผู้รับคำเสนอไว้โดยเฉพาะเจาะจง ดังนั้นถึงจะระบุตัวบุคคลหรือไม่ระบุตัวบุคคลก็ได้ ส่วนระยะเวลาของคำเสนอเป็นไปตามหลักของกฎหมายสัญญา โดยหากคำเสนอกำหนดระยะเวลาให้ทำคำสนองระบุเงื่อนไขไว้ คำเสนอยังคงมีผลจนกว่าจะสิ้นระยะเวลาหรือเงื่อนไขที่ได้กำหนดไว้ เว้นแต่ผู้ทำคำเสนอได้เพิกถอนคำเสนอในระยะเวลาดังกล่าว

ในเรื่องการชื้อขายนั้นกฎหมายของประเทศออสเตรเลียกำหนดหน้าที่ของผู้ขายและผู้ซื้อไว้ว่าผู้ซื้อต้องมีหน้าที่รับมอบสินค้าและชำระราคาตามที่ได้ตกลงกันกับคู่สัญญา ส่วนผู้ขายต้องมีการส่งมอบสินค้าให้แก่ผู้ซื้อ โดยผู้ขายต้องพร้อมที่จะส่งมอบการครอบครองสินค้าให้แก่ผู้ซื้อ และผู้ซื้อต้องพร้อมที่จะชำระราคาเพื่อแลกเปลี่ยนการครอบครองสินค้าเว้นแต่ว่าจะตกลงไว้เป็นอย่างอื่น ซึ่งหน้าที่ของ

⁷² Australian Government The Treasury, "Australian Guidelines for Electronic Commerce," [Online] Updated: 2014, Apr 16. Available from: http://archive.treasury.gov.au/documents/1083/PDF/australian_guidelines_for_electronic_commerce.pdf

⁷³ สถาบันนานาชาติเพื่อเอเชียแปซิฟิกศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, "โครงการเตรียมความพร้อมผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์รองรับการเปิดเสรีด้านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์" [ออนไลน์]. หน้า 82-83.

คู่สัญญาในการชำระหนี้ตกอยู่ภายใต้หลักความรับผิดโดยเด็ดขาด ซึ่งไม่คำนึงว่าผู้ซื้อผู้ขายจะได้ใช้ความระมัดระวังในการปฏิบัติการชำระหนี้ของฝ่ายตนหรือไม่⁷⁴

ถึงแม้กฎหมายภายในรัฐบางรัฐของประเทศออสเตรเลียจะมีบทบัญญัติในเรื่องรูปแบบของสัญญาคือ รัฐ Northern Territory รัฐ Tasmania และ รัฐ Western Australia แต่ในกรณีของการทำสัญญาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นั้นจะต้องใช้กฎหมาย Electronic Transaction Act 1999 (Amendment 2011) นี้ซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะเป็นหลัก โดยกฎหมายนี้มีการแก้ไขให้สอดคล้องกับแนวทางของกฎหมายระหว่างประเทศคือ United Nations Convention on the Use of Electronic Communications in International Contracts 2005 กฎหมายนี้เกี่ยวข้องกับการทำสัญญาซื้อขายสินค้าทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของประเทศออสเตรเลีย ซึ่งประกอบไปด้วยกฎหมายที่เข้ามารับรองการมีผลของสัญญาที่สร้างขึ้นโดยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายสินค้า

ในประเทศออสเตรเลียการแสดงเจตนาทางอิเล็กทรอนิกส์นั้นได้มีการยอมรับในการกำหนดความชัดเจน ในเรื่องผลของการทำสัญญาอิเล็กทรอนิกส์ในการซื้อขายสินค้าหรือบริการของธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เอาไว้ โดยพิจารณานำหลักการของอนุสัญญาดังกล่าวมาใช้โดยประกอบไปด้วยมาตราของ Article 11 ที่ให้การทำการเชิงชวชนเข้าทำสัญญาที่ทำด้วยการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์หนึ่งหรือมากกว่าหนึ่งทาง ซึ่งมีได้มีการระบุคู่สัญญาไว้เฉพาะเจาะจง บุคคลทั่วไปที่ใช้ระบบสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ รวมถึงการเชิงชวชนที่ใช้โปรแกรมที่สามารถโต้ตอบคำสั่งผ่านระบบข้อมูล ให้ถือเป็นการเชิงชวชนให้ทำข้อเสนอเว้นแต่คู่สัญญามีการแสดงเจตนาชัดเจนว่าจะผูกพันในคำเชิงชวชนเข้าทำสัญญาเสมือนเช่นเดียวกับการทำข้อเสนอและ Article 12 สัญญาที่ได้ทำขึ้นโดยการโต้ตอบกับระบบข้อความอัตโนมัติโดยบุคคลธรรมดาหรือการโต้ตอบด้วยระบบข้อมูลอัตโนมัติด้วยกันเอง จะไม่ถูกปฏิเสธความสมบูรณ์ แม้ว่าไม่มีบุคคลธรรมดาตรวจสอบหรือแทรกแซงในการดำเนินการของระบบข้อมูลอัตโนมัติหรือในการเกิดสัญญา และ Article 14 หากบุคคลใดแสดงเจตนาที่ผิดพลาดด้วยการใช้วิธี สื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ในระบบข้อมูลอัตโนมัติกับคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง และระบบข้อมูลอัตโนมัติไม่แก้ไขความผิดพลาดนั้นได้ บุคคลนั้นมีสิทธิที่จะยกเลิกการสื่อสารที่ผิดพลาดนั้นได้⁷⁵

⁷⁴ จันทิมา พัฒนางกูร สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, รายงานผลการศึกษาวิจัยเรื่องกฎหมายว่าด้วยการซื้อขายสินค้านระหว่างประเทศของประเทศออสเตรเลีย [ออนไลน์], วันที่ 5 มกราคม 2558. แหล่งที่มา: http://www.lawreform.go.th/lawreform/index.php?option=com_content&task=view&id=249&Itemid=11, หน้า 14-16

⁷⁵ The Attorney-general's Department, "United Nations Convention on the Use of Electronic Communications in International Contracts," [Online] Accessed: 2014 ,Apr 2. Available from: <http://www.ag.gov.au/RightsAndProtections/ECommerce/Pages/UNConventionElectronictransactio nsininternationalcontracts.aspx>

"The Australian Government is currently considering accession to the United Nations Convention on the Use of Electronic Communications in International Contracts.

กฎหมาย Electronic Transaction Act 1999 (Amendment 2011) นี้ได้มีการแก้ไขและประกาศใช้เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน ค.ศ. 2011⁷⁶ มีเนื้อหาที่สำคัญคือ⁷⁷ การสร้างความชัดเจนในเรื่องของการใช้การสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ในการก่อให้เกิดสัญญา และการปฏิบัติตามสัญญาโดยการห้ามมิให้มีการปฏิเสธความมีผลผูกพันของธุรกรรมเพียงเพราะว่าส่วนหนึ่งส่วนใดของธุรกรรมนั้นเกิดขึ้นผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์⁷⁸ และธุรกรรมที่ทำเป็นกระดาษหรือในรูปแบบของอิเล็กทรอนิกส์จะต้องได้รับการปฏิบัติโดยเท่าเทียมกันตามกฎหมาย โดยที่ข้อมูลที่อยู่ในรูปของอิเล็กทรอนิกส์ของเอกสารจะต้องเข้าถึงได้โดยง่ายสำหรับการอ้างอิงในภายหลัง⁷⁹ มีการกำหนดวิธีการที่ทำให้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์มีความน่าเชื่อถือตามความเหมาะสม สำหรับวัตถุประสงค์ของการสื่อสารที่ถูกสร้างขึ้นโดยสามารถใช้เป็นหลักฐานในการระบุด่วน⁸⁰

มีความชัดเจนในเรื่องของการเชิญชวนให้ทำคำเสนอโดยจะถือว่าการเชิญชวนให้เข้าทำสัญญาที่ทำด้วยการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์หนึ่งหรือมากกว่าหนึ่งทาง ซึ่งมีได้มีการระบุสัญญาไว้เฉพาะเจาะจง บุคคลทั่วไปที่ใช้ระบบสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ รวมถึงการเชิญชวนที่ใช้โปรแกรมที่สามารถโต้ตอบคำสั่งผ่านระบบข้อมูล ให้ถือเป็นการเชิญชวนให้ทำคำเสนอเว้นแต่คู่สัญญาจะมีการแสดงเจตนาชัดแจ้งว่าจะผูกพันในคำเชิญชวนเข้าทำสัญญาเสมือนเช่นเดียวกับการทำคำเสนอ⁸¹ และมีความ

The convention aims to facilitate international trade by offering practical solutions for issues with the formation or performance of contracts between parties in different countries.

The convention was adopted by the United Nations General Assembly in 2005. It contains some refinements in approach since the Model Law on Electronic Commerce—inspiration for Australia's uniform electronic transactions regime—was finalised in 1996. If the Australian Government were to accede to the convention, the Electronic Transactions Acts of the Commonwealth, states and territories would require amendments.

The most substantial amendments are likely to be the convention's clarification rules on contract formation.

This includes:

the use of electronic communications to make invitations to treat (Article 11)

recognising the use of automated message systems for contract formation (Article 12)

a right of withdrawal where a person makes an input error in an electronic communication exchanged with an automated message system (Article 14)."

⁷⁶ Attorney-General's Department Office of Legislative Drafting and Publishing, Canberra, , "Electronic Transaction Act 1999," [Online] Accessed: 2014, May 14. Available from: <http://www.comlaw.gov.au%2FDetails%2FC2011C00445&sandbox=1>

⁷⁷ สถาบันนานาชาติเพื่อเอเชียแปซิฟิกศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, "โครงการเตรียมความพร้อมผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์รองรับการเปิดเสรีด้านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์" [ออนไลน์]. หน้า 92.

⁷⁸ "Electronic Transaction Act 1999 (Amendment 2011) ", [Online] Updated: 2014, Oct 24. Available from: http://www.austlii.edu.au/au/legis/cth/consol_act/eta1999256/, Article 8

⁷⁹ Article 11 Electronic Transaction Act 1999 (Amendment 2011)

⁸⁰ Article 10 Electronic Transaction Act 1999 (Amendment 2011)

⁸¹ Article 15 B Electronic Transaction Act 1999 (Amendment 2011)

ชัดเจนในเรื่องของความมีผลของสัญญา แม้ว่าจะเกิดจากระบบข้อมูลอัตโนมัติโดยบุคคลธรรมดา หรือเกิดจากระบบข้อมูลอัตโนมัติกับข้อมูลระบบอัตโนมัติด้วยกัน โดยไม่มีบุคคลธรรมดาแทรกแซง หรือตรวจสอบ⁸² และหากว่าเกิดข้อผิดพลาดในการสื่อสารในการทำสัญญาอิเล็กทรอนิกส์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคำสั่งการแจ้งให้ทราบล่วงหน้า ข้อเสนอ และการยอมรับของข้อเสนอ ที่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายร้องขอ หรือเลือกในการป้อนข้อมูลการสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ในระบบข้อมูลอัตโนมัติกับคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง และระบบข้อมูลอัตโนมัติไม่แก้ไขความผิดพลาดนั้นได้ บุคคลนั้นมีสิทธิที่จะยกเลิกการสื่อสารที่ผิดพลาดนั้นได้ โดยจะต้องแจ้งให้อีกฝ่ายทราบถึงความผิดพลาดของการแสดงเจตนาของตนในทันทีโดยเร็วที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ หลังจากทราบถึงข้อผิดพลาดและแสดงให้เห็นถึงความผิดพลาดในการสื่อสาร แต่สิทธิในการแก้ไขข้อผิดพลาดในมาตรานี้ไม่ได้เป็นสิทธิในการยกเลิกหรือบอกเลิกสัญญา

กฎหมายที่กล่าวมาในส่วนนี้ล้วนแล้วแต่เป็นกฎหมายที่ใช้บังคับระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายสินค้าทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ในส่วนต่อไปผู้ศึกษาจะกล่าวถึง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทั้งสามฝ่ายคือผู้ซื้อ ผู้ขาย และผู้ขนส่ง

3.2.1.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทั้งผู้ซื้อ ผู้ขาย และผู้ให้บริการไปรษณีย์

เมื่อมีการซื้อขายสินค้าที่มีการส่งมอบสินค้าให้แก่ผู้ซื้อที่ใช้ผู้ให้บริการขนส่งสินค้านั้นมีกฎหมายเฉพาะกำหนดไว้คือ Sale of goods Act ผู้ให้บริการไปรษณีย์นั้นถือเป็นผู้ขนส่งตามกฎหมายฉบับนี้เช่นกัน ดังนั้นในส่วนนี้จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวถึงกฎหมายทั่วไป

โดยเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการให้ความคุ้มครองผู้ซื้อในการซื้อขายสินค้าที่ต้องมีการส่งมอบสินค้าให้แก่ผู้ซื้อโดยใช้บริการผู้ขนส่งตามกฎหมายนี้ ในเรื่องของการโอนกรรมสิทธิ์ การกำหนดตัวทรัพย์สิน หน้าที่ของผู้ซื้อและผู้ขาย และหน้าที่ของผู้ขนส่งตามกฎหมายนี้ ในเรื่องของการโอนกรรมสิทธิ์ การกำหนดตัวทรัพย์สิน หน้าที่ของผู้ซื้อ และผู้ขาย และหน้าที่ของผู้ขนส่งมีดังนี้

1) การโอนกรรมสิทธิ์⁸³

กรรมสิทธิ์ของสินค้าจะโอนเมื่อการทำสัญญาซื้อขายโดยมีการตกลงซื้อขายตัวทรัพย์สินที่เป็นทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง กรรมสิทธิ์ของสินค้านั้นจะโอนไปยังผู้ซื้อ ในเวลาที่ทั้งสองฝ่ายตามสัญญาได้ประสงค จะให้กรรมสิทธิ์โอน ในการทำให้เป็นทรัพย์สินเฉพาะสิ่งเป็นไปตามประสงค์ของคู่สัญญาตามที่ได้ตกลงกันไว้ในสัญญา

2) หลักในการบ่งตัวทรัพย์สิน⁸⁴

เว้นจะได้มีเจตนาเป็นอย่างอื่นหลักในการวางตัวทรัพย์สินของคู่สัญญาให้เป็นไปตามกฎเหล่านี้จนกว่าจะถึงเวลาที่กรรมสิทธิ์ได้โอนไปยังผู้ซื้อ

⁸² Article 15 C Electronic Transaction Act 1999 (Amendment 2011)

⁸³ Goods Act 1958 (Vic) Article 22, Sale of Goods Act 1896 (Tas) Article 22, Sale of Goods Act 1896 (Wes) Article 17

⁸⁴ Goods Act 1958 (Vic) Article 23, Sale of Goods Act 1896 (Tas) Article 23, Sale of Goods Act 1896 (Wes) Article 18

กฎข้อที่ 1. หากสัญญาไม่มีเงื่อนไขสำหรับการขายสินค้าทรัพย์สินเฉพาะสิ่งในสภาพที่เหมาะสมในการขนส่ง กรรมสิทธิ์ของสินค้าให้โอนไปยังผู้ซื้อ เมื่อสัญญาได้ทำขึ้น และยกเลิกเมื่อเวลาในการชำระเงินหรือเวลาในการส่งมอบหรือทั้งสองกรณีได้ถูกเลื่อนออกไป

กฎข้อที่ 2. เมื่อมีการทำสัญญาซื้อขายสินค้าที่เป็นทรัพย์สินเฉพาะสิ่งซึ่งผู้ขายจำต้องกระทำการให้สินค้าอยู่ในสภาพพร้อมส่งมอบ กรรมสิทธิ์ของสินค้าจะไม่โอนจนกว่าการกระทำนั้นจะเสร็จสิ้นและผู้ซื้อได้ทราบแล้ว

กฎข้อที่ 3. เมื่อใดในการทำสัญญาซื้อขายสินค้าที่เป็นทรัพย์สินเฉพาะสิ่งที่อยู่ในสภาพพร้อมส่งมอบ แต่ผู้ขายจะต้องทำการชั่งน้ำหนักหรือกระทำการอื่นใดกับสินค้านั้นเพื่อเป็นการกำหนดราคาทรัพย์สินนั้น กรรมสิทธิ์ของสินค้าจะยังไม่โอนไปยังผู้ซื้อจนกว่าจะมีการกระทำดังกล่าวเสร็จสิ้นและผู้ซื้อได้รับทราบแล้ว

กฎข้อที่ 4. เมื่อสินค้าได้มีการส่งมอบตามคำยืนยันไปยังผู้ซื้อหรือเป็นการขายแบบขายเผื่อชอบหรือเงื่อนไขอื่น ๆ ที่ใกล้เคียงกัน กรรมสิทธิ์ให้ถือว่าโอนไปยังผู้ซื้อ เมื่อผู้ซื้อได้ยืนยันการตัดสินใจตอบรับไปยังผู้ขาย หรือกระทำการอื่นใดที่เป็นการยอมรับการซื้อขายนั้น หรือเมื่อผู้ซื้อมิได้ยืนยันการตัดสินใจ หรือตอบรับไปยังผู้ขาย แต่ได้รับสินค้านั้นไว้โดยมิได้ยื่นคำปฏิเสธ หากว่าเลยระยะเวลาที่ได้ระบุไว้สำหรับการส่งสินค้าและหากไม่ได้มีการยืนยันเวลาบอกเลิกส่งคืนสินค้าภายในเวลาที่เหมาะสมตามความเป็นจริง ให้ถือว่าผู้ซื้อยอมรับและให้ถือว่ากรรมสิทธิ์โอนไปยังผู้ซื้อ

3) หน้าที่ของผู้ซื้อและผู้ขาย⁸⁵

ผู้ขายมีหน้าที่ที่ต้องส่งสินค้าไปยังผู้ซื้อ หากระยะเวลาในการส่งมอบไม่ได้กำหนดไว้ ผู้ขายมีหน้าที่ต้องส่งมอบสินค้านั้นภายในระยะเวลาที่เหมาะสม และหากไม่มีการตกลงกันเป็นอย่างอื่น ค่าใช้จ่ายของการจัดเตรียม และกระบวนการที่ทำให้สินค้านั้นอยู่ในสภาพพร้อมส่งมอบนั้นเป็นภาระของผู้ขาย และผู้ซื้อมีหน้าที่ที่จะต้องรับมอบสินค้านั้น และชำระราคาสำหรับค่าสินค้าโดยเป็นไปตามข้อตกลงของสัญญาซื้อขาย เว้นแต่จะได้ตกลงเป็นอย่างอื่น การส่งมอบสินค้าและการชำระราคาต้องมีเจตนาสนองต้องตรงกัน นั่นคือผู้ขายจะต้องพร้อมและมีเจตนาที่จะส่งมอบกรรมสิทธิ์ของสินค้าให้แก่ผู้ซื้อ โดยแลกเปลี่ยนกับการรับชำระราคาและผู้ซื้อจะต้องพร้อมและมีเจตนาที่จะชำระราคาเพื่อแลกเปลี่ยนกับกรรมสิทธิ์ของสินค้า

4) หน้าที่ของผู้ขนส่งในการขนส่งสินค้า⁸⁶

สินค้านั้นให้ถือว่าอยู่ระหว่างการขนส่ง ตั้งแต่เวลาที่สินค้านั้น ได้ส่งให้กับผู้ขนส่งทางบกหรือทางน้ำ เพื่อส่งมอบให้ผู้ซื้อ หรือให้ตัวแทนของผู้ซื้อผู้ใดกระทำการแทนผู้ซื้อ ได้รับมอบสินค้านั้นในสถานที่ที่ได้ตกลงกันไว้จากผู้ขนส่ง หรือผู้รับมอบการครอบครองจากผู้ขนส่ง (ผู้ขนส่งอื่น) ถือว่าการขนส่งนั้นสิ้นสุดลง

⁸⁵ Goods Act 1958 (Vic) Article 34-36, Sale of Goods Act 1896 (Tas) Article 32-34, Sale of Goods Act 1896 (Wes) Article 27-29

⁸⁶ Goods Act 1958 (Vic) Article 51, Sale of Goods Act 1896 (Tas) Article 49, Sale of Goods Act 1896 (Wes) Article 44

หากว่าผู้ซื้อหรือตัวแทนของผู้ซื้อได้รับมอบสินค้านั้นก่อนที่สินค้าจะไปถึงสถานที่ที่ได้ตกลงกันไว้ การขนส่งนั้นถือว่าเป็นสิ้นสุดลง แต่หากว่าสินค้านั้นได้ถูกปฏิเสธจากผู้ซื้อ โดยที่ผู้ขนส่งหรือผู้รับมอบการครอบครองของผู้ขนส่ง (ผู้ขนส่งอื่น) ยังได้ครอบครองสินค้านั้นอยู่ การขนส่งนั้นจะยังไม่ถือว่าเป็นสิ้นสุดลงแม้ว่าผู้ขายจะปฏิเสธการรับสินค้านั้นกลับคืน

5) การส่งมอบสินค้าที่ใช้บริการผู้ขนส่ง⁸⁷

ในกรณีที่สัญญาซื้อขายซึ่งผู้ขายได้รับอนุญาต หรือจะต้องมีการส่งสินค้าให้กับผู้ซื้อโดยผู้ขนส่งในการส่งมอบสินค้าไม่ว่าผู้ซื้อจะระบุหรือไม่เบื้องต้นให้ถือว่าส่วนสำคัญคือเมื่อผู้ซื้อได้รับมอบสินค้า และเว้นแต่จะได้รับการอนุญาตจากผู้ซื้อ ผู้ขายจะต้องทำสัญญากับผู้ขนส่งโดยเป็นประโยชน์กับผู้ซื้อตามสมควรโดยคำนึงถึงลักษณะของสินค้าและปัจจัยอื่นๆ หากว่าผู้ขายหลงลืมทำและสินค้าได้รับความเสียหายหรือสูญหายระหว่างการขนส่ง ผู้ซื้ออาจปฏิเสธการขนส่งเพื่อถือว่ามิได้ส่งให้ตนหรือผู้ซื้ออาจให้ผู้ขายรับผิดชอบความเสียหายนั้นได้

หากว่าสินค้าได้ถูกส่งมอบให้ผู้ซื้อโดยที่ผู้ซื้อไม่มีเวลาตรวจสอบสินค้านั้นแล้ว ยังไม่ถือว่าผู้ซื้อได้ยอมรับสินค้านั้น จนกว่าผู้ซื้อจะได้มีโอกาสที่จะตรวจสอบสินค้าว่าถูกต้องตรงตามจุดประสงค์สัญญา โดยหากไม่ได้มีการตกลงกันเป็นอย่างอื่นเมื่อสินค้าถึงผู้ซื้อ ผู้ซื้อจะต้องได้รับเวลาพอสมควรที่จะมีโอกาสตรวจสอบสินค้าว่าสินค้าถูกต้องตรงกับสัญญา โดยจะถือว่าผู้ซื้อยอมรับสินค้านี้ก็ต่อเมื่อผู้ซื้อได้แจ้งต่อผู้ขายอย่างชัดเจนว่ายอมรับสินค้า หรือเมื่อสินค้าได้ส่งมอบแก่ผู้ซื้อแล้ว และผู้ซื้อได้กระทำการใดกับสินค้าที่เป็นการยอมรับความเป็นเจ้าของ หรือเมื่อเวลาผ่านไปพอสมควรแล้วและผู้ซื้อมิได้แจ้งกับผู้ขายอย่างชัดเจนว่าได้ปฏิเสธสินค้า

ในการปฏิเสธสินค้า หากว่าสินค้าได้ส่งมอบถึงผู้ซื้อแล้วและผู้ซื้อปฏิเสธสินค้านั้นแล้วอย่างชัดเจน แก่ผู้ขายว่าผู้ซื้อปฏิเสธที่จะรับสินค้า ผู้ซื้อไม่ได้มีหน้าที่ที่จะต้องส่งคืนสินค้าที่ปฏิเสธคืนให้แก่ผู้ขาย ยกเว้นแต่จะมีการตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น เห็นได้ว่ากฎหมายนี้ได้ให้ความสำคัญคุ้มครองแก่ผู้ซื้อพร้อมทั้งกำหนดหน้าที่ของผู้ขายและผู้ขนส่งอย่างชัดเจน โดยผู้ขายนั้นมีหน้าที่กำหนดตัวทรัพย์สินให้เป็นทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง และยังมีหน้าที่เตรียมสินค้าให้พร้อมส่งอันรวมไปถึงการบรรจุหีบห่อตัวสินค้าและรวมถึงการทำสัญญาขนส่งกับผู้ขนส่งให้เป็นประโยชน์กับผู้ซื้ออีกด้วย ซึ่ง Sale of goods Act นี้เป็นกฎหมายสัญญาที่มีการคุ้มครองผู้บริโภครวมอยู่ด้วยโดย ผู้ศึกษาจะนำแนวทางของกฎหมายนี้เสนอแนะแนวทางการแก้ไขเพื่อคุ้มครองผู้ซื้อที่เป็นผู้บริโภคในประเทศไทยในบทที่ 5 ต่อไป

ในประเทศออสเตรเลียกฎหมายสัญญายังเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญทางเศรษฐกิจและการค้า ผู้คนได้ทำสัญญากันโดยสมัครใจเพื่อแลกเปลี่ยนทรัพยากรซึ่งมีส่วนในการเติบโตของเศรษฐกิจและความมั่งคั่งโดยรวมของประเทศออสเตรเลีย การอนุญาตให้ผู้คนทำข้อตกลงกันโดยผูกพันอย่างถูกต้องตามกฎหมายนั้น ช่วยเพิ่มความแน่นอนที่คู่สัญญาจะทำตามที่ได้ให้คำสัญญากันไว้ เพราะหากไม่ทำตาม ศาลจะทำให้พวกเขาต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ซึ่งทำให้ธุรกิจและบุคคลทั่วไปได้

⁸⁷ Goods Act 1958 (Vic) Article 39, Article 40-43, Sale of Goods Act 1896 (Tas) Article 37, Article 39-41, Sale of Goods Act 1896 (Wes) Article 32, Article 34-36

แลกเปลี่ยนและลงทุนโดยมีความมั่นใจมากยิ่งขึ้น⁸⁸ กฎหมายสัญญาที่มีพื้นฐานมาจากกฎหมายอังกฤษ โดยมีวิวัฒนาการในหลายส่วน โดยกฎหมายสัญญาของประเทศออสเตรเลียส่วนใหญ่สร้างขึ้นมาจากกฎและหลักการที่พัฒนาขึ้น โดยการที่ผู้พิพากษาได้ตัดสินคดีแต่ละคดีที่เกิดขึ้นซึ่งกฎหมายเหล่านี้ มักถูกเรียกในชื่อของเคสลอว์ (Case Law) แต่ว่าการบัญญัติกฎหมายที่ผ่านสภาในแต่ละรัฐนั้น จะมีบางส่วนที่ไม่เหมือนกัน ทำให้กฎหมายของออสเตรเลียบางข้อจึงมีความแตกต่างกันทั่วประเทศออสเตรเลีย⁸⁹ ในประเทศออสเตรเลียนั้นปกครองระบบสหพันธรัฐประกอบด้วย 6 รัฐ ได้แก่ Western Australia South Australia Queensland New South Wales Tasmania และ Victoria มีอาณาเขตปกครองตนเอง 2 อาณาเขต คือ Northern Territory และ Australian Capital Territory รัฐแต่ละรัฐมีเมืองหลวงเป็นของตนเอง มีรัฐบาล ฝ่ายบริหาร บริหาร และตุลาการของตนเอง และกฎหมาย Sale of goods Act ที่ผู้ศึกษานำมากล่าวถึงไปแล้วนั้น เป็นกฎหมายที่มีใช้อยู่ภายในรัฐเพียงบางรัฐของประเทศออสเตรเลีย โดยมีเนื้อหาให้การรับประกันและมีเงื่อนไขในการขายสินค้าซึ่งมีการคุ้มครองผู้บริโภคอยู่ในสามรัฐด้วยกัน⁹⁰ คือ Victoria, Tasmania และ Western Australia ได้แก่ กฎหมาย Goods Act 1958 เป็นกฎหมายภายในของรัฐ Victoria⁹¹ กฎหมาย Sale of Goods Act 1896 เป็นกฎหมายภายในของรัฐ Tasmania⁹² และกฎหมาย Sale of Goods Act 1895 เป็นกฎหมายภายในของรัฐ Western Australia⁹³

การทำสัญญาในประเทศออสเตรเลียนั้นอาศัยหลักอิสระในการทำสัญญาเป็นหัวใจหลักของกฎหมายสัญญา ซึ่งหมายความว่าบุคคลต่างมีอิสระในการเข้าทำสัญญาในเงื่อนไขของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการทำสัญญาทั้งลายลักษณ์อักษร ทางวาจาหรือทั้งสองแบบผสมกัน แต่ในการทำเช่นนั้น จะต้องอยู่บนหลักกฎหมายพื้นฐาน เช่นกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับภาษีและจะต้องไม่

⁸⁸ The Attorney-general's Department, "Review of Australian Contract Law," [Online] Accessed: 2014 ,Oct 10. Available from: <http://www.ag.gov.au/legalsystem/contractlaw/Pages/default.aspx>

⁸⁹ The Attorney-general's Department, "Should Contract Law Be Refomed ?," [Online] Accessed: 2014 ,Oct 10. Available from: <http://www.ag.gov.au/Consultations/Documents/ReviewofAustraliancontractlaw/Shouldcontractlawbereformed.pdf>

⁹⁰ HWLEBSWORTH, "Consumer Guarantees - When Can Consumers Claim Refunds ?," [Online] Updated: 2014 ,Oct 12. Available from: <http://www.hwlebsworth.com.au/latest-news-a-publications/publications/competition-and-consumer/item/476-consumer-guarantees---when-can-consumers-claim-refunds?.html>

⁹¹ "Goods Act 1958," [Online] Updated: 2014 ,Oct 12. Available from: http://www.austlii.edu.au/au/legis/vic/consol_act/ga195876/

⁹² "Sale of Goods Act 1896," [Online] Updated: 2014 ,Oct 12. Available from: http://www.austlii.edu.au/au/legis/tas/consol_act/soga1896128/

⁹³ "Sale of Goods Act 1895," [Online] Updated: 2014 ,Oct 12. Available from: http://www.austlii.edu.au/au/legis/wa/consol_act/soga1895128/

ทำสัญญาที่เกี่ยวข้องกับความผิดทางอาชญากรรมหรืออื่นๆที่ขัดต่อประโยชน์ของสาธารณะ⁹⁴ ในการทำสัญญากันนี้คู่สัญญามักจะใช้กฎหมายสัญญาเพื่อบังคับเงื่อนไขของสัญญา แม้ว่าเงื่อนไขนั้นจะไม่เป็นธรรม ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของหลักที่ว่า คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายมีความสามารถที่จะเลือกทำหรือไม่ทำสัญญาต่อกัน

อย่างไรก็ดีผู้บริโภคมักตกอยู่ในสถานการณ์ที่เป็นฝ่ายเสียเปรียบ และไม่มีความสามารถที่จะปกป้องตัวเองจากเงื่อนไขที่ฉวยโอกาสของฝ่ายผู้ประกอบการนั้น ทำให้มีการบัญญัติกฎหมายที่จะให้ความคุ้มครองผู้บริโภคเพิ่มขึ้นได้บัญญัติเพิ่มเติมลงไปตามกฎหมายสัญญา และในบางกรณีก็สามารถใช้ข้อกำหนดที่มีอยู่ แทนข้อกำหนดที่ตกลงในสัญญาได้⁹⁵ จะเห็นได้ว่ากฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค เป็นหลักสำคัญในการปกป้องผู้บริโภคในประเทศออสเตรเลีย โดยการกำหนดหน้าที่บางอย่างสำหรับผู้จำหน่ายสินค้าและบริการสำหรับผู้บริโภค ซึ่งการคุ้มครองเหล่านั้นมีผลบังคับไม่ว่าจะมีการเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรในสัญญาหรือไม่ก็ตาม โดยกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคได้ยังครอบคลุมในความเข้าใจผิด การถูกเอาเปรียบจากสัญญามาตรฐานหรือสัญญาที่ไม่มีอำนาจต่อรองในการซื้อขายสินค้าของผู้บริโภคในกรณีสัญญาไม่เป็นธรรม และการถูกหลอกลวงในการซื้อสินค้าของผู้บริโภค และมอบการเยียวยาที่ยืดหยุ่นกว่า⁹⁶

จากกฎหมายที่ได้กล่าวไปแล้ว เห็นได้ว่า มีมาตรการในการคุ้มครองผู้บริโภคที่กำหนดไว้ใน Sale of Goods Act เพียงแค่สามรัฐในประเทศออสเตรเลียเท่านั้น จึงมีการออกกฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคให้ผู้บริโภคในทุกรัฐได้รับความคุ้มครองอย่างทั่วถึงขึ้นได้แก่ Competition and Consumer Act 2010 ขึ้น⁹⁷ เหตุผลในการออกกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคในประเทศออสเตรเลียนั้น มีใจความกล่าวถึงว่ากระบวนการซื้อขายการบริโภคในกฎหมายปัจจุบันมีความไม่ยุติธรรมอย่างกว้างขวาง กฎหมายที่ยึดหลักผู้ซื้อต้องระวัง (let the buyer beware) นั้นไม่เหมาะสมกับการซื้อขายในสภาวะการณ์ปัจจุบันที่ไม่ได้ทำการซื้อขายแบบเรียบง่ายอีกต่อไป แต่เป็นลักษณะของตลาดสินค้าและบริการที่มีการรวมตัวกันเป็นองค์กรและโดยนักธุรกิจที่มีการฝึกฝนมา ผู้บริโภคจึงอาจจะตามการชักจูงให้ซื้อสินค้าหรือบริการไม่ทัน จึงจำเป็นที่จะต้องมีการคุ้มครองผู้บริโภคโดยกฎหมาย⁹⁸

โดยแนวคิดหลักในการออกกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคของประเทศออสเตรเลียนั้นถือว่า การคุ้มครองผู้บริโภคเป็นส่วนหนึ่งของการทำการค้าที่ไม่เป็นธรรม (Unfair Trade Practices) กฎหมาย

⁹⁴ The Attorney-general's Department, "Interpreting Contracts," [Online] Accessed: 2014 ,Oct 10. Available from: <http://www.ag.gov.au/Consultations/Documents/ReviewofAustraliancontractlaw/Interpretingcontracts.pdf>

⁹⁵ The Attorney-general's Department, "Contract Law and Consumer Law," [Online] Accessed: 2014 ,Oct 10. Available from: <http://www.ag.gov.au/Consultations/Documents/ReviewofAustraliancontractlaw/Contractlawandconsumerlaw.pdf>

⁹⁶ Ibid.

⁹⁷ HWLEBSWORTH, "Consumer Guarantees - When Can Consumers Claim Refunds ?"

⁹⁸ Brian W. Harver. The Law of Consumer Protection and Fair Trading London : Butterworths 1978. อ้างถึงใน สุขุม ศุภนิธย์, คำอธิบายกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2557), หน้า 5.

เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคจึงรวมอยู่ในฉบับเดียวกันกับกฎหมายที่ดูแลเรื่องการแข่งขันทางการค้า ซึ่งก็คือกฎหมาย Competition and Consumer Act 2010 นั้นเอง ซึ่งมีความแตกต่างจากประเทศไทยที่มีการแยกกฎหมายแข่งขันทางการค้าออกจากกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค

ความคุ้มครองผู้บริโภคในเรื่องของความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการขนส่งสินค้า นั้น มีการกล่าวถึงในแนวทางของ Consumer guarantees ที่เป็นหนึ่งในหกแนวทางที่มีอยู่ในกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค Australian Consumer Law (ACL) ซึ่งเป็นกฎระเบียบที่อยู่ภายใต้ส่วนที่ 6 และส่วนที่ 7 ของกฎหมาย Competition and Consumer Act 2010 ซึ่งเป็นชื่อใหม่ของกฎหมาย Trade Practice Act 1974 โดยกฎหมายนี้ใช้เพื่อปกป้องคุ้มครองผู้บริโภค ครอบคลุมทุกรัฐและดินแดนของประเทศออสเตรเลีย ได้เริ่มให้ความคุ้มครองตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 2011 ให้ความคุ้มครองเกี่ยวกับสิทธิในการชำระเงินเช่นต้องมีค่าเตือนเกี่ยวกับการเรียกเก็บเงิน และต้องเป็นข้อความที่โดดเด่น ข้อตกลงที่ผู้บริโภคไม่พึงประสงค์ ข้อกำหนดสำหรับการรับประกันเกี่ยวกับข้อบกพร่องและการซ่อมแซม การต้องรายงานสิ่งสำคัญเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ ที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับความตาย การได้รับบาดเจ็บสาหัสหรือเจ็บป่วยร้ายแรง โดยมีหน่วยงานที่ดูแลคือ Australian Competition and Consumer Commission (ACCC)⁹⁹ ซึ่งเป็นองค์กรของรัฐ มีหน้าที่ส่งเสริมการแข่งขันและการค้าที่เป็นธรรม และให้ความคุ้มครองผู้บริโภคภายในประเทศ ออสเตรเลีย โดยมีอำนาจตรวจสอบผู้ประกอบการธุรกิจจากการได้รับการร้องเรียนจากผู้บริโภค ดำเนินการทางศาลกับผู้ประกอบธุรกิจที่กระทำผิดกฎหมาย ดำเนินการช่วยเหลือผู้บริโภคที่ได้รับการชดใช้ค่าเสียหายจากผู้ประกอบธุรกิจ¹⁰⁰ ซึ่งหน่วยงานคุ้มครองผู้บริโภค (ACCC) ยังมีการออกคู่มือกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคในภาษาที่อ่านง่าย ซึ่งไม่ได้ใช้แทนการออกกฎหมาย แต่เป็นการให้ข้อมูลทั่วไป และยกตัวอย่างประกอบเพื่ออธิบายถึงสถานการณ์ที่กฎหมายนั้นมีผลบังคับใช้คุ้มครองแก่ผู้บริโภค และให้ผู้ประกอบธุรกิจเพื่อที่จะได้เข้าใจสิทธิของผู้บริโภคคือ Consumer Grantees Guide ที่นำกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค Australian Consumer Law (ACL) ซึ่งเป็นกฎระเบียบที่อยู่ภายใต้ส่วนที่ 6 และส่วนที่ 7 ของกฎหมาย Competition and Consumer Act 2010 มาอธิบาย¹⁰¹

กฎหมายฉบับนี้ให้ความคุ้มครอง โดยให้สิทธิในการเลือกที่จะขอคืนสินค้าและรับเงินคืน หรือเลือกที่จะขอเปลี่ยนตัวสินค้า หรือเลือกขอรับค่าชดเชยสำหรับมูลค่าของสินค้าที่ลดลงได้ แต่ทั้งนี้สิทธิในการเลือกจะใช้สิทธิที่ได้รับความคุ้มครองแบบใดตามที่กล่าวไปแล้วนั้น อยู่ที่ความซำรดบกพร่องที่มี ถ้าเล็กน้อยสิทธิในการเลือกจะเป็นของผู้ประกอบธุรกิจ แต่ถ้าหากว่าเป็นความซำรดบกพร่องฝ่ายที่มีสิทธิที่จะเลือกรับความคุ้มครองแบบใดตามที่กล่าวมาแล้วนั้น จะเป็นผู้บริโภคเป็นฝ่ายที่มีสิทธิเลือก ผู้ที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายนี้จะต้องเป็นผู้บริโภคซึ่งหมายถึงผู้ที่ได้มาซึ่งสินค้าที่ใช้

⁹⁹ Common wealth of Australia, "Legislation," [Online] Updated: 2014 ,Oct 5. Available from: http://www.consumerlaw.gov.au/content/the_acl/downloads/consumer_guarantees_guide.pdf

¹⁰⁰ Australian Competition and Consumer Commission, "About the Accc," [Online] Updated: 2014, Dec 26 Available from: <http://www.accc.gov.au/about-us/australian-competition-consumer-commission/about-the-accc>

¹⁰¹ Common wealth of Australia, "Guidance," [Online] Updated: 2014 ,Oct 5. Available from: http://www.consumerlaw.gov.au/content.aspx?doc=the_acl/guidance.html

ตามปกติในบ้าน ในครัวเรือนหรือใช้บริโภคส่วนบุคคลที่ราคาไม่เกินกว่า 40,000 เหรียญ หรือสินค้าที่เป็นส่วนประกอบของยานพาหนะหรือรถบรรทุก ที่ไม่ใช่การได้มาหรือครอบครองสินค้านั้นไว้เพื่อการขายต่อ หรือนำมาผลิตสินค้าในทางการค้าหรือการพาณิชย์ต่อไป โดยหน่วยงานคุ้มครองผู้บริโภคจะดำเนินการในนามของผู้บริโภคที่รับผลกระทบ หากว่าผู้จำหน่ายผู้ผลิตไม่เป็นไปตามข้อผูกพันภายใต้กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค ผู้ประกอบธุรกิจและผู้ผลิตสินค้าจะต้องรับประกันได้ว่าสินค้ามีคุณภาพได้รับการยอมรับเมื่อขายไปยังผู้บริโภค โดยผู้บริโภคตระหนักถึงสภาพสินค้ารวมถึงข้อบกพร่องต่างๆ และสินค้าเหมาะสมเพื่อวัตถุประสงค์ใดๆตามที่ผู้บริโภคคาดหวังหรือตามที่ผู้จำหน่ายระบุไว้ และคำอธิบายของสินค้ามีความถูกต้อง สินค้าตรงกับตัวอย่าง การสาธิตรูปแบบและรายละเอียดที่ผู้ประกอบธุรกิจได้ให้ไว้ หรือตอบสนองความพิเศษอื่นใดที่ได้ทำสัญญาไว้ ผู้ซื้อสินค้าอาจจะต้องได้รับการครอบครองสินค้าโดยสงบ ปราศจากค่าใช้จ่ายที่ซ่อนอยู่ และสามารถซ่อมแซมโดยใช้เวลาที่เหมาะสมหลังจากที่ซื้อ ยกตัวอย่างเช่นผู้ประกอบธุรกิจได้ขายเครื่องปั๊มขมปังให้ผู้บริโภค เครื่องปั๊มขมปังนั้นจะต้องสามารถปั๊มขมปังได้ และหากเครื่องปั๊มขมปังนั้นเป็นเครื่องปั๊มขมปังที่ใหม่ ควรจะไม่มีร่องรอยขีดข่วนหรือรอยตำหนิ ไม่มีข้อบกพร่อง เช่นตัวลูกบิดจับเวลาของเครื่องปั๊มขมปังไม่ควรจะหลุดออกมาจากตัวเครื่องเมื่อนำมาใช้งานครั้งแรก ไม่ควรมีประกายไฟออกมาจากเครื่องปั๊มขมปัง และเครื่องปั๊มขมปังจะต้องมีระยะเวลาการใช้งานที่ทนทานเหมาะสมหลังจากที่ซื้อมา

การขายสินค้าที่ชำรุดในราคาขายที่ต่ำกว่าปกติผู้บริโภคจะต้องได้รับการแจ้งเตือนข้อบกพร่องก่อนการขาย โดยบอกผู้บริโภคก่อนจะขายสินค้า หรือแสดงเป็นลายลักษณ์อักษรกับสินค้า ซึ่งต้องถูกนำเสนออย่างชัดเจนซึ่งสามารถเข้าใจได้ด้วยภาษาธรรมดา ยกตัวอย่างเช่น เมื่อผู้บริโภคซื้อรองเท้าที่ร้านรองเท้า และร้านรองเท้ามีข้อความว่า รองเท้าลดราคาเพราะมีปัญหาการเย็บ เมื่อเขาซื้อรองเท้าแล้ว เมื่อใช้งานรอยเย็บแยกออก เขาไม่สามารถเรียกร้องเจ้าร้านขายรองเท้าได้ว่าของไม่มีคุณภาพที่เป็นที่รับการยอมรับ แต่ผู้บริโภคไม่สามารถใช้สิทธิปฏิเสธสินค้าได้ หากว่าสินค้านั้นถูกทำลายสูญหายหรือเสียหายที่ไม่ใช่ความผิดของผู้ประกอบธุรกิจในภายหลังจากผู้ประกอบธุรกิจได้ส่งมอบสินค้านั้นให้แก่ผู้บริโภคไปแล้ว ในกรณีเช่นนี้หมายความว่า หากว่าสินค้ามาถึงมือผู้บริโภคแล้ว ปรากฏความเสียหายที่ผู้บริโภคไม่ได้เป็นผู้ทำ ผู้บริโภคมีสิทธิที่จะปฏิเสธสินค้าได้ หรือในกรณีที่สินค้านั้นติดอยู่กับทรัพย์สินอื่นและไม่สามารถแยกออกได้โดยไม่เกิดความเสียหาย ยกตัวอย่างเช่น การเอาวอลล์เปเปอร์ออกจากฝาผนัง สินค้านี้ผู้บริโภคจะไม่สามารถปฏิเสธสินค้าได้ หากว่าผู้บริโภคได้รับสินค้ามาแล้ว ระยะเวลาล่วงเลยจากเวลาที่สามารถจะใช้สิทธิปฏิเสธได้ ซึ่งระยะเวลานั้นต้องเป็นระยะเวลาพอสมควรซึ่งสมควรครอบคลุมเวลาที่คาดว่าความผิดปกติหรือปัญหาของสินค้าสมควรจะปรากฏ โดยขึ้นอยู่กับประเภทสินค้า หรือวิธีการที่ผู้บริโภคมีแนวโน้มที่จะใช้สินค้า ระยะเวลาที่สินค้านั้นๆ สามารถนำมาใช้อย่างมีเหตุผล หรือปริมาณการใช้สินค้าที่จะเกิดปัญหา หรือพบความผิดปกติได้ชัด อย่างไรก็ตามแม้ผู้บริโภคจะสูญเสียสิทธิในการปฏิเสธสินค้า พวกเขาจะยังคงมีสิทธิที่จะเก็บสินค้าไว้และขอค่าชดเชยสำหรับการลดลงของมูลค่าสินค้าได้¹⁰²

¹⁰² Common wealth of Australia, "Legislation."

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า หากว่าสินค้ามาถึงเงื้อมมือของผู้ซื้อแล้วหากเกิดความชำรุดขึ้นจากการขนส่งหรือจากการที่ผู้ขายบรรจุหีบห่อไม่ดี ผู้ซื้อที่มีระยะเวลาพอสมควรที่จะตรวจสอบสินค้าและปฏิเสธสินค้าหรือเก็บสินค้าไว้และขอค่าชดเชย สำหรับมูลค่าสินค้าที่ลดลงโดยเรียกเอาจากผู้ประกอบการธุรกิจได้

3.2.2 การไปรษณีย์ของประเทศออสเตรเลีย

ถึงแม้ผู้ขนส่งประเภทไปรษณีย์จะทำการขนส่งไม่เฉพาะแค่การซื้อขายสินค้าทางธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เพียงอย่างเดียว แต่ผู้ให้บริการขนส่งประเภทไปรษณีย์ก็เป็นผู้ขนส่งที่สำคัญของการประกอบธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ โดยผู้ให้บริการส่งสินค้าประเภทไปรษณีย์นั้นผู้ขนส่งเป็นผู้ขนส่งทั่วไป โดยผู้ขนส่งในประเทศออสเตรเลียนั้นแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทนั่นคือผู้ขนส่งเฉพาะและประเภทผู้ขนส่งทั่วไป¹⁰³ โดยความแตกต่างระหว่างผู้ขนส่งเฉพาะและผู้ขนส่งทั่วไปคือ ผู้ขนส่งเฉพาะนั้นภายใต้ระบบกฎหมาย Common Law ของออสเตรเลีย ตัวผู้ขนส่งเฉพาะทางบกนั้นไม่มีกฎหมายเฉพาะที่กำหนดให้มีความรับผิดชอบ ทำให้สามารถทำสัญญาขนส่งที่จำกัดความรับผิดชอบในทุกรณียได้ ซึ่งแตกต่างจากในสหรัฐอเมริกา ยุโรป และสหราชอาณาจักร อีกทั้งยังสามารถเลือกปฏิบัติได้ว่าคู่สัญญาแบบไหนที่ตกลงจะทำการขนส่งให้ ในขณะที่ผู้ขนส่งทั่วไป จะทำการขนส่งให้ทุกคนภายในเส้นทางและระยะตามปกติ โดยแน่นอนว่าจะต้องมีพื้นที่ความจุกความชำนาญในการขนส่งสินค้าหรือคนตามความเหมาะสม

ในด้านของการรับผิดชอบ ผู้ขนส่งทั่วไปจะเหมือนกับผู้รับประกันภัยคือมีความรับผิดชอบเต็ม ภายใต้กฎหมายตาม มาตรา 74 ของกฎหมาย Trade Practices Act 1974 ที่มีใจความเกี่ยวกับสัญญาที่ทำขึ้นโดยบริษัทที่ทำธุรกิจในการให้บริการแก่ผู้บริโภคที่ได้มีการบังคับการประกันว่า การบริการจะต้องกระทำอย่างระมัดระวัง และโดยความสามารถซึ่งต้องเหมาะสมกับจุดประสงค์จากเหตุที่ผู้ขนส่งได้รับการจ้าง¹⁰⁴ แต่ผู้ขนส่งทั่วไปนี้ ไม่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายของสินค้าที่ตกลงรับขนส่งหากเข้าช้อยกเว้น นั่นคือเว้นเสียแต่ว่าความเสียหายหรือสูญหายนั้นจะเกิดขึ้นจากปัจจัยที่เหนือความควบคุมอย่างเหตุสุดวิสัย การเสื่อมสภาพหรือความผิดของตัวผู้จ้างขนส่งหรือผู้ส่งหรือเจ้าของสินค้า ซึ่งระบบกฎหมาย Common Law ในออสเตรเลียยังคงไม่มีการเปลี่ยนแปลงมานานกว่า 20 ปี ซึ่งการกำหนดให้ตัวผู้ขนส่งมีอิสระที่จะทำสัญญายกเว้นความรับผิดชอบของตน รวมถึงความเสียหายที่เกิดจากความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ความประมาทหรือการจงใจกระทำผิดได้สาเหตุในเรื่องนี้เป็นเพราะศาลได้เล็งเห็นถึงความจำเป็นที่จะคงไว้ซึ่งอิสระของคู่สัญญา ในการทำสัญญาขึ้นตามที่ต้องการตามหลักอิสระในทางแพ่ง ยกตัวอย่างเช่น ผู้จ้างขนส่งสินค้า (หรือตามปัญหาที่ทำการศึกษานี้คือผู้ขายสินค้า) สามารถที่จะเลือกจ่ายค่าขนส่งในอัตราสูงให้ผู้ขนส่ง เพื่อให้ผู้ขนส่งต้องรับผิดชอบเต็มกรณีในความเสียหายและสูญหายต่อสินค้าในทุกรูปแบบได้ หรืออาจจะเลือกที่จะจ่ายค่าขนส่งสินค้า

¹⁰³ O'Reilly Sever & Co, "Trade and Transport Specialists," [Online] Accessed: 2014 ,Oct 5. Available from: <http://www.chillwebsites.com/clientfiles/x19md/files/196/Road%20Transport%20in%20Australia.pdf>

¹⁰⁴ Ibid.

ในอัตราต่ำ โดยผู้ขนส่งไม่ให้การรับประกันในการดูแลสินค้าที่ทำการขนส่งหรือจะไม่ให้ความรับผิดชอบสำหรับการส่งสินค้าได้

ถึงแม้ว่าผู้ขนส่งจะมีอิสระในการกำหนดข้อสัญญา แต่อย่างไรก็ดีผู้ให้บริการส่งสินค้าในประเทศออสเตรเลียก็ต้องอยู่ภายใต้ข้อกฎหมายที่มีอำนาจบังคับให้ผู้ขนส่งต้องปฏิบัติตามคือ Trade Practices Act 1974 มาตรา 74 ที่ได้กล่าวไปแล้วซึ่งให้อำนาจบังคับให้ผู้ขนส่งต้องปฏิบัติตามอย่างเหมาะสม ในด้านความระมัดระวังและความสามารถในการบริการของตนเอง โดยกฎหมายข้อนี้ยกเลิกหรือทำให้ข้อสัญญาที่จำกัดความผิดใดๆ ที่ระบุไว้เป็นอย่างอื่นเป็นโมฆะได้อีกด้วย¹⁰⁵

โดยผู้ขนส่งทั่วไปที่จะกล่าวถึงในการศึกษานี้ คือบริษัทไปรษณีย์ออสเตรเลีย (Australia Post) ที่มีรูปแบบคล้ายบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัดของประเทศไทย และเป็นหนึ่งในต้นแบบของการแปรรูปและดำเนินธุรกิจของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัดในปัจจุบันอีกด้วย¹⁰⁶

กิจการไปรษณีย์ของประเทศออสเตรเลียนั้นเคยอยู่ในรูปของส่วนราชการที่เรียกว่า Postmaster General โดยต่อมาถูกเปลี่ยนสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจภายใต้แนวคิดเรื่องการลดบทบาทและหน้าที่ของรัฐลงให้เหลือน้อยที่สุดเท่าที่จำเป็น จนกระทั่งปีค.ศ. 1989 รัฐบาลออสเตรเลียได้ออกกฎหมาย Australian Postal Corporation Act 1989 เปลี่ยนสถานะภาพให้ไปรัฐวิสาหกิจซึ่งใช้วิธีดำเนินการเดียวกันกับภาคธุรกิจเอกชน ซึ่งมีสถานะภาพคล้ายกันกับกิจการไปรษณีย์ของประเทศไทย แต่เนื่องจากประเทศออสเตรเลียเป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายแบบ Common Law โดยมีแนวคิดที่ว่า ส่วนราชการต่างๆนั้นไม่มีอำนาจ หรือมีสิทธิพิเศษเหนือมากไปกว่าเอกชนทุกๆไปนอกจากที่ระบุไว้ชัดแจ้งในกฎหมาย ซึ่งมาจากแนวความคิดพื้นฐานจากหลักความเสมอภาคต่อหน้ากฎหมาย (Equality before the Law) ซึ่งประเทศในระบบกฎหมาย Common Law นั้นไม่ปรากฏถึงความแตกต่างที่ชัดเจน ระหว่างงานที่รัฐบาลทำกับงานที่ทำโดยภาคเอกชน โดยประเทศออสเตรเลียนั้นมีการใช้แนวทางการบริหารธุรกิจ (Business Management) ที่ใช้ในการประกอบธุรกิจเอกชนมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานภาครัฐด้วย ซึ่งการนำมาใช้นั้นสามารถนำมาใช้ได้โดยไม่มีข้อขัดแย้งในเชิงความคิดกับระบบของประเทศ ซึ่งแตกต่างจากประเทศไทยที่มีโครงสร้างที่ทำให้ราชการและข้าราชการในระบบ มีสถานะและอำนาจพิเศษบางประการในการทำหน้าที่จัดทำบริการสาธารณะเป็นอย่างมาก¹⁰⁷

3.2.2.1 ประวัติและความเป็นมาของไปรษณีย์ออสเตรเลีย

1) ช่วงปีค.ศ. 1809-1900

ในวันที่ 25 เมษายน ค.ศ. 1809 ไอแซ็ค นิโคล ได้รับการแต่งตั้งเป็นหัวหน้าไปรษณีย์คนแรกของซิดนีย์ และได้ทำหน้าที่ครั้งแรกโดยการขึ้นเรือ Experiment ที่มาจากประเทศอังกฤษถึงท่าเรือที่ซิดนีย์ออสเตรเลีย เพื่อรับจดหมายและกระจายเอามาให้จากที่บ้านของเขาในจอร์จสตรีท (George Street) ซึ่งได้รับขนานนามภายหลังว่า เป็นสำนักงานไปรษณีย์แห่งแรกของออสเตรเลีย ในเวลาต่อมา มีการแต่งตั้งหัวหน้าไปรษณีย์นอกเมืองซิดนีย์ ในขณะที่อาณานิคมอื่นก็ได้แต่งตั้งหัวหน้าไปรษณีย์เพื่อ

¹⁰⁵ Ibid.

¹⁰⁶ บุญยาพร ศรีจิวราย, "wait a minute, Mr. Postman" [ออนไลน์].

¹⁰⁷ สุรพล นิตไกรพจน์, "การปฏิรูประบบราชการของออสเตรเลีย" [ออนไลน์]. หน้า 1-6.

จัดการกับจดหมายที่เข้าออก โดยงานหัวหน้าไปรษณีย์คนแรกมักเป็นผู้คัดแยกและส่งจดหมายเอง และในบางกรณีต้องพายเรือออกไปส่งจดหมายในเรือที่กำลังออกเดินทางอีกด้วย พอมาถึงช่วงปี ค.ศ. 1850 จากกระแสการมาของนักขุดทองและการค้นพบทอง ทำให้เกิดเส้นทางการส่งจดหมายใหม่ๆ มีการสร้างสำนักงานไปรษณีย์และการกำเนิดของระบบการเงินของไปรษณีย์ โดยต่างธนาคาร พร้อมเงินค้ำและแต่งตั้งพนักงานไปรษณีย์เป็นตัวแทนของธนาคารและสำนักงานไปรษณีย์ได้รับสมัครไปรษณีย์หญิง และแต่งตั้งให้เป็นพนักงานไปรษณีย์หญิงอีกด้วย

2) ช่วงปีค.ศ. 1901-1974

ภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบบสหพันธรัฐ เกิดการรวมตัวกันของไปรษณีย์จากอาณานิคมทั้ง 6 แห่งและกรมไปรษณีย์โทรเลขภายใต้กรมไปรษณีย์ส่วนกลาง (Postmaster General) ที่ให้บริการส่งไปถึงแม้ส่วนที่ห่างไกลของเครือจักรภพออสเตรเลีย ต่อมาได้มีการเปิดตัวแสตมป์เพนนีขึ้นในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1911 ทำให้ราคาค่าส่งเป็นราคาเดียวกันทั่วออสเตรเลียทำให้จำนวนจดหมายถูกส่งเพิ่มขึ้นอย่างมาก เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 1 ได้เกิดขึ้นและกระจายไปยุโรป ได้มีการเริ่มต้นบริการส่งจดหมายทางอากาศขึ้นเมื่อเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1914 ภายหลังจากสงคราม ไปรษณีย์กลางได้นำเอาทักษะของนักบินเครื่องบินขับไล่ มาใช้กับการส่งจดหมายในและนอกประเทศทางอากาศและได้สร้างเส้นทางอากาศสำหรับการส่งจดหมายไปทั่วประเทศ

3) ช่วงปีค.ศ. 1975-1985

หน่วยงานไปรษณีย์และโทรทัศนของชาติ บริหารงานร่วมกันมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1901 และในวันที่ 1 กรกฎาคม ค.ศ. 1975 กรมไปรษณีย์กลางได้แยกออกเป็นคณะกรรมการไปรษณีย์ออสเตรเลีย และคณะกรรมการโทรทัศนออสเตรเลีย

กฎหมายไปรษณีย์ได้ตั้งกฎให้ไปรษณีย์ออสเตรเลียมีหน้าที่ให้บริการส่งจดหมายให้ครอบคลุมและเสียค่าใช้จ่ายที่น้อยที่สุด เพื่อสนับสนุนบริการนี้ไปรษณีย์ออสเตรเลียจึงมีกฎเกณฑ์ส่งจดหมายธรรมดาภายใต้เงื่อนไขในการจำกัดน้ำหนักของที่ทำกรับขนส่ง โดยได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐ

4) ช่วงปีค.ศ. 1986-2000

รายได้สำคัญของไปรษณีย์ออสเตรเลียมาจากพื้นที่ที่มีการแข่งขันสูง สำหรับการส่งพัสดุและบริการส่งเอกสาร และสินค้าขายปลีก แต่องค์กรไปรษณีย์เองก็อยู่ในระบบราชการทำให้เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม ค.ศ. 1989 ไปรษณีย์ออสเตรเลียเปลี่ยนเป็นบริษัทตามกฎหมายหรือบริษัทของรัฐบาลโดยรัฐบาลกลางเป็นผู้ถือหุ้น

5) ช่วงปีค.ศ. 2001-ปัจจุบัน บริษัทได้มีการขยายธุรกิจโดยให้บริการโลจิสติกส์เป็นส่วนหนึ่งของบริการส่งพัสดุ บริการโลจิสติกส์ของไปรษณีย์ออสเตรเลียได้มีบริการต่างๆตั้งแต่การส่งและเก็บของในโกดัง ไปจนถึงการส่งทางเรือและการทำเอกสารผ่านแดนให้ลูกค้า ไปรษณีย์ออสเตรเลียได้ขยายบริการเหล่านี้ข้ามผ่านทะเลโดยร่วมมือกันกับบริษัท Sai Cheng Logistic ที่เป็นบริการไปรษณีย์จีน เพื่อสร้างสายการส่ง บริการโกดังระหว่างออสเตรเลียและประเทศจีนและทั้งหมดในโลก

และจากกระบวนการเปลี่ยนแปลงภาครัฐไปเป็นบริษัทเอกชน (Corporatization) ทำให้ไปรษณีย์ออสเตรเลียสร้างโอกาสทางธุรกิจเพิ่มขึ้น โดยได้เริ่มบริการส่งจดหมายพิเศษทางอากาศโดยส่งเอกสารเป็นหลัก และร่วมมือทำข้อตกลงกับควินต์ส (Qantas) ซึ่งเป็นสายการบินของประเทศ

ออสเตรเลียทำให้สามารถให้บริการส่งระยะไกล และให้บริการขนส่งเร่งด่วนในตลาดธุรกิจต่อธุรกิจ (B to B) ได้ ส่วนในธุรกิจการจัดส่งจดหมายที่มีน้ำหนักน้อยกว่า 250 กรัม ไปรษณีย์ออสเตรเลียทุกวันนี้ยังคงได้รับสิทธิพิเศษในการส่งจดหมายทุกชนิดในประเทศที่น้ำหนักจดหมายน้อยกว่าหรือเท่ากับ 250 กรัมอยู่

3.2.2.2 ระเบียบการใช้บริการไปรษณีย์ออสเตรเลียในกรณีสินค้าเสียหายหรือสูญหาย

หาย

ไปรษณีย์ออสเตรเลียจะไม่รับผิดชอบในกรณีที่ความเสียหายหรือสูญหาย ของสินค้าที่ส่งที่เกิดจากผู้ส่ง ไม่ว่าจะทางตรง หรือทางอ้อม จากความผิดพลาดในการบรรจุหีบห่อสินค้าที่ส่ง หรือกรณีที่ความเสียหายเกิดขึ้นนอกเหนือจากความควบคุมของไปรษณีย์ออสเตรเลีย เช่น สงคราม ภัยธรรมชาติ สงครามกลางเมือง และจะไม่รับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากเหตุการณ์พิเศษจากการสูญเสียบรรณบัตรไปรษณีย์ ผลตอบแทน ผลประโยชน์ การใช้งานหรือเสียโอกาสทางการค้า และผู้เสียหายจะไม่รับค่าเสียหายเกินกว่าความเสียหายที่แท้จริง โดยจะต้องขอรับค่าเสียหายภายใน 6 เดือนในกรณีที่ผู้รับต้องไปปรับพัสดุเอง หรือภายใน 30 วันของวันที่ส่งมอบหรือวันที่สมควรจะส่งมอบ

ในการขอรับค่าเสียหายของสินค้าที่ส่ง ผู้รับจะต้องมอบหลักฐานแสดงความเสียหายตัวสินค้าที่บรรจุภายในที่เสียหาย พร้อมพัสดุที่ห่อหุ้มสินค้า พร้อมหลักฐานจำนวนมากพอสมควร ที่จะให้ไปรษณีย์ออสเตรเลียประเมินว่า สินค้าชิ้นนั้นมีการบรรจุหีบห่ออย่างสมบูรณ์พอสมควรในสายตาของไปรษณีย์ออสเตรเลีย และความเสียหายนั้นได้เกิดขึ้นระหว่างขนส่งโดยไปรษณีย์ออสเตรเลียหรือโดยผู้ขนส่งอื่นๆที่ได้รับอนุญาต

ไปรษณีย์ออสเตรเลียจำกัดการชดเชยความเสียหาย หรือสูญหายระหว่างขนส่งไว้ดังนี้ หากเป็นจดหมายธรรมดาจะชดเชยไม่เกิน 50 เหรียญ การบริการแบบมาตรฐานไม่เกิน 100 เหรียญ การส่งพัสดุจะชดเชยไม่เกิน 50 เหรียญ หรือตามที่เห็นสมควร จากใบเสร็จหรือหลักฐานการขนส่ง และหากเป็นการส่งแบบพิเศษจะชดเชยไม่เกิน 50 เหรียญ ตามที่เห็นสมควรจากใบเสร็จหรือหลักฐานการขนส่ง แต่หากว่าเป็นบริการรับประกันราคาสินค้าที่มีค่าบริการจ่ายเพิ่ม 1.50 เหรียญ ต่อราคาสินค้าในทุก 100 เหรียญ หรือเพิ่มค่าบริการอีก 2.99 เหรียญในกรณีพัสดุเก็บเงินปลายทาง จะจ่ายค่าเสียหายตามราคาสินค้าที่แท้จริงโดยวงเงินสูงสุดไม่เกิน 5,000 เหรียญ¹⁰⁸

3.2.3 สรุปแนวทางในการคุ้มครองผู้ซื้อในประเทศออสเตรเลีย

แนวทางและมาตรการในการคุ้มครองผู้บริโภคในประเทศออสเตรเลีย ที่ซื้อสินค้าที่มีการส่งมอบทรัพย์สินที่ซื้อขายโดยผู้ให้บริการไปรษณีย์ มีดังนี้

1) ความรับผิดชอบในความชำรุดบอบสลายของสินค้าที่ทำการขนส่งนั้นยังอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ขายสินค้าจนกว่าสินค้านั้นได้ส่งไปถึงมือของผู้ซื้อและผู้ซื้อยอมรับสินค้านั้น โดยที่ผู้ซื้อจะต้องได้รับเวลาพอสมควรที่จะมีโอกาสตรวจสอบสินค้า และหากว่าสินค้านั้นได้ถูกส่งมอบให้แก่ผู้ซื้อขณะที่ผู้ซื้อไม่มีเวลาตรวจสอบสินค้านั้นแล้วจะยังไม่ถือว่าผู้ซื้อได้ยอมรับสินค้านั้น จนกว่าผู้ซื้อจะได้มีโอกาสที่จะ

¹⁰⁸ Australia Post, "Extra Cover Service Term and Condition," [Online] Updated: 2014 ,Jan 2. Available from: <http://auspost.com.au/media/documents/Schedule-01.pdf>

ตรวจสอบสินค้า หรือเมื่อผู้ซื้อได้กระทำการใดๆกับสินค้าที่เป็นการยอมรับความเป็นเจ้าของ หรือเมื่อเวลาผ่านไปพอสมควรแล้วและผู้ซื้อได้แจ้งกับผู้ขายอย่างชัดเจนว่าปฏิเสธสินค้า

2) หน้าที่ในการบรรจุหีบห่อเตรียมสินค้าเพื่อส่ง และการเลือกผู้ขนส่งและชนิดของบริการส่งสินค้าที่เหมาะสมเป็นหน้าที่ของผู้ขาย

3) ผู้ซื้อที่เป็นผู้บริโภคตามกฎหมายที่จะได้รับความคุ้มครองนี้จะต้องซื้อสินค้าที่มีวัตถุประสงค์ในการใช้ตามปกติในครัวเรือนเพื่อบริโภคส่วนบุคคลมิใช่เพื่อขายต่อหรือธุรกิจการค้า และยอดราคาไม่เกิน 40,000 เหรียญ โดยหากผู้ซื้อได้รับสินค้าที่ซื้อด้วยความชำรุดบอบสลาย ในกรณีที่มีความชำรุดบกพร่องเล็กน้อย ผู้ขายเป็นผู้มีสิทธิในการเลือกที่จะให้เงินคืนแก่ผู้ซื้อ หรือจะให้เปลี่ยนตัวสินค้า หรือเลือกที่จะให้เงินชดเชยสำหรับมูลค่าของสินค้าที่ลดลง แต่ในกรณีที่มีความชำรุดบกพร่องหรือมากหรือชำรุดในบางส่วนสำคัญผู้ซื้อเป็นผู้มีสิทธิเรียกให้ผู้ขายรับผิดชอบที่จะให้ผู้ขายเปลี่ยนตัวสินค้า หรือเลือกปฏิเสธสินค้าโดยขอคืนสินค้าและรับเงินคืนจากผู้ขาย หรือเลือกขอรับค่าชดเชยสำหรับมูลค่าของสินค้าที่ลดลง จากผู้ขายได้ โดยในการปฏิเสธสินค้านั้นผู้ซื้อไม่มีหน้าที่จะต้องส่งสินค้าที่ปฏิเสธคืนแก่ผู้ขายยกเว้นแต่จะมีการตกลงกับผู้ขายไว้เป็นอย่างอื่น

4) บริษัทไปรษณีย์ออสเตรเลีย (Australia Post) แม้ถือหุ้นทั้งหมดโดยรัฐบาล แต่ก็ไม่ได้มีกฎหมายเฉพาะให้อำนาจในการจำกัดหรือยกเว้นความรับผิดแตกต่างไปจากผู้ประกอบธุรกิจอื่นๆที่ทำธุรกิจในรูปแบบเดียวกัน การดำเนินกิจการถูกบังคับตามกฎหมายทั่วไปเกี่ยวกับการขนส่งเช่นเดียวกับเอกชนรายอื่นที่ประกอบกิจการแบบเดียวกัน

5) ผู้ขนส่งสามารถปฏิเสธความเสียหายของสินค้าที่เกิดจากความผิดพลาดของผู้ส่ง เช่นความผิดพลาดในการบรรจุหีบห่อหรือแพ็คเกจสินค้าที่ส่ง หรือเกิดจากความบกพร่องของตัวสินค้าที่นำมาส่งมอบให้จัดส่งได้

6) บริษัทไปรษณีย์ออสเตรเลียมีการกำหนดวงเงินที่จะชดใช้ในความเสียหายหรือสูญหายของสินค้าที่ทำการขนส่งตามชนิดของบริการจัดส่งสินค้า แต่การชดใช้ค่าเสียหายจะจำกัดที่ไม่เกินมูลค่าความเสียหายที่แท้จริงคือตามมูลค่าที่ผู้ส่งได้แจ้งไว้

7) ความเสียหายที่เกิดจากความชำรุดบอบสลายของสินค้าที่เกิดจากการขนส่งสามารถดำเนินการเรียกร้องค่าเสียหายจากบริษัทไปรษณีย์ออสเตรเลียได้ภายใน 6 เดือนนับจากวันที่ผู้รับไปรษณีย์ภัณฑ์นั้นเองหรือภายใน 30 วัน ของวันที่ส่งมอบหรือวันที่สมควรจะส่งมอบไปรษณีย์ภัณฑ์นั้น โดยในการขอรับค่าเสียหายจะต้องมอบหลักฐานแสดงความเสียหายคือตัวสินค้าที่บรรจุภายในที่เสียหายพร้อมทั้งพัสดุที่ห่อหุ้มสินค้าพร้อมหลักฐานจำนวนมากพอสมควรที่จะให้ไปรษณีย์ออสเตรเลียประเมินว่าสินค้านั้นมีการบรรจุหีบห่ออย่างสมบูรณ์พอสมควรในสายตาของไปรษณีย์ออสเตรเลียและความเสียหายนั้นได้เกิดขึ้นระหว่างขนส่งโดยไปรษณีย์ออสเตรเลียหรือผู้ขนส่งอื่นๆที่ได้รับอนุญาต

8) ในประเทศออสเตรเลียถือว่าสินค้าที่ส่งโดยผู้ขนส่งนั้นถือว่าอยู่ในระหว่างการขนส่งตั้งแต่วเวลาที่สินค้านั้นได้ส่งให้กับผู้ขนส่งเพื่อส่งมอบให้กับผู้ซื้อ โดยจะถือว่าขนส่งสิ้นสุดลงเมื่อได้ส่งมอบสินค้าที่รับขนส่งให้แก่ผู้ซื้อหรือตัวแทนของผู้ซื้อรับมอบสินค้านั้นในสถานที่ที่ได้ตกลงกันไว้ จากผู้ขนส่งหรือผู้รับการมอบหมายให้ขนส่งจากผู้ขนส่ง (ผู้ขนส่งอื่น) แต่หากว่าผู้ซื้อหรือตัวแทนของผู้ซื้อได้ปฏิเสธสินค้าที่ขนส่งนั้น แล้วได้ส่งมอบการครอบครองสินค้านั้นให้แก่ผู้ขนส่งหรือผู้ขนส่งอื่น(ที่ได้รับ

มอบหมายจากผู้ขนส่ง) จะถือว่าการขนส่งนั้นจะยังไม่สิ้นสุดลง แม้ว่าผู้ขนส่งจะนำสินค้านั้นกลับคืนแก่ผู้ขาย และผู้ขายปฏิเสธการรับสินค้านั้นกลับคืน สินค้านั้นจะยังถือว่ายังอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ขนส่งอยู่ ทำให้ผู้ขายสินค้ายังมีสิทธิในการเรียกค่าเสียหายจากการขนส่งของผู้ขนส่ง เนื่องจากสินค้านั้นยังถือว่าอยู่ในระหว่างการขนส่ง

9) องค์กรที่ทำหน้าที่ในการคุ้มครองผู้บริโภคของออสเตรเลียคือ Australian Competition and Consumer Commission (ACCC) ซึ่งนอกจากการคุ้มครองผู้บริโภคในการตรวจสอบผู้ประกอบการธุรกิจซึ่งสามารถสั่งลงโทษผู้ประกอบการธุรกิจได้ และยังมีอำนาจในการช่วยฟ้องร้องคดีแทนผู้บริโภคได้ แล้วยังมีการเผยแพร่ข้อมูลในการคุ้มครองผู้บริโภคโดยนำกฎหมายมาเรียบเรียงให้เข้าใจง่ายเป็นคู่มือคุ้มครองผู้บริโภคดังเช่น Consumer Grantees Guide ซึ่งเป็นแนวทางจากกฎหมาย Competition and Consumer Act 2010 ในส่วนที่ 6 และส่วนที่ 7 ที่ให้ความคุ้มครองผู้บริโภคซึ่งช่วยให้ผู้บริโภคเข้าใจสิทธิที่คุ้มครองตามกฎหมายได้ง่ายอีกด้วย

สรุป

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นสิทธิของผู้ซื้อเมื่อมีการซื้อขายสินค้าในประเทศญี่ปุ่นและประเทศออสเตรเลีย เมื่อผู้ขายใช้ผู้ให้บริการไปรษณีย์ในการส่งสินค้าไปให้แก่ผู้ซื้อ ผู้ขายยังคงมีความรับผิดชอบในความชำรุดบอบสลายของสินค้าที่ขายจนสินค้านั้นไปถึงยังมือของผู้ซื้อ ไม่ได้หมดหน้าที่ความรับผิดชอบเมื่อส่งสินค้าที่ปลอดภัยสมบูรณ์ให้แก่ไปรษณีย์ที่เป็นผู้ขนส่งเหมือนอย่างในประเทศไทย แต่ในประเทศญี่ปุ่นนั้น หากว่าผู้ขายได้ทำสัญญากับผู้ประกอบการธุรกิจอื่นเช่นไปรษณีย์ ให้ต้องรับผิดชอบในความชำรุดบอบสลายที่เกิดขึ้นกับทรัพย์สินที่ขายแทนผู้ขาย ผู้ขายก็ไม่ต้องรับผิดชอบต่อผู้ซื้อโดยมีข้อสัญญายกเว้นความรับผิดกับผู้ซื้อได้ แต่อย่างไรก็ดีผู้ขายยังเป็นผู้มีหน้าที่ในการตกลงกับผู้ประกอบการธุรกิจอื่นให้ต้องรับผิดชอบต่อผู้ซื้อในความชำรุดบอบสลายที่เกิดขึ้นน้อยอยู่ ผู้ซื้อจึงได้รับการชดเชยค่าเสียหายจากผู้ขาย และผู้ขายเป็นผู้เรียกร้องค่าเสียหายเอาจากผู้ให้บริการไปรษณีย์ อีกทั้งในประเทศออสเตรเลีย นั้นผู้ขายยังมีหน้าที่ต้องบรรจุหีบห่อสินค้าที่ขายเพื่อส่งมอบให้แก่ไปรษณีย์ทำการขนส่ง และเลือกบริการขนส่งให้เหมาะสมกับสินค้าที่ขายด้วยหากว่าผู้ขายไม่ได้ทำ ผู้ขายนั้นแม้จะส่งสินค้าที่ขายให้แก่ไปรษณีย์ขนส่งแล้วผู้ขายก็ยังต้องรับผิดชอบต่อผู้ซื้อ หากสินค้าที่ขายเกิดชำรุดบอบสลายเสียหายขึ้นขณะที่ไปรษณีย์ทำการขนส่ง

ผู้ให้บริการไปรษณีย์ที่เป็นผู้ให้บริการหลักรายใหญ่ของประเทศญี่ปุ่นคือไปรษณีย์ญี่ปุ่น และผู้ให้บริการไปรษณีย์ที่เป็นผู้ให้บริการหลักรายใหญ่ของประเทศออสเตรเลียคือไปรษณีย์ออสเตรเลีย นั้นต่างก็รับผิดชอบชดเชยค่าเสียหายเฉพาะบริการส่งไปรษณีย์ภัณฑ์บางชนิดเท่านั้น เนื่องมาจากการที่จะต้องควบคุมต้นทุนในการให้บริการเนื่องจากเป็นตัวแทนผู้ให้บริการรายหลักของประเทศ ที่เป็นบริการสาธารณูปโภคของรัฐซึ่งมีภาระผูกพันในฐานะประเทศสมาชิกของสหภาพสากลไปรษณีย์ ที่จะต้องมีหน้าที่ในการจัดทำบริการไปรษณีย์ให้มีความแพร่หลาย ผู้ใช้บริการในประเทศต้องสามารถเข้าถึงบริการได้โดยง่ายดังที่ได้กล่าวไปแล้ว และตามระเบียบการให้บริการไปรษณีย์ในประเทศทั้งสองซึ่งมีลักษณะที่เหมือนกับไปรษณีย์นิเทศของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัดของประเทศไทย ผู้มีสิทธิเรียกให้ไปรษณีย์ชดเชยค่าเสียหายที่เกิดขึ้นระหว่างทำการขนส่งในหน้าที่คือผู้ส่ง โดยที่ผู้รับไม่ต้องตรวจพบหรือทักท้วงก่อนไปรษณีย์ทำการส่งมอบให้แก่ผู้รับ เพียงแต่การเรียกร้องค่าเสียหายที่ไปรษณีย์ภัณฑ์

เกิดชำรุดบุบสลายขึ้นในระหว่างขนส่งนั้น ผู้ขายต้องเป็นผู้นำหลักฐานที่มีพอสมควรไปเรียกค่าเสียหาย
เอาจากผู้ให้บริการไปรษณีย์ ซึ่งหากเข้าเกณฑ์ระเบียบที่จะต้องจ่ายค่าเสียหายไปรษณีย์จึงจะจ่าย
ค่าเสียหายให้

จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่าผู้ซื้อ ในประเทศญี่ปุ่นและในประเทศออสเตรเลีย ได้รับการ
คุ้มครองในกรณีที่สินค้าที่ซื้อจากผู้ประกอบธุรกิจที่ส่งมอบสินค้าให้แก่ผู้ซื้อโดยการใช้บริการผู้ขนส่ง
ไปรษณีย์ เมื่อทรัพย์สินที่ขายเกิดความชำรุดบุบสลายขึ้นขณะทำการขนส่งมามายังผู้ซื้อ โดยผู้ศึกษานั้น
จะนำแนวทางของทั้งสองประเทศที่ได้กล่าวมาในบทนี้ไปใช้เป็นแนวทาง ในการพิจารณาปรับปรุง
กฎหมายที่เกี่ยวข้องในลักษณะเดียวกันนี้ของประเทศไทยต่อไป

บทที่ 4

วิเคราะห์ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดในกรณีความเสียหายเพราะการส่งสินค้า โดยใช้บริการไปรษณีย์

จากการที่ผู้ศึกษาได้ศึกษารูปแบบและลักษณะของสัญญาที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดในความเสียหายหรือบุบสลายของการส่งสินค้า โดยใช้บริการไปรษณีย์ของประเทศไทยในบทที่ 2 และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดในความเสียหายชำรุดบุบสลายของสินค้าที่เกิดขึ้นในระหว่างทำการขนส่งไปยังผู้ซื้อในประเทศญี่ปุ่น และประเทศออสเตรเลียในบทที่ 3 ในบทนี้ผู้ศึกษาจะศึกษาวิเคราะห์ถึงปัญหาที่มีอยู่ในประเทศไทย โดยศึกษาวิเคราะห์แต่เพียงกฎหมายที่ใช้บังคับในประเทศไทยเท่านั้น จะไม่นำกฎหมายต่างประเทศมาวิเคราะห์เปรียบเทียบ เพราะประเด็นปัญหาไม่ได้มีในประเด็นเดียวกันจึงไม่ได้ยกกฎหมายต่างประเทศมาเพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบ ในบทนี้ถ้าจะมีการยกกฎหมายต่างประเทศมากล่าวถึงบ้าง ก็จะกล่าวถึงเป็นแต่เพียงตัวอย่างในการแก้ไขปัญหาเท่านั้น

ดังนั้นเนื้อหาในบทนี้ผู้ศึกษาจะวิเคราะห์กฎหมายที่ใช้บังคับในประเทศไทยเกี่ยวกับ ปัญหาความรับผิดของผู้ขายสินค้าทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งมอบสินค้าโดยใช้ไปรษณีย์ ในประเด็นของการใช้การตีความประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 463 ในเรื่องการส่งมอบสินค้าให้แก่ผู้ขนส่งของผู้ขาย ปัญหาความรับผิดทางแพ่งของไปรษณีย์ และปัญหาสิทธิของผู้ซื้อตามสัญญาซื้อขายที่ส่งมอบสินค้าที่ขายโดยใช้ไปรษณีย์ โดยกล่าวถึงประเด็นต่างๆเป็นเรื่องๆไปดังนี้

4.1 ปัญหาการใช้การตีความประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 463 ในเรื่องการส่งมอบสินค้าให้แก่ผู้ขนส่งของผู้ขาย

เมื่อสัญญาซื้อขายระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขายได้เกิดขึ้นแล้ว ผู้ขายและผู้ซื้อ นั้นย่อมมีหน้าที่ต้องชำระต่อกันตามหลักของสัญญาต่างตอบแทน ทำให้ทั้งสองฝ่ายมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามสัญญา คือ การที่แต่ละฝ่ายต้องชำระหนี้ของตน โดยฝ่ายผู้ซื้อมีหน้าที่ต้องชำระราคา และฝ่ายผู้ขายมีหน้าที่ต้องส่งมอบตัวสินค้าซึ่งได้ตกลงในสัญญาซื้อขายกันนั้นให้อยู่ในเงื้อมมือของผู้ซื้อ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 461 และมาตรา 462 จากการสำรวจเก็บข้อมูลพบว่าผู้ขายมีการส่งสินค้าโดยใช้ผู้ขนส่งโดยใช้บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด เป็นผู้ให้บริการส่งสินค้าไปยังผู้ซื้อเป็นจำนวนมาก แม้ว่าจะมีทางเลือกขนส่งทางอื่นด้วยก็ตาม ดังนี้แสดงให้เห็นถึงความนิยมในการใช้บริการส่งสินค้าประเภทไปรษณีย์

จึงมีประเด็นปัญหาในการศึกษาว่าการใช้การตีความประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 463 ในเรื่องการส่งมอบสินค้าให้แก่ผู้ขนส่งของผู้ขาย กฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันเพียงพอที่จะคุ้มครองผู้ซื้อสินค้าเพียงใด

เนื่องจากความชำรุดบกพร่องของทรัพย์สินที่ขายที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาภายหลังทำการส่งมอบทรัพย์สินที่ขายให้แก่ไปรษณีย์ทำการขนส่ง ซึ่งปัญหาที่ผู้ศึกษานี้ สินค้าที่นำมาส่งมอบนั้นไม่ได้มีความชำรุดบกพร่องใด ๆ โดยเมื่อผู้ขายส่งมอบสินค้าให้แก่ผู้ขนส่งแล้ว จึงเกิดความชำรุดบกพร่องขึ้นในช่วงเวลาภายหลังทำการส่งมอบทรัพย์สินที่ขาย ให้แก่ไปรษณีย์ทำการขนส่ง ขอบเขตของความรับผิด

ผิดของผู้ขายเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ชำระค่างบพรวงนั้น ไม่รวมถึงความเสียหายภายหลังจากการที่มีการส่งมอบทรัพย์สินแล้ว ซึ่งผู้ศึกษาหมายถึงผลของการที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 463 ที่ถือว่าเมื่อส่งมอบตัวสินค้าหรือทรัพย์สินแก่ผู้ขนส่งแล้ว ถือว่าผู้ขายมอบทรัพย์สินแก่ผู้ซื้อสำเร็จ ความชำรุดที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาภายหลังส่งมอบสินค้าให้แก่ผู้ขนส่ง ผู้ซื้อจึงเป็นผู้รับผลร้ายนั้นตามผลของกฎหมายตามมาตรา 370

ผู้ซื้อสินค้านั้นเป็นผู้รับผลร้ายเนื่องจากเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ เพราะได้รับกรรมสิทธิ์โอนไปตั้งแต่เมื่อได้เข้าทำสัญญากับผู้ขายในกรณีที่ตกลงซื้อขายทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง หรือในกรณีที่ทรัพย์สินที่ซื้ออย่างไม่เป็นทรัพย์สินเฉพาะสิ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 195 วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่า “ถ้าลูกหนี้ได้กระทำการอันตนจะพึงต้องทำเพื่อส่งมอบทรัพย์สินเฉพาะสิ่งนั้นทุกประการแล้วก็ดี หรือถ้าลูกหนี้ได้เลือกกำหนดทรัพย์สินที่จะส่งมอบแล้วด้วยความยินยอมของเจ้าหนี้ก็ดี ท่านว่าทรัพย์สินนั้นจึงเป็นวัตถุแห่งหนี้จำเดิมแต่เวลานั้นไป” ดังนั้นเมื่อผู้ขายซึ่งอยู่ในฐานะของลูกหนี้ที่จะต้องทำการส่งมอบทรัพย์สิน ได้เลือกทรัพย์สินออกมาโดยเอาสินค้าตามชนิดและจำนวนที่ตกลงตามสัญญากับผู้ซื้อออกมาทำการบรรจุหีบห่อ การกระทำเช่นนี้เป็นการทำให้ตัวสินค้าที่กล่าวมาแล้วนี้เป็นทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง เพราะได้ทำการอันตนจะพึงต้องทำเพื่อส่งมอบทรัพย์สินนั้นทุกประการแล้วตามมาตรา 195 วรรคสอง คำว่า “หรือ” เป็นถ้อยคำที่มีความหมายทางนิตินัย แสดงความหมายว่าอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนั้นผู้ขายเพียงกระทำการตามที่กล่าวมาแล้วก็เป็นการทำให้กรรมสิทธิ์โอนไปยังผู้ซื้อแล้ว

ในการซื้อขายสินค้าที่คู่สัญญาได้มีการตกลงกันให้ส่งสินค้าจากที่แห่งหนึ่งไปยังที่อีกแห่งหนึ่ง การส่งมอบสินค้าให้แก่ผู้ขนส่งของผู้ขายในกรณีเช่นนี้ การใช้การตีความประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 463 นั้นถือว่าเมื่อมอบทรัพย์สินให้แก่ผู้ขนส่งแล้วถือว่าผู้ซื้อได้รับมอบสินค้าอยู่ในเงื้อมมือแล้วอย่างชัดเจน การที่มาตรานี้ใช้เช่นนี้ส่งผลให้ผู้ขายที่ส่งมอบสินค้าให้แก่ผู้ขนส่งแล้วเท่ากับชำระหนี้ในการส่งมอบทรัพย์สินแก่ผู้ซื้อแล้ว ไม่ว่าชนิดของการส่งสินค้าที่ผู้ขายเลือกทำการขนส่งนั้นจะเหมาะสมกับตัวสินค้าหรือไม่ นอกจากนี้ผู้ขนส่งที่ผู้ขายทำการเลือกนั้นยังเป็นผู้ขนส่งที่ผู้ซื้อยอมรับหรือได้รับความคุ้มครองที่เหมาะสมได้หรือไม่นั้น กฎหมายไม่ได้มีการกำหนดว่าผู้ขายมีหน้าที่จะต้องเลือกผู้ขนส่งและชนิดของการขนส่งอย่างไร ตามการตีความและการใช้ในเรื่องการส่งมอบตามปัจจุบันผลของมาตรา 463 นั้นถือว่าผู้ซื้อได้รับมอบทรัพย์สินที่ซื้อมาอยู่ในเงื้อมมือ¹ แล้วทันทีที่ผู้ขายส่งมอบสินค้าให้แก่ผู้ขนส่ง ทั้งที่ผู้ซื้อยังไม่อาจที่จะใช้สอยครอบครองหรือใช้ประโยชน์ในตัวทรัพย์สินนั้น หรือสามารถที่จะดูแลทรัพย์สินนั้น ซึ่งแท้จริงแล้วผู้ซื้อไม่ได้มีแม้แต่โอกาสที่จะได้เห็นตัวทรัพย์สินที่ส่งมอบนั้นเลย

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ผู้ขายมีหน้าที่ต้องส่งมอบสินค้าที่ขายให้แก่ผู้ซื้อ อันเป็นการชำระหนี้ตามสัญญาซื้อขายของผู้ขายแก่ผู้ซื้อตาม มาตรา 461 และการส่งมอบนี้จะทำอย่างไรก็ได้สุดแท้เป็นผลให้ทรัพย์สินนั้นไปอยู่ในเงื้อมมือผู้ซื้อ ตามมาตรา 462 คำว่า “เงื้อมมือผู้ซื้อ” นี้ หมายถึงการกระทำใด ๆ เพื่อให้ทรัพย์สินนั้นอยู่ในความครอบครอง ดูแล รักษา หรือผู้ซื้อสามารถใช้สิทธิ

¹ ศนันท์ภรณ์ โสทธิพันธ์, คำอธิบายซื้อขาย แลกเปลี่ยน ให้, หน้า 160.

ครอบครองได้สะดวก² โดยลักษณะของสัญญาซื้อขายสินค้าทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่จะต้องส่งสินค้าแก่ผู้ซื้อโดยใช้บริการไปรษณีย์นั้น ตรงกับบทบัญญัติของมาตรา 463 ซึ่งบัญญัติว่า “ถ้าในสัญญากำหนดว่าให้ส่งทรัพย์สินซึ่งขายนั้นจากที่แห่งหนึ่งไปยังอีกแห่งหนึ่งไซ้ ท่านว่าการส่งมอบยอมสำเร็จเมื่อได้ส่งมอบทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้ขนส่ง”

เมื่อตีความตามตัวอักษรจะพบว่ามาตรา 463 นั้น หมายความว่า ผู้ขายมีการส่งมอบตัวสินค้าให้กับผู้ขนส่งแล้ว ถือว่าส่งมอบตัวสินค้านั้นให้แก่ผู้ซื้อเรียบร้อยแล้ว ผู้ขายหมดหน้าที่ในการชำระหนี้ตามสัญญาซื้อขาย แต่การใช้คำว่าในเวลาส่งมอบนี้หมายความถึงการส่งมอบและการโอนกรรมสิทธิ์ที่เกิดขึ้นพร้อมกันไม่ได้หมายความว่าความถึงการส่งมอบที่ได้กระทำภายหลังจากที่โอนกรรมสิทธิ์แล้ว³ ทั้งนี้ ความชำรุดบกพร่องตามปัญหาที่ศึกษาคือ ความชำรุดบกพร่องซึ่งเป็นความเสียหายหรือบอบสลายได้เกิดขึ้นในช่วงเวลาขณะทำการขนส่ง ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ตามผลของกฎหมายนั้นถือว่าผู้ซื้อได้รับมอบสินค้าอยู่ในเงื้อมมือของผู้ซื้อแล้ว

จากร่างประมวลกฎหมายแพ่งและการค้าสำหรับพระราชอาณาจักรสยาม กับข้อพระราชบัญญัติว่าด้วยเรื่องข้อบทกฎหมายที่ขัดขวางกัน 13 July 1906 (พ.ศ. 2449) ที่แปลโดย พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหมื่นวิจิตรวรณปริชาทรงแปลตามต้นฉบับภาษาอังกฤษ พระพุทธศักราช 2457 (ค.ศ.1914) ในหมวด 2 ลักษณะหน้าที่แลความรับผิดชอบของผู้ขาย ใน มาตรา 407 (เทียบได้กับมาตรา 463 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ปัจจุบัน) ได้บัญญัติไว้ว่า “ถ้าในสัญญาที่ซื้อขายกันกำหนดไว้ว่าให้ส่งทรัพย์สินที่ขายแล้วไปจากที่ตำบลหนึ่งถึงที่ตำบลอื่นดังนี้ ท่านว่าเมื่อผู้ขายมอบทรัพย์สินให้แก่ผู้ที่จะนำเอาทรัพย์สินนั้นไปส่งแล้วเมื่อใดก็เป็นอันได้มอบส่งทรัพย์สินที่ขายแล้วเมื่อนั้น” และในเรื่องเดียวกันนี้ ในภาษาอังกฤษมีว่า⁴ “If the contract provides that the property sold shall be forwarded from one place to another, delivery take place at the moment when the property is delivered to the carrier” สำหรับสิทธิของผู้ซื้อในการได้รับมอบสินค้าจากผู้ขายสินค้านั้นจากคำแปลของพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นวิจิตรวรณปริชาที่ได้ทรงแปลตามร่างต้นฉบับภาษาอังกฤษในช่วงปีพุทธศักราช 2457 ก็ได้แปลไว้ไม่ต่างไปจากที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน เห็นได้จากอุทธรณ์ของมาตรา 407 และมาตรา 408 เมื่อผู้ขายมอบสินค้าให้แก่ผู้ขนส่งก็ถือว่าผู้ซื้อได้รับมอบสินค้าแล้ว และในเมื่อกรรมสิทธิ์ได้โอนไปยังผู้ซื้อแล้วผู้ขายก็ไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นกับตัวสินค้านั้น

ต่อมาร่างกฎหมายฉบับดังกล่าวได้มีการเปลี่ยนแปลงขึ้นอีกครั้งโดยกรรมการประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพว่าด้วยพันธะธรรม ที่เริ่มแปลตั้งแต่วันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2463 จนแล้วเสร็จในวันที่ 21 เมษายน พ.ศ. 2464 ก็ไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาใดๆในเรื่องการส่งมอบทรัพย์สินที่ซื้อขายกัน ที่ต้องมีการส่งมอบโดยใช้ผู้ให้บริการผู้ขนส่งนำส่งสินค้าให้แก่ผู้ซื้อ ยังคงถือว่าเมื่อส่งมอบ

² ตุลญา โรจนทั้งคำ แก้วศุภาสวัสดิ์, หลักกฎหมายซื้อขาย ขายฝาก แลกเปลี่ยน ให้เช่าทรัพย์สินเช่าซื้อ, หน้า 73.

³ ปัญญา ด่านพัฒนามงคล, “ความรับผิดเพื่อความชำรุดบกพร่องในสัญญาซื้อขาย” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2537). หน้า 72.

⁴ กรมร่างกฎหมาย. DRAFT CODE ON OBLIGATION XXI BOOK III [ไมโครฟิล์มสแกนลงแผ่นCD-Rom], ร่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้ขนส่งแล้วมีผลถือว่าผู้ซื้อได้รับสินค้านั้นแล้วทันที ซึ่งจากคำแปลของที่ออกมามีครั้ง หลังโดยกรรมการประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพว่าด้วยพันธะธรรม (มาตรา 1-1128) เริ่ม ตั้งแต่วันที่ 25 มิถุนายน ปี พ.ศ. 2462 แล้วเสร็จ 3 พฤษภาคม ปี พ.ศ. 2463 เรื่องนี้อยู่ในมาตรา 401 โดยบัญญัติว่า “ถ้าในสัญญามีบทว่าทรัพย์สินที่ขายจะต้องส่งจากที่แห่งหนึ่งไปยังอีกแห่งหนึ่งเมื่อได้ ส่งมอบทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้ขนส่งนำส่ง ก็เป็นการส่งมอบทรัพย์สินกันทันที”

เมื่อดูจากความเป็นมาในทางประวัติศาสตร์ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 463 ที่ได้กล่าวไปแล้วในบทที่ 2 นั้น เห็นได้ว่าการที่ประเทศไทยรับเอาบทบัญญัติมาจากประมวล กฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา 447 แต่รับมาไม่ครบทุกคำ การที่ไทยรับมาแต่รับมาไม่หมดนี้ให้ผลของ การใช้ มาตรา 463 ของประเทศไทย ในการส่งมอบทรัพย์สินซึ่งขายจากที่แห่งหนึ่งไปยังอีกแห่ง หนึ่ง เมื่อผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินให้แก่ผู้ขนส่งถือว่าผู้ขายทำการส่งมอบสำเร็จ โดยการใช้ปัจจุบันไม่ต้องดู สถานที่ชำระหนี้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 324 ตามที่ได้กล่าวไปแล้วในบทที่ 2 การชำระหนี้ นั้น จะใช้ มาตรา 463 เฉพาะเป็นหน้าที่ผู้ซื้อต้องรับเอาไปเอง

หากว่ามีการรับประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา 447 มาใช้การชำระหนี้ตาม ประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 463 ของไทยนั้น ที่ถูกต้องผู้ขายต้องชำระให้ถูกต้องตามสถานที่ ที่ ต้องชำระหนี้ การชำระหนี้ของผู้ขายจะสมบูรณ์เมื่อส่งมอบการชำระหนี้ในสถานที่ที่ถูกต้อง โดยใน เรื่องสถานที่ชำระหนี้ในกฎหมายไทยจะอยู่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 324 บัญญัติว่า "เมื่อมีได้มีแสดงเจตนาไว้โดยเฉพาะเจาะจงว่าจะพึงชำระหนี้ ณ สถานที่ใดไซ้ หากจะต้อง ส่งมอบทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง ท่านว่าต้องส่งมอบกัน ณ สถานที่ซึ่งทรัพย์สินนั้นได้อยู่ในเวลาเมื่อก่อให้เกิดหนี้ นั้นส่วนการชำระหนี้โดยประการอื่นท่านว่าต้องชำระ ณ สถานที่ซึ่งเป็นภูมิลำเนาปัจจุบันของเจ้าหนี้" ดังนี้สถานที่อื่นจะพึงส่งมอบสินค้าที่เป็นทรัพย์สินเฉพาะสิ่งคือที่ที่ทรัพย์สินตั้งอยู่ในเวลาที่สัญญาเกิดขึ้นถ้า ไม่ได้แสดงเจตนาไว้เป็นอย่างอื่นก็ต้องส่งมอบกันที่สถานที่นั้น⁵ แต่หากว่าหนี้ซึ่งต้องส่งมอบทรัพย์สิน ซึ่งยังไม่ใช้ทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง ผู้ขายต้องตามไปชำระหนี้ที่ภูมิลำเนาของผู้ซื้อ แต่หากมีการตกลงสถานที่ ชำระหนี้กันไว้ก็ย่อมต้องชำระหนี้ที่สถานที่ที่ได้ตกลงกันไว้ ดังเช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 685/2538 มีว่า "สัญญาซื้อขายไม้ซุงกระยาเลยกำหนดให้จำเลยทั้งสองผู้ขายส่งมอบไม้ซุงที่โรงงานของบริษัท โจทก์ สถานที่ดังกล่าวจึงเป็นสถานที่ที่โจทก์และจำเลยทั้งสองแสดงเจตนาไว้โดยเฉพาะเจาะจงว่าจะ ชำระหนี้ ณ สถานที่นั้นตามป.พ. มาตรา 324" ซึ่งในประเทศเยอรมันการชำระหนี้แบ่งออกเป็น หนี้ ที่รับเอาไป คือทรัพย์สินเฉพาะสิ่งอยู่ที่ไหนผู้ซื้อก็ต้องรับเอาไปเอง และหนี้ที่นำไป คือลูกหนี้ต้องไปส่ง มอบถึงภูมิลำเนาของเจ้าหนี้เพื่อชำระหนี้ และหนี้ที่ส่งไป คือหนี้ที่คู่สัญญาตกลงส่งโดยใช้ผู้ขนส่งซึ่ง เกิดจากความตกลงของคู่สัญญา⁶

การใช้ มาตรา 463 ของไทยในปัจจุบันนั้นไม่สอดคล้องกับระบบเบื้องหลังของตัวบทที่รับเอา มาดังที่กล่าวไปแล้ว อีกทั้งรับมาไม่ครบถ้วน จึงส่งผลให้ผู้ซื้อนั้นเมื่อผู้ขายส่งมอบสินค้าให้ไปรษณีย์ เมื่อใด มีผลให้ผู้ขายส่งมอบสำเร็จพ้นจากความรับผิดชอบในกรณีสินค้าที่ขนส่งเกิดความบอบสลายหรือ

⁵ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะนิติกรรมและหนี้ เล่ม 1 (ภาค1-2) พุทธศักราช 2478 ปรับปรุงแก้ไขโดย ดร.มนินทร์ พงศาปาน, หน้า 327

⁶ สัมภาษณ์ ผศ. ดร. สุรศักดิ์ มณีศรี 13 พฤษภาคม 2559,

เสียหายในระหว่างการขนส่งเลย ถ้ารับตัวบของประเทศเยอรมันมาครบถ้วนกรณีที่ผู้ซื้อไม่ได้ตกลงให้ผู้ขายส่งไปให้โดยใช้ไปรษณีย์ แต่ผู้ขายใช้ไปรษณีย์เพื่อขนส่งสินค้าที่ขายไปให้แก่ผู้ซื้อแทนการนำสินค้าไปมอบให้ผู้ซื้อด้วยตัวเองนี้ ตามกฎหมายเยอรมันยังไม่ถือว่าผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินให้แก่ผู้ซื้อสำเร็จ แต่จะถือว่ามือของไปรษณีย์นั้นแทนมือของผู้ขายในการชำระหนี้ให้แก่ผู้ซื้อ ผลคือหากว่าสินค้านั้นเกิดบอบสลายหรือเสียหายในระหว่างขนส่งผู้ขายยังคงต้องรับผิดชอบ แต่หากว่าผู้ซื้อตกลงให้ผู้ขายส่งไปให้ผู้ซื้อดังเช่นกรณีที่แท้จริงแล้วผู้ซื้อต้องรับเอาทรัพย์สินที่ได้ซื้อมานั้นไปเอง แต่ผู้ซื้อต้องการให้ผู้ขายส่งไปให้โดยใช้ผู้ขนส่งแทนการที่ผู้ซื้อต้องรับมอบแล้วต้องขนส่งสินค้านั้นไปเอง กรณีนี้มีมือของไปรษณีย์จะแทนมือของผู้ซื้อเนื่องจากเกิดจากการตกลงกับผู้ขาย ซึ่งกรณีหลังนี้จึงจะตรงกับการใช้ มาตรา 463 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทย มือของไปรษณีย์คือมือของผู้ซื้อ เมื่อผู้ขายส่งมอบสินค้าที่ขายให้แก่ผู้ขนส่งผู้ขายจึงส่งมอบทรัพย์สินให้แก่ผู้ซื้อสำเร็จ

เนื่องจากประเทศไทยมีการใช้ที่ปนกันดังที่กล่าวไปแล้ว จึงเกิดมีปัญหาในการใช้การตีความหากมีการปรับใช้มาตรา 463 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย ตามแบบมาตรา 447 ประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน โดยเพิ่มความยินยอมของผู้ซื้อในกรณีการขายสินค้าที่ผู้ขายมีหน้าที่จะต้องนำสินค้าที่ขายไปส่งมอบให้แก่ผู้ซื้อด้วยตนเอง แต่ผู้ขายเลือกใช้ผู้ขนส่งดังเช่นการศึกษานี้คือไปรษณีย์ทำหน้าที่ในการชำระหนี้แทนผู้ขาย จะแก้ไขปัญหาในกรณีที่ผู้ซื้อไม่ได้รับความคุ้มครองในกรณีสินค้าเกิดความชำรุดบอบสลายขณะขนส่งเช่นนี้ได้ เนื่องจากผู้ขายนั้นใช้ไปรษณีย์เป็นตัวแทนในการชำระหนี้ของตนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 220 ผู้ขายนั้นจะต้องรับผิดชอบความผิดของผู้ที่ตนเองใช้หรือมอบหมายให้ทำการแทนตนเท่ากับความผิดของตนเอง การส่งมอบทรัพย์สินที่ขายโดยการใช้ผู้ขนส่ง ปัจจุบันจะปรับใช้มาตรา 463 ซึ่งเป็นบทพิเศษ⁷ เมื่อผู้ขายได้มอบหมายให้ไปรษณีย์ทำการขนส่ง ไปรษณีย์เป็นผู้ขนส่งตามความหมายของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 608 จึงติดขัดที่ในส่วนของการชำระหนี้ที่ใช้ผู้ขนส่ง หากว่าการที่ผู้ขายใช้ไปรษณีย์ทำการชำระหนี้แทนตนเองไม่ได้เกิดจากการที่ผู้ซื้อร้องขอตกลงให้ส่ง เมื่อแก้ตามกฎหมายเยอรมันที่รับมาไม่ครบถ้วนแล้ว จะส่งผลให้การส่งมอบโดยใช้ไปรษณีย์ของผู้ขายนี้ เมื่อผู้ขายส่งมอบสินค้าที่ขายให้แก่ไปรษณีย์ยังไม่ถือว่าผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินที่ขายให้ผู้ซื้อสำเร็จนั่นเอง แต่หากเป็นกรณีที่สินค้าที่ขายนั้นผู้ซื้อจะต้องรับมอบขนส่งสินค้านั้นไปเอง แต่ผู้ซื้อไม่ต้องการจะรับไปเองแต่ต้องการให้ผู้ขายส่งไปให้ยังภูมิภาคของไปรษณีย์ให้ กรณีเช่นนี้เกิดจากการที่ผู้ซื้อตกลงกับผู้ขายให้ใช้ผู้ขนส่ง เมื่อเกิดจากความตกลงกันผลคือ เมื่อผู้ขายนำทรัพย์สินที่ขายไปส่งยังมือของไปรษณีย์ถือว่าผู้ขายส่งมอบสินค้าที่ขายนั้นไปยังมือของผู้ซื้อแล้ว การปรับใช้เช่นนี้จะเป็นการให้ความคุ้มครองผู้ซื้อมากกว่า และตรงกับการใช้ประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา 447 ที่เป็นต้นแบบ

ส่วนในเรื่องสถานที่ชำระหนี้ มาตรา 324 ของไทยนี้จะเหมือนกับ ประมวลกฎหมายแพ่งญี่ปุ่น มาตรา 484 เนื่องจากมาตรานี้ไทยรับมาจากประเทศญี่ปุ่น มาตรา 484 ประมวลกฎหมายแพ่งญี่ปุ่น บัญญัติว่า"ในกรณีที่ไม่ได้ตกลงกำหนดสถานที่อื่นจะพึงต้องชำระหนี้ไว้เป็นประการอื่น ถ้าเป็นการส่งมอบทรัพย์สินเฉพาะสิ่งจะต้องส่งมอบ ณ สถานที่ซึ่งทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่ในเวลาที่ก่อให้เกิดหนี้ ส่วน

⁷ พระยาเทพวิฑูร, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพที่ 2 หนี้, หน้า 802-803.

การชำระหนี้เป็นอย่างอื่น จะต้องชำระ ณ สถานที่ซึ่งเป็นภูมิลำเนาของเจ้าหนี้"⁸ แม้ว่ากฎหมายแพ่งของประเทศญี่ปุ่นจะรับมาจากประเทศเยอรมันก็ตาม แต่ในเรื่องนี้ในกฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา 269 บัญญัติแตกต่างออกไป โดยในวรรคแรกบัญญัติว่า "ถ้าสถานที่ชำระหนี้ได้กำหนดไว้และมีอาจอนุমানได้ ให้ชำระหนี้ ณ ภูมิลำเนาของลูกหนี้ในขณะที่ก่อหนี้"⁹ ซึ่งตรงจุดนี้มีความแตกต่างกันอยู่ แต่จุดสำคัญในเรื่องการส่งมอบนี้คือเมื่อส่งมอบทรัพย์สินให้แก่ผู้ขนส่งแล้วผู้ขนส่งนั้นรับทรัพย์สินที่ขายไว้ในฐานะอะไร ถ้าเป็นมือผู้ขายนำสินค้าไปส่งยังผู้ซื้อ ผู้ขายควรยังต้องรับผิดชอบในความเสียหายหรือบุบสลาย ที่เกิดขึ้นในระหว่างการขนส่งของไปรษณีย์อยู่ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การที่ผลของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยมาตรา 463 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันจึงไม่เป็นธรรม เนื่องจากเป็นการที่ผู้ขายใช้ไปรษณีย์แทนมือของตนเองในการชำระหนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 220 นั้นเอง

เมื่อการใช้การตีความมาตรา 463 ในแบบปัจจุบันนี้ ซึ่งแตกต่างไปจากการใช้งานกฎหมายซึ่งเป็นต้นแบบ เนื่องจากเมื่อแรกนั้นรับกฎหมายมาไม่ครบถ้วน จึงได้ทำให้ผู้ซื้อไม่ได้รับความคุ้มครองอย่างเพียงพอ ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่าในปัจจุบันนี้การซื้อขายสินค้าโดยให้ผู้ขายส่งสินค้าให้ผู้ซื้อโดยใช้บริการไปรษณีย์ ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก สมควรที่จะมีการแก้ไขเพื่อคุ้มครองผู้ซื้อ โดยผู้ศึกษาจะเสนอให้มีการปรับปรุงประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 463 ของไทยโดยใช้ความเห็นและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการร่างกฎหมายนี้ และการนำแนวทางการใช้กฎหมายตาม มาตรา 447 ประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมันมาเป็นแบบอย่าง เป็นส่วนหนึ่งของแนวทางการแก้ไขปัญหาโดยจะนำเสนอในบทที่ 5 ต่อไป

4.2 ปัญหาความรับผิดทางแพ่งของไปรษณีย์

เมื่อทำสัญญาขนส่งสินค้า ผู้ให้บริการขนส่งประเภทไปรษณีย์ในประเทศไทยแบ่งออกเป็นการดำเนินงานของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ซึ่งมีกฎหมายเฉพาะทางไปรษณีย์ให้อำนาจสิทธิไว้เป็นพิเศษ และการดำเนินงานของไปรษณีย์เอกชนรายอื่นๆ จึงมีประเด็นปัญหาในการศึกษาว่าหน้าที่และความรับผิดของไปรษณีย์ตามกฎหมาย และผลของสัญญาจำกัดและยกเว้นความรับผิดของไปรษณีย์ที่ทำขึ้นกับผู้ขายสินค้าที่เป็นผู้ส่งไปรษณีย์ภักดิ์นั้น กฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันเพียงพอที่จะคุ้มครองผู้ซื้อสินค้าเพียงใด เนื่องจากสัญญาระหว่างผู้ขายกับผู้ขนส่งเมื่อดูจากลักษณะของสัญญา เช่นนี้นั้นเป็นสัญญาที่มีลักษณะเป็นสัญญาเพื่อประโยชน์ของบุคคลภายนอก ลักษณะเป็นการทำสัญญาที่แตกต่างจากสัญญาปกติ โดยปกติแล้วผลของสัญญาจะผูกพันเฉพาะคู่สัญญาเท่านั้น แต่สัญญาเพื่อประโยชน์บุคคลภายนอกจะเป็นสัญญาที่คู่สัญญาตกลงกันให้ผลของสัญญาหรือการชำระหนี้ของลูกหนี้ตามสัญญาต้องชำระหนี้ให้แก่บุคคลภายนอก โดยที่ผลของสัญญานี้มีผลทำให้บุคคลภายนอกมีสิทธิเรียกชำระหนี้จากลูกหนี้ได้โดยตรงโดยไม่ต้องไปอาศัยสิทธิของเจ้าหนี้ตามสัญญา¹⁰ ซึ่งความหมายของคำว่า "ชำระหนี้" นั้น การชำระหนี้นั้นอาจเป็นการกระทำการหรือการส่งมอบ

⁸ จุฬา กุลบุศย์, คำแปลประมวลกฎหมายแพ่งญี่ปุ่น บรรพ 2 หนี้, หน้า 16.

⁹ โสภณ รัตนการ, คำอธิบายกฎหมายลักษณะ หนี้ (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2556), หน้า 502.

¹⁰ ศนันทกรรณ์ โสคติพันธ์, คำอธิบายนิติกรรมสัญญา, พิมพ์ครั้งที่ 19 (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2558), หน้า 346-354.

ทรัพย์สินก็ได้¹¹ ดังนั้นการที่ผู้ขายทำสัญญากับผู้ขนส่งให้ส่งมอบทรัพย์สินแก่ผู้ซื้อ จึงเป็นการชำระหนี้ที่ผู้ขายต้องส่งมอบสินค้าแก่ผู้ซื้อแล้วตามผลของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 462 และมาตรา 463 ผู้ซื้อจึงไม่มีสิทธิเรียกร้องใดกับผู้ขายมากไปกว่านี้

ผลของสัญญาเพื่อประโยชน์บุคคลภายนอก มีผลดังนี้ ประการแรกผู้ซื้อซึ่งเป็นบุคคลภายนอกมีสิทธิเรียกชำระหนี้จากไปรษณีย์ที่เป็นลูกหนี้ได้โดยตรง เนื่องจาก มาตรา 374 วรรคหนึ่ง ประการที่ 2 เมื่อสิทธิของผู้ซื้อซึ่งเป็นบุคคลภายนอกเกิดขึ้นแล้วคู่สัญญาจะเปลี่ยนแปลงหรือระงับสิทธิ์นั้นในภายหลังไม่ได้ ตามมาตรา 375 ประการที่ 3 ลูกหนี้คือไปรษณีย์นั้นอาจยกข้อต่อสู้อันเกิดจากมูลสัญญา ขึ้นใช้ต่อสู้กับผู้ซื้อซึ่งเป็นบุคคลภายนอกได้ ตามมาตรา 376

การส่งมอบสินค้าให้ผู้ซื้อโดยใช้บริการส่งสินค้าของผู้ขนส่งตามที่ได้ศึกษาตัวอย่างจากการประกอบธุรกิจในรูปแบบเดียวกันนี้ ในกฎหมายของประเทศออสเตรเลียนั้น หากว่ามีการทำสัญญาซื้อขายสินค้าที่จะต้องมีการส่งมอบสินค้าโดยใช้ผู้ให้บริการส่งสินค้า หากไม่ได้มีการอนุญาตจากผู้ซื้อถือว่าสินค้าส่งมอบเมื่อถึงมือผู้ซื้อ และต้องมีระยะเวลาให้ผู้ซื้อได้ตรวจสอบสินค้าหลังจากได้รับสินค้ามา อีกทั้งผู้ขายสินค้าต้องทำสัญญากับผู้ขนส่งโดยเป็นประโยชน์กับผู้ซื้อตามสมควรโดยคำนึงถึงลักษณะของตัวสินค้าและปัจจัยอื่นๆด้วย ดังนั้นในส่วนนี้ผู้ศึกษาจะวิเคราะห์ปัญหาความรับผิดชอบของผู้ให้บริการไปรษณีย์ โดยแยกออกตามประเภทผู้ให้บริการขนส่งประเภทไปรษณีย์ในประเทศไทย ซึ่งมีทั้งของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัดที่มีกฎหมายเฉพาะทางไปรษณีย์ให้อำนาจ สิทธิไว้เป็นพิเศษ และของไปรษณีย์เอกชนรายอื่นๆ

4.2.1 บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด

มีความรับผิดชอบทั้งทางสัญญา และละเมิด ดังนี้

ก) ความรับผิดตามสัญญา

บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด นั้น ได้มีกฎหมายให้อำนาจในการจำกัดความรับผิดและยกเว้นความรับผิดไว้เป็นพิเศษ ดังนี้จึงต้องพิจารณาไปตามกฎหมายที่ให้อำนาจบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด คือพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พ.ศ. 2477 และไปรษณีย์นิเทศ พ.ศ. 2557 ที่ให้อำนาจและสิทธิในการไม่ต้องรับผิดในความชำรุดบอบสลายของไปรษณีย์ภัณฑ์ที่ทำการส่งแก่ผู้ซื้อในฐานะผู้รับ เมื่อบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ไม่จำเป็นต้องรับผิด ในความเสียหายของไปรษณีย์ภัณฑ์ จึงมีตัวเลือกการส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ให้ผู้มาใช้บริการส่งไปรษณีย์เลือก มีทั้งชนิดไม่รับผิดในความเสียหายอย่างสิ้นเชิงเลย และมีชนิดที่รับผิดอย่างจำกัดไม่เกินวงเงินที่กำหนด และมีชนิดการส่งที่ครอบคลุมความเสียหายตามราคาสินค้าที่แท้จริงแต่จะต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมในการรับประกัน วงเงินในการรับประกันการส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด แบ่งได้ตามชนิดของบริการขนส่งตามระเบียบของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ดังนี้

¹¹ อุษา จิวะชาติ, "สัญญาเพื่อประโยชน์ของบุคคลภายนอก" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2538). หน้า 127.

ก) ไปรษณีย์ภัณฑ์ด่วน (EMS) อัตราค่าชดใช้ตามมูลค่าที่เสียหายจริงแต่ไม่เกิน 2,000 บาท ประกันเพิ่มโดยชำระค่าบริการ 10 บาทต่อวงเงินประกัน 500 บาท พร้อมทั้งค่าปฏิบัติการ 15 บาท สามารถประกันได้สูงสุดไม่เกิน 50,000 บาท

ข) ไปรษณีย์ภัณฑ์ลงทะเบียน อัตราค่าชดใช้ตามมูลค่าที่เสียหายจริงแต่ไม่เกิน 300 บาท ประกันเพิ่มไม่ได้

ค) พัสดุไปรษณีย์ อัตราค่าชดใช้ตามมูลค่าที่เสียหายจริงแต่ไม่เกิน 1,000 บาท ประกันเพิ่มโดยชำระค่าบริการ 5 บาทต่อวงเงินประกัน 500 บาท พร้อมทั้งค่าปฏิบัติการ 15 บาท สามารถประกันได้สูงสุดไม่เกิน 5,000 บาท

ซึ่งแต่ละชนิดนั้นแตกต่างกันที่ราคาค่าใช้จ่ายบริการ เมื่อผู้ขายสินค้าเลือกใช้บริการชนิดใดก็ได้ได้ตามอิสระ จึงเป็นผลเสียกับผู้ซื้อในกรณีที่ผู้ขายได้เลือกใช้บริการชนิดราคาถูก ที่ไม่รับผิดชอบในความเสียหายเพื่อประหยัดต้นทุนของผู้ขายสินค้า อันเนื่องมาจากค่าใช้จ่ายในการประกอบธุรกิจ

ความรับผิดตามสัญญาขนส่งของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด นั้น หมดลงเมื่อนำจ่ายแก่ผู้รับ ซึ่งจะต้องหักทวงก่อนการจ่ายจึงจะยังอยู่ในความรับผิด ซึ่งผู้รับนี้จะเป็นผู้ที่มีชื่อระบุอยู่บนฉลากหน้าสิ่งของส่งทางไปรษณีย์แต่ละห่อซอง หรือผู้ได้รับมอบฉันทะจากผู้รับ หรือผู้แทนของผู้รับอันได้แก่บุคคลซึ่งอยู่ในบ้านเรือนเดียวกันกับผู้รับ หรือบุคคลซึ่งทำงานอยู่ในสถานที่เดียวกันกับผู้รับ หรือเจ้าหน้าที่รับรองหรือผู้ดูแลของโรงแรมหรืออาคาร หรือผู้ทำหน้าที่เวรรับส่งหรือเวรรักษาการณ์ของหน่วยงานหรืออาคารหลายชั้นต่าง ๆ ซึ่งในทันทีที่รับสินค้าถือว่าสินค้านั้นไม่อยู่ในทางไปรษณีย์ทันที เรียกร้องอะไรไม่ได้ อีกทั้งการดำเนินกิจการของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด เป็นการดำเนินกิจการประเภทสาธารณูปโภคของรัฐและยังเป็นการใช้อำนาจตามที่มีกฎหมายให้อำนาจในฐานะรัฐวิสาหกิจ อยู่อันเป็นการใช้อำนาจปกครอง การจะฟ้องให้บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ให้รับผิดชอบในการทำหน้าที่ที่มีตามไปรษณีย์นิเทศกำหนดไว้ จะต้องฟ้องร้องบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ไปยังศาลปกครอง ดังเช่น คำพิพากษาศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ 2135/2550 มีว่า"บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด นำจ่ายส่งจดหมายล่าช้า แต่บริการไปรษณีย์ภัณฑ์ธรรมดาไปรษณีย์นิเทศ พ.ศ. 2544 ข้อ447 กำหนดให้มีการชำระค่าเสียหายตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ ไปรษณีย์ภัณฑ์ธรรมดาตามพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พ.ศ. 2477 มาตรา 8 ได้บัญญัติยกเว้นความรับผิดไว้เป็นการเฉพาะให้ไม่ต้องรับผิดชอบในการที่ไปรษณีย์ภัณฑ์ซึ่งอยู่ในระหว่างส่งทางไปรษณีย์สูญหาย ส่งผิด เน้นช้า แตกหักหรือบุบสลาย" จะเห็นได้ว่าศาลปกครองก็ยังคงตัดสินหน้าที่ความรับผิดของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ไปตามไปรษณีย์นิเทศกำหนดไว้

ข) ความรับผิดทางละเมิด

กรณีของ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ร.ศ. จักรพงษ์ เล็กสกุลไชย มีความเห็นว่า แม้ว่าการขนส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ไม่บังคับตามกฎหมายว่าด้วยสัญญาขนส่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่อาจต้องรับผิดตามกฎหมายละเมิด¹² เป็นความประมาทเลินเล่อในด้านภาวะวิสัย หมายถึง การไม่เคารพกฎหมาย กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ คำสั่ง หรือ

¹² จักรพงษ์ เล็กสกุลไชย, ตัวแทน ตัวแทนค้าต่าง นายหน้า จ้างทำของ รับขน, หน้า 138.

ระเบียบ¹³ เป็นการกระทำละเมิดตาม มาตรา 422 เมื่อพิจารณาคำพิพากษาฎีกาที่ 3698/2529 มีว่า “ลูกจ้างของจำเลยที่ 1 ผู้มีหน้าที่ในการจัดส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ในทางการที่จ้างของจำเลยที่ 1 เป็นผู้ลักลากลักกินแบ่งของโจทก์ที่สอดมาในซองจดหมายไปรษณีย์ภัณฑ์ลงทะเบียนของโจทก์ไปอันเป็นการทำละเมิดต่อโจทก์ จำเลยที่ 1 ผู้เป็นนายจ้างต้องร่วมกันรับผิดชอบกับลูกจ้างในผลแห่งละเมิดซึ่งลูกจ้างได้กระทำไปในทางการที่จ้าง ส่วนที่จำเลยที่ 1 อ้างว่าไม่ควรถูกต้องรับผิดชอบหรือรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายก็ไม่เกิน 160 บาทตามไปรษณีย์นิเทศ พุทธศักราช 2520 ข้อ 539 นั้น ข้อบังคับดังกล่าวเป็นกรณีที่จำเลยที่ 1 ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายในกรณีไปรษณีย์ภัณฑ์สูญหายไปเพราะความผิดในการขนส่งจะนำมาใช้บังคับในกรณีละเมิดหาได้ไม่” ดังนี้เมื่อลูกจ้างทำละเมิด กรมไปรษณีย์โทรเลขในฐานะนายจ้าง ต้องร่วมรับผิดชอบกับลูกจ้างในผลแห่งละเมิดที่ลูกจ้างกระทำ การรับผิดชอบละเมิดไม่ใช้การชดใช้ค่าเสียหายในกรณีไปรษณีย์ภัณฑ์สูญหายไปเพราะความผิดตามการขนส่ง จึงอ้างความรับผิดชอบตามไปรษณีย์นิเทศไม่ได้ ตามบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การนำหลักกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 มาใช้บังคับกับบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด¹⁴ ยังได้มีความเห็นว่า การกระทำละเมิดของลูกจ้างของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด นั้น ไม่ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ต้องรับผิดชอบหลักละเมิดตามปกติ¹⁵ นั่นคือกรณีที่ลูกจ้างจงใจหรือประมาทเลินเล่อกระทำละเมิดต่อนายจ้าง เป็นเหตุให้นายจ้างได้รับความเสียหาย ลูกจ้างผู้ก่อให้เกิดความเสียหายดังกล่าวย่อมต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้น และในกรณีที่ลูกจ้างจงใจหรือประมาทเลินเล่อกระทำละเมิดในทางการที่จ้างต่อบุคคลภายนอก และบุคคลภายนอกได้รับความเสียหาย นายจ้างย่อมต้องร่วมรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ นายจ้างอาจไล่เบียดค่าสินไหมทดแทนที่ได้ชดใช้ให้แก่บุคคลภายนอกจากลูกจ้างผู้ก่อให้เกิดละเมิดได้

การขนส่งสินค้าโดยบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด การที่ไปรษณีย์ไทยทำการขนส่งทำให้สินค้าที่ขนส่งเกิดความเสียหายขณะส่งสินค้าตามปกติ โดยลูกจ้างของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ที่ทำละเมิดนั้น ผู้ซื้อจึงสามารถฟ้องบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ในฐานะนายจ้างให้รับผิดชอบในมูลละเมิดได้จากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 12449/2556 มีว่า “จำเลยที่ 1 เป็นลูกจ้างของจำเลยที่ 2 และรับว่าเมื่อเกิดกรณีไปรษณีย์ภัณฑ์ที่โจทก์ฝากส่งสูญหาย จำเลยที่ 2 ได้ตั้งกรรมการสอบสวนและได้ความจากการสอบสวนว่าจำเลยที่ 1 เป็นเจ้าหน้าที่นำจ่ายไปรษณีย์ภัณฑ์ของโจทก์และนำบัตรเครดิตที่อยู่ในไปรษณีย์ภัณฑ์ดังกล่าวของโจทก์ไปใช้ตามที่โจทก์ฟ้องจริง โดยจำเลยที่ 1 ให้การรับสารภาพไว้ต่อคณะกรรมการของจำเลยที่ 2 กรณีจึงต้องถือว่าจำเลยที่ 1 ได้กระทำละเมิดต่อโจทก์ในทางการที่จ้าง และจำเลยที่ 2 ต้องร่วมรับผิดชอบด้วยในฐานะนายจ้าง ที่จำเลยที่ 2 ฎีกาอ้างว่า จำเลยที่ 2 มีไปรษณีย์

¹³ ศนันท์กรณ โสทธิพันธ์, คำอธิบายกฎหมายลักษณะละเมิด จัดการงานนอกสั่ง และลามิควรรได้, พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพ วิทยุชน, 2558), หน้า หน้า 77.

¹⁴ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การนำหลักกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มาใช้บังคับกับบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด (เรื่องเสร็จที่ 172/2559) [ออนไลน์], วันที่ 17 เมษายน 2559. แหล่งที่มา: <http://web.krisdika.go.th/data/news/news11951.pdf>

¹⁵ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 มาตรา 425 มาตรา 426

นิเทศ พ.ศ.2544 ซึ่งออกตามพ.ร.บ ไปรษณีย์ พ.ศ.2477 กำหนดขอบเขตความรับผิดชอบกรณีไปรษณีย์ภัณฑ์สูญหายไว้และไม่ต้องรับผิดชอบต่อโจทก์ตามที่โจทก์ฟ้องนั้น เป็นกรณีการสูญหายตามปกติ มิใช่กรณีการกระทำละเมิดของลูกจ้าง จำเลยที่ 2 จึงไม่อาจยกข้ออ้างดังกล่าวขึ้นอ้าง เพื่อปฏิเสธความรับผิดชอบได้” จะเห็นได้ว่าการขนส่งสินค้าในหน้าที่ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัดที่กระทำตามหน้าที่ปกติ ต้องพิจารณาไปตามพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พ.ศ. 2477 และไปรษณีย์นิเทศฉบับที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน (ฉบับปัจจุบัน พ.ศ. 2557) ซึ่งเห็นจากแนวคำพิพากษาศาลฎีกาว่าผู้ซื้อนั้นสามารถฟ้องร้องเรียกค่าสินไหมทดแทนด้วยเหตุละเมิดได้ ถ้ามีเหตุจากความประมาทหรือการจงใจทำให้เกิดความเสียหายของลูกจ้าง เช่นนี้บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัดจะต้องร่วมรับผิดชอบกับลูกจ้างของตนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 ประกอบมาตรา 425 แต่หากเป็นความรับผิดชอบจากการขนส่งตามปกติ จะต้องพิจารณาไปตามกฎหมายเฉพาะที่จะได้กล่าวภายหลัง และถึงแม้ว่าจะมีฐานะเป็นนิติบุคคลที่มีกระทรวงการคลังถือหุ้นอยู่เกินครึ่งหนึ่งจึงมีฐานะเป็นรัฐวิสาหกิจตามพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2502 มาตรา 4 แต่การดำเนินงานก็เป็นไปตามบังคับของกฎหมายเอกชนคือประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งเป็นผลมาจากพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542 มาตรา 22 ประกอบ มาตรา 26 อันมีผลทำให้บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ต้องดำเนินกิจการแบบนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ไม่ต่างจากบริษัททั่วไป จึงไม่ถือเป็นหน่วยงานของรัฐจึงไม่นำความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่รัฐมาบังคับใช้กับการกระทำละเมิดของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด¹⁶

แม้ว่าผู้ซื้อในฐานะเจ้าของกรรมสิทธิ์ในไปรษณีย์ภัณฑ์ที่ขนส่งจะฟ้องผู้กระทำละเมิดในทรัพย์สินของตนตามมาตรา 420 ได้ แต่ผู้ซื้อที่มีภาระจะต้องเป็นผู้พิสูจน์ให้ได้ว่าบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด กระทำละเมิดต่อผู้ซื้อ และเนื่องจากบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด มีกฎหมายเฉพาะทางไปรษณีย์คุ้มครองการดำเนินกิจการขนส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ในหน้าที่ตามปกติ การจะฟ้องให้ต้องรับผิดจึงต้องพิสูจน์ให้ได้ด้วยว่ากระทำละเมิดนอกเหนือจากการทำหน้าที่ขนส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ตามปกติ อันเป็นการยากที่จะพิสูจน์

4.2.2 ไปรษณีย์เอกชนที่ผู้ขนส่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มีความรับผิดทั้งทางสัญญา และละเมิด ดังนี้

ก) ความรับผิดตามสัญญา

ไปรษณีย์เอกชนนั้นกฎหมายก็บังคับเพียงข้อสัญญาในการจำกัดความรับผิดหรือยกเว้นความรับผิดนั้น ต้องแสดงแก่ผู้ส่งซึ่งก็คือผู้ขายสินค้าโดยชัดแจ้งแค่เพียงเท่านั้น ก็จะสามารถไม่ต้องรับผิดในความชำรุดบอบสลายของสินค้าได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 625

ไปรษณีย์เอกชนใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ 3 ลักษณะ 4 หมวดที่ 1 มาใช้บังคับกับการให้บริการขนส่ง จะเห็นว่ามีภาระให้ความคุ้มครองผู้ซื้อดีกว่า คือไปรษณีย์เอกชนจะต้องรับผิดในความบอบสลายเว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการบอบสลายนั้นเกิดจากสภาพแห่งของนั้นเองหรือ

¹⁶ ฐิติพร ลิ่มแหลมทอง, กฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองและความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2548), หน้า 178.

เกิดจากความผิดของผู้ส่งหรือผู้รับ ตามมาตรา 616 ซึ่งผู้ขนส่งคือไปรษณีย์เอกชนนั้นจะต้องเป็นฝ่าย พิสูจน์ว่าความบอบสลายนั้น เกิดจากเหตุสุดวิสัยหรือเกิดจากสภาพแห่งของนั่นเอง ดังคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2555/2541 มีว่า "เมื่อปรากฏว่าสินค้าซึ่งจำเลยเป็นผู้ขนส่ง ได้สูญหายไปบางส่วนและจำเลย ไม่สามารถพิสูจน์ให้เห็นได้ว่า การสูญหายดังกล่าวเกิดแต่เหตุสุดวิสัยหรือเกิดแต่สภาพแห่งของนั่นเอง หรือเกิด เพราะความผิดของผู้รับตราส่ง เช่นนี้ จำเลยก็ต้องรับผิดชอบในการที่สินค้าสูญหายไปบางส่วน ดังกล่าวต่อผู้รับตราส่ง" จะเห็นได้ว่าภาระการพิสูจน์นี้เป็นของไปรษณีย์หากพิสูจน์ไม่ได้ก็ต้องรับผิดชอบต่อผู้รับตราส่งคือผู้ซื้อ แต่ ความรับผิดชอบของผู้ขนส่งนั้นก็มีความรับผิดชอบที่จำกัดตามมาตรา 620 ด้วยเช่นกัน ผู้ขนส่งซึ่งในที่นี้คือไปรษณีย์เอกชนนั้นไม่ต้องรับผิดชอบในเงินทองตรา ธนบัตรธนาคาร บัตร ตั๋วเงิน พันธบัตร ใบหุ้น ใบหุ้นกู้ ประทวนสินค้า อัญมณีและของมีค่าอื่นหากผู้ส่งมิได้บอกราคาหรือสภาพแห่งของนั้นไว้ ขณะส่งมอบให้แก่ตนซึ่งไปรษณีย์นั้นรับผิดชอบจำกัดไม่เกินราคาที่ได้รับแจ้ง

กฎหมายจะถือว่าความรับผิดชอบของผู้ขนส่งที่เป็นไปรษณีย์เอกชนนั้นสิ้นสุดลง ตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 623 แต่ตามมาตรา 623 วรรคแรก ได้กำหนดความรับผิดชอบของผู้ขนส่งสิ้นสุดลงเมื่อผู้รับได้รับของเอาไว้โดยไม่ติดเอื้อนและได้ใช้ชำระวางพาหนะกับทั้งอุปกรณ์เสร็จแล้ว ซึ่งในการส่งประเภทไปรษณีย์นี้ชำระวางนั้นคือค่าขนส่งหรือก็คือค่าขนส่งไปรษณีย์นั่นเอง ซึ่งการขนส่งโดยไปรษณีย์นั้นผู้ส่งต้องเป็นผู้ชำระค่าขนส่งตั้งแต่ส่งมอบไปรษณีย์ภัณฑ์ให้ไปรษณีย์ทำการขนส่งแล้ว และตามมาตรา 623 วรรค 2 เมื่อผู้รับสินค้าได้รับของเอาไว้แล้วโดยไม่ติดเอื้อน แต่หากว่าของที่ส่งมอบนั้นเป็นของที่บอบสลายเห็นไม่ได้แต่สภาพภายนอกของของนั้น ซึ่งในกรณีนี้สิ่งของที่ เป็นตัวสินค้านั้นเมื่อส่งไปรษณีย์ก็ย่อมถูกบรรจุหีบห่อ ทำให้ขณะส่งมอบไม่สามารถเห็นความบอบสลายได้ ในกรณีเช่นนี้หากว่าผู้รับได้บอกกล่าวความบอบสลายความสูญหายแก่ผู้ขนส่งภายใน 8 วัน นับจากวันส่งมอบก็จะถือว่าความชำรุดบอบสลายนี้ยังอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ขนส่งอยู่แต่ทั้งนี้จะต้องใช้ ผลตามมาตรา 623 วรรคแรกประกอบด้วย คือต้องมีการติดเอื้อนหรือยังไม่ได้ใช้ชำระวางพาหนะ ความรับผิดชอบของไปรษณีย์จะยังไม่สิ้นสุดลง และหากว่าพ้นกำหนด 8 วันและมีการใช้ชำระวางพาหนะ และไม่ได้ติดเอื้อนใดๆ ก็ตาม ตามมาตรา 623 วรรค 3 ยังถือว่าความรับผิดชอบของผู้ขนส่งยังไม่สิ้นสุดลง

หากเป็นกรณีที่มีการทุจริตหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง อันจะปรับเอาเป็น ความผิดของผู้ขนส่งได้ นั้นหมายความว่าถึงจะชำระค่าระวางและเป็นระยะเวลาภายหลังจาก 8 วัน และไม่ได้ติดเอื้อน แต่ไปรษณีย์เอกชนนั้นทุจริตหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงในการขนส่งความ รับผิดชอบของไปรษณีย์เอกชนนั้นก็ยังไม่สิ้นสุดลง

เมื่อของได้ส่งมอบหรือผู้รับสินค้าได้เรียกให้ส่งมอบแล้ว สิทธิทั้งหลายของผู้ส่งหรือ ผู้ขายที่เกิดจากสัญญาฉบับนั้นย่อมตกไปได้แก่ผู้รับสินค้า เห็นได้จาก คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1921/2518¹⁷ ซึ่งสรุปใจความได้ว่าสิทธิของผู้ซื้อจะมีขึ้นหลังจากที่ได้เรียกให้ผู้ขนส่งส่งมอบสินค้าแก่

¹⁷ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 616 มาตรา 620 มาตรา 623 และ มาตรา 627

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1921/2518 บริษัทโจทก์ทำสัญญาขายสุนัขพันธุ์เยอรมันเชพเพอดรวม 20 ตัวให้กรมตำรวจ และได้ตกลงว่าจ้างบริษัทจำเลยขนส่งสุนัขดังกล่าวโดยเครื่องบินจากประเทศเยอรมันตะวันตกมายังท่าอากาศยานดอนเมืองเพื่อส่งให้แก่กรมตำรวจ เมื่อจำเลยขนส่งสุนัขมาถึงท่าอากาศยานดอนเมืองอันเป็นตำบลที่กำหนดให้ส่ง ปรากฏว่าสุนัขตายไป 12 ตัว อีก 8 ตัวมีอาการอ่อนเพลียเนื่องจากความผิดของบริษัทจำเลยที่มีได้จัดให้มีอากาศยาน ภัยใจ เพียงพอสำหรับสุนัขเหล่านั้น กรรมการบริษัทโจทก์ที่ไปรับมอบจึงได้รับสุนัขที่ยังมีชีวิตจากเจ้าหน้าที่ของ

ตนหากว่าผู้ซื้อยังไม่เรียกให้ผู้ขนส่ง ส่งมอบสินค้าทั้งหมดให้ สิทธิทั้งหลายของผู้ขายที่เกิดขึ้นจาก สัญญาซื้อขายที่ทำกับผู้ขนส่งเอาไว้ก็จะยังไม่โอนไปยังผู้ซื้อ สิทธิของผู้ขายที่ผู้ซื้อสินค้าได้รับสิทธิตาม สัญญาตกมานี้ เป็นลักษณะเฉพาะของสัญญาขนส่งอันเป็นผลมาจากประมวลกฎหมายแพ่งและ พณิชย์ มาตรา 627 ดังเห็นได้จากแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1748/2522 จะเห็นได้ว่าเมื่อของที่ตกลง ให้ขนส่งมาถึงยังตำบลที่กำหนดให้ส่ง และผู้ซื้อได้เรียกให้ส่งมอบแล้ว ผู้ซื้อจะได้สิทธิของผู้ขายที่มีตาม สัญญาขนส่งตกไปแก่ผู้ซื้อด้วย

แม้ว่าไปรษณีย์เอกชนนั้นจะให้ความคุ้มครองผู้ซื้อที่ดีกว่า เนื่องจากเมื่อสินค้ามาถึงผู้ซื้อและมีความ บุปสลาย ผู้ซื้อนั้นได้รับสิทธิของผู้ขายตกไปแก่ผู้ซื้อ จึงทำให้ผู้ซื้อสามารถใช้สิทธิตามสัญญา ขนส่งเรียกค่าเสียหายเอาจากผู้ขนส่งได้ เพราะกฎหมายกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบไว้ แต่ก็ยังมีสิทธิตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 625 ที่ให้สิทธิผู้ขนส่งประเภทนี้มีข้อความจำกัดหรือยกเว้น ความรับผิดชอบได้เพียงแต่แสดงความตกลงโดยชัดแจ้งกับผู้ส่งก็จะใช้บังคับได้ ดังเช่นคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4193/2545¹⁸ มีว่า “เมื่อได้มีการตกลงยกเว้นความรับผิดชอบไว้ระหว่างผู้ส่งสินค้าและผู้ขนส่ง ผู้ส่งสินค้า จึงไม่มีสิทธิในการเรียกค่าเสียหายใดๆจากผู้ขนส่งรวมทั้งผู้ที่รับช่วงของผู้ส่งสินค้าก็ย่อมไม่มีสิทธิ เช่นกัน” ดังนี้เห็นได้ว่าถ้ามีการตกลงกันชัดแจ้ง จะมีผลบังคับกับผู้รับช่วงสิทธิของผู้ส่งไปด้วย

เมื่อมีการทำสัญญาขนส่งสินค้าที่ตกลงยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบได้ จึงเห็นได้ว่าปัญหาที่ เกิดขึ้นคือ หากมีการตกลงกันให้สินค้าที่ส่งหากมีความชำรุดบุปสลาย ผู้ขนส่งจะไม่ต้องชดใช้ราคาใน ความชำรุดบุปสลายใดๆเลย ซึ่งเป็นข้อตกลงในการยกเว้นความรับผิดชอบขึ้นระหว่างผู้ขายที่เป็นผู้ส่ง สินค้ากับไปรษณีย์เอกชนที่เป็นผู้ขนส่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 625 หากว่า สัญญาขนส่งที่ผู้ขายซึ่งเป็นผู้ส่งสินค้าได้ตกลงกับไปรษณีย์เอกชนให้ต้องรับผิดชอบเป็นจำนวน \times บาท ซึ่งเป็นมูลค่าที่ต่ำกว่าราคาสินค้ามากก็ตาม หากมีการตกลงจำกัดความรับผิดชอบของผู้ขนส่งไว้เช่นนี้ ผู้ซื้อที่ เป็นผู้รับสินค้าเมื่อได้รับสินค้าแล้วแม้ว่าความบุปสลายของสินค้านั้นจะมีมูลค่าความเสียหาย ที่ราคา มากกว่าความรับผิดชอบจำนวน \times บาทก็ตาม แต่ก็เรียกได้เพียงจำนวน \times บาทที่ผู้ขายสิทธิเพียงตามที่ได้ ตกลงไว้กับผู้ขนส่งเพียงเท่านั้น

ข) ความรับผิดทางละเมิด

ไปรษณีย์เอกชนไม่ได้มีกฎหมายเฉพาะทางไปรษณีย์ ดังเช่นบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ตามที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น ความชำรุดบุปสลายที่เกิดจากความประมาทเลินเล่อของลูกจ้างของผู้ ขนส่งไปรษณีย์ต้องรับผิดในฐานะละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 ประกอบ 425 การจะดูว่าจากความชำรุดนั้นเกิดจากความประมาทของไปรษณีย์ลูกจ้างของไปรษณีย์หรือไม่นั้น

จำเลยมาเพียง 8 ตัว ดังนี้ เมื่อปรากฏว่ากรมตำรวจผู้รับทราบส่งยังมีได้เรียกให้ส่งมอบสุนัขตามความในประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 627 สิทธิทั้งหลายของบริษัทโจทก์ผู้ส่งสุนัขอันเกิดแต่สัญญาซื้อขายนั้นจึงยังมิได้ตก ไปได้แก่กรมตำรวจผู้รับทราบส่ง โจทก์ในฐานะผู้ส่งจึงมีอำนาจฟ้องเรียกค่าเสียหายจากจำเลยได้

¹⁸ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4193/2545 บริษัท ส. ผู้ส่งกับจำเลยที่ 2 ผู้ขนส่งมีข้อตกลงยกเว้นความรับผิดชอบของจำเลยที่ 2 ซึ่งใช้บังคับได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 625 มีผลให้บริษัท ส. ไม่อยู่ในฐานะเจ้าหนี้ที่จะมี สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายจากจำเลยที่ 2 แม้โจทก์ได้ซื้อสินค้าใหม่ทดแทนให้แก่บริษัท ส. ไปก็เป็นการปฏิบัติไปตาม ข้อสัญญาในกรรมธรรม์ปะกันภัยที่โจทก์ทำไว้กับบริษัท ส. แต่หาอาจก่อให้เกิดสิทธิแก่โจทก์ที่จะรับช่วงสิทธิจาก บริษัท ส. มาฟ้องจำเลยที่ 2 ให้รับผิดชอบต่อโจทก์ได้ไม่

ต้องดูว่าประมาทเลินเล่อหรือไม่ ความประมาทเลินเล่อออกเป็นสองด้าน คือ ความประมาทเลินเล่อในด้านอรรถวิสัย หมายถึง การกระทำโดยไม่รอบคอบ ไม่เชี่ยวชาญ สะเพร่า ซึ่งเป็นด้านที่เกี่ยวกับตัวผู้กระทำโดยตรงและความประมาทเลินเล่อในด้านภาวะวิสัย หมายถึง การไม่เคารพกฎหมาย กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ คำสั่ง หรือระเบียบ¹⁹ จึงต้องดูความระมัดระวังของบุคคล โดยพิจารณาตามวิสัยและพฤติการณ์ นั่นคือสภาพเกี่ยวกับตัวผู้กระทำโดยการสมมติบุคคลขึ้นเปรียบเทียบ อยู่ในพฤติการณ์คือในเวลาขณะเกิดเหตุเช่นเดียวกับผู้กระทำด้วย เมื่อเปรียบเทียบแล้วหากว่าบุคคลที่สมมติจะไม่กระทำโดยขาดความระมัดระวัง เหมือนที่ผู้กระทำได้กระทำไปย่อมถือว่าทำไปโดยประมาทเลินเล่อ²⁰ เมื่อไม่ได้ส่งด้วยความระมัดระวังตามสมควร ดังนี้ถือได้ไปรษณีย์ได้ทำโดยประมาทเลินเล่อ การที่ไปรษณีย์งดเว้นการดูแลของที่รับขนส่งนั้นอย่างเหมาะสม ตามระเบียบการให้บริการว่าต้องขนส่งเช่นไร ถือว่าไปรษณีย์ทำให้เกิดความชำรุดขึ้นเป็น

จากที่กล่าวมาแล้วแม้ว่าผู้ซื้อในฐานะเจ้าของกรรมสิทธิ์ตาม มาตรา 456 ในกรณีที่ซื้อขายทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง และในกรณีตาม มาตรา 195 และมาตรา 460 ในการซื้อขายสินค้าที่ขณะตกลงซื้อขายกันยังไม่เป็นทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง ผู้ซื้อจึงมีสิทธิที่จะเรียกค่าสินไหมทดแทนในความเสียหายที่เกิดขึ้นได้ตามมาตรา 420 แต่ผู้ซื้อหากจะฟ้องในฐานะละเมิดก็มีภาระการพิสูจน์ความเสียหายซึ่งผู้ซื้อกระทำได้ยากที่จะพิสูจน์ว่าความเสียหายนั้นเกิดจากการกระทำละเมิดของผู้ขายหรือของผู้ขนส่ง เพราะเป็นช่วงเวลาก่อนที่สินค้านั้นจะมาถึงยังผู้ซื้ออย่างแท้จริงผู้ซื้อจึงไม่มีหลักฐานที่จะพิสูจน์ได้ และการพิสูจน์ให้ทราบ จะต้องใช้ความชำนาญในการหาร่องรอยจากหีบห่อและตัวสินค้าที่จะพิสูจน์ว่าผู้ขายบรรจุหีบห่อได้ดีพอหรือไม่ และไปรษณีย์ขนส่งด้วยความระมัดระวังหรือไม่ ดังเช่นคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 698/2480 มีว่า “ฟ้องว่ากระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ทรัพย์สินเสียหายเป็นหน้าที่โจทก์ต้องนำสืบให้สม เมื่อโจทก์สืบไม่สมก็ต้องยกฟ้องโจทก์” ดังนี้ผู้ซื้อจึงมีหน้าที่ต้องนำสืบให้ได้ว่าเกิดการละเมิดโดยไปรษณีย์เอกชนอย่างไรอันเป็นการยากที่จะพิสูจน์

จากการศึกษากฎหมายต่างประเทศเป็นตัวอย่างในบทที่ 3 ในประเทศญี่ปุ่นและประเทศออสเตรเลียจะเห็นได้ว่าการให้ความคุ้มครองผู้ซื้อโดยใช้กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคในการผลักภาระการพิสูจน์ โดยให้ผู้ขายเป็นผู้รับผิดชอบแก่ผู้ซื้อโดยผู้ซื้อไม่ต้องไปเรียกค่าเสียหายเอากับไปรษณีย์เอง ในประเทศออสเตรเลียนั้นอาศัยหลักความรับผิดชอบเด็ดขาดกำหนดให้ผู้ขายต้องรับผิดชอบแก่ผู้ซื้อหากได้รับสินค้าแล้วตรวจสอบพบความชำรุด ซึ่งเป็นแนวคิดเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางแพ่งโดยไม่พิจารณาความผิดหรือเจตนาภายในจิตใจ เพียงแต่พิจารณาเพียงว่าผู้กระทำจะต้องรับผิดชอบหากการกระทำดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับผลเสียหายที่เกิดขึ้นเพียงเท่านั้น ทำให้ผู้ซื้อได้รับความคุ้มครองที่แน่นอนและสะดวก ในส่วนความเสียหายที่เกิดขึ้นจะเห็นว่าทั้งในประเทศญี่ปุ่นและประเทศออสเตรเลีย หากผู้ขายส่งสินค้าที่เลือกชนิดบริการส่งสินค้าที่มีการรับผิดชอบในความชำรุดของสินค้าที่

¹⁹ ศนันท์กรณ โสทธิพันธ์, คำอธิบายกฎหมายลักษณะละเมิด จัดกรงานนอกสั่ง และลามิควรได้, หน้า 77.

²⁰ ศักดิ์ สนองชาติ, คำอธิบายโดยย่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด และความรับผิดชอบทางละเมิดตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่พ.ศ. 2539, พิมพ์ครั้งที่ 9 (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2556), หน้า 21.

ขนส่ง ผู้ขายจะเป็นผู้ไปพิสูจน์กับผู้ขนส่งเอง ว่าหีบห่อที่บรรจุสินค้านั้นมีความเหมาะสมเพื่อรับค่าสินไหมทดแทนจากการขนส่ง

4.3 ปัญหาสิทธิของผู้ซื้อตามสัญญาซื้อขายที่ส่งมอบสินค้าโดยใช้ไปรษณีย์

เมื่อไปรษณีย์รับส่งสินค้าตามสัญญาซื้อขายจากผู้ขาย ผู้ขายเป็นผู้เลือกชนิดของการขนส่ง เมื่อสัญญาขนส่งนี้ผู้ขายเป็นผู้สัญญากับผู้ขนส่ง ผู้ซื้อสินค้าที่เป็นบุคคลภายนอกของสัญญาขนส่งสินค้านี้ จึงมีฐานะเป็นบุคคลภายนอกผู้รับประโยชน์ในสัญญาเพื่อประโยชน์บุคคลภายนอก ผู้ซื้อจึงมีสิทธิเพียงเท่าที่ผู้ขายสินค้าตกลงไว้กับผู้ให้บริการขนส่งสินค้าแต่เพียงเท่านั้น ซึ่งในประเทศไทยไม่มีกฎหมายบังคับในเรื่องการทำสัญญาขนส่งระหว่างผู้ขายเป็นผู้สัญญากับผู้ขนส่ง ทั้งที่ผลของสัญญาขนส่งสินค้าที่เกิดขึ้นระหว่างผู้ขายสินค้ากับไปรษณีย์นั้น นอกจากจะเกิดผลขึ้นกับบุคคลที่เป็นคู่สัญญากันคือผู้ขายสินค้าที่เป็นผู้ส่งสินค้ากับไปรษณีย์ซึ่งเป็นผู้ให้บริการขนส่งสินค้าแล้ว ยังเกิดผลต่อผู้ซื้อสินค้าซึ่งเป็นบุคคลภายนอกของสัญญานี้อีกด้วย

ผู้ซื้อสินค้าที่ผู้ขายส่งมอบสินค้าที่ขายโดยใช้บริการไปรษณีย์ ผู้ซื้อนั้นมีความสัมพันธ์กับผู้ขายในฐานะคู่สัญญาตามสัญญาซื้อขาย ส่วนสัญญาขนส่งนั้น ผู้ขายเป็นผู้สัญญาผู้ทำสัญญาขนส่งกับไปรษณีย์ ผู้ซื้อมีความสัมพันธ์กับไปรษณีย์ ตามหลักสัญญาเพื่อประโยชน์บุคคลภายนอกเท่านั้น ในส่วนนี้จะกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อกับไปรษณีย์ และความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขาย เพื่อหาแนวทางในการให้ความคุ้มครองผู้ซื้อต่อไป

4.3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อกับไปรษณีย์

ผู้ขายนั้นเป็นผู้ส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ซึ่งเป็นคู่สัญญากับไปรษณีย์ในการทำสัญญาขนส่ง ให้ส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ไปยังผู้ซื้อ แทนการไปชำระหนี้ส่งมอบสินค้าที่ขายให้แก่ผู้ซื้อด้วยตนเองของผู้ขายในกรณีที่ซื้อขายสินค้าที่ไม่ใช่ทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง และในกรณีที่สินค้าที่ซื้อขายกันเป็นทรัพย์สินเฉพาะสิ่งผู้ขายนั้นทำสัญญาขนส่งสินค้าที่ขายกับไปรษณีย์แทนผู้ซื้อ เพื่อให้ไปรษณีย์ขนส่งสินค้าที่ผู้ซื้อต้องรับขนไปเองไปส่งให้ผู้ซื้อ แทนการที่ผู้ซื้อต้องขนไปเอง แต่ทั้งสองกรณีผู้ขายนั้นเป็นคู่สัญญากับไปรษณีย์ในฐานะผู้ส่ง ซึ่งผลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 463 นั้นเมื่อผู้ขายส่งมอบสินค้าที่ขายนั้นให้แก่ไปรษณีย์ถือว่าผู้ขายได้ส่งมอบทรัพย์สินสำเร็จ ทรัพย์สินที่ขายนั้นอยู่ในเงื้อมมือของผู้ซื้อแล้ว ผู้ขายจึงไม่ต้องรับผิดชอบในความบอบสลายหรือเสียหายใด ที่เกิดขึ้นจากการที่ไปรษณีย์ก่อให้เกิดขึ้น ในขณะที่ทำการขนส่ง จึงมีประเด็นให้ทำการศึกษาว่าผู้ซื้อจะมีสิทธิเรียกให้ไปรษณีย์รับผิดชอบ ตามความสัมพันธ์ใดกับผู้ซื้อได้บ้าง

ผู้ประกอบการธุรกิจขนส่งนั้นเนื่องจากเป็นธุรกิจที่การดำเนินกิจการมีความเสี่ยงมากจึงเป็นปกติที่จะต้องทำเงื่อนไขในการจำกัดและยกเว้นความรับผิดชอบในการให้บริการของตนเองไว้เพื่อควบคุมต้นทุนในการประกอบธุรกิจซึ่งผู้ให้บริการขนส่งประเภทไปรษณีย์เองก็ไม่ต่างกัน ซึ่งในเรื่องการยกเว้นและจำกัดความรับผิดชอบของผู้ให้บริการขนส่งสินค้านั้นผู้ขนส่งอยู่ในฐานะที่มีอำนาจต่อรองสูง เนื่องจากเรื่องของการขนส่งเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ มีการลงทุนสูง มีอัตราเสี่ยงต่อความไม่แน่นอนในการดำเนินการอยู่ในระดับที่สูง หากไม่มีการจำกัดหรือยกเว้นความรับผิดชอบทำให้ผู้ประกอบการมีต้นทุนที่สูงส่งผลถึง

ค่าบริการ²¹ แสดงให้เห็นว่าผู้ให้บริการขนส่งสินค้า นั้น มีอำนาจมากกว่าฝั่งผู้ใช้บริการทั้งฝ่ายผู้รับสินค้าและผู้ส่งสินค้าเป็นอย่างมาก

เนื่องจากผู้ขนส่งประเภทไปรษณีย์นั้นแบ่งได้เป็นผู้ขนส่งที่มีกฎหมายเฉพาะและผู้ขนส่งที่บังคับไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้นผู้ศึกษาจึงจะกล่าวถึง โดยแยกออกเป็นกลุ่มผู้ให้บริการไปรษณีย์ที่ใช้กฎหมายเฉพาะทางไปรษณีย์และกลุ่มผู้ให้บริการไปรษณีย์ที่ใช้กฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะรับขน ทำให้ให้สิทธิของผู้ซื้อที่ต่างออกไปตามประเภทของไปรษณีย์ที่ผู้ขายเลือกทำการส่งด้วยดังนี้

4.3.1.1 กลุ่มผู้ให้บริการที่ใช้กฎหมายเฉพาะทางไปรษณีย์

บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด เป็นบริษัทเดียวที่ดำเนินกิจการโดยมีกฎหมายเฉพาะทางไปรษณีย์ให้อำนาจในการจำกัดและยกเว้นความรับผิดชอบในการดำเนินการขนส่ง สิทธิของผู้ซื้อตามสัญญาขนส่งเป็นสัญญาเพื่อประโยชน์บุคคลภายนอก ซึ่งแตกต่างจากสัญญาที่ทำโดยตัวแทน ตัวแทนนั้นทำในนามและเพื่อประโยชน์ของตัวการ ผลทุกอย่างของสัญญาจึงตกแก่ตัวการโดยตรง แต่สัญญาเพื่อประโยชน์บุคคลภายนอก ลักษณะของสัญญาเพื่อประโยชน์บุคคลภายนอก ถ้าบุคคลภายนอกยังมิได้แสดงเจตนาต่อลูกหนี้ว่าจะถือเอาประโยชน์จากสัญญา สิทธิของบุคคลภายนอกยังไม่เกิดขึ้น และเมื่อบุคคลภายนอกแสดงเจตนาถือเอาประโยชน์จากสัญญาแล้ว สิทธิของบุคคลภายนอกย่อมเกิดขึ้น และฟ้องบังคับตามสัญญาด้วยตัวเองได้ แต่ไม่ตัดอำนาจของคู่สัญญาเดิมที่จะฟ้องบังคับให้อีกฝ่ายหนึ่งชำระหนี้แก่บุคคลภายนอกได้คือทั้งบุคคลภายนอกและคู่สัญญาเดิมมีสิทธิฟ้องบังคับให้อีกฝ่ายชำระหนี้ให้แก่บุคคลภายนอกได้ แต่หากบุคคลภายนอกยังมิได้แสดงเจตนาถือเอาประโยชน์จากสัญญา บุคคลภายนอกจะไม่มีอำนาจฟ้อง

ดังนั้นในกรณีสัญญาขนส่งนี้ผู้ขายเป็นคู่สัญญากับบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ผู้ซื้อสินค้าที่เป็นบุคคลภายนอกของสัญญาขนส่งสินค้านี้ จึงมีฐานะเป็นบุคคลภายนอกผู้รับประโยชน์ในสัญญาเพื่อประโยชน์บุคคลภายนอก ผู้ซื้อจึงมีสิทธิเพียงเรียกให้ผู้ขนส่งชำระหนี้ให้แก่ตนเองเท่านั้น

ส่วนการเรียกค่าเสียหายจะเป็นไปตามที่มีบัญญัติไว้ในไปรษณียนเทศ เนื่องจากในกรณีที่ผู้ส่งสินค้าเป็นบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัดนั้น เป็นผู้ขนส่งที่มีกฎหมายให้อำนาจและสิทธิไว้เป็นพิเศษ การดำเนินกิจการของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัดไม่บังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องขนส่ง เมื่อตกลงส่งกับ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด โดยเลือกใช้บริการใดที่มีแล้วเท่ากับเป็นการ

²¹ หมายเหตุท้ายฎีกาที่ 468/2551 ของอาจารย์ สุพิศ ปราณีตพลกรัง²¹ "โดยสภาพของความเป็นจริงแล้ว ในเรื่องของการขนส่งไม่ว่าจะเป็นการขนส่งทางใด อำนาจการต่อรองด้านผู้ขนส่งจะมีมากกว่าด้านผู้ส่ง ซึ่งเป็นผลมาจากลักษณะเฉพาะทางธุรกิจซึ่งทำให้ผู้ขนส่งอยู่ในฐานะที่มีอำนาจต่อรองสูง เนื่องจากเรื่องของการขนส่งเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ มีการลงทุนสูง มีอัตราเสี่ยงต่อความไม่แน่นอนในการดำเนินการอยู่ในระดับที่สูงเช่นเดียวกัน เงื่อนไขกฎหมายต่าง ๆ ทางกฎหมายจึงให้อำนาจด้านผู้ขนส่งไว้ค่อนข้างมาก ตั้งแต่เหตุต่าง ๆ ที่ยกเว้นให้ไม่ต้องรับผิดชอบกรณีรับผิดชอบก็มีเหตุอ้างรับผิดชอบจำกัด ตลอดจนจำกัดเรื่องค่าสินไหมทดแทนที่จะชดเชยนอกจากกฎหมายแล้ว ผู้ขนส่งยังมาทำเงื่อนไขข้อตกลงต่าง ๆ เพื่อให้ตนพ้นภาระความรับผิดชอบหรือจำกัดความรับผิดชอบให้น้อยลงไปอีก ซึ่งผู้ส่งของก็อาจจะต้องตกอยู่ในภาระจ่ายอมต้องตกลงด้วย กรณีของข้อจำกัดความรับผิดชอบที่บัญญัติไว้ในมาตรา 625 แห่ง ป.พ. ก็เป็นตัวอย่างหนึ่งของการพยายามจำกัดความรับผิดชอบของผู้ขนส่ง ซึ่งกฎหมายก็คุ้มครองให้ความเป็นธรรมว่ามีผลเป็นโมฆะ เว้นแต่ผู้ขนส่งจะแสดงเจตนาตกลงด้วยชัดแจ้งในการยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบเช่นนั้น"

ยอมรับเงื่อนไขทั้งหมดที่มีในไปรษณียนิเทศด้วยเนื่องจากผู้ให้บริการขนส่งชนิดนี้มีกฎหมายให้อำนาจไว้โดยเฉพาะ ทำให้ไม่ต้องแสดงรายละเอียดที่กฎหมายให้อำนาจการจำกัดทั้งหมดให้ผู้ส่งทราบอย่างชัดแจ้งก็ใช้บังคับได้ เพราะเป็นผู้รับขนพิเศษที่จะต้องแยกไปปฏิบัติและบังคับตามกฎหมายและกฎข้อบังคับสำหรับการไปรษณีย์โดยเฉพาะ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 609 จึงจะนำบทบัญญัติเรื่องการรับขนของในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะ 8 หมวด 1 มาใช้บังคับแก่บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด นี้ไม่ได้

กฎหมายที่ให้อำนาจและสิทธิในการยกเว้นและจำกัดความรับผิดในการดำเนินกิจการ ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ที่สำคัญมีอยู่ด้วยกัน 2 ฉบับเท่านั้น คือพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พ.ศ. 2477 และไปรษณียนิเทศ ซึ่งมีการเปลี่ยนทุกๆ 4 ปี ฉบับปัจจุบันคือ ไปรษณียนิเทศ พ.ศ. 2557 ซึ่งมีสถานะเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับ ดังนั้นแม้บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด จะไม่ได้แจ้งผู้ให้บริการ ก็ยังบังคับใช้กฎหมายได้อยู่ดี โดยการดำเนินงานของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด แบ่งระเบียบปฏิบัติออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่เป็นข้อกฎหมายที่ไม่ได้แจ้งผู้ให้บริการ และส่วนที่เป็นระเบียบของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ที่แสดงไว้ที่จุดให้บริการรับขนส่ง ทั้งสองส่วนมีสถานะเป็นกฎหมายลำดับรองเช่นกัน

ไปรษณียนิเทศ พ.ศ. 2557 มีศักดิ์เป็นกฎหมายลำดับรองออกตามความในพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พ.ศ.2477 ส่วนที่เป็นระเบียบของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัดที่แสดงไว้ที่จุดให้บริการรับขนส่ง เป็นระเบียบซึ่งมีศักดิ์ของกฎหมายเป็นกฎหมายลำดับรอง ที่ออกโดยการใช้อำนาจปกครองของหน่วยงานของรัฐ ออกเป็นแนวปฏิบัติของผู้มาใช้บริการบริการสาธารณูปโภคที่รัฐจัดทำขึ้น แม้ว่าจะมีสถานะเป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด แต่ก็เป็นกรการแปรรูปเพื่อความสะดวกในการบริหารจัดการดำเนินกิจการเท่านั้นยังคงถือหุ่นโดยกระทรวงการคลังอยู่ทั้งหมด ทำให้ยังคงมีอำนาจในการออกระเบียบเพื่อให้ประชาชนผู้มาใช้บริการต้องปฏิบัติตามได้ดังที่ได้กล่าวไปแล้วในบทที่ 2 แม้จะเป็นกฎหมายลำดับรองเช่นเดียวกันแต่ก็มีความแตกต่างกันดังจะกล่าวต่อไป

ก) ส่วนที่เป็นข้อกฎหมายที่ไม่ได้แจ้งผู้ให้บริการ

อำนาจและสิทธิในการจำกัดและยกเว้นของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ที่มีตามพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พ.ศ. 2477 และไปรษณียนิเทศ พ.ศ. 2557 ที่เป็นสิทธิประโยชน์ที่ได้รับสิทธิมาตามผลของพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542 มาตรา 26 ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่ทำการศึกษามีดังนี้คือ ไม่ต้องรับผิดไปรษณียภัณฑ์ตั้งแต่เวลาที่ได้สอดลงไปในตัวไปรษณีย์หรือได้มอบให้แก่เจ้าพนักงานประจำที่ทำการไปรษณีย์จนถึงเวลาที่ได้ส่งถึงผู้รับหรือส่งกลับคืนมายังผู้ฝาก หากเกิดการสูญหาย ส่งผิด เน้นซ้ำ แตกหักหรือบุบสลาย เว้นแต่ในกรณีพิเศษที่มีกฎหมายกฎข้อบังคับระบุไว้แจ้งชัดว่าต้องเสียค่าทำขวัญ ซึ่งยกเว้นการเสียหายหรือสูญหายนั้นเกิดจากเหตุสุดวิสัย หรือเกิดจากสภาพแห่งไปรษณียภัณฑ์นั่นเองหรือเกิดเพราะความผิดของฝากหรือผู้รับ ไปรษณียนิเทศจัดทำขึ้นเพื่อใช้ประกอบกับพระราชบัญญัติไปรษณีย์นั้น ข้อ 192 มีหลักเกณฑ์ความรับผิดชอบและการชดเชยค่าเสียหาย โดยจะรับผิดชอบต่อสิ่งของส่งทางไปรษณีย์ที่สิ่งของที่บรรจุภายในสูญหายหรือเสียหายเมื่อตรวจพบก่อนการนำจ่ายหรือผู้รับ หรือผู้ฝากส่ง(กรณีส่งคืนต้นทาง) ทักท้วงขณะที่จ่ายซึ่งผู้รับหรือผู้ฝากนั้นมีสิทธิที่จะขอให้เปิดไปรษณียภัณฑ์ที่จะส่งมอบแก่ตนก่อนรับต่อหน้าเจ้าหน้าที่ของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัดได้ ในกรณีที่ทำเช่นนี้ให้เจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่บันทึกแสดงพฤติการณ์หรือ

ข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏแก่ตนไว้แล้วลงลายมือชื่อทั้งสองฝ่ายไว้เป็นสำคัญ ซึ่งการบัญญัติไว้เช่นนี้นั้นผู้ศึกษาเห็นว่าไม่เป็นธรรมเพราะพฤติการณ์ของการรับไปรษณีย์นั้น เป็นการยากที่ผู้รับจะทักท้วงได้ก่อนการนำจ่าย หรือทักท้วงในขณะที่จ่าย อีกทั้งผู้รับนี้จะเป็นผู้ที่มีชื่อระบุอยู่บนเจ้าหน้าที่ของส่งทางไปรษณีย์แต่ละห่อซอง หรือผู้ได้รับมอบฉันทะจากผู้รับหรือผู้แทนของผู้รับอันได้แก่ บุคคลซึ่งอยู่ในบ้านเรือนเดียวกันกับผู้รับ หรือบุคคลซึ่งที่ทำงานอยู่ในสถานที่เดียวกันกับผู้รับ หรือเจ้าหน้าที่รับรองหรือผู้ดูแลของโรงแรมหรืออาคาร หรือผู้ทำหน้าที่เวรรับส่งหรือเวรรักษาการณ์ของหน่วยงานหรืออาคารหลายชั้นต่าง ๆ ซึ่งในทันทีที่รับสินค้าถือว่าสินค้านั้นไม่อยู่ในทางไปรษณีย์ทันที เรียกร่องอะไรไม่ได้ ดังนี้แล้วการจะให้มีการทักท้วงก่อนนำจ่ายหรือขณะที่จ่ายให้แก่ผู้รับจึงเป็นไปได้ยากมาก อีกทั้งยังกำหนดผู้มีสิทธิได้รับเงินชดใช้ ค่าเสียหายให้แก่ผู้ฝากส่งเท่านั้น วันการส่งไปรษณีย์ภัณฑ์และพัสดุไปรษณีย์ที่ผู้ฝากส่งสามารถโอนสิทธิให้แก่ผู้รับเป็นลายลักษณ์อักษรได้ และบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัดจะไม่ชดใช้ค่าเสียหายสิ่งของส่งทางไปรษณีย์ในกรณีดังนี้อีกด้วยคือ ในกรณีความเสียหายเกิดขึ้นโดยเหตุสุดวิสัย หรือสอบสวนไม่ได้เพราะหลักฐานสูญหายหรือถูกทำลายโดยเหตุสุดวิสัย หรือการเสียหายเกิดจากผู้ฝากส่งบกพร่องหรือไม่ปฏิบัติตามหลักและเงื่อนไขเกี่ยวกับการฝากส่ง หรือเสียหายจากธรรมชาติของสิ่งของนั้น หรือผู้ฝากส่งแสดงพฤติกรรมอันน่าสงสัยว่ามีเจตนาฉ้อโกงเพื่อขอรับเงินชดใช้ค่าเสียหาย หรือกรณีที่บริษัทประกาศให้ทราบล่วงหน้าแล้วว่าจะไม่ชดใช้ค่าเสียหาย²²

ข) ส่วนที่เป็นระเบียบของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ติดไว้ที่จุดให้บริการรับขนส่ง

บริการส่งสินค้าของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด มีส่วนที่เป็นระเบียบของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัดติดไว้ที่จุดให้บริการรับขนส่ง เป็นผลมาจาก พระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจพ.ศ. 2542 มาตรา 26 ที่ให้สิทธิประโยชน์ที่มีอำนาจของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ก่อนที่จะแปรรูปเป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด ที่มีมาก่อนหน้านั้นยังคงมีผลอยู่ทำให้สิทธิพิเศษทางกฎหมายเฉพาะเรื่องที่มีการให้สิทธิประโยชน์อำนาจที่มีอยู่แต่เดิม แต่ในเรื่องของข้อกำหนดในเรื่องการให้บริการของบริษัทนั้น เป็นการใช้อำนาจเกี่ยวกับการดำเนินกิจการเป็นไปตามหน้าที่ของบริการสาธารณูปโภคของรัฐ ดังนี้ในส่วนของรายละเอียดเงื่อนไขของแต่ละชนิดของการให้บริการส่งสินค้า อันเป็นระเบียบที่บริษัทได้ประกาศโดยติดเป็นป้ายไว้ในที่ทำการไปรษณีย์ของตนทุกแห่งให้ผู้มาใช้บริการเลือกชนิดของการส่งสินค้าเช่นนี้นั้นในส่วนนี้จึงเป็นกฎหมายเช่นกัน

โดยรายละเอียดเงื่อนไขของชนิดการให้บริการส่งสินค้าดังนี้ บริการ EMS super speed อัตราชดใช้ค่าเสียหายตามจริงแต่ไม่เกิน 2,000 บาท ระยะเวลาจ่าย 24 ชั่วโมง สามารถเช็คสถานะของการส่งได้ทุกขั้นตอนด้วยตนเองทางเว็บไซต์ บริการ EMS ไปรษณีย์ด่วนพิเศษ อัตราชดใช้ค่าเสียหายตามจริงแต่ไม่เกิน 2,000 บาท ระยะเวลาจ่าย 1-2 วัน สามารถเช็คสถานะของการส่งได้ทุกขั้นตอนด้วยตนเองทางเว็บไซต์ บริการ ไปรษณีย์ลงทะเบียน อัตราชดใช้ค่าเสียหายตามจริงแต่ไม่เกิน 300 บาท ระยะเวลาจ่าย 2-4 วัน สามารถเช็คสถานะของการส่งได้ด้วยตนเองทางเว็บไซต์ เฉพาะต้นทางและปลายทาง บริการ ไปรษณีย์รับประกัน ไม่มีการชดใช้ค่าเสียหาย ระยะเวลาจ่าย 2-4 วัน ไม่สามารถเช็คสถานะของการส่งได้ด้วยตนเองทางเว็บไซต์ต้องขอตรวจสอบกับที่ทำการ

²² พระราชบัญญัติไปรษณีย์ พ.ศ. 2477 มาตรา 8 มาตรา 22 มาตรา 29 และ มาตรา 31 ไปรษณีย์นิเทศ พ.ศ. 2557 ข้อ 59 ข้อ 60 ข้อ 61 ข้อ 62 ข้อ 63 ข้อ 64 ข้อ 192 ข้อ 197 และ ข้อ 201

ไปรษณีย์เท่านั้น บริการ พัสดุไปรษณีย์ อัตราค่าใช้จ่ายตามจริงแต่ไม่เกิน 1,000 บาท ระยะเวลาจำหน่าย 3-5 วัน ไม่สามารถเช็คสถานะของการส่งได้ด้วยตนเองทางเว็บไซต์ต้องขอตรวจสอบกับที่ทำการไปรษณีย์เท่านั้น²³ แม้ว่าข้อความที่บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ได้มีกับผู้ใช้บริการ ยังมีข้อความในเรื่องของวงเงินในการชดเชยค่าเสียหายและระยะเวลาการจำหน่ายและเงื่อนไขของบริการเท่านี้ แต่ถึงแม้ว่าจะไม่มีการแจ้งถึงสิทธิและอำนาจของผู้ขนส่งตามพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พ.ศ. 2477 และผลของไปรษณีย์นิเทศ พ.ศ. 2557 ไปด้วยในการเลือกชนิดของบริการในการขนส่งแต่หากว่าผู้ส่งเลือกที่จะส่งสินค้ากับบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด แล้ว ผู้ส่งก็ย่อมต้องผูกพันกับผลที่กฎหมายได้ให้อำนาจและสิทธิในการยกเว้นและจำกัดความรับผิด ที่ระบุไว้ในไปรษณีย์นิเทศและพระราชบัญญัติไปรษณีย์ทั้งหมด ที่ได้ให้ไว้กับบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัดไปแล้ว

การตกลงขนส่งสินค้ากับบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด นี้ แตกต่างไปจากข้อบังคับของประมวลแพ่งและพาณิชย์ที่ผู้ขนส่งจะต้องแสดงความตกลงกับผู้ส่งโดยชัดแจ้ง ในการยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดเนื่องจากไปรษณีย์นั้นอำนาจและสิทธิในการยกเว้น และจำกัดความรับผิดเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับกับการให้บริการและการดำเนินกิจการไปรษณีย์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด กล่าวคือในการเลือกใช้บริการผู้ฝากส่งนั้นมีสิทธิเพียงเลือกที่จะเข้าทำสัญญาขนส่งกับบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด แล้วยอมรับอำนาจและสิทธิทั้งหมดที่กฎหมายให้ในการดำเนินกิจการของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด หรือเลือกที่จะไม่ส่งของไม่เข้าทำสัญญาขนส่งกับบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด เพียงเท่านั้น

แม้ว่าบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด เป็นจะบริษัทเดียวที่ดำเนินกิจการโดยมีกฎหมายเฉพาะทางไปรษณีย์ให้อำนาจในการจำกัดและยกเว้นความรับผิดในการดำเนินการขนส่ง แต่ผู้ให้บริการไปรษณีย์ที่อยู่ในกลุ่มนี้นั้นยังมีนอกเหนือจากบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด อีก ได้แก่ ไปรษณีย์อนุญาติ ร้านไปรษณีย์ไทย บริการอีซีแพ็คของผู้ประกอบธุรกิจร้านสะดวกซื้อเซเว่น-อีเลฟเว่น และไปรษณีย์เอกชนที่รับขนส่งโดยให้บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัดเป็นผู้ขนส่ง ซึ่งสาเหตุที่ผู้ขนส่งที่ได้กล่าวมานี้ได้รับ ความคุ้มครองและอำนาจในการจำกัดและยกเว้นความรับผิดจากกฎหมายเฉพาะทางไปรษณีย์ไปด้วยนั้นเพราะสาเหตุแยกตามผู้ให้บริการต่างๆ ดังนี้

1) ไปรษณีย์อนุญาติ ไปรษณีย์อนุญาตินี้ตามข้อบังคับของคณะกรรมการกิจการไปรษณีย์ฉบับที่ 1 ว่าด้วยที่ทำการไปรษณีย์อนุญาติ พ.ศ. 2552 ข้อ 6 ถือว่าผู้รับตั้งที่ทำการไปรษณีย์อนุญาติเป็นตัวแทนของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ดำเนินงานที่ทำการไปรษณีย์อนุญาติในท้องที่นั้นๆ ไปรษณีย์อนุญาตินี้จึงมีสถานะเป็นตัวแทนของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด มีความสัมพันธ์กับบริษัทในแบบตัวการตัวแทนโดยบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด เป็นตัวการที่เป็นผู้ดำเนิน กิจการขนส่งทางไปรษณีย์โดยมีกฎหมายให้อำนาจในการยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดไว้เป็นพิเศษตามพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พ.ศ. 2477 และไปรษณีย์นิเทศ พ.ศ. 2557 ไปรษณีย์อนุญาติ จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขยายพื้นที่การให้บริการพื้นฐานกิจการไปรษณีย์ ให้กับหน่วยงานราชการเอกชนและประชาชนได้อย่างทั่วถึง และครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ โดยให้บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด เป็นผู้สามารถเสนอขอ

²³ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด, ฝากส่งไปรษณีย์ในประเทศแบบไหนดี [ออนไลน์], วันที่ 2 กันยายน 2558. แห ล ง ที่ ม า : <https://www.facebook.com/thailandpost.co.th/photos/pb.177389120492.-2207520000.1441617873./10152971317065493/?type=3&theater>

ความเห็นชอบจากคณะกรรมการกิจการไปรษณีย์ เกี่ยวกับการขอจัดตั้งหรือยุบเลิกไปรษณีย์อนุญาต ตามความสัมพันธ์ตัวการตัวแทนนี้บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ย่อมมีความผูกพันต่อบุคคลภายนอกใน กิจการอันตัวแทนของตนคือไปรษณีย์อนุญาต ได้ทำไปภายในขอบอำนาจ คือการดำเนินกิจการ ไปรษณีย์ และเมื่อผู้ฝากส่งได้ส่งสินค้าให้กับเจ้าหน้าที่ ณ ที่ทำการไปรษณีย์อนุญาต พัสดุหรือ ไปรษณีย์ภัณฑ์ที่ฝากส่งนั้นเข้าสู่ทางไปรษณีย์และอยู่ในระบบของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ซึ่งหาก เลือกลงใช้บริการที่สามารถตรวจสอบ ด้วยตนเองทางเว็บไซต์ถึงขั้นตอนในการส่งได้ก็สามารถที่จะ ตรวจสอบได้ทันทีและไม่ต่างจากการส่งไปรษณีย์กับบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด โดยตรงเลย ดังนั้นผู้ ให้บริการไปรษณีย์อนุญาตจึงได้รับอำนาจและสิทธิในการยกเว้นและจำกัดความรับผิดตามกฎหมาย เฉพาะของไปรษณีย์เช่นเดียวกับบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด

2) ร้านไปรษณีย์ กรณีนี้นั้นเป็นการประกอบธุรกิจที่เอกชนเข้ามาซื้อเฟรนไชส์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด โดยตรง เป็นการยินยอมให้ตั้งจุดบริการไปรษณีย์ ที่มีลักษณะให้บุคคลภายนอกที่ มีความสนใจเข้ามาลงทุนจัดตั้งและรับเป็นผู้ดำเนินงานแทนบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด โดยอยู่ภายใต้ การควบคุมและกำกับดูแลและการบริหารจัดการของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด เมื่อผู้ฝากส่งนำ สินค้ามาฝากส่งจะเข้าสู่เส้นทางไปรษณีย์และอยู่ในความรับผิดชอบของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด โดยทันที ไม่ต่างไปจากการส่งที่ สถานที่ทำการไปรษณีย์ โดยร้านไปรษณีย์นั้นมีสถานะเป็นสาขาหนึ่ง ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด มีระบบงานและการบริการเช่นเดียวกับที่ทำการไปรษณีย์ ดังนั้นจึงถือ ว่าร้านไปรษณีย์ใช้กฎหมายเฉพาะที่ให้สิทธิและอำนาจในการยกเว้นและจำกัดของรับผิดของไปรษณีย์ เช่นเดียวกับบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ได้²⁴ ในกรณีผู้ให้บริการขนส่งแบบร้านไปรษณีย์นี้มี การศึกษาของ อำนาจ สนิะเปสนันท์ ได้มีความเห็นว่าผู้ประกอบการธุรกิจเช่นนี้มีความสัมพันธ์กับ ผู้ใช้บริการส่งสินค้าในฐานะตัวแทนของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ตามหลักของตัวแทนเขตเช่นกัน²⁵

3) บริการอีซีแพ็คเกจของผู้ประกอบธุรกิจเซเว่น-อีเลฟเว่น กรณีเช่นนี้นั้นคล้ายกับร้านไปรษณีย์ ไทย คือบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด เป็นผู้ขนส่งและดำเนินการทั้งหมด เพียงแต่มีการร่วมทุนเรื่อง สถานที่ให้เอกชนลงทุน ดังนั้นส่วนของการตั้งสถานที่ ที่รับฝากไปรษณีย์และส่วนแบ่งเป็นส่วนของ เอกชน แต่การดำเนินการขนส่งสินค้าเป็นของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด เมื่อผู้ขายได้ส่งของกับ ผู้ประกอบธุรกิจประเภทนี้แล้ว ผู้ขายสามารถจะเช็คสถานะขั้นตอนของการส่งจากเว็บไซต์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัดได้ทันที เสมือนส่งกับบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด เอง ในเรื่องของความรับผิดนั้น จึงเป็นไปตามกฎหมายที่ให้สิทธิบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ไว้ทุกประการ

4) ไปรษณีย์เอกชนที่รับขนส่งโดยให้บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด เป็นผู้ขนส่ง กรณีเช่นนี้มักจะเป็นเอกชนหรือผู้ประกอบการเฟรนไชส์ไปรษณีย์เอกชน ที่เปิดรับส่งไปรษณีย์แต่ไม่ทำการขนส่งเอง จะรับไปรษณีย์จากผู้ฝากส่ง แล้วรวบรวมนำไปส่งกับบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด อีกต่อหนึ่ง ซึ่งการรับ สินค้ามานั้นผู้ให้บริการไปรษณีย์แบบนี้ อาจจะมีเลขรหัสสำหรับติดตามไปรษณีย์ของบริษัท ไปรษณีย์

²⁴ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด, "หน้าที่ไปรษณีย์" [ออนไลน์].

²⁵ อำนาจ สนิะเปสนันท์, "ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการให้บริการธุรกิจไปรษณีย์ของร้านไปรษณีย์ไทยตาม พระราชบัญญัติไปรษณีย์ พ.ศ. 2477" (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต, สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2556). หน้า 211.

ไทย จำกัด ให้ผู้ส่ง หรืออาจจะไม่มีให้ก็ได้ แต่อย่างไรก็ตามเลขที่สนั้นก็มักจะต้องรอ 1-2 วันจึงจะเช็คจากระบบตรวจสอบติดตามสินค้าของไปรษณีย์ไทยในเว็บไซต์ เพื่อติดตามคว่าสินค้าอยู่ในขั้นตอนการส่งขั้นตอนนี้ของ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัดได้ หากว่าเลือกบริการส่งแบบที่สามารถเช็คขั้นตอนนี้จากเว็บไซต์ด้วยตนเอง เหตุที่ต้องรอนั้นเพราะผู้ประกอบธุรกิจประเภทนี้จะต้องนำไปส่ง แล้วรอให้ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ดำเนินการรับสินค้าที่ส่งขั้นนั้นๆ เข้าระบบอีกทีหนึ่ง ซึ่งผู้ให้บริการประเภทนี้จะเก็บค่าบริการที่สูงกว่าของ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด เนื่องจากจะมีรายได้จากส่วนต่างของค่าบริการส่งไปรษณีย์ของ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด นั่นเอง การให้บริการของไปรษณีย์เอกชนในข้อนี้คล้ายกับผู้จัดการขนส่งสินค้า ของการขนส่งสินค้าทางทะเล ซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่รับจ้างรวบรวมของและจัดให้บุคคลอื่นทำการขนส่งจากที่แห่งหนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง²⁶ และได้รับบำเหน็จเป็นการตอบแทน แต่ต่างกับไปรษณีย์เอกชนชนิดนี้ที่เก็บค่าบริการแพงกว่าที่ตนต้องเสียให้กับ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด แล้วกันส่วนต่างของค่าบริการไว้เองเป็นรายได้ ในกรณีที่มีความเสียหายเกิดขึ้นกับของที่ทำการขนส่งจะต้องดูสถานะของผู้รับจัดการขนส่งว่าตกลงกับผู้ใช้บริการเช่นใด โดยหากเป็นกรณีที่ผู้รับจัดการขนส่งเองเป็นเพียงตัวแทนในการไปจัดหาผู้ขนส่งโดยไม่ได้ขนส่งเองเรียกค่าตอบแทนเพียงค่าบำเหน็จ เช่นนี้ผู้รับจัดการขนส่งจะเป็นการกระทำการเป็นตัวแทน เมื่อกระทำในฐานะตัวแทนผู้รับจัดการขนส่งนั้นไม่ต้องรับผิดชอบ²⁷

กรณีดังกล่าวมาจึงมีความคล้ายกันกับไปรษณีย์เอกชนตรงที่รับขนของทางไปรษณีย์ แต่ไม่ส่งสินค้าด้วยตัวเองแต่จัดให้ผู้ขนส่งอื่น แต่เนื่องจากผู้ที่ดำเนินการขนส่งสินค้าเป็นการดำเนินการเช่นเดียวกับตัวแทนของ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด อีกทั้งตัวผู้ประกอบธุรกิจเองก็แสดงตนว่าสินค้าที่รับให้บริการฝากส่งนั้นจะส่งโดยใช้บริการส่งของ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด เมื่อ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ก็ยอมรับการรับฝากแบบนี้จากผู้ประกอบธุรกิจ เช่นนี้ผู้ศึกษาเห็นว่าความสัมพันธ์ในลักษณะนี้เป็นลักษณะแบบตัวการตัวแทนเนื่องจาก ผู้ให้บริการ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ก็ยอมรับขนส่งสินค้าจากผู้ประกอบธุรกิจประเภทนี้ ซึ่งชื่อผู้ฝากส่งก็ยังเป็นผู้ที่มาส่งสินค้ากับผู้ประกอบธุรกิจ ผู้ประกอบธุรกิจแบบนี้ไม่ได้เป็นผู้ส่งเอง การกระทำของ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ที่ยอมรับขนส่งให้ จึงตรงกับตัวแทนเขตตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 821

ไปรษณีย์เอกชนเป็นตัวแทนเขตซึ่งเป็นตัวแทนที่เกิดขึ้นโดยกฎหมาย แม้จะไม่มีเจตนาของตัวการในการตั้งตัวแทนก็ตามซึ่งเกิดจากการที่ตัวแทนแสดงออกให้บุคคลภายนอกเข้าใจว่าเป็นตัวแทนกัน โดยเมื่อมีบุคคลเขตตัวเองออกแสดงเป็นตัวแทน แล้วตัวการรู้แต่ไม่ได้ห้ามปราม หรือโต้แย้งคัดค้านตัวการจะต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอก²⁸

ไปรษณีย์เอกชนชนิดนี้มีการให้บริการดังที่ได้กล่าวไปข้างต้น ซึ่งมีผลทำให้ผู้เข้ามาใช้บริการเข้าใจว่าตัวผู้ให้บริการชนิดนี้เป็นตัวแทนของ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ทำให้ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ต้องรับผิดชอบต่อผู้ใช้บริการในฐานะตัวการ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด จึงมีฐานะเป็นตัวแทนเขต

²⁶ ไพทิต เอกจริยกร, พาณิชย์นาวี ตอน 3, พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2557), หน้า 254.

²⁷ เรื่องเดียวกัน. หน้า 262 และหน้า 265.

²⁸ จักรพงษ์ เล็กสกุลไชย, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เรื่องมาตราว่าด้วยตัวแทนนายหน้า (กรุงเทพฯ: กองทุนศาสตราจารย์จิตติ ตึงศภัทย์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2557), หน้า 59-61

ของผู้ให้บริการชนิดนี้ แต่สำหรับบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัดเองนั้นผู้ให้บริการชนิดนี้เป็นตัวแทนของผู้มาใช้บริการ เนื่องจากไปรษณีย์เอกชนชนิดนี้นำของมาทำสัญญาขนส่งโดยใช้ชื่อผู้ฝากส่งเป็นชื่อผู้ให้บริการ และการมีเลขรหัสสำหรับติดตามไปรษณีย์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัดให้แก่ผู้ให้บริการนั้น การได้เลขรหัสติดตามไปรษณีย์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด สามารถรับมาจากจุดให้บริการของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัดได้ เพื่อรับมาเป็นเล่มที่มีรหัสบรรจุอยู่ภายในมีทั้งแบบ EMS และลงทะเบียน เล่มรหัสเช่นนี้ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัดมีทั้งผู้ขายสินค้าที่ส่งไปรษณีย์คราวละมากขึ้น และผู้ให้บริการเช่นนี้ โดยเล่มรหัสนี้เป็นดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ไปรษณีย์ว่าจะให้เล่มรหัสหรือไม่ โดยผู้ที่ได้รับมักเป็นผู้ที่ส่งของบ่อยคราวหลายชิ้น

ดังนั้นเมื่อบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด นั้นได้รู้ถึงการขีดตัวเองเป็นตัวแทน ของร้านไปรษณีย์เอกชน ซึ่งในกรณีนี้บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด นั้นรู้ว่ามีกรกระทำเช่นนี้ ดังเช่นในเอกสารเชิญชวนให้เปิดร้านไปรษณีย์ไทยซึ่งเป็นเฟรนไชส์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด²⁹ มีการพูดถึงร้านไปรษณีย์เอกชนว่า “ในขณะที่ร้านไปรษณีย์เอกชนผู้ให้บริการจะต้องจ่ายอัตราค่าบริการที่แพงกว่าและไม่มีการรับประกันความแน่นอนในเรื่องเวลา เนื่องจากร้านเหล่านี้จะต้องนำสิ่งของรับฝากไปส่งต่อให้ ณ ที่ทำการไปรษณีย์อีกทอดหนึ่ง ดังนั้นผู้ให้บริการจะต้องยอมรับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้บริการ” ซึ่งตรงกับหลักการของตัวแทนขีดที่ว่ารู้ว่าถูกขีดแต่ไม่ได้ทักท้วงห้ามปราม ดังนั้นบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัดจะต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกที่เป็นผู้ฝากส่งเสมือนว่าผู้ประกอบธุรกิจไปรษณีย์ประเภทนี้เป็นตัวแทนของตนดังนั้นผู้ศึกษาจึงเห็นว่าผู้ให้บริการแบบนี้จึงใช้กฎหมายเฉพาะของไปรษณีย์เช่นเดียวกันจากฐานะตัวแทนของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการขนส่งโดยบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด เป็นการดำเนินกิจการในฐานะบริการสาธารณูปโภคของรัฐ ผู้ซื้อจึงฟ้องร้องให้บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัดรับผิดชอบในการทำหน้าที่ตามสัญญาขนส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ตามที่มีกฎหมายบัญญัติให้สิทธิประโยชน์ไว้ไม่ได้ หากจะฟ้องร้องจะเป็นการฟ้องร้องต่อศาลปกครองเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับความรับผิดชอบอื่นของหน่วยงานทางปกครอง อันเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามที่มีกฎหมายกำหนด

4.3.1.2 ผู้ให้บริการไปรษณีย์ที่ใช้กฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ลักษณะรับขน

สิทธิของผู้ซื้อตามสัญญาขนส่งนี้ ผู้ซื้อจะมีสิทธิตามที่ผู้ขายได้ทำไว้กับไปรษณีย์ตามสัญญาขนส่งจึงต้องพิจารณาข้อสัญญาที่เกิดขึ้นว่าผลของสัญญาที่ตกลงกันไว้ในตัวสัญญามีเช่นไรบ้าง³⁰ ผลจากตัวสัญญาที่ผู้ขายสินค้าที่เป็นผู้ส่งสินค้าได้เลือกบริการส่งสินค้า ที่มีเงื่อนไขและการรับผิดชอบไว้เช่นไร ก็จะมีผลไปตามนั้น เนื่องจากการเข้าทำสัญญากับผู้ขนส่งชนิดนี้นั้นผู้ส่งมีสิทธิเลือกว่าจะส่งหรือไม่ หากเลือกทำการส่งผู้ซื้อ และยอมรับข้อจำกัดยกเว้นความรับผิดชอบของผู้ขนส่งอย่างชัดเจนในเงื่อนไขการจำกัดความรับผิด เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อสัญญาที่อยู่ในรูปแบบของชนิดของการส่ง ที่ผู้ขายได้ยอมรับไปอย่างชัดเจนตามที่ไปรษณีย์กำหนดไว้ อันมีลักษณะเป็นข้อสัญญาในการดำเนินการรับขนส่งที่มีวงเงินความรับผิดในความชำรุดของสินค้าที่ขนส่งให้เลือก และผู้ขายลงชื่อยอมรับการจำกัดยกเว้น

²⁹ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด, "หน้าที่ไปรษณีย์" [ออนไลน์].

³⁰ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 627

ความรับผิดชอบเช่นนั้นอย่างชัดเจน แม้จะไม่มีกฎหมายให้อำนาจสิทธิในการยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบไว้โดยเฉพาะ แต่เพราะมีกฎหมายให้สามารถมีข้อตกลงจำกัดหรือยกเว้นความรับผิดชอบได้ เพียงแต่จะต้องตกลงกับคู่สัญญาคือผู้ส่งอย่างชัดเจนเพียงเท่านั้นก็ใช้บังคับได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 625 กรณีเช่นนี้ผู้ซื้อจะเป็นผู้ได้รับสิทธิตามสัญญาขนส่งของผู้ขาย ตามมาตรา 627 เมื่อสินค้าส่งมาถึงผู้ซื้อ ผู้ซื้อจะมีสิทธิตามที่สัญญาที่ผู้ขายทำไว้กับไปรษณีย์

ไปรษณีย์เอกชนในกลุ่มนี้แบ่งได้ดังนี้

1) ไปรษณีย์เอกชนที่ให้บริการส่งสินค้าซึ่งมีการรับสินค้าจากผู้ส่งแล้วทำการขนส่งด้วยตนเองบางส่วน แล้วส่งต่อไปให้บริษัทไปรษณีย์ไทยขนส่งไปยังปลายทางเช่น DHL กรณีของผู้ขนส่งที่เป็นไปรษณีย์เอกชนได้ทำการขนส่งสินค้าเองด้วยบางส่วนแล้วค่อยส่งต่อไปให้บริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด นำส่งต่อไปแก่ผู้รับ กรณีนี้จะต่างออกไปจากกรณีที่ไปรษณีย์เอกชนนำสินค้าที่ต้องขนส่งนำไปส่งให้บริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด ให้ทำการขนส่งไปหาผู้รับโดยไปรษณีย์เอกชนนั้นไม่ได้ทำการขนส่งเอง เนื่องจากไปรษณีย์เอกชนนั้นเป็นผู้ขนส่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ไม่ได้มีกฎหมายเฉพาะของไปรษณีย์บังคับเป็นอย่างอื่น ทำให้ต้องพิจารณาว่ากรณีที่ผู้ขนส่งทำการขนส่งบางส่วนแล้วส่งต่อไปให้บริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด นี้จะเป็นผู้ขนส่งหลายทอดหรือไม่เพราะมีการมอบหมายของที่ต้องส่งไปอีกทอดหนึ่งเพราะตาม มาตรา 618 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้บัญญัติให้กรณีที่มีการส่งของที่ได้ส่งไปโดยมีผู้ขนส่งหลายคนหลายทอด เมื่อมีการบุบสลายของของที่ทำการขนส่งผู้ขนส่งทั้งหมดนั้นต้องร่วมกันรับผิดชอบ แม้ว่าบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด จะเป็นผู้ขนส่งแต่เนื่องจากเป็นผู้ขนส่งที่มีกฎหมายกำหนดเรื่องการรับผิดชอบและการดำเนินการขนส่งไว้เป็นเฉพาะ ซึ่งต้องพิจารณาไปตามนั้น ดังนั้นการขนส่งของในเส้นทางไปรษณีย์ของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด จึงมีความรับผิดชอบตามกฎหมายเฉพาะของไปรษณีย์ ไม่ถือว่าเป็นการขนส่งหลายทอด

การที่ไปรษณีย์เอกชนที่มาทำสัญญาขนส่งของกับบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด เกิดเป็นสัญญาขนส่งขึ้นอีกฉบับต่างหากไปจากสัญญาขนส่งที่ผู้ส่งทำไว้กับไปรษณีย์เอกชน ซึ่งสัญญาที่เกิดขึ้นเรียงลำดับได้ดังนี้

1. ผู้ซื้อและผู้ขายตกลงซื้อขายสินค้าที่ต้องมีการส่งมอบแก่ผู้ซื้อโดยผู้ให้บริการไปรษณีย์ เป็นสัญญาที่เกิดขึ้นสัญญาแรก

2. ผู้ขายสินค้าทำสัญญากับไปรษณีย์เอกชนให้ขนส่งสินค้าไปให้แก่ผู้ซื้อ เกิดสัญญาขนส่งขึ้นเป็นสัญญาที่เกิดขึ้นลำดับที่สอง คู่สัญญาคือผู้ส่งที่เป็นผู้ขายสินค้ากับไปรษณีย์เอกชนในฐานะผู้ขนส่ง

3. ต่อมาไปรษณีย์เอกชนได้ทำการขนส่งของไปถึงยังที่ทำการปลายทางของไปรษณีย์เอกชนเอง โดยขนส่งไปเองบางส่วนแล้ว และไปทำสัญญาขนส่งกับบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด ให้ส่งไปให้ผู้รับสินค้าเกิดเป็นสัญญาฉบับที่สามที่เกิดขึ้น แต่สัญญาฉบับที่ 3 นี้คู่สัญญาเป็นไปรษณีย์เอกชนในฐานะผู้ส่งกับบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด แล้วบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด จึงได้ทำการส่งสินค้าที่รับมานั้นให้แก่ผู้รับที่ปลายทาง สัญญาขนส่งที่เกิดขึ้นนี้ ทำให้มีนิติสัมพันธ์ดังนี้คือ ผู้รับสินค้านั้นมีสิทธิตามสัญญาขนส่งในการทวงถามค่าเสียหายในกรณีสินค้าบุบสลาย เรียกจากไปรษณีย์เอกชนผู้ขนส่งที่เข้าทำสัญญากับผู้ขายสินค้านั้น เพราะบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด เป็นผู้ขนส่งที่ต้องใช้กฎหมายเฉพาะทางไปรษณีย์บังคับกับการดำเนินการกิจการขนส่งเท่านั้น ดังนั้นจึงรับผิดชอบผู้ส่งตาม

ข้อ 197 ไปรษณียนิเทศ พ.ศ. 2557 ผู้มีสิทธิได้รับค่าเสียหายในความเสียหายจากการดำเนินการขนส่งคือผู้ที่เป็นผู้ฝากส่ง ดังนั้นเมื่อผู้ส่งที่เป็นคู่สัญญาขนส่งในสัญญาฉบับบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด คือ ไปรษณีย์เอกชนที่ส่งในนามตนเอง ไปรษณีย์เอกชนนั้นจึงเป็นผู้มีสิทธิได้รับค่าเสียหายซึ่งได้รับในวงเงินเท่าที่บริการส่งของที่ไปรษณีย์เอกชนเลือกไว้ตอนทำสัญญาขนส่งกับบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด บริการส่งสินค้าของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ที่มีการแจ้งรายละเอียดเงื่อนไขของการให้บริการไว้ดังที่ได้เคยกล่าวมาแล้ว³¹ และไปรษณีย์เอกชนจะต้องรับผิดชอบผู้ซื้อสินค้า เนื่องจากสิทธิตามสัญญาฉบับขนส่งนั้นตกไปแก่ผู้รับแล้ว ตามกฎหมายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 627 เนื่องจากกรณีขนส่งนี้เป็นการส่งสินค้าที่ถือว่าใช้บริการขนส่งสินค้าของไปรษณีย์เอกชน อันต้องบังคับไปตามกฎหมายในกฎหมายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะ 8 วรรค 1 วรรค 1 วรรค 1 ของตนเอง แต่ทั้งนี้ไปรษณีย์เอกชนก็จะรับผิดชอบที่ตกลงไว้ในสัญญาขนส่งที่คู่สัญญาคือผู้ขายสินค้าที่เป็นคู่สัญญากับตนเองเท่านั้น

2) ไปรษณีย์เอกชนที่ให้ดำเนินการขนส่งสินค้าด้วยตนเอง เช่น TNT ผู้ให้บริการในลักษณะนี้ทำการรับสินค้าจากผู้ฝากส่ง แล้วดำเนินการขนส่งสินค้าไปสู่ผู้รับตามจำนวนด้วยตนเอง ผู้ขนส่งในลักษณะนี้หากมีความชำรุดบกพร่องของสินค้าที่รับขนส่ง จากการให้บริการขนส่งของตนเองจะต้องรับผิดชอบไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะรับขนส่ง โดยต้องดูข้อสัญญาที่ผู้ขนส่งได้ทำกับผู้ฝากส่งว่ามีวงเงินความรับผิดชอบเท่าใด หรือในกรณีที่ผู้ฝากส่งเลือกบริการขนส่งแบบที่มีเงื่อนไขในการจำกัดความรับผิดไว้ ดังเช่นผู้ประกอบการธุรกิจ TNT นั้น มีเงื่อนไขในการให้ค่าเสียหายของที่รับขนส่งอยู่ที่มูลค่าตามท้องตลาดของ ของนั้นแต่ไม่เกิน 3.4 ยูโรต่อกรัม ทั้งนี้จะรับผิดชอบภายใน 21 วันนับจากวันที่ผู้รับได้รับของเท่านั้น ซึ่งข้อสัญญาในการจำกัดและยกเว้นความรับผิดที่มีนี้ จะต้องพิจารณาว่าข้อความจำกัดหรือยกเว้นความรับผิดของผู้ขนส่ง ผู้ส่งนั้นได้แสดงความตกลงด้วยชัดแจ้งในการยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดหรือไม่ โดยหากไม่ได้มีการแสดงความตกลงด้วยโดยชัดแจ้งข้อความยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดนั้นก็จะมีผลเป็นโมฆะ ตามมาตรา 625

สิทธิของผู้ซื้อในกรณีนี้จะเป็นไปตามมาตรา 627 คือสิทธิของผู้ขายตามสัญญาขนส่งจะตกแก่ผู้ซื้อซึ่งเป็นผู้รับตราส่งเมื่อของมาถึง โดยในกรณีที่สินค้าที่ขายถูกส่งมาให้ผู้ซื้อเมื่อถึงผู้ซื้อและมีความบอบสลาย หายผู้ซื้อนั้นได้รับสิทธิของผู้ขายตามสัญญาขนส่ง ผู้ซื้อสามารถฟ้องเรียกค่าเสียหายเอาากับไปรษณีย์ได้ตามสัญญาขนส่ง แต่หากเป็นกรณีที่สินค้าส่งมาไม่ถึงผู้ซื้อ กรณีนี้ผู้ซื้อได้รับความเสียหายมากกว่าสินค้านำมาถึงแต่มีความบอบสลายเสียอีก แต่กรณีหลังนี้ผู้ซื้อไม่มีสิทธิฟ้องไปรษณีย์เนื่องจาก เมื่อของมาไม่ถึงผู้ซื้อไม่ได้รับสิทธิของผู้ขายตามสัญญาขนส่งตกไปแก่ผู้ซื้อ ผู้ซื้อจึงไม่มีสิทธิตามสัญญาขนส่ง ดังเช่นคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1748/2522 ที่ว่า “ผู้ขายนำสินค้าไปส่งมอบแก่จำเลยผู้รับขนส่งเพื่อส่งให้โจทก์ผู้ซื้อ โจทก์เป็นผู้รับตราส่งสินค้ายกฟ้อง โจทก์ผู้ส่งหรือผู้ตราส่ง จึงมิใช่คู่สัญญารับขนส่ง สิทธิของโจทก์ที่จะเรียกร้องเอาค่าเสียหายอันเกิดแต่สัญญา รับขนส่งจึงต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 627 คือเมื่อของถึงตำบลที่กำหนดให้ส่ง และโจทก์ซึ่งเป็นผู้รับตราส่งได้เรียกให้ส่งมอบแล้ว แต่สินค้ายกฟ้องนี้มิได้ไปถึงตำบลที่กำหนดให้ส่ง โดยได้สูญหายไปเสียก่อนในระหว่างการเดินทาง โจทก์จึงไม่อาจเรียกร้องให้จำเลยซึ่งเป็นผู้ขนส่งให้ส่งมอบ

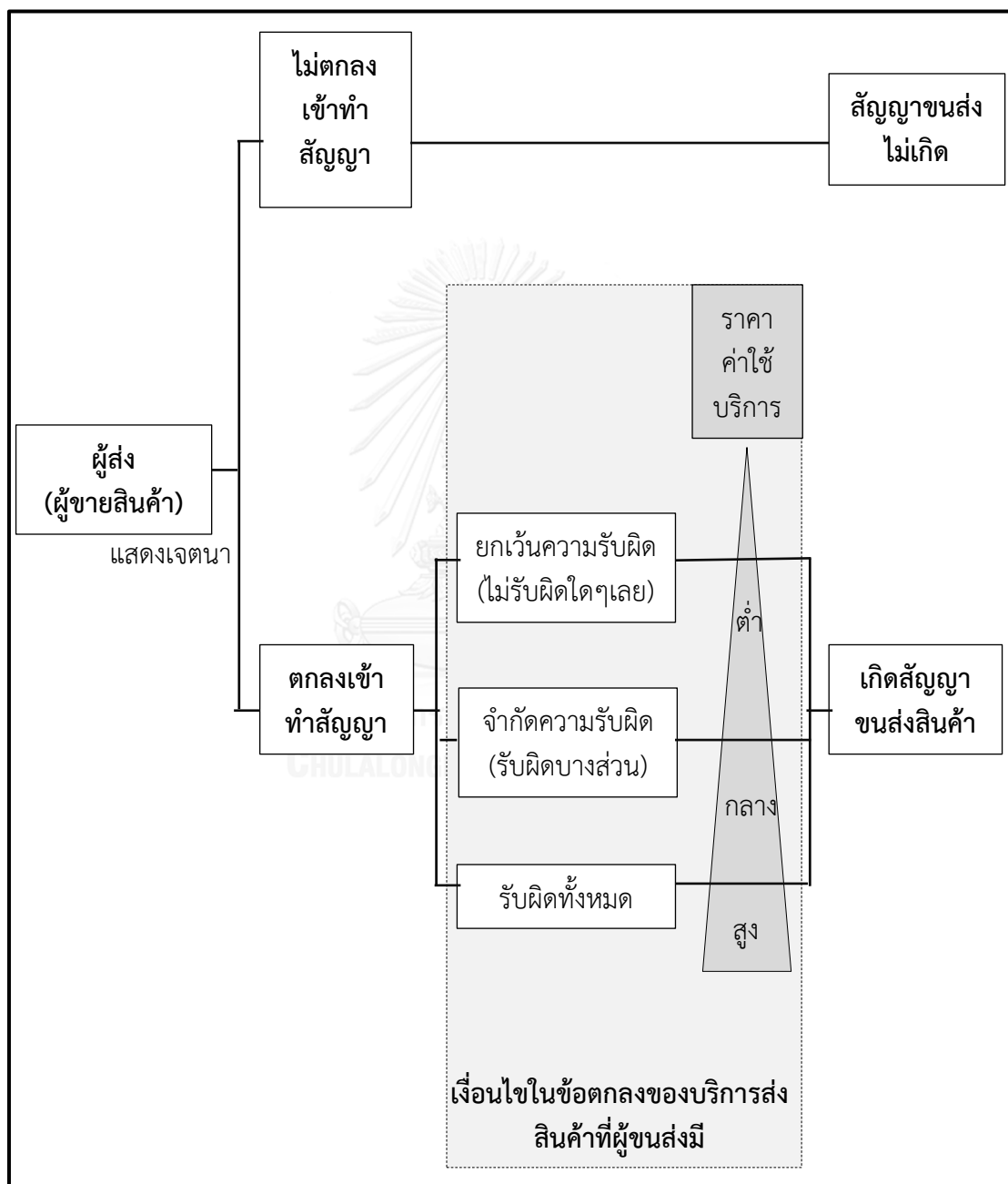
³¹ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด, "ฝากส่งไปรษณีย์ในประเทศแบบไหนดี" [ออนไลน์].

สินค้า ได้สิทธิทั้งหลายของผู้ส่ง อันเกิดแต่สัญญาฉบับนั้น จึงไม่อาจจะตกไปได้แก่โจทก์ซึ่งเป็นผู้รับ
 ตราสงตาม มาตรา 627 โจทก์ไม่ไช่ผู้เสียหายไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยให้รับผิดชอบตามสัญญาฉบับพิพาทได้
 การส่งมอบทรัพย์สินซึ่งขายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 463 นั้น มิใช่เป็นข้อ
 วินิจฉัยว่ากรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ขายโอนไปยังผู้ซื้อแล้วหรือไม่ เพราะการส่งมอบเป็นเพียงหน้าที่
 ประการหนึ่งของผู้ขายเท่านั้น กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ขายยอมโอนไปยังผู้ซื้อตั้งแต่ขณะเมื่อได้ทำ
 สัญญาซื้อขายกันตาม มาตรา 458 และจะยกเอาบทบัญญัติเรื่องกรรมสิทธิ์โอนไปยังผู้ซื้อแล้วหรือไม่
 ในลักษณะซื้อขาย มาเป็นข้อวินิจฉัยสิทธิของผู้ซื้ออันเกิดแต่สัญญาฉบับไม่ได้ เพราะเป็นสิทธิตาม
 สัญญาซึ่งกฎหมายบัญญัติไว้ต่างลักษณะกัน เมื่อเข้าลักษณะใดก็ต้องใช้กฎหมายลักษณะนั้นบังคับ”
 ดังนี้ผู้ซื้อจะมีสิทธิได้รับช่วงสิทธิตามสัญญาขนส่งที่ผู้ขายทำไว้กับไปรษณีย์ก็ต่อเมื่อสินค้ามาถึง ผู้ซื้อจึง
 จะมีสิทธิฟ้องไปรษณีย์เอกชนที่เป็นผู้ขนส่งได้

4.3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขาย

การเลือกทำสัญญาขนส่งที่มีการจำกัดความรับผิดชอบหรือมีการยกเว้นความรับผิดชอบของผู้
 ขนส่งเช่นนี้ในประเทศญี่ปุ่น ผู้ขายที่ส่งมอบสินค้าให้แก่ผู้ซื้อโดยใช้ผู้ขนส่งจะมีข้อสัญญาจำกัดความรับ
 ผิดหรือยกเว้นความรับผิดชอบในความเสียหาย ในตัวสินค้าที่ซื้อขายกับผู้บริโภคไม่ได้ เว้นแต่ว่าผู้ขายทำ
 ข้อสัญญากับผู้ขนส่งเพื่อประโยชน์ของผู้บริโภค โดยระบุให้ผู้ขนส่งเป็นผู้ชำระค่าเสียหาย ในทั้งหมด
 หรือบางส่วนของความเสียหายของสินค้า หรือส่งสินค้าทดแทนซึ่งไร้ความเสียหายแก่ผู้ซื้อ ผู้ขายจึงจะ
 มีข้อสัญญาจำกัดหรือยกเว้นความรับผิดชอบในความเสียหายหรือบอบสลายของสินค้ากับผู้ซื้อได้ ในส่วน
 ของประเทศออสเตรเลียนั้น ผู้ขายจะต้องเลือกทำสัญญาขนส่งให้มีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์
 กับผู้ซื้อ หากว่าผู้ขายไม่ได้ทำสัญญาขนส่งให้มีความคุ้มครองกรณีสินค้าเกิดความเสียหายขึ้นขณะทำ
 การขนส่ง ผู้ขายต้องเป็นผู้รับผิดชอบในความชำรุดบอบสลายขณะทำการขนส่งเอง

ในประเทศไทยผู้ขายสามารถมีข้อสัญญาจำกัดความรับผิดและยกเว้นความรับผิดกับผู้ให้บริการไปรษณีย์ได้อย่างอิสระ โดยไปรษณีย์จะสามารถใช้ข้อจำกัดหรือยกเว้นความรับผิดกับผู้ส่งได้ ก็ต่อเมื่อมีการตกลงกันโดยชัดแจ้งว่าผู้ส่งยอมรับข้อจำกัดยกเว้นความรับผิดเช่นว่า สามารถรวมสรุปเป็นแผนภาพในการทำสัญญา ระหว่างผู้ขายที่เป็นผู้ส่งสินค้ากับไปรษณีย์ผู้ให้บริการส่งสินค้าได้ ดังนี้

ภาพที่ 3 แผนภาพการทำสัญญาขนส่งระหว่างผู้ขายกับผู้ให้บริการส่งสินค้าประเภทไปรษณีย์

จากแผนภาพจะเห็นได้ว่าความรับผิดชอบในความบอบสลายหรือเสียหายของสินค้า ในการส่งสินค้ายังผู้ขนส่งแจ้งว่าตนมีความรับผิดชอบมาก ค่าบริการขนส่งจะยิ่งสูงขึ้นตาม

สัญญาขนส่งสินค้านั้นไม่มีกฎหมายกำหนดแบบของสัญญาเอาไว้ สัญญาที่เกิดขึ้นระหว่างผู้ส่งกับไปรษณีย์เอกชนนั้นการเข้าทำสัญญาของผู้ส่งสินค้ากับผู้ขนส่ง ผู้ขนส่งนั้นมีการแจ้งราคาและเงื่อนไขความรับผิดชอบที่ครอบคลุมบริการแต่ละรายการเอาไว้ เช่นรับผิดชอบไม่เกินวงเงินที่บาทจัดทำการส่งถึงที่หมายภายในกี่วัน หากว่าผู้ส่งสินค้านั้นต้องการใช้บริการแบบใด ก็เพียงแจ้งว่าจะให้ขนส่งโดยใช้บริการแบบใดและชำระเงินพร้อมส่งมอบสิ่งของให้แก่ผู้ให้บริการส่งสินค้า

ในส่วนของค่าส่งสินค้านั้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 464 บัญญัติว่า"ค่าขนส่งทรัพย์สินซึ่งได้ซื้อขายกันไปยังที่แห่งอื่น นอกจากสถานที่อันพึงชำระหนี้ นั้นผู้ซื้อพึงออกใช้" ดังนั้นค่าใช้จ่ายในการส่งสินค้าจึงต้องดูสถานที่อันพึงชำระหนี้ซึ่งอยู่ใน มาตรา 324 หากไม่ได้ตกลงว่าจะชำระหนี้ที่ใด หากเป็นทรัพย์สินที่ซื้อขายกันเป็นเฉพาะสิ่งจะต้องส่งมอบกัน ณ สถานที่ซึ่งทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่ขณะก่อนหน้าคือในเวลาที่เกิดการซื้อขาย ส่วนการซื้อขายสินค้าที่ไม่ใช่ทรัพย์สินเฉพาะสิ่งนั้นจะต้องชำระหนี้ ณ สถานที่ซึ่งเป็นภูมิลำเนาของเจ้าหนี้ คือที่อยู่ปัจจุบันของผู้ซื้อนั่นเอง แต่ในกรณีที่คู่สัญญาตกลงสถานที่ชำระหนี้กันไว้การชำระหนี้ก็ต้องเป็นสถานที่ตามที่ตกลงกัน ดังเช่นคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 685/2538 ความว่า "สัญญาซื้อขายไม้ซุงกระยาเลยกำหนดให้จำเลยทั้งสองผู้ขายส่งมอบไม้ซุงที่โรงงานของบริษัทโจทก์ สถานที่ดังกล่าวจึงเป็นสถานที่ที่โจทก์และจำเลยทั้งสองแสดงเจตนาไว้ โดยเฉพาะเจาะจงว่าจะชำระหนี้ ณ สถานที่นั้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 324 เมื่อจำเลยทั้งสองส่งมอบไม้ซุงให้โจทก์ ณ สถานที่ดังกล่าวแล้ว จำเลยทั้งสองจึงไม่อาจเรียกค่าขนส่งไม้ซุงจากโจทก์ได้ กรณีไม่ต้องด้วยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 464 ซึ่งโจทก์ผู้ซื้อจะต้องออกค่าขนส่ง" ดังนั้นในการซื้อขายสินค้าที่มีการตกลงให้ส่งไปรษณีย์ไปยังผู้ซื้อสถานที่ชำระหนี้ จึงเป็นสถานที่ที่ได้ตกลงกันผู้ขายจึงต้องชำระหนี้ที่สถานที่ดังกล่าว ผู้ขายจึงต้องเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการส่งไปรษณีย์

จากที่ได้กล่าวไปแล้วว่าผู้ซื้อที่มีความสัมพันธ์กับไปรษณีย์เพียงแคบุคคลภายนอกผู้รับประโยชน์ตามสัญญาเพื่อประโยชน์บุคคลภายนอก ผู้ซื้อไม่ใช่คู่สัญญาในการทำสัญญาขนส่ง แต่ในสัญญาซื้อขายผู้ซื้อที่มีความสัมพันธ์กับผู้ขายเป็นคู่สัญญา ดังนั้นหากจะแก้ไขปัญหามาโดยการเสนอให้ผู้ขายนั้นต้องรับผิดชอบในความชำรุดบอบสลายของสินค้านั้น อาจมีได้ 2 แนวทาง

ก) ตกลงให้กรรมสิทธิ์ยังไม่โอน โดยให้คู่สัญญาตกลงกันให้การซื้อขายนั้นยังไม่เป็นการโอนกรรมสิทธิ์จนกว่าสินค้าซึ่งขายจะถูกส่งมอบจนถึงมือของผู้ซื้อ โดยการตกลงยกเว้นผลของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 458 ในกรณีที่ซื้อขายทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง และในกรณีที่ซื้อขายทรัพย์สินไม่เฉพาะสิ่งที่ยังไม่ได้กำหนดบ่งตัวทรัพย์สินออกมา ให้คู่สัญญาตกลงซื้อขายกันโดยยกเว้นมาตรา 458 และมาตรา 460 เพื่อแก้ไขการที่ผู้ขายได้กำหนดให้สินค้าที่ขายเป็นทรัพย์สินเฉพาะสิ่งตามมาตรา 195 ที่ส่งทำให้ ตามมาตรา 370 เมื่อทรัพย์สินเฉพาะสิ่งนั้นสูญหายหรือเสียหายหรือในระหว่างการขนส่ง ความสูญหายหรือเสียหายหรือที่ตกเป็นพับแก่เจ้าหนี้คือผู้ซื้อ ตามปัญหาเดิมที่ศึกษาอยู่นี้ ผู้ซื้อเสียหายหากแก้ไขดังนี้เมื่อกรรมสิทธิ์ยังไม่โอนไปยังผู้ซื้อ ความเสียหายสูญหายจะกลายเป็นผู้ขายยังต้องรับผิดชอบ

อย่างไรก็ดีการแก้ไขตามวิธีนี้เป็นการทำสัญญาตกลงกันระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย เพื่อยกเว้นผลที่มีอยู่ตามที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บัญญัติสิทธิและหน้าที่ของผู้ซื้อและผู้ขายไว้ ซึ่งผู้ซื้อ

และผู้ขายสามารถตกลงยกเว้นผลของกฎหมายได้ แต่หากคู่สัญญาไม่ได้ตกลงกันให้ยกเว้นผลของประมวลกฎหมายดังที่ได้กล่าวไปผู้ซื้อก็ย่อมไม่ได้รับความคุ้มครอง จึงนำไปสู่วิธีการแก้ไขปัญหานั้นข้อถัดไป

ข) แก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 463 โดยแก้ไขเรื่องผลของการที่ผู้ขายส่งมอบสินค้าที่ขายให้ผู้ขนส่ง ซึ่งตามที่ได้กล่าวไปแล้วจากความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ของ มาตรา 463 ประเทศไทยรับมาจากประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมันมาตรา 447 ซึ่งรับมาไม่ครบ ส่งผลให้ไม่ว่าผู้ซื้อจะตกลงให้ผู้ขายส่งสินค้าโดยใช้ไปรษณีย์ หรือผู้ขายนำสินค้าไปส่งมอบให้แก่ผู้ซื้อโดยใช้ไปรษณีย์ แทนการที่ผู้ขายต้องไปส่งเองผลที่ได้ไม่ต่างกัน นั่นคือเมื่อผู้ขายส่งมอบสินค้าที่ขายให้กับไปรษณีย์ผลของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 463 ปัจจุบันถือว่าผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินที่ขายแก่ผู้ซื้อสำเร็จแล้วสินค้านั้นอยู่ในเงื้อมมือของผู้ซื้อแล้ว ดังนั้นหากแก้ไขให้เป็นแบบเดียวกับต้นแบบคือของประเทศเยอรมัน จะส่งผลให้เมื่อผู้ขายส่งมอบสินค้าที่ขายให้ไปรษณีย์ทำการขนส่งแทนการที่ผู้ขายจะต้องส่งมอบสินค้าเองนั้น จะยังไม่ถือว่าการส่งมอบให้กับไปรษณีย์เท่ากับการส่งมอบสำเร็จไม่ว่าสินค้านั้นอยู่ในเงื้อมมือของผู้ซื้อ และการส่งมอบทรัพย์สินที่ขายให้ไปรษณีย์ตามที่มีการตกลงกับผู้ซื้อ เมื่อมีการตกลงกันจะถือว่าเมื่อส่งมอบสินค้าที่ขายให้แก่ไปรษณีย์ ถือว่าผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินที่ขายให้ผู้ซื้อสำเร็จสินค้านั้นอยู่ในเงื้อมมือของผู้ซื้อ

หากแก้ไขดังนี้ผู้ขายจะรับผิดชอบสินค้าที่ขายถึงมือของผู้ซื้อ ในกรณีที่ผู้ขายใช้บริการไปรษณีย์ส่งสินค้าแทนการที่ผู้ขายจะต้องไปส่งสินค้าให้แก่ผู้ซื้อเอง ซึ่งให้ความคุ้มครองผู้ซื้อได้ดีกว่า อีกทั้งผู้ขายนั้นเป็นคู่สัญญากับไปรษณีย์ในขณะที่ผู้ซื้อไม่ได้มีนิติสัมพันธ์กับไปรษณีย์ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ผู้ขายนั้นจึงมีสิทธิตามสัญญาขนส่ง จึงเป็นผู้ที่เหมาะสมกว่าที่จะเรียกค่าเสียหายเอากลับไปรษณีย์ตามสัญญาขนส่ง ถ้าจะให้ผู้ขายยังเรียกค่าเสียหายเอาจากไปรษณีย์ได้จึงจะเหมาะสมกว่า แนวทางนี้จะคล้ายกับประเทศญี่ปุ่นและประเทศออสเตรเลียที่ผู้ขายจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายในความชำรุดบุบสลายที่เกิดขึ้นในระหว่างขนส่งให้กับผู้ซื้อ แล้วผู้ขายจึงเรียกค่าเสียหายเอากลับไปรษณีย์โดยผู้ขายเป็นผู้ที่เหมาะสมกว่าผู้ซื้อ ในการพิสูจน์ว่าสินค้านั้นนำมาส่งทางไปรษณีย์นั้นบรรจุหีบห่อเหมาะสม สำหรับการขนส่งหรือไม่อีกด้วย แต่ในขณะเดียวกันไปรษณีย์นิเทศของไทยมีระยะเวลาความรับผิดชอบที่แตกต่างจากไปรษณีย์ญี่ปุ่นและไปรษณีย์ออสเตรเลีย ที่แม้จะมีความรับผิดชอบในความเสียหายหรือที่เกิดขึ้นในระหว่างการขนส่งและมีบริการขนส่งที่ยกเว้นและจำกัดความรับผิดชอบเช่นเดียวกัน แต่ไปรษณีย์นิเทศ พ.ศ. 2557 ของไทยในข้อ 192 มีการกำหนดให้ผู้รับต้องทักท้วงหรือตรวจสอบความเสียหายก่อนหรือขณะนำจ่ายไปรษณีย์ภัณฑ์ผู้ส่งจึงจะมีสิทธิได้รับค่าเสียหาย แตกต่างไปจากไปรษณีย์ญี่ปุ่นและไปรษณีย์ออสเตรเลียที่ไม่มีการกำหนดให้ต้องทักท้วงก่อนหรือขณะนำจ่าย ความแตกต่างนี้ส่งผลให้ผู้ขายในประเทศญี่ปุ่นและประเทศออสเตรเลีย ยังสามารถได้รับค่าเสียหายในกรณีสินค้าเสียหายในระหว่างการขนส่งของไปรษณีย์จากไปรษณีย์ได้

ดังนั้นหากจะแก้ไข ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 463 สมควรจะต้องแก้ไขในเรื่องการขนส่งความรับผิดชอบของไปรษณีย์ไปด้วย เนื่องจากไปรษณีย์ไทยจำกัดก็เป็นประเทศสมาชิกของสหภาพสากลไปรษณีย์เช่นเดียวกับไปรษณีย์ญี่ปุ่นและไปรษณีย์ออสเตรเลีย ซึ่งประเทศสมาชิกต่างก็มีความรับผิดชอบในความเสียหายหรือสูญหาย ในไปรษณีย์ภัณฑ์ที่กำหนดให้มีการชดใช้ค่าเสียหายที่เสียหายในระหว่างการขนส่งอยู่แล้วเช่นเดียวกัน เพียงแต่การใช้ของประเทศไทยมีการกำหนดให้มีการ

ทุกท่วงแตกต่างจากประเทศอื่นที่ศึกษาเป็นตัวอย่าง ทำให้ผู้ขายอาจจะไม่มีสิทธิได้รับค่าเสียหายจากไปรษณีย์ จึงควรมีการแก้ไขทั้ง 2 ส่วนไปควบคู่กันจะแก้ปัญหที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนี้ได้ดีกว่า

4.4 ข้อเสนอแนะทางการให้ความคุ้มครองผู้ซื้อสินค้าที่ใช้บริการผู้ขนส่งในการส่งมอบสินค้าในกฎหมายต่างประเทศ

หากว่าปัญหาในสถานการณ์เช่นเดียวกันนี้เกิดขึ้นในประเทศญี่ปุ่น การซื้อขายสินค้าที่ต้องมีการส่งมอบโดยใช้ไปรษณีย์ทำการส่งสินค้าให้แก่ผู้ซื้อนั้น ผู้ขายสินค้าในประเทศญี่ปุ่นนั้นจะมีข้อสัญญาที่จำกัดสิทธิของผู้บริโภคแบบประเทศไทยไม่ได้ ผู้ขายนั้นจะมีข้อสัญญาตกลงกับผู้บริโภคว่าจะไม่รับผิดชอบในความชำรุดบกพร่อง หรือบุบสลายของสินค้าที่ต้องส่งมอบให้ผู้บริโภคไม่ได้ ยกเว้นแต่ว่าผู้ประกอบการธุรกิจทำสัญญากับผู้ประกอบการอื่นเช่นไปรษณีย์ โดยตกลงให้มีความรับผิดชอบที่เป็นประโยชน์กับผู้บริโภค เช่นมีการระบุให้ผู้ประกอบการอื่นเป็นผู้ชำระค่าทดแทนทั้งหมดหรือบางส่วนของความเสียหายแทนผู้ขาย โดยไปรษณีย์ญี่ปุ่นนั้นมีทั้งไปรษณีย์ที่ถือหุ้นโดยรัฐและไปรษณีย์เอกชน

กฎหมายเกี่ยวกับการขนส่งในประเทศญี่ปุ่นนั้น กำหนดความรับผิดชอบของผู้ขนส่งไว้ว่าไม่อาจอ้างไม่รับผิดชอบที่จะต้องชดเชยค่าเสียหาย ในกรณีที่เกิดความเสียหายหรือสูญหายของสินค้าที่รับขนส่ง เว้นจะพิสูจน์ได้ว่าตัวผู้ขนส่งเองหรือผู้ขนส่งต่อหรือพนักงานผู้ขนส่งหรือบุคคลอื่น ที่ผู้ขนส่งได้จ้างให้ทำการขนส่งนั้น มิได้กระทำโดยประมาทเลินเล่อต่อการจัดการกับสินค้า การส่งมอบการจัดเก็บหรือการขนส่งของสินค้าที่รับขนส่ง ในกรณีที่มีความสูญหายหรือเสียหายจากเจตนาของผู้ขนส่งหรือจากความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ผู้ขนส่งจะต้องรับผิดชอบในความเสียหายทุกอย่างและทุกกรณีที่เกิดขึ้นจากการรับขนส่งนั้น เว้นความเสียหายที่เกิดขึ้นกับเงินสด หรือสินค้าที่มีคุณค่าซึ่งต้องประเมินราคาก่อน หรือสินค้ายาเสพติด หากว่าผู้จ้างขนส่งไม่ได้แจ้งประเภทและราคาของสินค้านั้นไว้ตั้งแต่ขณะจ้างขนส่ง อย่างไรก็ตามไปรษณีย์ของประเทศญี่ปุ่นนั้นเมื่อศึกษาเงื่อนไขของบริษัทไปรษณีย์ญี่ปุ่นจะเห็นได้ว่ามีเงื่อนไขในการรับผิดชอบเช่นเดียวกัน คือจะมีการกำหนดจำนวนเงินที่จะจ่ายชดเชยค่าเสียหายไว้ตามบริการส่งสินค้าคล้ายๆกับของประเทศไทย แต่ระยะเวลาที่ผู้รับสินค้าหรือผู้ขายนั้นสามารถนำสินค้าที่มีความเสียหายจากการขนส่ง มาเรียกร้องเพื่อรับค่าเสียหายจากบริษัทไปรษณีย์ญี่ปุ่นนั้นมีระยะเวลาที่ดำเนินการได้ถึง 1 ปีนับจากวันที่ส่งไปรษณีย์นั้นแต่ทั้งนี้เมื่อมีการมาเรียกร้องผู้มาเรียกร้องจะต้องร่วมตรวจสอบ กับฝ่ายตรวจสอบค่าเสียหายภายใน 10 วันนับจากวันที่ได้รับคำร้องขอให้เข้าร่วมตรวจสอบหากไม่มาเข้าร่วมโดยไม่มีเหตุอันสมควรฝ่ายตรวจสอบความเสียหายจะจัดส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ดังกล่าว ส่งกลับคืนให้ผู้เรียกร้องสิทธิในการเรียกค่าเสียหายจะหมดลงถือว่าไม่ได้ปฏิเสธและถือว่ายอมรับไปรษณีย์ดังกล่าวแล้ว ในขณะที่บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัดของไทยนั้นถือว่าระยะเวลาการรับผิดชอบของตนหมดลงเมื่อนำจ่าย หากว่าผู้รับไม่ได้ทักท้วงก่อนการนำจ่ายหรือขณะที่จ่ายให้ผู้รับ ไปรษณีย์ก็จะหมดความรับผิดชอบ

ส่วนประเทศออสเตรเลียนั้น ให้ความคุ้มครองผู้ซื้อที่ซื้อสินค้าที่ต้องมีการส่งมอบสินค้าโดยใช้ผู้ขนส่ง ด้วยการกำหนดหน้าที่ของผู้ขายสินค้านั้นไว้ โดยทำเป็นกฎหมายเฉพาะในกรณีที่ไม่ได้กำหนดระยะเวลาการส่งมอบไว้ผู้ขายต้องส่งมอบในระยะเวลาที่เหมาะสม และหากไม่มีการตกลงเป็นอย่างอื่น ค่าใช้จ่ายของการจัดเตรียมและกระบวนการที่ทำให้สินค้านั้นพร้อมส่งมอบ เป็นภาระของผู้ขาย เมื่อมีการส่งสินค้าให้กับผู้ซื้อโดยใช้ผู้ขนส่งกฎหมายยังระบุให้ถือว่าส่วนสำคัญคือเมื่อผู้

ซื้อได้รับมอบสินค้า ไม่ว่าจะผู้ซื้อจะระบุหรือไม่ก็ตามยกเว้นในกรณีที่ผู้ซื้ออนุญาตให้เป็นอย่างอื่น ในการทำสัญญาขนส่งสินค้า ผู้ขายต้องทำสัญญาโดยเป็นประโยชน์กับผู้ซื้อตามสมควร โดยคำนึงถึงลักษณะของสินค้าและปัจจัยอื่นๆ หากว่าผู้ขายมิได้ทำเช่นนั้นและสินค้าเกิดความเสียหายหรือสูญหายระหว่างการขนส่ง ผู้ซื้อไม่มีสิทธิปฏิเสธสินค้านั้นหรือให้ผู้ขายรับผิดชอบความเสียหายนั้นได้ และ

กฎหมายในประเทศออสเตรเลียยังให้ระยะเวลาในการตรวจสอบสินค้ากับผู้ซื้ออีก คือให้ระยะเวลาตามสมควร คือถือว่าเมื่อสินค้าถึงมือผู้ซื้อจะยังไม่ถือว่าผู้ซื้อยอมรับสินค้าจนกว่าผู้ซื้อจะตรวจสอบสินค้าภายในระยะเวลาอันสมควร และหากผู้ซื้อปฏิเสธสินค้าผู้ซื้อไม่มีหน้าที่ในการส่งคืนสินค้าที่ปฏิเสธ และยังมีการกำหนดหน้าที่ของผู้ขนส่งในกรณีที่ผู้ซื้อสินค้าปฏิเสธสินค้าและส่งคืนมายังผู้ขนส่ง ให้ถือว่าสินค้านั้นยังอยู่ในระหว่างการขนส่ง จนผู้ขนส่งนำสินค้านั้นมาส่งคืนผู้ขาย และผู้ขายปฏิเสธที่จะรับสินค้านั้นกลับคืน ก็ยังถือว่าสินค้านั้นยังอยู่ระหว่างการขนส่ง การที่กฎหมายนั้นขยายระยะเวลาระหว่างขนส่งสินค้านั้นเป็นผลดีกับฝั่งผู้ขายสินค้า เพราะหากว่าผู้ซื้อปฏิเสธสินค้าที่ชำรุดจากการขนส่ง ผู้ขายย่อมต้องมีภาระต้องเปลี่ยนตัวสินค้าหรือคืนเงินทั้งที่ความชำรุดบอบสลายนั้นอาจไม่ใช่เกิดจากความผิดของผู้ขาย การที่กฎหมายกำหนดเช่นนี้จึงทำให้ผู้ขายสินค้าย่อมคงมีสิทธิในการเรียกค่าเสียหายเอาจากผู้ขนส่งสินค้าได้ในกรณีที่ผู้ขายทำสัญญาขนส่งสินค้า ที่มีการกำหนดค่าเสียหายสำหรับความชำรุดบอบสลายหรือความเสียหายในระหว่างการขนส่ง และกฎหมายยังคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคไว้อีกหากว่าสินค้ามีความเสียหาย แต่ผู้ซื้อไม่ได้เปลี่ยนสินค้าหรือคืนสินค้าเพื่อขอรับเงินคืน ผู้ซื้อที่ยอมรับความเสียหายของสินค้าที่เก็บสินค้าชิ้นนั้นไว้แล้วมีสิทธิในการเรียกค่าชดเชยสำหรับมูลค่าที่ลดลงของตัวสินค้าได้จากผู้ขาย

สรุป

ในการซื้อขายสินค้าที่ผู้ขายใช้ผู้ให้บริการไปรษณีย์ในการส่งสินค้าที่ขายไปยังผู้ซื้อในประเทศไทยนั้น เมื่อผู้ขายส่งมอบสินค้าที่ขายที่ปลอดความชำรุดให้แก่ไปรษณีย์มีผลถือว่าผู้ขายส่งมอบสินค้าให้แก่ผู้ซื้อสำเร็จ ทำให้ผู้ซื้อไม่มีสิทธิจะเรียกค่าเสียหายที่เกิดขึ้นในกรณีสินค้านั้นเกิดความเสียหายหรือบอบสลายขึ้นในขณะที่ทำการขนส่ง เอาจากผู้ขายได้ ผู้ขายนั้นหมดหน้าที่ความรับผิดชอบต่อผู้ซื้อแล้วเมื่อส่งมอบสินค้าที่ขายให้แก่ไปรษณีย์ ไม่ว่าจะการขนส่งโดยไปรษณีย์นั้นผู้ซื้อจะเป็นผู้ตกลงให้ผู้ขายส่งมอบโดยใช้ไปรษณีย์ขนส่งมาให้แก่ผู้ซื้อ หรือผู้ขายเป็นผู้เลือกที่จะส่งโดยใช้ไปรษณีย์แทนการมาส่งสินค้าด้วยตัวเองก็ตาม ผลของกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 463 ไม่แตกต่างกัน

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อกับไปรษณีย์ตามสัญญาขนส่งนั้น ผู้ซื้อเป็นบุคคลภายนอกผู้รับประโยชน์จากสัญญาเพื่อประโยชน์บุคคลภายนอก คู่สัญญาในสัญญาขนส่งไปรษณีย์ภักดิ์คือผู้ขาย หากส่งมอบโดยใช้บริการไปรษณีย์เอกชน ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 627 ถือว่าเมื่อทรัพย์สินมาถึงตำบลที่ส่ง สิทธิของผู้ขายตามสัญญาขนส่งจะตกไปได้แก่ผู้ซื้อ ผู้ซื้อจึงมีสิทธิในการเรียกค่าเสียหายในความบอบสลายระหว่างการขนส่งเอาไปรษณีย์ตามสัญญาขนส่งได้ แต่หากทรัพย์สินที่ขายส่งมาไม่ถึงแม้ผู้ซื้อจะเสียหายมากกว่า ได้รับสิทธิของผู้ขายตามสัญญาขนส่งที่ผู้ขายทำไว้กับไปรษณีย์ และถึงผู้ซื้อจะได้รับสิทธิของผู้ขายตามสัญญาขนส่งมาจากผู้ขายสัญญาขนส่งนั้น ก็อาจมีการตกลงจำกัดหรือยกเว้นความรับผิดชอบไปรษณีย์ไว้ หากมีการตกลงยอมรับกันอย่างชัดแจ้งระหว่างผู้ส่งกับไปรษณีย์ จะทำให้ผู้ซื้อไม่สามารถเรียกค่าเสียหายได้เต็มจำนวนความเสียหายที่ได้รับ หรืออาจไม่ได้

รับค่าเสียหายเลยตามทีผู้ขายได้ตกลงไว้กับไปรษณีย์ หากว่าผู้ขายส่งมอบโดยใช้บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ความรับผิดชอบจะเป็นไปตามที่มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องคือ พระราชบัญญัติไปรษณีย์ พ.ศ. 2477 และไปรษณีย์นิเทศ พ.ศ. 2557 กำหนดไว้ หากว่าผู้รับไม่ได้ทักท้วงขณะนำจ่าย หรือตรวจพบก่อนการจ่าย ก็จะไม่มีความเสียหาย ในความเสียหายที่เกิดขึ้นขณะทำการขนส่งไปรษณีย์ภัณฑ์

สิทธิของผู้ซื้อในฐานะเจ้าของกรรมสิทธิ์ทำให้ผู้ซื้อไม่มีสิทธิฟ้องไปรษณีย์ในมูลละเมิดได้ แต่ผู้ซื้อก็ต้องมีภาระในการพิสูจน์ว่าความบอบสลายนั้นเกิดขึ้นจากการกระทำโดยประมาทเลินเล่อของไปรษณีย์ ไม่ได้เกิดจากเหตุสุดวิสัยหรือเกิดจากการที่ผู้ขายบรรจุหีบห่อสินค้าไม่เหมาะสมสำหรับการขนส่งซึ่งผู้ซื้อพิสูจน์ได้ยาก และหากเป็นกรณีบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด นั้น มีกฎหมายให้ความคุ้มครองการกระทำหน้าที่ในการขนส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ตามปกติของการขนส่ง หากผู้ซื้อจะฟ้องผู้ซื้อที่มีภาระการพิสูจน์ให้ได้ว่ามีการกระทำโดยประมาทเลินเล่อทำให้ไปรษณีย์ภัณฑ์เสียหาย โดยไม่ได้เกิดจากการกระทำหน้าที่ขนส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ตามปกติของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ซึ่งพิสูจน์ได้ยากยิ่งกว่าการฟ้องร้องละเมิดเอาากับไปรษณีย์เอกชนเสียอีก

ดังนั้นจากที่ได้กล่าวมาหากไม่มีการกำหนดให้ผู้ขายยังต้องมีความรับผิดชอบกว่าสินค้าที่ขายจะส่งถึงมือผู้ซื้อ ในกรณีที่ผู้ขายได้เลือกใช้ไปรษณีย์ให้ขนส่งสินค้าไปส่งยังผู้ซื้อ แทนการไปส่งมอบสินค้าในหน้าที่ของผู้ขายเอง ผู้ซื้อก็ยากที่จะได้รับค่าเสียหายในกรณีที่สินค้าเกิดความบอบสลายหรือเสียหายขึ้นขณะไปรษณีย์ทำการขนส่ง จึงเห็นได้ว่ากฎหมายของประเทศไทย ยังขาดบทบัญญัติบางประการที่จะคุ้มครองผู้ซื้อสินค้าที่ส่งมอบสินค้าด้วยการส่งสินค้าทางไปรษณีย์ ในกรณีที่สินค้าที่ได้รับเกิดความชำรุดขึ้นในระหว่างการขนส่งให้แก่ผู้ซื้อที่เหมาะสม อันนำไปสู่ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาลงในบทต่อไป

บทที่ 5 บทสรุป และข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

การซื้อขายมีการส่งมอบสินค้าที่ขายโดยใช้บริการไปรษณีย์ สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้ประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้อง ล้วนแต่มีผลต่อต้นทุนในการดำเนินธุรกิจและกระทบต่อสิทธิของผู้ซื้อ เมื่อเกิดสัญญาซื้อขายขึ้นแล้วผู้ขายมีหน้าที่ในการส่งมอบทรัพย์สินที่ขายให้แก่ผู้ซื้อ

สินค้าที่เป็นทรัพย์สินเฉพาะสิ่งนั้นกรรมสิทธิ์โอนไปยังผู้ซื้อทันทีที่ตกลงทำสัญญาซื้อขายกัน ส่วนสินค้าที่ยังไม่เป็นทรัพย์สินเฉพาะสิ่งนั้นเมื่อผู้ขายได้ทำการบ่งตัวทรัพย์สินแยกตัวสินค้าออกมาเพื่อชำระหนี้ ถือว่าเป็นการทำให้เป็นทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินเฉพาะสิ่งแล้วกรรมสิทธิ์จะโอนไปยังผู้ซื้อทันที ต่อมาเมื่อผู้ขายเข้าทำสัญญาขนส่งสินค้ากับไปรษณีย์ เพื่อให้ไปรษณีย์ทำการส่งมอบสินค้าให้แก่ผู้ซื้อ การที่ผู้ขายนำสินค้ามามอบให้ไปรษณีย์ ผลในทางกฎหมายถือว่าผู้ขายได้ชำระหนี้ตามสัญญาซื้อขาย คือการส่งมอบทรัพย์สินที่ขายให้แก่ผู้ซื้อสำเร็จแล้ว

สำหรับความรับผิดชอบในความบอบสลายเสียหายของผู้ขายในทรัพย์สินที่ขาย ตามกฎหมายมีเพียงความชำรุดที่เกิดขึ้นก่อนหรือขณะทำสัญญาเพียงเท่านั้น หากไม่ได้มีการตกลงให้รับผิดชอบเพิ่มเติมจากที่มีกฎหมายบัญญัติ

ผู้ให้บริการไปรษณีย์ในประเทศไทยมี 2 ประเภท ได้แก่

ประเภทที่ 1 ผู้ให้บริการไปรษณีย์เอกชนเองก็มีหน้าที่ความรับผิดชอบในสัญญาขนส่งตามกฎหมายเช่นกัน แต่แม้ว่ามีกฎหมายกำหนดความรับผิดชอบและชดเชยความรับผิดชอบของไปรษณีย์เอกชนไว้ตามที่ได้กล่าวไปแล้ว แต่ก็ไม่ได้มีการจำกัดการความรับผิดชอบไว้โดยเด็ดขาด ไปรษณีย์เอกชนยังสามารถทำข้อตกลงเพื่อยกเว้นและจำกัดความรับผิดชอบที่ตนมีเป็นประการใดก็ได้ เพียงแต่ต้องมีการตกลงโดยชัดแจ้งกับผู้ส่งในกรณีของไปรษณีย์เอกชน ส่วนในกรณีของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัดซึ่งเป็นผู้ขนส่งรายใหญ่ที่สุดในผู้ให้บริการส่งสินค้าประเภทนี้ ก็มีกฎหมายเฉพาะทางไปรษณีย์ให้อำนาจและสิทธิในการยกเว้นและจำกัดความรับผิดชอบไว้

ไปรษณีย์เอกชนเป็นผู้ขนส่งที่อยู่ภายใต้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะรับขน หากสินค้าเกิดความบอบสลายในระหว่างการขนส่ง ผู้ซื้อที่เป็นผู้รับตราส่งมีสิทธิตาม มาตรา 627 สิทธิของผู้ขายตามสัญญาขนส่งจะตกไปให้แก่ผู้ซื้อ ผู้ซื้อฟ้องเรียกค่าเสียหายตามสัญญาขนส่งเอาจากไปรษณีย์เอกชนได้ แต่การจะได้รับการชดเชยค่าเสียหายหรือไม่นั้น ยังขึ้นอยู่กับข้อสัญญาที่ผู้ขายสินค้าได้ตกลงเอาไว้กับไปรษณีย์อีกทีหนึ่งด้วย เนื่องจากวงเงินในการชดเชยค่าเสียหายในความบอบสลายที่เกิดขึ้นระหว่างขนส่งนั้นมีผลต่อค่าบริการขนส่งที่ผู้ขายเป็นผู้เลือกใช้บริการขนส่ง หากผู้ขายซึ่งเป็นผู้ส่งเลือกทำสัญญาขนส่งสินค้ากับไปรษณีย์แบบที่มีค่าบริการขนส่งต่ำก็อาจทำให้ผู้ซื้อเมื่อได้รับสิทธิตามสัญญาขนส่งที่ผู้ขายทำไว้กับไปรษณีย์ แม้มีสิทธิจะได้รับค่าเสียหายในความชำรุดบอบสลายของสินค้าที่เกิดขึ้นขณะทำการขนส่งโดยผู้ขนส่ง แต่วงเงินในการชดเชยค่าเสียหายนั้นอาจจะต่ำกว่าราคาสินค้าที่ชำรุดบอบสลาย หรืออาจไม่ได้รับเงินชดเชยค่าเสียหายเลย เนื่องจากผู้ขายเลือกบริการขนส่งสินค้าของไปรษณีย์ที่ไม่มีการชดเชยค่าเสียหายก็ได้ ผู้ซื้อที่เป็นผู้รับของจากไปรษณีย์เอกชนยังมีสิทธิฟ้องให้รับ

ผิดในมูลละเมิด ที่ผู้ซื้อจะต้องเป็นผู้พิสูจน์ว่าไปรษณีย์เอกชน หรือลูกจ้างได้ทำการขนส่งโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อได้อีกทางหนึ่ง

ประเภทที่ 2 บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด เป็นผู้ให้บริการไปรษณีย์รายใหญ่ที่สุด เนื่องจากการดำเนินงานในฐานะกิจการสาธารณูปโภคของรัฐ การขนส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ในหน้าที่ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด มีกฎหมายเฉพาะทางไปรษณีย์ ที่กำหนดรายละเอียดด้านการให้บริการไปรษณีย์ ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พ.ศ. 2477 หรือตามอนุสัญญาสากลไปรษณีย์ที่ว่าด้วยการให้บริการไปรษณีย์ ซึ่งสมาชิกสหภาพสากลไปรษณีย์ทุกประเทศยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติในการให้บริการ คือไปรษณีย์นิเทศ พ.ศ. 2557 โดยบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัดมีความรับผิดชอบในความเสียหายของไปรษณีย์ภัณฑ์ที่เกิดขึ้นในระหว่างขนส่งอยู่แล้ว หากเป็นบริการขนส่งไปรษณีย์ภัณฑ์รับรองไปรษณีย์ภัณฑ์ลงทะเบียน ไปรษณีย์ด้วยพิเศษ หรือประเภทไปรษณีย์รับประกัน

ผู้ประกอบการเช่นเดียวกันนี้ในประเทศอื่นๆ ดังเช่นประเทศออสเตรเลียและประเทศญี่ปุ่น ที่ได้ศึกษาและกล่าวถึงในบทที่ 3 ที่เป็นสมาชิกสหภาพสากลไปรษณีย์อยู่เช่นเดียวกัน แต่ไปรษณีย์นิเทศ พ.ศ. 2557 ของประเทศไทยมีการกำหนดเงื่อนไขหลักเกณฑ์ความรับผิดชอบในการชดเชยค่าเสียหายไว้ต่างจากประเทศอื่น กล่าวคือใน ไปรษณีย์นิเทศ พ.ศ. 2557 ข้อ 192 นั้นจะรับผิดชอบในความเสียหายของไปรษณีย์ภัณฑ์ที่เกิดขึ้นในระหว่างขนส่งเช่นเดียวกัน แต่มีข้อความว่าจะต้องตรวจพบก่อนการนำจ่ายหรือผู้รับที่กักท้วงขณะที่จ่าย ซึ่งทำให้เป็นไปได้ยากมากที่จะพบความเสียหายก่อนการนำจ่ายหรือขณะที่จ่าย ในขณะที่ผู้ให้บริการไปรษณีย์ในลักษณะเช่นเดียวกันนี้ ตามที่ศึกษาเป็นตัวอย่างทั้งบริษัทไปรษณีย์ญี่ปุ่น และบริษัทไปรษณีย์ออสเตรเลีย ต่างก็รับผิดชอบในความเสียหายของไปรษณีย์ภัณฑ์ที่เกิดขึ้นในระหว่างขนส่งเช่นเดียวกัน แต่ไม่ได้มีการกำหนดให้กักท้วงก่อนหรือขณะทำการจ่าย เพียงแต่ให้ผู้ส่งนำไปรษณีย์ภัณฑ์ที่เกิดชำรุดขึ้นในระหว่างขนส่งมาเรียกค่าเสียหายได้ในเวลาที่กำหนด โดยสงวนดุลพินิจที่จะจ่ายค่าเสียหายให้ตรงกับเงื่อนไขของบริษัทแทน

การนำระเบียบและเงื่อนไขการให้บริการไปรษณีย์ภายในประเทศของทั้งบริษัทไปรษณีย์ญี่ปุ่น และบริษัทไปรษณีย์ออสเตรเลีย มาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการเรียกค่าเสียหายในกรณีไปรษณีย์ภัณฑ์เสียหายขณะทำการขนส่งในประเทศไทย โดยแก้ไขไปรษณีย์นิเทศ พ.ศ. 2557 ข้อ 192 ให้การขนส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด มีช่วงระยะเวลาในการเรียกให้รับผิดชอบชดเชยค่าเสียหายของไปรษณีย์ภัณฑ์ที่ทำการขนส่ง ในกรณีเกิดความชำรุดบุบสลายเสียหายในระหว่างที่ไปรษณีย์ภัณฑ์นั้นอยู่ในระหว่างการขนส่ง โดยแก้ไขช่วงเวลาที่สามารถตรวจสอบและกักท้วง ส่งผลให้ผู้ส่ง ผู้รับ หรือผู้ที่ได้รับมอบฉันทะจากผู้ส่งหรือผู้รับ สามารถขอสอบสวนเพื่อให้ไปรษณีย์ชดเชยค่าเสียหายให้ได้ หากไปรษณีย์ภัณฑ์รับรอง ไปรษณีย์ภัณฑ์ลงทะเบียน ไปรษณีย์ด่วนพิเศษ หรือประเภทรับประกันนั้นเกิดความชำรุดเสียหายขณะทำการขนส่ง ถึงแม้ว่าจะมีสิทธิเรียกค่าเสียหายได้แล้วก็ตามหากมีการแก้ไขไปรษณีย์นิเทศดังที่ได้กล่าวมา แต่ผู้ที่มีสิทธิได้รับเงินชดเชยค่าเสียหายจากบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัดตามที่ไปรษณีย์นิเทศกำหนดไว้คือผู้ส่งไปรษณีย์ภัณฑ์แม้สามารถจะโอนสิทธิรับเงินให้แก่ผู้ซื้อที่เป็นผู้รับได้ แต่เฉพาะไปรษณีย์ด่วนพิเศษ(EMS)ที่นิยมใช้เป็นอย่างมากนั้น กำหนดไว้ให้ผู้ส่งเท่านั้นที่เป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินชดเชยค่าเสียหาย ซึ่งทำให้ผู้ซื้อที่เป็นผู้รับไปรษณีย์ภัณฑ์ไม่ได้เป็นผู้รับเงินชดเชยค่าเสียหาย ทั้งที่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในไปรษณีย์ภัณฑ์ที่ได้รับความเสียหาย

ผู้ซื้อในฐานะที่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในไปรษณีย์ภัณฑ์ได้รับความเสียหาย นั้นสามารถฟ้องให้บริษัทไปรษณีย์ไทยจำกัดรับผิดชอบในมูลละเมิดได้ หากแต่มีภาระการพิสูจน์ว่าความเสียหายบอบสลายนั้น ไม่ได้เกิดขึ้นจากการขนส่งของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ในการดำเนินการขนส่งตามปกติ ซึ่งพิสูจน์ได้ยาก

จากที่ได้กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า สามารถพิสูจน์คำตอบจากสมมติฐานการศึกษาที่ว่า “ในการซื้อขายสินค้าซึ่งต้องมีการส่งมอบทรัพย์สินโดยใช้บริการไปรษณีย์ เมื่อทรัพย์สินมาถึงผู้ซื้อและมีความชำรุดบกพร่องผู้ซื้อมักไม่ได้รับความคุ้มครอง” นั้นได้ เนื่องจากเห็นได้ว่ากฎหมายไทยในปัจจุบันยังไม่ให้ความคุ้มครองผู้ซื้ออย่างเหมาะสม การที่ทรัพย์สินที่ขายเกิดความเสียหายเกิดขึ้นในระหว่างทำการส่งมอบสินค้าโดยไปรษณีย์ ทั้งที่มีความบอบสลายหรือเสียหายที่เกิดขึ้นกับสินค้าที่ขาย ในระหว่างการขนส่งโดยไปรษณีย์นั้นผู้ขายควรเป็นผู้รับผลของความเสียหายหรือบอบสลายนั้น ผู้ซื้อควรต้องได้รับสินค้าที่ซื้อในสภาพสมบูรณ์มิฉะนั้นผู้ขายต้องรับผิดชอบทั้งที่มีความบอบสลายหรือเสียหายที่เกิดขึ้นกับสินค้าที่ขาย ในระหว่างการขนส่งโดยไปรษณีย์นั้นผู้ขายควรเป็นผู้รับผลของความเสียหายหรือบอบสลายนั้น ผู้ซื้อควรต้องได้รับสินค้าที่ซื้อในสภาพสมบูรณ์มิฉะนั้นผู้ขายต้องรับผิดชอบ จึงควรจะมีการแก้ไขและเพิ่มเติมข้อกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยได้แนวทางจากการศึกษากฎหมายประเทศญี่ปุ่น และประเทศออสเตรเลียเป็นตัวอย่าง เกี่ยวกับระยะเวลาความรับผิดชอบของผู้ให้บริการขนส่งสินค้าประเภทไปรษณีย์ และแนวทางแก้ไขปัญหามาจากความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ ในการแก้ไขการใช้การตีความ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 463 เพื่อให้ผู้ซื้อได้รับความคุ้มครอง ดังข้อเสนอแนะที่จะกล่าวต่อไป

5.2 ข้อเสนอแนะ

ปัญหาตามที่ศึกษานี้มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้ขายสินค้าที่ส่งสินค้าที่ขายให้แก่ผู้ซื้อ โดยใช้ผู้ให้บริการไปรษณีย์ทำการขนส่งสินค้า ที่ใช้กฎหมายเฉพาะคือบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ที่ดำเนินการตามที่มีพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พ.ศ. 2477 พระราชกฤษฎีกากำหนดอำนาจสิทธิและประโยชน์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด พ.ศ. 2546 และไปรษณีย์นิเทศ พ.ศ. 2557 และไปรษณีย์เอกชนที่เป็นผู้ขนส่งที่บังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ทำให้ผู้ซื้อไม่ได้รับการคุ้มครองที่เหมาะสมตามกฎหมาย

ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และแก้ไขกฎหมายเฉพาะทางไปรษณีย์ เพื่อให้เป็นการคุ้มครองผู้ซื้อที่เป็นผู้บริโภคอย่างเหมาะสม และเพื่อให้กฎหมายมีความทันสมัยกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้ศึกษาขอเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาในแต่ละประเด็นปัญหา ดังนี้

1) ปัญหาการใช้การตีความประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 463 ในเรื่องการส่งมอบสินค้าให้แก่ผู้ขนส่งของผู้ขาย

การที่ประเทศไทยรับกฎหมายจากประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา 447 แต่รับมาไม่หมด ถึงแม้ว่าจะแก้ไขโดยใช้การเติมคำว่า "ในกรณีที่ผู้ซื้อร้องขอ" ที่ไม่ได้รับมา เพิ่มเติมลงไปในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 463 ของไทยในปัจจุบัน ก็ยังไม่อาจจะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

นี้ได้ เนื่องจากหากแก้ไขไปตามตัวอักษรการใช้การตีความ มาตรา 463 ของไทยก็จะยังไม่ตรงกับการใช้ประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา 447 เนื่องจากการใช้ มาตรา 447 ของเยอรมัน นอกจากการใช้ถ้อยคำตามตัวบท ยังมีแนวคิดที่เป็นแนวทางในการใช้การตีความของกฎหมายที่ไม่ได้ปรากฏอยู่ในตัวอักษรของ ประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา 447 ดังนั้นการแก้ไข ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 463 จึงควรแก้ไขโดยแก้ไขไปตามการใช้การกฎหมายที่เป็นต้นแบบ ดังนี้ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 463 "ในกรณีที่ผู้ซื้อมีหน้าที่รับมอบทรัพย์สินซึ่งซื้อขายจากผู้ขายและผู้ซื้อได้ขอให้ผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้ขนส่ง" ท่านว่าการส่งมอบย่อมสำเร็จเมื่อได้ส่งมอบทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้ขนส่ง

ผู้ศึกษาเห็นว่า การแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ตามต้นแบบในกฎหมายแพ่งเยอรมันนี้ จะช่วยแก้ไขปัญหาที่ทำการศึกษานี้ได้ดีที่สุด แต่เนื่องจากการแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้นเป็นไปได้ยาก จึงอาจแก้ไขปัญหานี้ด้วยการตีความการใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 463 นี้ได้เช่นกัน โดย มาตรา 463 บัญญัติว่า “ถ้าในสัญญากำหนดว่าให้ส่งทรัพย์สินซึ่งขายนั้นจากที่แห่งหนึ่งไปถึงอีกแห่งหนึ่งไว้ ท่านว่าการส่งมอบย่อมสำเร็จเมื่อได้ส่งมอบทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้ขนส่ง” หากแก้ไขการตีความการใช้โดยถ้อยคำว่า “ในสัญญากำหนดว่าให้ส่งทรัพย์สินซึ่งขายนั้นจากที่แห่งหนึ่งไปถึงอีกแห่งหนึ่ง” นั้น สามารถตีความให้ใช้ตามแบบกฎหมายเยอรมันที่เป็นต้นแบบได้ ว่าเป็นการซื้อขายที่ผู้ซื้อจะต้องรับเอาตัวสินค้าที่ซื้อไปเอง แต่ผู้ซื้อร้องขอให้ผู้ขายส่งไปให้โดยใช้ไปรษณีย์ โดยตกลงกำหนดในสัญญาให้ผู้ขายส่งไปให้แก่ผู้ซื้อแทนการที่ผู้ซื้อนั้นจะต้องรับเอาไปเอง จะส่งผลให้ผู้ขายนั้นถือว่าส่งมอบสินค้าที่ขายสำเร็จเมื่อส่งให้ไปรษณีย์ เฉพาะการชำระหนี้ที่ผู้ซื้อต้องรับเอาไปเอง เช่นเดียวกับการใช้ตามแนวคิดของกฎหมายเยอรมันที่เป็นต้นแบบ ซึ่งจะช่วยแก้ไขปัญหานี้ได้เช่นกัน

2) ปัญหาความรับผิดชอบของไปรษณีย์

การที่บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัดดำเนินกิจการในฐานะบริการสาธารณูปโภค ด้านการสื่อสารของรัฐ จึงมีสิทธิในการจำกัดและยกเว้นความรับผิดชอบที่เหนือกว่าไปรษณีย์เอกชนก็ตาม แต่จากการศึกษาระยะเทียบของการให้บริการไปรษณีย์ในประเทศ ของบริษัทไปรษณีย์ออสเตรเลียและบริษัทไปรษณีย์ญี่ปุ่น ซึ่งเป็นกิจการไปรษณีย์หลักของประเทศที่ศึกษาเป็นตัวอย่างนั้นเช่นกัน ผู้ศึกษาพบว่ามีการรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นกับไปรษณีย์ภัณฑ์ในระหว่างขนส่งเช่นเดียวกันทั้งไปรษณีย์หลักของประเทศไทยประเทศออสเตรเลียและประเทศญี่ปุ่น แต่บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัดของไทยนั้นไปรษณีย์นิเทศ พ.ศ. 2557 ข้อ 192 มีการกำหนดแตกต่างออกไปให้ผู้รับต้องทำการทักท้วงความเสียหายของไปรษณีย์ภัณฑ์ก่อนหรือขณะนำจ่ายไปรษณีย์ภัณฑ์ ซึ่งทำได้ยากในทางปฏิบัติ ในขณะที่ไปรษณีย์ออสเตรเลียและไปรษณีย์ญี่ปุ่นนั้น ต่างก็ไม่ได้กำหนดให้ต้องทักท้วงก่อนหรือขณะนำจ่าย

ผู้ศึกษาจึงขอเสนอแก้ไขไปรษณีย์นิเทศ พ.ศ. 2557 ข้อ 192 ที่กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบในการชำระค่าเสียหายเฉพาะในบริการขนส่งที่มีการกำหนดว่าจะจ่ายค่าเสียหายเช่นไปรษณีย์ลงทะเบียนไปรษณีย์ภัณฑ์ด่วน กรณีที่ไปรษณีย์เสียหายในหน้าที่การขนส่งของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด โดยแก้ไขดังนี้ “ข้อ 192 บริษัทจะรับส่งทางไปรษณีย์ที่สิ่งบรรจุภายในสูญหายหรือเสียหายก่อนการนำจ่าย” เพื่อให้เพิ่มระยะเวลาความรับผิดชอบของไปรษณีย์ หากว่าของที่ส่งมีความเสียหายเกิดขึ้นใน

ระหว่างขนส่ง แม้ไม่ได้ทำการทักทวงก่อนหรือขณะนำจ่ายก็ยังสามารถเรียกค่าเสียหายเอากับไปรษณีย์ได้ หากว่าไปรษณีย์ภักดิ์นั้นเกิดความชำรุดขณะทำการขนส่ง และขนส่งโดยบริการที่มีการกำหนดการจ่ายเงินค่าเสียหาย

รายการอ้างอิง

- กมลชัย รัตนสกววงศ์. กฎหมายปกครอง. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: บริษัทวิศิษฐ์สรอรรถ, 2542.
- กรมร่างกฎหมาย. DRAFT CODE ON OBLIGATION XXI BOOK III [ไมโครฟิล์มสแกนลงแผ่นCD-Rom]. ร่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์. กรุงเทพฯ: สำนักงานกฤษฎีกา.
- กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ กลุ่มงานกิจการไปรษณีย์. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://postact.mict.go.th/documents/012.pdf> [7 ธันวาคม 2557]
- กลุ่มงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. แนวทางการดำเนินงาน คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สภาผู้แทนราษฎร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.parliament.go.th/ewtecommittee/ewt/consumerism/download/article_20111007095133.pdf [20 พฤศจิกายน 2556]
- กิตติศักดิ์ ประกิตติ. หลักกฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อขายทางทรัพย์สิน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://lawwebservice.com/lawsearch/ArchanKittisak10.pdf> [5 ม.ค. 2557]
- กิตติศักดิ์ ประกิตติ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.law.kyushu-u.ac.jp/~prokati/defliabt.pdf> [18 สิงหาคม 2556]
- จักรพงษ์ เล็กสกุลไชย. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เรียงมาตราว่าด้วยตัวแทนนายหน้า. กรุงเทพฯ: กองทุนศาสตราจารย์จิตติ ดิงศภัทย์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2557.
- จักรพงษ์ เล็กสกุลไชย. ตัวแทน ตัวแทนค้าต่าง นายหน้า จ้างทำของ รับขน. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2553.
- จันทิมา พัฒนางกูร สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. รายงานผลการศึกษาวิจัยเรื่องกฎหมายว่าด้วยการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศของประเทศออสเตรเลีย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.lawreform.go.th/lawreform/index.php?option=com_content&task=view&id=249&Itemid=11 [5 มกราคม 2558]
- จุฑา กุลบุศย์. คำแปลประมวลกฎหมายแพ่งญี่ปุ่น บรรพ 2 หนี้. กรุงเทพฯ: คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.
- ชุมพล ธีรดานนท์. Japan Post Holding Company. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.positioningmag.com/magazine/printnew.aspx?id=64165> [22 พฤศจิกายน 2555]
- ฐานข้อมูลราชกิจจานุเบกษาและการพัฒนากฎหมายอิเล็กทรอนิกส์. ไปรษณีย์. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://61.19.241.70/rkj/frmlawpreview4.aspx?lawgroupid=212644> [25 ธันวาคม 2556]
- ฐิติพร ลิ้มแหลมทอง. กฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองและความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2548.

- ดีเอชแอล เอ็กซ์เพรส. ข้อตกลง และเงื่อนไข: การใช้บริการขนส่ง ดีเอชแอล เอ็กซ์เพรส. [ออนไลน์].
แหล่งที่มา: http://www.dhl.co.th/th/express/shipping/shipping_advice/terms_conditions.html#international [2 กุมภาพันธ์ 2557]
- ตุลญา โรจน์ทั้งคำ แก้วศุภาสวัสดิ์. หลักกฎหมายซื้อขาย ขายฝาก แลกเปลี่ยน ให้เช่าทรัพย์สิน เช่าซื้อ.
พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2557.
- ธนาคารกสิกรไทย. คุณสมบัติเบื้องต้นของผู้สมัครใช้บริการ K-Payment Gateway. [ออนไลน์].
แหล่งที่มา: http://www.kasikornbank.com/th/applyforservices/applyforserviceform/k_payment_gateway_th_re09.pdf [20 มีนาคม 2558]
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. ระบบการชำระเงิน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.bot.or.th/Thai/PaymentSystems/Pages/index.aspx> [10 พฤศจิกายน 2556]
- นนทวัชร์ นวตระกูลพิสุทธิ์. หลักกฎหมายเอกเทศสัญญา ลักษณะจ้างแรงงาน-จ้างทำของ-รับขน.
พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2559.
- นันทวัฒน์ บรมานันท์. หลักกฎหมายปกครองเกี่ยวกับบริการสาธารณะ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2552.
- นันทวัฒน์ บรมานันท์ และคณะ. การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.lawreform.go.th/lawreform/index.php?option=com_content&task=downloadmedia&file [8 พฤษภาคม 2557]
- นิตยสาร QM For Quality. TNTมุ่งสร้างความเข้มแข็งแก่ระบบโลจิสติกส์ระดับโลก. [ออนไลน์].
แหล่งที่มา: http://www.tpa.or.th/publisher/pdfFileDownloadS/QM155_p72-75.pdf [25 กุมภาพันธ์ 2559]
- บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด. หน้าทึไปรษณีย์. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.facebook.com/thailandpost.co.th?hc-location=stream> [20 สิงหาคม 2556]
- บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด. ร้านไปรษณีย์ไทย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: www.Thailandpost.com/upload/post-e-mart/shop-06.pdf [10 มกราคม 2557]
- บริษัท ไปรษณีย์ไทยจำกัด. ฝากส่งไปรษณีย์ในประเทศแบบไหนดี. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.facebook.com/thailandpost.co.th/photos/pb.177389120492.-2207520000.1441617873./10152971317065493/?type=3&theater> [2 กันยายน 2558]
- บุญยาพร ศรีจิวราย. wait a minute,Mr. Postman. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.mbamagazine.net/index.php/finance-blog/484-wait-a-minute-mr-postman> [3 มี.ค. 2557]
- ปรากฏณ์ สิริพรโอภาส. สถานะทางกฎหมายของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด. [ออนไลน์].
แหล่งที่มา: <https://www.gotoknow.org/posts/286133> [20 พฤศจิกายน 2555]

- ปริญญา กาบจันทร์. วิธีการชำระเงิน E-commerce ของไทย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://touch.exteen.com/blog/skywalker54/20121121/2-e-commerce> [11 ตุลาคม 2556]
- ปรีดี เกษมทรัพย์. "สัญญาทางหนี้และสัญญาทางทรัพย์สินในกฎหมายเยอรมัน." In ดุลพินิจ, เล่มที่ 1 ปีที่ 15 มกราคม-กุมภาพันธ์ 2511.
- ปัญญา ด้านพัฒนามงคล. ความรับผิดเพื่อความชำรุดบกพร่องในสัญญาซื้อขาย. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2537.
- ไพฑูริศ เอกจริยกร. คำอธิบาย ซื้อขาย แลกเปลี่ยน ให้. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: วิทยุชน, 2558.
- ไพฑูริศ เอกจริยกร. พาณิชย์นาวี ตอน 3. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: วิทยุชน, 2557.
- พระมนูภาควิมลศาสตร์. กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย ซื้อขาย แลกเปลี่ยน ให้. พระนคร: โรงพิมพ์อักษรนิติ, 2477.
- พระยาเทพวิฑูร. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพที่ 2 หนี้. พระนคร: 2509.
- พระราชกฤษฎีกากำหนดอำนาจ สิทธิ และประโยชน์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด พ.ศ. 2546. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://postact.mict.go.th/documents/003.pdf> [8 ธันวาคม 2557]
- พินัย ณ นคร. "หน่วยที่ 7 กฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์," ใน สุดดี ประสงค์ดี (บรรณาธิการ), กฎหมายเกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศและการลงทุน. หน้า Pages. นนทบุรี: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2553.
- "พูดคุยกับ "ออมสิน ชีวพลฤกษ์" กรรมการผู้จัดการใหญ่บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด." ประชาชาติธุรกิจ, ปีที่ 31 ฉบับที่ 3972 (วันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2551).
- ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะนิติกรรมและหนี้ เล่ม 1 (ภาค1-2) พุทธศักราช 2478 ปรับปรุงแก้ไขโดย ดร.มนินทร์ พงศาปาน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิทยุชน, 2559.
- รินทิพย์ ต่อปัญญาเรือง. พันธกรณีของประเทศไทยในร่างความตกลงเขตการค้าเสรีไทย-สหรัฐอเมริกา ศึกษากรณีบริการไปรษณีย์ภัณฑ์ด่วน. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2552.
- ศันนัทกรณ์ โสทธิพันธ์. คำอธิบายกฎหมายลักษณะละเมิด จัดการงานนอกสั่ง และลามิควรได้. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ วิทยุชน, 2558.
- ศันนัทกรณ์ โสทธิพันธ์. คำอธิบายซื้อขาย แลกเปลี่ยน ให้. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: วิทยุชน, 2559.
- ศันนัทกรณ์ โสทธิพันธ์. คำอธิบายนิติกรรมสัญญา. พิมพ์ครั้งที่ 19. กรุงเทพฯ: วิทยุชน, 2558.
- ศักดิ์ สอนงชาติ. คำอธิบายโดยย่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด และความรับผิดทางละเมิดตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่พ.ศ. 2539. พิมพ์ครั้งที่ 9 กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2556.
- สถาบันนานาชาติเพื่อเอเชียแปซิฟิกศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. โครงการเตรียมความพร้อมผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์รองรับการเปิดเสรีด้านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์.

- [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://insaps.org/viewannouncement2.php?aid=Mw==>
[10 ธันวาคม 2555]
- สัมภาษณ์ ผศ. ดร. สุรศักดิ์ มณีศรี 13 พฤษภาคม 2559.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การนำหลัก
กฎหมาย ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มาใช้บังคับ
กับบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด (เรื่องเสร็จที่ 172/2559). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://web.krisdika.go.th/data/news/news11951.pdf> [17 เมษายน 2559]
- สุรพล นิติไกรพจน์. การปฏิรูประบบราชการของออสเตรเลีย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
www.moj.go.th/upload/mini110_download/uploadfile/1016_4317.doc [10
พฤศจิกายน 2556]
- โสภณ รัตนาร. คำอธิบายกฎหมายลักษณะ นี้. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2556.
- อรพรรณ พันธ์พัฒนา และคณะ. คู่มือกลยุทธ์ทางการตลาดอิเล็กทรอนิกส์. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://www.dbd.go.th/mainsite/fileadmin/contents/development/files/pdf/Final.pdf> [18 สิงหาคม 2556]
- อรรยา สิงห์สงบ. กฎหมายว่าด้วยสัญญา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2550.
- อัศวพงษ์ เวชยานนท์. การคุ้มครองผู้บริโภคในประเทศญี่ปุ่น(เพิ่มเติม). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://www.gotoknow.org/post/153959> [เข้าถึงเมื่อ 8 พฤศจิกายน 2556]
- อัศวพงษ์ เวชยานนท์. การคุ้มครองผู้บริโภคในประเทศญี่ปุ่น. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://www.gotoknow.org/post/162690> [8 พฤศจิกายน 2556]
- อำนาจ สันะเปสนันท์. ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการให้บริการธุรกิจไปรษณีย์ของร้านไปรษณีย์ไทย
ตามพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พ.ศ. 2477. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขานิติศาสตร์
คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2556.
- อุษา จิวะชาติ. สัญญาเพื่อประโยชน์ของบุคคลภายนอก. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, คณะ
นิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2538.
- ASTVผู้จัดการออนไลน์. เทรนผู้บริโภคเปลี่ยนไปซื้อธุรกิจเขย่ากระแสรูด เมินห้างฯเลือกขอเปิด
ร้าน ใน ออนไลน์. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://www.manager.co.th/Home/ViewNews.aspx?NewsID=9560000022588> [22
กุมภาพันธ์ 2557]
- Brian W.Harver. The Law of Consumer Protection and Fair Trading London :
Butterworths 1978. อ้างถึงใน สุขุม ศุภนิธย์. คำอธิบายกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค.
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2557.
- FedEX. ประวัติความเป็นมาของ FedEx ใน APAC. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
http://www.fedex.com/th_thai/about/history.html#tab2 [25 กุมภาพันธ์ 2559]

- FedEx ประเทศไทย. เงื่อนไขทั่วไปของการจัดส่งพัสดุ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://images.fedex.com/downloads/shared/scc/shared_spac_scc.pdf [2 กุมภาพันธ์ 2557]
- Muenfan Kongsakul. ความแตกต่างของ DHL UPS และ FedEX. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://muenfanko.blogspot.com/2014/01/dhl-ups-fedex_6.html [25 กุมภาพันธ์ 2559]
- Positioning Magazine. DHL. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.positioningmag.com/brands/dhl> [25 กุมภาพันธ์ 2559]
- TNT. ข้อกำหนดและเงื่อนไขในการรับขนและบริการอื่น. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.tnt.com/express/th_th/site/terms_and_conditions.html [2 กุมภาพันธ์ 2557]
- Australia Post. Extra Cover Service Term and Condition [Online]. Available from: <http://auspost.com.au/media/documents/Schedule-01.pdf> 2014 ,Jan 2]
- Australian Competition and Consumer Commission. About the Accc [Online]. Available from: <http://www.accc.gov.au/about-us/australian-competition-consumer-commission/about-the-acc> 2014, Dec 26]
- Australian Government The Treasury. Australian Guidelines for Electronic Commerce [Online]. Available from: http://archive.treasury.gov.au/documents/1083/PDF/australian_guidelines_for_electronic_commerce.pdf 2014, Apr 16]
- Commercial Code. [Online]. Available from: <http://www.japaneselawtranslation.go.jp/law/detail/?id=2135&vm=04&re=02> [2014, Jan 5.
- Common wealth of Australia. Guidance [Online]. Available from: http://www.consumerlaw.gov.au/content.aspx?doc=the_acl/guidance.html 2014 ,Oct 5]
- Common wealth of Australia. Legislation [Online]. Available from: http://www.consumerlaw.gov.au/content/the_acl/downloads/consumer_guarntees_guide.pdf 2014 ,Oct 5]
- The Consumer Contract Act Has Been Prepared (up to the Revisions of Act No. 56 of 2006) [Online]. Available from: http://www.tomeika.jur.kyushu-u.ac.jp/transaction/legislation/consumer_contract_act.pdf 2015, Mar 5]
- Electronic Transaction Act 1999 (Amendment 2011) [Online]. Available from: http://www.austlii.edu.au/au/legis/cth/consol_act/eta1999256/ 2014, Oct 24]
- Goods Act 1958. [Online]. Available from: http://www.austlii.edu.au/au/legis/vic/consol_act/ga195876/ 2014 ,Oct 12]

- Harald Baum, Moritz Balz, and Marc Dernauer. The Principle of Abstraction in Japanese Civil Law [Online]. Available from: <http://www.zjapanr.de/index.php/zjapanr/article/view/135> [2016, Jan 14].
- Hiroto Dogauchi. Outline of Contract Law in Japan [Online]. Available from: <http://www.law.tohoku.ac.jp/kokusaiB2C/overview/contract.html#chapter1> [2014, Jan 6].
- HWLEBSWORTH. Consumer Guarantees - When Can Consumers Claim Refunds ? [Online]. Available from: <http://www.hwlebsworth.com.au/latest-news-a-publications/publications/competition-and-consumer/item/476-consumer-guarantees---when-can-consumers-claim-refunds?.html> 2014, Oct 12]
- Japan Post. Yakkan [Online]. Available from: <http://www.post.japanpost.jp/about/yakkan/1-1.pdf> [2014, Sep 15].
- Masahiko Takizawa. Consumer Protection in Japanese Contract Law [Online]. Available from: <https://hermes-ir.lib.hit-u.ac.jp/rs/bitstream/10086/17323/1/HJlaw0370000310.pdf> [2014, Nov 3].
- National center for Consumer Affairs Center of Japan. Main Activities of Ncac [Online]. Available from: http://www.kokusen.go.jp/e-hello/ncac_work.html#pionet [2015, Mar 2].
- O'Reilly Sever & Co. Trade and Transport Specialists [Online]. Available from: <http://www.chilliwebsites.com/clientfiles/x19md/files/196/Road%20Transport%20in%20Australia.pdf> [2014, Oct 5].
- Office of Legislative Drafting and Publishing, A.-G. s. D., Canberra, . Electronic Transaction Act 1999 [Online]. Available from: <http://www.comlaw.gov.au%2FDetails%2FC00445&sandbox=1>. [2014, May 14].
- Sale of Goods Act 1895. [Online]. Available from: http://www.austlii.edu.au/au/legis/wa/consol_act/soga1895128/ 2014, Oct 12]
- Sale of Goods Act 1896. [Online]. Available from: http://www.austlii.edu.au/au/legis/tas/consol_act/soga1896128/ 2014, Oct 12]
- The Act on Electronic Signatures and Certification Business 2000. [Online]. Available from: <http://www.japaneselawtranslation.go.jp/law/detail/?id=109&vm=04&re=02> [2014, 5 Jan].
- The Act Special Provisions to the Civil Code Concerning Electronic Consumer Contracts and Electronic Acceptance Notice 2001. [Online]. Available from: <http://www.japaneselawtranslation.go.jp/law/detail/?id=116&vm=04&re=02> [2014, Jan 15].

- The Attorney-general's Department. Contract Law and Consumer Law [Online]. Available from: <http://www.ag.gov.au/Consultations/Documents/ReviewofAustraliancontractlaw/Contractlawandconsumerlaw.pdf> [2014 ,Oct 10].
- The Attorney-general's Department. Interpreting Contracts [Online]. Available from: <http://www.ag.gov.au/Consultations/Documents/ReviewofAustraliancontractlaw/Interpretingcontracts.pdf> [2014 ,Oct 10].
- The Attorney-general's Department. Review of Australian Contract Law [Online]. Available from: <http://www.ag.gov.au/legalsystem/contractlaw/Pages/default.aspx> [2014 ,Oct 10].
- The Attorney-general's Department. Should Contract Law Be Refomed ? [Online]. Available from: <http://www.ag.gov.au/Consultations/Documents/ReviewofAustraliancontractlaw/Shouldcontractlawbereformed.pdf> [2014 ,Oct 10].
- The Attorney-general's Department. United Nations Convention on the Use of Electronic Communications in International Contracts [Online]. Available from: <http://www.ag.gov.au/RightsAndProtections/ECommerce/Pages/UNConventionElectronictransactionsininternationalcontracts.aspx> [2014 ,Apr 2].
- The Universal Postal Union. Berne 2013, International Bureau of the Universal Postal Union, Parcel Post Manual [Online]. Available from: http://www.upu.int/uploads/tx_sbdownloader/actInFourVolumesParcelPostManual5En.pdf [2016 , Jan 15].
- Tomotaka Fujita. “De-Codification” of the Commercial Code in Japan [Online]. Available from: <http://www.gcoe.j.u-tokyo.ac.jp/pdf/GCOESOFTLAW-2012-5.pdf> [2014 ,Jan 3].
- 郵政民営化法 (平成17年10月21日法律第97号). [Online]. Available from: <http://www.lawdata.org/law/announce/H17HO097.html> 2014, Jun 10]

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ก ร่างกฎหมายไทย¹

(สะกดตามต้นฉบับ)

1) ร่างประมวลกฎหมายแพ่งและการค้าขายสำหรับพระราชอาณาจักรสยามกับข้อพระราชบัญญัติว่าด้วยเรื่องข้อบทกฎหมายที่ขัดขวางกัน มาตรา ๑ ถึง ๑๓ (แปลตามต้นฉบับภาษาอังกฤษโดยพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นวิจิตรวรณปริชา เมื่อพุทธศักราช 2457 (ค.ศ. 1914) [ไมโครฟิล์มสแกนลงแผ่นซีดีร่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แผ่นที่16 หน้า 266]

หมวด 2

ลักษณะหน้าที่แลความรับผิดชอบของผู้ขาย

ภาค ๑ ว่าด้วยการมอบส่งทรัพย์สินที่ซื้อขายกัน

มาตรา ๔๐๕ ผู้ขายนั้นจำต้องมอบส่งทรัพย์สินที่ขายแล้วให้แก่ผู้ซื้อ แต่ผู้ขายอาจที่จะงดรออยู่ยังไม่มอบส่งทรัพย์สินให้แก่ผู้ซื้อ จนกว่าผู้ซื้อจะให้เงินค่าทรัพย์สินนั้นให้แก่ตนเสียก่อนก็ได้

มาตรา ๔๐๖ การมอบส่งทรัพย์สินที่ขายแล้ว จะพึงกระทำโดยอาการประการใดก็ได้ที่สุดแล้วแต่ให้สำเร็จผลเป็นอันว่าทรัพย์สินนั้นๆลงไว้เป็นประโยชน์ใช้สอยแก่ผู้ซื้อก็เป็นอันใช้ได้หมดทั้งสิ้น

อุทาหรณ์

๑) ก. ขายของที่จำกัดเป็นสิ่งให้แก่ ข. แต่ของนั้นอยู่ในสถานที่เก็บสินค้าของ ค. ก. จึงมอบใบสำคัญของสถานที่เก็บสินค้านั้นให้แก่ ข. เพื่อให้ ข. ไปเอาของนั้นเอง ก. ทำดังนี้ชื่อว่าได้มอบส่งของที่ขายนั้นให้แก่ ข. เสร็จแล้ว

๒) ก. ขายเรือนอันว่างเปล่าอยู่ให้แก่ ข. ก. มอบกุญแจเรือนนั้นให้แก่ ข. เช่นนี้ชื่อว่า ก. ได้มอบส่งเรือนที่ขายนั้นให้แก่ ข. เสร็จแล้ว

๓) ก. ขายเรือนที่บุตรชายหญิงของตนอาศัยอยู่ให้แก่ ข. ก. มอบกุญแจเรือนนั้นให้แก่ ข. แต่มิได้จัดการให้บุตรของตนออกไปเสียจากเรือนนั้น ก. ทำดังนี้ชื่อว่ามิได้มอบส่งเรือนที่ขายนั้นให้แก่ ข.

มาตรา 407 ถ้าในสัญญาที่ซื้อขายกันกำหนดไว้ว่าให้ส่งทรัพย์สินที่ขายแล้วไปจากตำบลหนึ่งถึงที่ตำบลอื่นดังนี้ ท่านว่าเมื่อผู้ขายมอบทรัพย์สินให้แก่ผู้ที่จะนำเอาทรัพย์สินนั้นไปส่งแล้วเมื่อใด ก็เป็นอันได้มอบส่งทรัพย์สินที่ขายแล้วเมื่อนั้น

อุทาหรณ์

¹ กรมร่างกฎหมาย. DRAFT CODE ON OBLIGATION XXI BOOK III [ไมโครฟิล์มสแกนลงแผ่นCD-Rom]. ร่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์. กรุงเทพฯ: สำนักงานกฤษฎีกา. 9 มิถุนายน 2557.

ข. ตั้งบ้านเรือนอยู่กรุงเก่า สั่งให้ ก. ผู้เป็นพ่อค้าอยู่กรุงเทพฯ จัดส่งผ้า ๒ กุลีไปให้ทางรถไฟ เมื่อ ก. นำเอาผ้า 2 กุลีไปมอบให้ที่สถานีรถไฟกรุงเทพฯ แล้ว ก. ก็เป็นอันได้มอบส่งของนั้นให้แก่ ข. เสร็จแล้ว

มาตรา ๔๐๘ ทรัพย์สินที่ขายนั้นจะต้องมอบส่งให้แก่ผู้ซื้อโดยที่ประกอบด้วยลักษณะสัญญาณเหมือนกับในเวลาซื้อขาย

อุทาหรณ์

เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๕๕ ก. ซื้อเรือใบของ ข. ซึ่งมีใบสำหรับใช้กับเรือนั้นพร้อมเสร็จ ข. จำต้องมอบส่งเรือนั้นให้แก่ ก. ตามที่เป็นอยู่อย่างไรในเวลาซื้อขาย คือ ข. จะรื้อถอนเอาใบเรือออกเสียก่อนแล้วจึงมอบส่งเรือให้แก่ ก. เช่นนั้นไม่ได้

ส่วนกรรมสิทธิ์เป็นเจ้าของเรือนั้น โอนมาเป็นของ ก. แล้วแต่ในขณะที่เมื่อสัญญาซื้อขายตกลงกัน (ตามมาตรา ๓๙๙) ข. ไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายซึ่งจะบังเกิดมีขึ้นโดยอุบัติเหตุใดๆ เป็นต้นว่าเวลา ข. มอบส่งเรือให้แก่ ก. ถ้าจะบังเกิดลมพายุพัดตีใบเรือนั้นขาดทำลายไปก็ดี ข. ก็ไม่ต้องรับผิดชอบต่อการที่เป็นไปเช่นนั้นด้วยเลย

2) คำแปลกรรมการประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพว่าด้วยพันธะธรรม (มาตรา ๑ ถึงมาตรา ๑๑๒๘) เริ่มตั้งแต่วันที่ 24 มิถุนายน 2463 แล้วเสร็จ 21 เมษายน 2464 [ไมโครฟิล์มสแกนลงแผ่นซีดีรื่องประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แผ่นที่ 16]

มาตรา ๔๐๑ ถ้าในสัญญามีบทว่าทรัพย์สินที่ขายจะต้องส่งจากที่แห่งหนึ่งไปยังอีกแห่งหนึ่งเมื่อได้ส่งมอบทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้ขนานส่งก็เป็นการมอบทรัพย์สินกันทันที

อุทาหรณ์

ข. อยู่ที่พระนครศรีอยุธยา สั่งของจาก ก. พ่อค้าในกรุงเทพฯ คือสั่งเอา (ต้นฉบับขีดกลางคำว่า "เอา") สินค้า 2 ห่อ ให้ส่ง (ต้นฉบับขีดกลางคำว่า "ส่ง") มอบไปทางรถไฟเมื่อ ก. ได้ส่งห่อของถึง (ต้นฉบับขีดกลางคำว่า "ถึง") ณ สถานีรถไฟที่กรุงเทพฯ ก็นับเป็นการส่งมอบทรัพย์สินแก่ ข. ทันที

มาตรา ๕๘๗ ผู้นำส่งนี้ให้แก่บุคคลผู้มีกิจในการส่งของฤคนโดยสารเพื่อำเน็จ

มาตรา ๕๘๘ การนำส่งของฤคนโดยสารโดยรถไฟเป็นต้น แลการนำส่งไปรษณีย์ภัณฑ์โดยกรมไปรษณีย์โทรเลขนั้นให้บังคับตามกฎหมายแลกฎข้อบังคับสำหรับกรนั้น

ผู้ตรวจ (ก) ถ้าพระราชบัญญัติจัดวางการรถไฟแลทางหลวงออกใช้แล้วแก่ความ "การที่รถไฟแผ่นดินนำส่งของฤคนโดยสารนั้นให้บังคับตาม พระราชบัญญัติจัดวางการรถไฟแลทางหลวงกับกฎข้อบังคับซึ่งได้ออกตามพระราชบัญญัตินี้"

2) DRAFT CODE ON OBLIGATIONS, XXI BOOK III COPY No. 21503 Read on the 11th February 1926 (พ.ศ. 2469) [ไมโครฟิล์มสแกนลงแผ่นซีดีรื่องประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แผ่นที่ 9 หน้า 26]

"A"

CIVIL AND COMMERCIAL CODE,
BOOK III,
Comments and Suggestions.²

TITLE I -SALE

Section 463. - It should be provided that the mode of carriage must be acceptable to the buyer, or, alternatively, that a generally recognized method of carriage for the class of property must be utilized.

E.g. sending diamonds by unregistered post should not constitute a good delivery unless agreed to by the buyer.

Section 464. - Provision should be made with regard to growing, perishable, or deteriorating goods.

E.g. sales of rice are often made while paddy is still growing.

Section 508. - Is section 463 re "Delivery" applicable? "Delivery to the buyer" should be more clearly defined, and the word "Delivery" used with only one meaning. This section appears to mean "When the property has been conveyed to and has reached the buyer in order ...", but as it stands it has not this force

² กฎหมายจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ภาษาอังกฤษที่มีความเห็น ในปัจจุบันและในร่างไม่มีการเปลี่ยนแปลงที่ใช้เกี่ยวข้องกับที่ศึกษา มีเนื้อความดังนี้

Section 463. If the contract provides that the property sold shall be sent from one place to another, delivery takes place at the moment when the property is delivered to the carrier.

Section 464. The costs of transportation of the property sold to a place other than the place of performance are to be borne by the buyer.

Section 508. When the property is delivered to the buyer for verifying, the selling and the buying shall be absolutely completed in the following cases:

- (1) If the buyer does not reject the purchasing within deadline specified in the contract or by commercial practice or setting by the seller; or
- (2) If the buyer does not return the property to the seller within the said deadline; or
- (3) If the buyer fully uses all the property or in some parts; or
- (4) If the buyer sells the property or makes any buying signals.

3) DRAFT CODE ON OBLIGATIONS, XXI BOOK III [ไมโครฟิล์มสแกนลงแผ่นซีดีร่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แผ่นที่9 หน้า 11]

CHAPTER II

DUTIES AND LIABILITIES OF SELLER

Eg. 266. - Fr. 1603. - It. 1462. – Tun. 693.

Part I. - Delivery

332 The seller is bound to deliver to the buyer the property sold.

Dika : No. 61/125

Eg. 263 - Fr. 1603 - Germ. 433 - It. 1462 - Tun. 693 - S. of G.A. 27

333 Delivery may be made by doing anything which has the effect of putting the property at the disposal of the buyer.

Eg. 271 ; 272 ; 273. Fr. 1604

Sec. also : Germ. Co. 374 ; 376. - Jap. Co. 287. –

334 If the contract provides that the property sold shall be forwarded from one place to another, delivery takes place at the moment when the property is delivered to the carrier.

Germ. 447. - S. 203 - Tun. 690 : - C. 98 - S. Of G.A. 32, 1. –

335 The property sold must be delivered in such condition as if was at the time of sale.

Fr. 1614 - It. 1470 - Tun. 708

ภาคผนวก ข
ไปรษณียนิเทศ พ.ศ. 2557¹

ประกาศคณะกรรมการกิจการไปรษณีย์
เรื่อง ให้ใช้ไปรษณียนิเทศ พ.ศ. 2557

เนื่องจากได้มีการจัดทำไปรษณียนิเทศขึ้นใหม่ เรียกว่า “ไปรษณียนิเทศ พ.ศ. 2557” เพื่อใช้ประกอบกับพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พุทธศักราช 2477 และได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารแล้ว ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความใน มาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พุทธศักราช 2477 ประกอบมาตรา 6 แห่งพระราชกฤษฎีกากำหนดอำนาจสิทธิและ ประโยชน์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด พ.ศ. 2546 จึงให้ยกเลิก “ไปรษณียนิเทศ พ.ศ. 2553” และให้ใช้ “ไปรษณียนิเทศ พ.ศ. 2557” ตั้งแต่วันที่ 17 เมษายน 2557 เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2557

(นายสุรชัย ศรีสารคาม)

ประธานกรรมการกิจการไปรษณีย์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

หมวด 1
ทั่วไป

ข้อ 1 ไปรษณียนิเทศ คือ สมุดกฎ ข้อบังคับ คำสั่งหรือประกาศว่าด้วย การไปรษณีย์ ทั่วไป อันพึงต้องปฏิบัติตามความในพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พุทธศักราช 2477 หรือตามอนุสัญญาสากลไปรษณีย์^{2,3}

¹ คณะกรรมการกิจการไปรษณีย์ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, ไปรษณียนิเทศ พ.ศ. 2557 [ออนไลน์], 7 ธันวาคม 2557. แหล่งที่มา <http://postact.mict.go.th/documents/015.pdf>.

ข้อ 2 การจัดทำและการเปลี่ยนแปลงแก้ไขตัดทอนเพิ่มเติมหรือยกเลิก เพิกถอน ไปรษณียนิเทศ เพื่อให้ประกอบกับพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พุทธศักราช ๒๔๗๗ เป็นอำนาจของ คณะกรรมการกิจการไปรษณีย์⁴

ไปรษณียนิเทศนั้น เมื่อได้รับอนุมัติของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และได้โฆษณาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

ข้อ 3 ภายใต้พระราชบัญญัติไปรษณีย์ พุทธศักราช 2477 ประกอบกับ พระราชกฤษฎีกากำหนดอำนาจ สิทธิและประโยชน์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด พ.ศ. 2546 ให้บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด มีอำนาจในการดำเนินกิจการไปรษณีย์ และธุรกิจอื่นที่ต่อเนื่องใกล้เคียงกันหรือ ซึ่งเป็นประโยชน์แก่กิจการไปรษณีย์และได้รับการยกเว้น มีสิทธิพิเศษ หรือได้รับความคุ้มครองตาม พระราชบัญญัติไปรษณีย์พุทธศักราช 2477 ในไปรษณียนิเทศฉบับนี้

“บริษัท” หมายความว่า บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด
 “กิจการไปรษณีย์” หมายความว่า การตั้งที่ทำการไปรษณีย์ และการดำเนินการต่าง ๆ เกี่ยวกับการรับ รวบรวม ส่งจ่าย และส่งมอบไปรษณีย์ภัณฑ์ตาม พระราชบัญญัติไปรษณีย์ พุทธศักราช 2477

“พนักงาน” หมายความว่า ลูกจ้างของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด
 “ที่ทำการ” หมายความว่า ที่ทำการที่เป็นของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด หรืออยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด

ข้อ 4 คณะกรรมการกิจการไปรษณีย์ ประกอบด้วย⁵

4.1 ปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นประธานกรรมการ

4.2 ปลัดกระทรวงการคลัง เป็นกรรมการ

4.3 เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เป็นกรรมการ

4.4 บุคคลซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีผลงานหรือเคยปฏิบัติงานที่แสดงให้เห็นถึงการเป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีความเชี่ยวชาญหรือมีประสบการณ์ในกิจการหรือสาขาวิชาชีพอันจะเป็นประโยชน์ต่อกิจการไปรษณีย์หนึ่งคนเป็นกรรมการ

4.5 ผู้แทนกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นกรรมการ และเลขานุการ

² มาตรา 4 (12) แห่งพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พุทธศักราช 2477

³ สัญญาสากลไปรษณีย์หรือในปัจจุบันเรียกว่าอนุสัญญาสากลไปรษณีย์ เป็นบทบัญญัติของสหภาพสากลไปรษณีย์ (องค์กรชำนาญพิเศษหนึ่งของสหประชาชาติ) ที่ว่าด้วยการให้บริการไปรษณีย์ซึ่งประเทศสมาชิกสหภาพสากลไปรษณีย์ยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติในการให้บริการไปรษณีย์ระหว่างกัน

⁴ มาตรา 6 แห่งพระราชกฤษฎีกากำหนดอำนาจ สิทธิและประโยชน์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด พ.ศ. 2546

⁵ มาตรา 5 แห่งพระราชกฤษฎีกากำหนดอำนาจ สิทธิและประโยชน์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด พ.ศ. 2546

ข้อ 5 คณะกรรมการกิจการไปรษณีย์มีอำนาจในการอนุญาต การวินิจฉัย การออกข้อบังคับต่างๆ ของคณะกรรมการสื่อสารแห่งประเทศไทย⁶ การจัดทำไปรษณีย์นิเทศ การทำความตกลงกับต่างประเทศในกิจการไปรษณีย์และการออกคำสั่งใด ๆ ของผู้ว่าการสื่อสารแห่งประเทศไทย⁷ ที่มีลักษณะเป็นคำสั่งทางปกครองซึ่งอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พุทธศักราช 2477⁸

หมวด 2 การส่งสิ่งของทางไปรษณีย์

สิ่งของทางไปรษณีย์

ข้อ 6 สิ่งของส่งทางไปรษณีย์แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

6.1 ไปรษณีย์ภัณฑ์ หมายถึง ข่าวนสารหรือสิ่งของซึ่งฝากส่งเข้าสู่ทางไปรษณีย์ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของไปรษณีย์ภัณฑ์ แบ่งออกเป็น 5 ชนิด ดังนี้

6.1.1 จดหมาย

6.1.2 ไปรษณีย์บัตร

6.1.3 ของตีพิมพ์

6.1.4 พัสดุย่อย

6.1.5 เครื่องอ่านสำหรับคนเสียจักษุ

6.2 พัสดุไปรษณีย์ หมายถึง หีบห่อบรรจุสิ่งของ ตัวอย่างสินค้า หรือสินค้าซึ่งฝากส่งตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของพัสดุไปรษณีย์

6.3 ไปรษณีย์ด่วนพิเศษ หมายถึง สิ่งต่างๆ เช่น ข่าวนสาร เอกสารธุรกิจ การค้า สิ่งพิมพ์ตัวอย่างสินค้า สินค้า เป็นต้น ซึ่งฝากส่งตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของไปรษณีย์ด่วนพิเศษ

⁶ มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติการสื่อสารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2519 (ปัจจุบันได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเวลายกเลิกกฎหมายว่าด้วยการสื่อสารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2546 กำหนดให้ยกเลิกตั้งแต่วันที่ 14 สิงหาคม 2546) ประกอบพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พุทธศักราช 2477 อำนาจของคณะกรรมการสื่อสารแห่งประเทศไทย เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 9 มาตรา 11 มาตรา 17 มาตรา 21 มาตรา 27 มาตรา 33 มาตรา 34 และ มาตรา 51

⁷ มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติการสื่อสารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2519 (ปัจจุบันได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเวลายกเลิกกฎหมายว่าด้วยการสื่อสารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2546 กำหนดให้ยกเลิกตั้งแต่วันที่ 14 สิงหาคม 2546) ประกอบพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พุทธศักราช 2477 ผู้ว่าการสื่อสารแห่งประเทศไทยมีอำนาจออกคำสั่งทางปกครองเป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 12 มาตรา 25 มาตรา 36 มาตรา 40 มาตรา 42 มาตรา 48 และ มาตรา 73

⁸ มาตรา 6 แห่งพระราชกฤษฎีกากำหนดอำนาจ สิทธิและประโยชน์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด พ.ศ. 2546

ทั้งนี้บริษัทอาจปรับเปลี่ยนประเภทของสิ่งของส่งทางไปรษณีย์หรือเปิดให้บริการใหม่ได้ตามที่เห็นสมควร

ข้อ 7 สิ่งของส่งทางไปรษณีย์ให้ถือว่าอยู่ในทางไปรษณีย์ตั้งแต่เวลาที่ได้สอดลงในตู้ไปรษณีย์หรือได้มอบให้แก่พนักงานจนถึงเวลาที่ได้จ่ายให้ผู้รับหรือจ่ายคืนผู้ฝากส่งหรือได้จัดการเป็นอย่างอื่นตามที่กฎหมาย ข้อบังคับ หรือระเบียบเกี่ยวกับการไปรษณีย์บัญญัติไว้

สิ่งของส่งทางไปรษณีย์ที่อยู่ในทางไปรษณีย์ย่อมเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ฝากส่งเสมอจนกว่าจะได้ออกให้ผู้รับ เว้นแต่สิ่งของนั้นจะถูกยึดตามกฎหมายของประเทศต้นทาง กลางทาง หรือปลายทาง

ข้อ 8 บริษัทจะต้องรับผิดชอบต่อสิ่งของส่งทางไปรษณีย์เมื่ออยู่ในทางไปรษณีย์เท่านั้นหากสิ่งของนั้นได้พ้นทางไปรษณีย์แล้ว ถือว่าความรับผิดชอบเป็นอันสิ้นสุดลง

ข้อ 9 บริษัทไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบในการที่สิ่งของส่งทางไปรษณีย์ที่อยู่ในทางไปรษณีย์สูญหาย ส่งผิด เน้นซ้ำ แตกหัก หรือบอบสลาย เว้นไว้แต่ในกรณีพิเศษที่มีกฎหมายหรือกฎข้อบังคับระบุไว้แจ้งชัด

ข้อ 10 หากปรากฏว่าสิ่งบรรจุภายในสิ่งของส่งทางไปรษณีย์เกิดการเสียหายหรือเน่าเหม็นในระหว่างทางไปรษณีย์จนอาจก่อให้เกิดอันตรายแก่พนักงานหรืออาจทำให้สิ่งของส่งทางไปรษณีย์อื่นๆหรืออุปกรณ์ไปรษณีย์เปราะเปื้อนหรือเสียหาย บริษัทจะสั่งทำลายหรือจัดการอย่างใดตามที่เห็นสมควรแก่สิ่งของส่งทางไปรษณีย์นั้นก่อนกำหนดก็ได้

ข้อกำหนดเฉพาะในการส่งสิ่งของทางไปรษณีย์

ข้อ 11 เมื่อบริษัทได้จัดการไปรษณีย์ขึ้นที่ใดแล้ว ห้ามมิให้บุคคลซึ่งไม่ได้รับอำนาจตามพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พุทธศักราช 2477 หรือกฎหมายอื่น ส่ง จัดให้ส่ง ฝาก ส่งมอบให้แก่ผู้อื่นเพื่อให้ส่ง นำส่ง หรือกระทำการอื่นเกี่ยวกับการนำส่งจดหมายหรือไปรษณียบัตรโดยทางอื่นนอกจากทางไปรษณีย์ เว้นแต่ในกรณีต่อไปนี้⁹

11.1 จดหมายหรือไปรษณียบัตรไม่เกินสามฉบับที่ฝากผู้เดินทาง โดยผู้รับฝากนั้นมีได้รับเงินเดือน ค่าจ้าง รางวัล หรือผลประโยชน์ใดๆ ในกรณีนั้น

11.2 จดหมายหรือไปรษณียบัตรที่ได้จัดให้ผู้เดินทางหนังสือพิเศษถือไปและเกี่ยวข้องกับกิจธุระของผู้ฝากหรือผู้รับจดหมายหรือไปรษณียบัตรนั้นโดยเฉพาะและผู้เดินทางนั้นต้องห้ามมิให้รับจดหมายหรือไปรษณียบัตรจากผู้อื่นหรือนำส่งจดหมายหรือไปรษณียบัตรให้แก่ผู้อื่น

11.3 จดหมายหรือไปรษณียบัตรที่เกี่ยวข้องเฉพาะสินค้า หรือทรัพย์สินที่ส่งไปโดยทางบกทางน้ำ หรือทางอากาศ ซึ่งจะต้องส่งมอบพร้อมกับสินค้าหรือทรัพย์สินนั้นโดยมิ

⁹ มาตรา 6 พระราชบัญญัติไปรษณีย์ พุทธศักราช 2477 ประกอบ มาตรา 4 แห่งพระราชกฤษฎีกากำหนดอำนาจสิทธิและประโยชน์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด พ.ศ. 2546

ต้องเสียค่าจ้าง รางวัล หรือได้ผลประโยชน์อย่างใดในการนำไป หรือส่งมอบจดหมายหรือไปรษณียบัตรนั้น แต่จดหมายหรือไปรษณียบัตรนั้น ต้องให้เจ้าพนักงาน (พนักงาน) ตรวจสอบดูได้ และต้องมีคำว่า “จดหมายของผู้รับตราส่ง” หรือถ้อยคำอย่างอื่นทำนองเดียวกัน

สิ่งของนอกทางไปรษณีย์

ข้อ 12 ภายใต้บังคับแห่งมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พุทธศักราช 2477 ห้ามมิให้บุคคลต่อไปนี้ นำส่ง รับ รวบรวม หรือส่งมอบจดหมายหรือไปรษณียบัตร แม้ว่าตนจะมีได้รับเงินเดือน ค่าจ้าง รางวัล หรือผลประโยชน์อย่างใด ๆ กล่าวคือ¹⁰

12.1 ผู้ทำการรับขนของหรือคนโดยสารโดยปกติ รวมทั้งผู้ขับ ลูกจ้าง หรือตัวแทนของบุคคลนั้นๆ ด้วย เว้นแต่จดหมายหรือไปรษณียบัตรอันเกี่ยวข้องกับของซึ่งรับขนนั้น

12.2 เจ้าของ นาย ผู้บังคับการ หรือกะลาสีเรือ หรืออากาศยาน ที่ผ่าน หรือเล่นไปตามแม่น้ำลำคลอง หรือในอากาศภายในราชอาณาจักร หรือเล่นผ่านไปตามฝั่งทะเล หรือระหว่างท่าเรือ หรือที่ใดๆ ภายในราชอาณาจักร หรือระหว่างที่ใดๆ ภายในและภายนอกราชอาณาจักร หรือลูกจ้าง หรือตัวแทนของบุคคลนั้นๆ เว้นแต่จดหมายหรือไปรษณียบัตรนั้นเกี่ยวกับของที่รับขนนั้น หรือเป็นจดหมายหรือไปรษณียบัตรที่ได้รับไว้ เพื่อนำส่งไปโดยได้รับอำนาจจากบริษัท

ข้อ 13 ผู้ใดกระทำการฝ่าฝืนต่อมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พุทธศักราช 2477 คือ¹¹

13.1 นำส่งจดหมายหรือไปรษณียบัตรโดยทางอื่นนอกจากทางไปรษณีย์ ภายในเขตซึ่งบริษัทมีสิทธิพิเศษที่จะทำการนี้ได้ฝ่ายเดียว

13.2 กระทำการอย่างใดๆ ที่เกี่ยวแก่การนำส่งจดหมายหรือไปรษณียบัตรโดยทางอื่นนอกจากทางไปรษณีย์ภายในเขตซึ่งบริษัทมีสิทธิพิเศษที่จะทำการนี้ได้ฝ่ายเดียว

13.3 ส่งหรือขอให้รับหรือส่งมอบจดหมายหรือไปรษณียบัตรเพื่อให้ส่งไปโดยทางอื่นนอกจากทางไปรษณีย์ภายในเขตซึ่งบริษัทมีสิทธิพิเศษที่จะทำการนี้ได้ฝ่ายเดียว

13.4 รวบรวมจดหมายหรือไปรษณียบัตรเพื่อส่งไปทางอื่นนอกจากทางไปรษณีย์เว้นแต่ได้สิทธิพิเศษดังกล่าวข้างต้น

¹⁰ มาตรา 7 พระราชบัญญัติไปรษณีย์ พุทธศักราช 2477 ประกอบมาตรา 4 แห่งพระราชกฤษฎีกากำหนดอำนาจสิทธิและประโยชน์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด พ.ศ. 2546

¹¹ มาตรา 61 พระราชบัญญัติไปรษณีย์ พุทธศักราช 2477 ประกอบมาตรา 4 แห่งพระราชกฤษฎีกากำหนดอำนาจสิทธิและประโยชน์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด พ.ศ. 2546

ผู้ที่มีความผิดต้องระวางโทษตามมาตรา 61 แห่งพระราชบัญญัติไปรษณีย์
พุทธศักราช 2477

ข้อ 14 ผู้ได้นำส่ง รับ ขอให้รับ หรือส่งมอบจดหมายหรือไปรษณียบัตร หรือ
รวบรวมจดหมายหรือไปรษณียบัตรเป็นการฝ่าฝืนต่อมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติไปรษณีย์
พุทธศักราช 2477 ผู้ที่มีความผิดต้องระวางโทษตามมาตรา 63 แห่งพระราชบัญญัติไปรษณีย์
พุทธศักราช 2477

ข้อ 15 จดหมายนอกทางไปรษณีย์นั้นจะใส่ห่อซองปิดผนึกหรือเปิดผนึก
หรือมิได้ใส่ห่อหรือซองก็ตามย่อมไม่ได้รับสิทธิยกเว้นแต่ประการใด ถ้าใส่ห่อหรือซองจะนับห่อหรือ
ซองหนึ่งเป็นจดหมายฉบับหนึ่ง เว้นแต่ในห่อหรือซองนั้นมีจดหมายรวมกันอยู่หลายฉบับ จะนับแยก
ออกเป็นฉบับๆ ตามจำนวนจดหมายที่มีอยู่

หมวด 5

การห้ามห่อและการจำหน่ายสิ่งของส่งทางไปรษณีย์

การห้ามห่อ

ข้อ 49 สิ่งของส่งทางไปรษณีย์ต้องได้รับการห้ามห่อหรือเข้าห่อซองตามหลักเกณฑ์
ดังนี้

49.1 ต้องทำอย่างมั่นคงแข็งแรงเหมาะสมกับสิ่งบรรจุภายในและสภาพ
การขนส่ง

49.2 ต้องทำในลักษณะที่สามารถป้องกันสิ่งบรรจุภายในไม่ให้ทำอันตราย
แก่พนักงาน ทำความเปรอะเปื้อนหรือเสียหายต่อสิ่งของส่งทางไปรษณีย์อื่นๆ รวมทั้งอุปกรณ์
ไปรษณีย์

49.3 ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดเฉพาะของการห้ามห่อสิ่งของส่งทาง
ไปรษณีย์แต่ละชนิด แต่ละประเภทและบริการพิเศษเพิ่มเติมด้วย

49.4 ต้องไม่ทำในลักษณะที่จะเป็นอันตรายแก่พนักงานหรือเป็นอุปสรรค
ต่อการปฏิบัติงานไปรษณีย์

49.5 ต้องไม่ทำในลักษณะที่อาจทำให้สิ่งของส่งทางไปรษณีย์อื่นๆ พลัด
ติดไปโดยบังเอิญได้

ข้อ 50 สิ่งของส่งทางไปรษณีย์ที่ห้ามห่อหรือห่อซองไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ บริษัท
อาจปฏิบัติดังนี้

50.1 ปฏิเสธการรับฝากสิ่งของส่งทางไปรษณีย์ดังกล่าวเข้าสู่ทางไปรษณีย์

50.2 ปฏิเสธความรับผิดชอบต่อการเสียหายที่เกิดขึ้นแก่สิ่งของส่งทาง
ไปรษณีย์ดังกล่าว

ข้อ 51 ผู้ฝากส่งต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายตามอัตราที่บริษัทกำหนด ในกรณีที่สิ่งของส่งทางไปรษณีย์ของตนที่หุ้มห่อหรือเข้าห่อซองไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ได้ก่อให้เกิดอันตรายแก่พนักงาน ทำความเปราะเปื้อนหรือเสียหายต่อสิ่งของส่งทางไปรษณีย์อื่นๆ หรืออุปกรณ์ไปรษณีย์

ข้อ 52 สิ่งต่อไปนี้ห้ามนำมาใช้บรรจุสิ่งต่างๆ แล้วฝากส่งเข้าสู่ทางไปรษณีย์

52.1 ซองที่เคยใช้ส่งทางไปรษณีย์มาแล้ว

52.2 ซองที่มีร่องรอยของการเปิดออกและปิดผนึกใหม่

52.3 ซองที่มีช่องเปิดวางไว้

52.4 ซองชนิดที่มีช่องกรุด้วยวัสดุใสที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่บริษัท

กำหนด

52.5 เครื่องหุ้มห่อที่จัดทำด้วยพลาสติกที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่บริษัท

กำหนด

ข้อ 53 ห้ามนำซองที่มีแถบสีสลักที่ซองซอง ซองที่พิมพ์ ประทับ เขียน หรือ ตี ป้ายฉลากคำว่า “ไปรษณีย์อากาศ” หรือ “BY AIRMAIL” เป็นต้น มาใช้ฝากส่งถึงผู้รับในประเทศ หรือต่างประเทศที่ส่งทางอากาศราคาประหยัด หรือทางภาคพื้น

การจำหน่าย

ข้อ 54 การจำหน่ายสิ่งของส่งทางไปรษณีย์ที่เป็นซองต้องจำหน่ายถึงผู้รับบนซองด้านที่ไม่มีฝาผนึกด้วยหมึกหรือวัสดุที่ไม่ลบเลือนง่าย และระบุชื่อและที่อยู่ของผู้ฝากส่งไว้ที่มุมซ้ายตอนบนด้านจำหน่ายหรือด้านหลังซองด้วย การจำหน่ายชื่อและที่อยู่ของผู้รับ และการระบุชื่อและที่อยู่ของผู้ฝากส่งต้องมีรายละเอียดอย่างถูกต้องชัดเจนและครบถ้วน รวมทั้งรหัสไปรษณีย์เพื่อให้พนักงานสามารถดำเนินการส่งต่อและนำจ่ายให้ถึงมือผู้รับหรือส่งคืนผู้ฝากส่งได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว

ไปรษณีย์ภัณฑ์มาตรฐาน

ข้อ 55 **ไปรษณีย์ภัณฑ์มาตรฐาน** คือ ไปรษณีย์ภัณฑ์ที่มีขนาด น้ำหนักและรายละเอียดอื่นๆ เป็นไปตามมาตรฐานที่บริษัทกำหนดและประกาศให้ทราบซึ่งจะมีผลให้การรับฝาก การส่งต่อ และการนำจ่ายถึงผู้รับเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

หมวด 6

ระบบงานไปรษณีย์

ข้อ 56 **ระบบงานไปรษณีย์** หมายถึง กระบวนการปฏิบัติงานไปรษณีย์ที่บริษัทกำหนดขึ้นเพื่อดำเนินการต่อสิ่งของที่ฝากส่งเข้าสู่ทางไปรษณีย์ให้สามารถส่งถึงผู้รับได้ตามมาตรฐานบริการโดยกระบวนการปฏิบัติงานมี 3 ขั้นตอน ได้แก่ การรับฝาก การส่งต่อและการนำจ่าย

การรับฝากสิ่งของส่งทางไปรษณีย์

ข้อ 57 **การรับฝาก** หมายถึง การปฏิบัติงานของพนักงานในการรับฝากสิ่งของส่งทางไปรษณีย์จากผู้ใช้บริการ ณ สถานที่ที่บริษัทจัดให้มีขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้ให้บริการในการฝากส่งสิ่งของทางไปรษณีย์ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการใช้บริการของผู้ใช้บริการ

ทั้งนี้ บริษัทอาจเพิ่มเติมวิธีการรับฝากในลักษณะอื่นได้ตามที่เห็นสมควร

การส่งต่อสิ่งของส่งทางไปรษณีย์

ข้อ 58 **การส่งต่อ** หมายถึง การนำสิ่งของส่งทางไปรษณีย์ที่ได้รับไว้ไปคัดแยกออกเป็นแต่ละปลายทางแล้วบรรจุลงในภาชนะที่บริษัทจัดทำขึ้นตามความเหมาะสมกับสภาพห่อของของสิ่งของส่งทางไปรษณีย์แต่ละประเภทและชนิดเพื่อคุ้มครองให้ความปลอดภัยในการส่งต่อสิ่งของส่งทางไปรษณีย์เหล่านั้นไปยังที่ทำการปลายทางโดยวิธีการขนส่งต่างๆ ตามที่บริษัทกำหนด

การนำจ่ายสิ่งของส่งทางไปรษณีย์

ข้อ 59 **การนำจ่าย** หมายถึง การที่ทำการปลายทางส่งมอบสิ่งของส่งทางไปรษณีย์ที่ได้รับไว้ให้แก่ผู้รับ หรือผู้ได้รับมอบฉันทะจากผู้รับ หรือผู้แทนของผู้รับโดยวิธีการต่างๆ ที่บริษัทกำหนด

ข้อ 60 การนำจ่ายสิ่งของส่งทางไปรษณีย์ทำได้ 2 ลักษณะ ดังนี้

- 60.1 จ่าย ณ ที่ทำการ
- 60.2 จ่าย ณ ที่อยู่ของผู้รับ

ข้อ 61 **ผู้รับ** หมายถึง ผู้ที่มีชื่อระบุอยู่บนเจ้าหน้าที่ส่งของส่งทางไปรษณีย์แต่ละห่อของซึ่งผู้ฝากส่งประสงค์จะให้ผู้รับสิ่งของส่งทางไปรษณีย์นั้น

ข้อ 62 บริษัทอาจนำจ่ายสิ่งของส่งทางไปรษณีย์ให้แก่ผู้รับหรือผู้ได้รับมอบฉันทะจากผู้รับหรือผู้แทนของผู้รับได้

ข้อ 63 ในกรณีนำจ่าย ณ ที่อยู่ของผู้รับ บริษัทถือว่าบุคคลต่อไปนี้เป็นผู้แทนของผู้รับ คือ

- 63.1 บุคคลซึ่งอยู่ในบ้านเรือนเดียวกันกับผู้รับ
- 63.2 บุคคลซึ่งทำงานอยู่ในสถานที่เดียวกันกับผู้รับ
- 63.3 เจ้าหน้าที่รับรองหรือผู้ดูแลของโรงแรมหรืออาคาร
- 63.4 ผู้ทำหน้าที่เวรรับส่งหรือเวรรักษาการณ์ของหน่วยงานหรืออาคาร

หลายชั้นต่างๆ

ข้อ 64 สิ่งของส่งทางไปรษณีย์ที่นำจ่ายผู้รับไม่ได้ บริษัทจะดำเนินการอย่างไรใดอย่างหนึ่งตามที่บริษัทกำหนดและประกาศให้ผู้ใช้บริการทราบ

หมวด 7 บริการไปรษณีย์

ข้อ 65 **บริการไปรษณีย์** คือ บริการที่บริษัทดำเนินการรับฝากข่าวสาร เอกสาร และสิ่งของจากบุคคลหนึ่งแล้วนำไปส่งมอบให้แก่อีกบุคคลหนึ่งภายในประเทศและต่างประเทศโดยทางไปรษณีย์หรือวิธีการสื่อสารอื่น รวมทั้งบริการที่ต่อเนื่องใกล้เคียงกัน

ข้อ 66 บริการไปรษณีย์แบ่งออกตามลักษณะของการให้บริการได้ดังนี้

- 66.1 บริการหลัก
- 66.2 บริการไปรษณีย์ด่วนพิเศษ
- 66.3 บริการพิเศษ

บริการหลัก

ข้อ 67 บริการหลัก หมายถึง บริการที่บริษัทจัดให้แก่ผู้ใช้บริการในการฝากส่งข่าวสารเอกสารและสิ่งของต่างๆ ครอบคลุมทุกพื้นที่ทั่วประเทศ โดยมีอัตราค่าบริการและคุณภาพที่เหมาะสม แบ่งออกเป็น 2 ประเภทดังนี้

- 67.1 ไปรษณีย์ภัณฑ์ ได้แก่ จดหมาย ไปรษณีย์บัตร ของตีพิมพ์ พัสดุย่อย และเครื่องอ่านสำหรับคนเสียจักษุ
- 67.2 พัสดุไปรษณีย์

ไปรษณีย์ภัณฑ์

ข้อ 68 **จดหมาย** คือ ไปรษณีย์ภัณฑ์ที่มีลักษณะเป็นข่าวสารส่วนตัวไม่ว่าจะเข้าห่อซองปิดผนึกหรือไม่ปิดผนึกหรือมิได้เข้าห่อซองเลยก็ตาม นอกจากนั้นยังหมายถึงสิ่งของทุกชนิดที่ไม่เข้าอยู่ในหลักเกณฑ์ของสิ่งของส่งทางไปรษณีย์ประเภท หรือชนิดอื่นที่มีค่าไปรษณียากรต่ำกว่าและสิ่งของทุกชนิดที่ผู้ฝากส่งประสงค์จะส่งตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไขและอัตราไปรษณียากรของจดหมาย เพื่อให้พนักงานปฏิบัติการต่อสิ่งนั้นเสมือนจดหมาย

ข่าวสารส่วนตัว หมายความว่าข่าวสารที่ส่งไปมาถึงกันและกันโดยมีเจตจำนงให้เป็นประโยชน์เฉพาะระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคล

ข้อ 69 จดหมายมีขนาดอย่างสูงและอย่างต่ำ ดังนี้

- 69.1 ขนาดอย่างสูง

69.1.1 กว้าง ยาว และหนารวมกันไม่เกิน 900 มิลลิเมตร แต่ด้านยาวที่สุดต้องไม่เกิน 600 มิลลิเมตร (คลาดเคลื่อนได้ไม่เกิน 2 มิลลิเมตร)

69.1.2 ถ้าเป็นม้วนกลม ด้านยาวบวกกับสองเท่าของเส้นผ่านศูนย์กลางไม่เกิน 1,040 มิลลิเมตร แต่ด้านยาวที่สุดต้องไม่เกิน 900 มิลลิเมตร (คลาดเคลื่อนได้ไม่เกิน 2 มิลลิเมตร)

69.2 ขนาดอย่างต่ำ

69.2.1 ไม่ต่ำกว่า 90 x 140 มิลลิเมตร (คลาดเคลื่อนได้ไม่เกิน 2 มิลลิเมตร)

69.2.2 ถ้าเป็นม้วนกลม ด้านยาวบวกกับสองเท่าของเส้นผ่านศูนย์กลางไม่ต่ำกว่า 170 มิลลิเมตร แต่ด้านยาวที่สุดต้องไม่ต่ำกว่า 100 มิลลิเมตร (คลาดเคลื่อนได้ไม่เกิน 2 มิลลิเมตร)

ข้อ 70 จดหมายมีน้ำหนักอย่างสูงไม่เกิน 2,000 กรัม

ข้อ 75 **ไปรษณียบัตร** คือ ไปรษณีย์ภัณฑ์ที่มีลักษณะเป็นบัตรที่ใช้ส่งข่าวสารทางไปรษณีย์ซึ่งอาจเป็นบัตรที่บริษัทจัดทำขึ้นจำหน่ายหรือบัตรที่บุคคลภายนอกซึ่งอาจเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลจัดทำขึ้นตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของไปรษณียบัตรก็ได้

ข้อ 76 ไปรษณียบัตรมีขนาดอย่างสูงและอย่างต่ำ ดังนี้

76.1 ขนาดอย่างสูง 105 x 148 มิลลิเมตร (คลาดเคลื่อนได้ไม่เกิน 2 มิลลิเมตร)

76.2 ขนาดอย่างต่ำ 90 x 140 มิลลิเมตร (คลาดเคลื่อนได้ไม่เกิน 2 มิลลิเมตร) ด้านยาวต้องไม่ต่ำกว่า 1.4 เท่าของด้านกว้าง

ข้อ 77 **ของตีพิมพ์** คือ ไปรษณีย์ภัณฑ์ที่มีลักษณะเป็นข้อความ รูป หรือรอยประดิษฐ์บนกระดาษ กระดาษแข็งหรือวัสดุที่ใช้ในโดยทั่วไปในกิจการพิมพ์ซึ่งทำขึ้นเป็นหลายสำเนาเหมือนกันทุกประการด้วยกระบวนการทางเครื่องกลไกหรือการถ่ายภาพอันเกี่ยวข้องกับการใช้แม่พิมพ์ต้นแบบ กระดาษไข เนกาตีฟ หรือสิ่งอื่น ๆ ที่ใช้กันโดยทั่วไปในการกิจการพิมพ์ ทั้งนี้ของตีพิมพ์ต้องหุ้มห่อในลักษณะที่สามารถเปิดตรวจดูสิ่งบรรจุภายในได้

ข้อ 78 ของตีพิมพ์มีขนาดอย่างสูงและอย่างต่ำ ดังนี้

78.1 ขนาดอย่างสูง

78.1.1 กว้าง ยาว และหนารวมกันไม่เกิน 900 มิลลิเมตร แต่ด้านยาวที่สุดต้องไม่เกิน 600 มิลลิเมตร (คลาดเคลื่อนได้ไม่เกิน 2 มิลลิเมตร)

78.1.2 ถ้าเป็นม้วนกลม ด้านยาวบวกกับสองเท่าของเส้นผ่านศูนย์กลางไม่เกิน 1,040 มิลลิเมตร แต่ด้านยาวที่สุดต้องไม่เกิน 900 มิลลิเมตร (คลาดเคลื่อนได้ไม่เกิน 2 มิลลิเมตร)

78.2 ขนาดอย่างต่ำ

78.2.1 ไม่ต่ำกว่า 90 × 140 มิลลิเมตร (คลาดเคลื่อนได้ไม่เกิน 2 มิลลิเมตร)

78.2.2 ถ้าเป็นม้วนกลม ด้านยาวบวกกับสองเท่าของเส้นผ่าศูนย์กลางไม่ต่ำกว่า 170 มิลลิเมตร แต่ด้านยาวที่สุดต้องไม่ต่ำกว่า 100 มิลลิเมตร (คลาดเคลื่อนได้ไม่เกิน 2 มิลลิเมตร)

ข้อ 79 ของตีพิมพ์มีน้ำหนักอย่างสูง ดังนี้

79.1 ของตีพิมพ์ในประเทศมีน้ำหนักอย่างสูงไม่เกิน 2,000 กรัม (หากเป็นหนังสือเล่มเดียวหรือหลายเล่มแต่อยู่ในห่อเดียวกันสามารถฝากส่งได้ไม่เกิน 5,000 กรัม)

79.2 ของตีพิมพ์ระหว่างประเทศมีน้ำหนักอย่างสูงไม่เกิน 5,000 กรัม

ข้อ 80 **ถูกรวมของตีพิมพ์หรือถุง M** คือ ถุงพิเศษที่บรรจุของตีพิมพ์ระหว่างประเทศหลายห่อของลงในถุงเดียวกันจากผู้ฝากส่งคนเดียวกันถึงผู้รับคนเดียวกัน

ข้อ 81 **พัสดุย่อย** คือ ไปรษณีย์ภัณฑ์ที่มีลักษณะเป็นหีบห่อบรรจุสิ่งของ ตัวอย่างสินค้า หรือสินค้าที่ฝากส่งโดยไม่ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของพัสดุไปรษณีย์ ทั้งนี้พัสดุย่อยต้องหุ้มห่อในลักษณะที่สามารถเปิดตรวจสอบบรรจุภายในได้

ข้อ 82 พักย่อยมีให้บริการเฉพาะระหว่างประเทศเท่านั้น

ข้อ 83 พักย่อยมีขนาดอย่างสูงและอย่างต่ำ ดังนี้

83.1 ขนาดอย่างสูง

83.1.1 กว้าง ยาว และหนารวมกันไม่เกิน 900 มิลลิเมตร แต่ด้านยาวที่สุดต้องไม่เกิน 600 มิลลิเมตร (คลาดเคลื่อนได้ไม่เกิน 2 มิลลิเมตร)

83.1.2 ถ้าเป็นม้วนกลม ด้านยาวบวกกับสองเท่าของเส้นผ่าศูนย์กลางไม่เกิน 1,040 มิลลิเมตร แต่ด้านยาวที่สุดต้องไม่เกิน 900 มิลลิเมตร (คลาดเคลื่อนได้ไม่เกิน 2 มิลลิเมตร)

83.2 ขนาดอย่างต่ำ

83.2.1 ไม่ต่ำกว่า 90 × 140 มิลลิเมตร (คลาดเคลื่อนได้ไม่เกิน 2 มิลลิเมตร)

83.2.2 ถ้าเป็นม้วนกลม ด้านยาวบวกกับสองเท่าของเส้นผ่าศูนย์กลางไม่ต่ำกว่า 170 มิลลิเมตร แต่ด้านยาวที่สุดต้องไม่ต่ำกว่า 100 มิลลิเมตร (คลาดเคลื่อนได้ไม่เกิน 2 มิลลิเมตร)

ข้อ 84 พักย่อยมีน้ำหนักอย่างสูงไม่เกิน 2,000 กรัม

ข้อ 85 **เครื่องอ่านสำหรับคนเสียจักษุ** คือ ไปรษณีย์ภัณฑ์ที่มีลักษณะเป็นข่าวสาร ซึ่งเป็นเครื่องอ่านในรูปแบบใด ๆ ก็ตาม รวมถึงเครื่องบันทึกเสียง และอุปกรณ์หรือวัตถุใด ๆ

ที่จัดทำขึ้นหรือดัดแปลงเพื่อช่วยเหลือคนตาบอดในการแก้ปัญหาการมองไม่เห็น โดยต้องส่งถึงหรือส่งจากองค์กรเพื่อคนตาบอด หรือส่งถึงหรือส่งจากคนตาบอดและฝากส่งโดยเปิดผนึก

ข้อ 86 เครื่องอ่านสำหรับคนเสียจักษุมีขนาดอย่างสูงและอย่างต่ำ ดังนี้

86.1 ขนาดอย่างสูง

86.1.1 กว้าง ยาว และหนารวมกันไม่เกิน 900 มิลลิเมตร แต่ด้านยาวที่สุดต้องไม่เกิน 600 มิลลิเมตร (คลาดเคลื่อนได้ไม่เกิน 2 มิลลิเมตร)

86.1.2 ถ้าเป็นม้วนกลม ด้านยาวบวกกับสองเท่าของเส้นผ่าศูนย์กลางไม่เกิน 1,040 มิลลิเมตร แต่ด้านยาวที่สุดต้องไม่เกิน 900 มิลลิเมตร (คลาดเคลื่อนได้ไม่เกิน 2 มิลลิเมตร)

86.2 ขนาดอย่างต่ำ

86.2.1 ไม่ต่ำกว่า 90×140 มิลลิเมตร (คลาดเคลื่อนได้ไม่เกิน 2 มิลลิเมตร)

86.2.2 ถ้าเป็นม้วนกลม ด้านยาวบวกกับสองเท่าของเส้นผ่าศูนย์กลางไม่ต่ำกว่า 170 มิลลิเมตร แต่ด้านยาวที่สุดต้องไม่ต่ำกว่า 100 มิลลิเมตร (คลาดเคลื่อนได้ไม่เกิน 2 มิลลิเมตร)

ข้อ 87 เครื่องอ่านสำหรับคนเสียจักษุมีน้ำหนักอย่างสูงไม่เกิน 7,000 กรัม

ข้อ 88 หลักเกณฑ์ เงื่อนไข ตลอดจนรายละเอียดอื่น ๆ เกี่ยวกับไปรษณีย์ภัณฑ์ เป็นไปตามที่บริษัทกำหนด

พัสดุไปรษณีย์

ข้อ 89 **พัสดุไปรษณีย์** หมายถึง หีบห่อบรรจุสิ่งของ ตัวอย่างสินค้าหรือสินค้าซึ่งฝากส่งตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของพัสดุไปรษณีย์

ข้อ 90 พักุไปรษณีย์มีขนาดอย่างสูงและอย่างต่ำ ดังนี้

90.1 ขนาดอย่างสูง แต่ละด้านยาวไม่เกิน 1,500 มิลลิเมตร และด้านยาวที่สุดรวมกับความยาววัดโดยรอบตัวห่อพัสดุไปรษณีย์ส่วนที่ใหญ่ที่สุดในทิศทางของด้านอื่นซึ่งมีไซ้ด้านที่มีความยาวที่สุดต้องไม่เกิน 3,000 มิลลิเมตร (คลาดเคลื่อนได้ไม่เกิน 2 มิลลิเมตร)

90.2 ขนาดอย่างต่ำ

90.2.1 ไม่ต่ำกว่า 90×140 มิลลิเมตร (คลาดเคลื่อนได้ไม่เกิน 2 มิลลิเมตร)

90.2.2 ถ้าเป็นม้วนกลม ด้านยาวบวกกับสองเท่าของเส้นผ่าศูนย์กลางไม่ต่ำกว่า 170 มิลลิเมตร แต่ด้านยาวที่สุดต้องไม่ต่ำกว่า 100 มิลลิเมตร (คลาดเคลื่อนได้ไม่เกิน 2 มิลลิเมตร)

ข้อ 91 หลักเกณฑ์ เงื่อนไข รายละเอียดอื่น ๆ ตลอดจนน้ำหนักอย่างสูงของพัสดุไปรษณีย์เป็นไปตามที่บริษัทกำหนด

บริการไปรษณีย์ด่วนพิเศษ

ข้อ 92 **บริการไปรษณีย์ด่วนพิเศษ (EMS)** หมายถึงที่บริษัทรับดำเนินการต่อสิ่งต่าง ๆ ที่ส่งทางไปรษณีย์ด้วยความรวดเร็วและแน่นอนเป็นพิเศษ

ข้อ 93 บริการไปรษณีย์ด่วนพิเศษใช้ได้ทั้งการฝากส่งไปยังปลายทางในประเทศและต่างประเทศ

ข้อ 94 หลักเกณฑ์ เงื่อนไข ขนาด น้ำหนักตลอดจนรายละเอียดอื่น ๆ เกี่ยวกับบริการไปรษณีย์ด่วนพิเศษเป็นไปตามที่บริษัทกำหนด

บริการพิเศษ

ข้อ 95 **บริการพิเศษ** หมายถึงบริการที่บริษัทจัดให้มีขึ้นตามความเหมาะสมเพื่อให้ผู้ใช้บริการเลือกใช้ได้โดยชำระค่าบริการตามที่กำหนด แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ดังนี้

95.1 บริการที่ใช้ควบคู่กับบริการหลักเพื่อให้บริษัทดำเนินการเป็นพิเศษต่อสิ่งของส่งทางไปรษณีย์ของตน ได้แก่

95.1.1 บริการไปรษณีย์รับรอง

95.1.2 บริการไปรษณีย์ลงทะเบียน

95.1.3 บริการไปรษณีย์รับประกัน

95.1.4 บริการไปรษณีย์ตอบรับ

95.1.5 บริการนำจ่ายด่วน

95.2 บริการที่จัดให้มีขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการ ได้แก่

95.2.1 บริการธุรกิจตอบรับ

95.2.2 บริการหนังสือพิมพ์ตราสิน

95.2.3 บริการไปรษณีย์ภัณฑ์ไม่มีจำหน่าย

95.2.4 บริการประทับตราเพื่อการเผยแพร่และโฆษณา

95.2.5 บริการไปรษณีย์รอจ่าย

95.2.6 บริการตู้ไปรษณีย์เช่า

95.2.7 บริการขอลงคืนสิ่งของส่งทางไปรษณีย์

95.2.8 บริการขอแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงจำหน่ายสิ่งของส่งทาง

ไปรษณีย์

เห็นสมควร

ทั้งนี้บริษัทอาจปรับเปลี่ยนประเภทของบริการพิเศษหรือเปิดให้บริการใหม่ได้ตามที่

บริการที่ใช้ควบคู่กับบริการหลัก

บริการไปรษณีย์รับรอง

ข้อ 96 **บริการไปรษณีย์รับรอง** คือ บริการที่บริษัทรับฝากและนำจ่ายไปรษณีย์ภัณฑ์โดยมีหลักฐานการรับฝากและการนำจ่าย หากไปรษณีย์ภัณฑ์ดังกล่าวเกิดการสูญหายหรือเสียหายเพราะความผิดของทางการไปรษณีย์ บริษัทจะชดใช้ค่าเสียหายให้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่บริษัทกำหนด

ข้อ 97 บริการไปรษณีย์รับรองมิให้บริการเฉพาะในประเทศเท่านั้น

ข้อ 98 หลักเกณฑ์ เงื่อนไข ตลอดจนรายละเอียดอื่น ๆ เกี่ยวกับการใช้บริการไปรษณีย์รับรองเป็นไปตามที่บริษัทกำหนด

บริการไปรษณีย์ลงทะเบียน

ข้อ 99 **บริการไปรษณีย์ลงทะเบียน** คือ บริการที่บริษัทรับฝากและนำจ่ายไปรษณีย์ภัณฑ์โดยมีหลักฐานการรับฝาก การส่งต่อและการนำจ่าย หากไปรษณีย์ภัณฑ์ดังกล่าวเกิดการสูญหายหรือเสียหายเพราะความผิดของทางการไปรษณีย์ บริษัทจะชดใช้ค่าเสียหายให้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่บริษัทกำหนด

ข้อ 100 หลักเกณฑ์ เงื่อนไข ตลอดจนรายละเอียดอื่น ๆ เกี่ยวกับการใช้บริการไปรษณีย์ลงทะเบียนเป็นไปตามที่บริษัทกำหนด

บริการไปรษณีย์รับประกัน

ข้อ 101 **บริการไปรษณีย์รับประกัน** คือ บริการที่บริษัทให้ความคุ้มครองและรับประกันความปลอดภัยแก่จดหมาย พัสดุไปรษณีย์ หรือไปรษณีย์ด่วนพิเศษเป็นพิเศษโดยมีหลักฐานการรับฝาก การส่งต่อและการนำจ่ายอย่างละเอียดทุกขั้นตอน หากจดหมาย พัสดุไปรษณีย์ หรือไปรษณีย์ด่วนพิเศษดังกล่าวเกิดการสูญหายหรือเสียหายเพราะความผิดของทางการไปรษณีย์ บริษัทจะชดใช้ค่าเสียหายให้ภายในวงเงินที่รับประกันไว้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่บริษัทกำหนด

ข้อ 102 หลักเกณฑ์ เงื่อนไข ตลอดจนรายละเอียดอื่น ๆ เกี่ยวกับการใช้บริการไปรษณีย์รับประกันเป็นไปตามที่บริษัทกำหนด

หมวด 9

การขอสอบสวนและการชดใช้ค่าเสียหาย

เงื่อนไขและหลักเกณฑ์การขอสอบสวน

ข้อ 186 การขอสอบสวนสิ่งของส่งทางไปรษณีย์และบริการการณานัติ

186.1 การขอสอบสวนสิ่งของส่งทางไปรษณีย์กระทำได้ในกรณีที่สงสัยว่าไม่ถึงผู้รับ สูญหาย เสียหาย หรือล่าช้าผิดปกติในระหว่างทางไปรษณีย์หรือเป็นสิ่งของส่งทางไปรษณีย์ที่ใช้บริการไปรษณีย์ตอบรับซึ่งผู้ฝากส่งมิได้รับใบตอบรับคืนในเวลาอันสมควรหรือสงสัยว่าผู้รับมิได้รับหรือกรณีอื่นๆ ที่สงสัยเกี่ยวกับสิ่งของส่งทางไปรษณีย์

186.2 การขอสอบสวนสิ่งของส่งทางไปรษณีย์ที่เป็นไปรษณีย์ภัณฑ์ธรรมดาไม่สามารถกระทำได้

186.3 การขอสอบสวนบริการการณานัติ กระทำได้ในกรณีที่สงสัยว่าผู้รับไม่ได้รับการณานัติ หรือได้รับเงินไม่ครบจำนวนที่ฝากส่ง หรือจ่ายเงินให้ผู้รับผิดตัว หรือล่าช้าผิดปกติในระหว่างทางไปรษณีย์หรือฝากส่งเงินโดยใช้บริการตอบรับซึ่งผู้ฝากส่งมิได้รับใบตอบรับคืนในเวลาอันสมควรหรือกรณีอื่นๆ ที่สงสัยเกี่ยวกับบริการการณานัติที่ฝากส่ง

ข้อ 187 ผู้มีสิทธิขอสอบสวน

187.1 กรณีสิ่งของส่งทางไปรษณีย์ ได้แก่ ผู้ฝากส่ง ผู้รับ หรือ ผู้ที่ได้รับมอบฉันทะจากผู้ฝากส่งหรือผู้รับ

187.2 กรณีบริการการณานัติ ได้แก่ ผู้ฝากส่งการณานัติ ผู้รับ หรือผู้ที่ได้รับมอบฉันทะจากผู้ฝากส่งการณานัติหรือผู้รับ

ข้อ 188 ผู้มีสิทธิขอสอบสวนไม่ต้องเสียค่าบริการในการดำเนินการสอบสวน

ข้อ 189 ระยะเวลาการขอสอบสวน

189.1 การขอสอบสวนไปรษณีย์ภัณฑ์ พัสดุไปรษณีย์และบริการการเงิน ต้องดำเนินการภายใน 6 เดือนนับถัดจากวันที่ฝากส่ง

189.2 การขอสอบสวนไปรษณีย์ด่วนพิเศษหรือไปรษณีย์การณานัติด่วนพิเศษ ต้องดำเนินการภายใน 4 เดือนนับถัดจากวันที่ฝากส่ง

ข้อ 190 การขอสอบสวนต้องยื่นขอสอบสวนต่อที่ทำการที่ฝากส่ง เว้นแต่มีความจำเป็นจึงยื่นขอสอบสวน ณ ที่ทำการอื่นหรือโดยวิธีการอื่นใดที่บริษัทกำหนด

ข้อ 191 ผู้ขอสอบสวนต้องแจ้งและแสดงรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับเรื่องที่ขอสอบสวน เช่น หลักฐานการฝากส่ง รายละเอียดชื่อ ที่อยู่ของผู้ฝากส่งและผู้รับ เป็นต้น ให้ถูกต้อง ครบถ้วนและชัดเจนที่สุดอันจะเป็นประโยชน์และสะดวกต่อการสอบสวน

เงื่อนไข หลักเกณฑ์ความรับผิดชอบและการชดใช้ค่าเสียหาย

ข้อ 192 บริษัทจะรับผิดชอบต่อสิ่งของส่งทางไปรษณีย์ที่สิ่งบรรจุภายในสูญหายหรือเสียหายเมื่อตรวจพบก่อนการนำจ่าย หรือผู้รับหรือผู้ฝากส่ง (กรณีส่งคืนต้นทาง) ทักท้วงขณะที่จ่าย

ข้อ 193 เมื่อผลการสอบสวนปรากฏว่าสิ่งของส่งทางไปรษณีย์เกิดการสูญหายหรือเสียหาย เพราะความผิดของทางการไปรษณีย์ บริษัทจะชดใช้ค่าเสียหายตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ ดังนี้

193.1 ไปรษณีย์ภัณฑ์รับรอง ไปรษณีย์ภัณฑ์ลงทะเบียนและไปรษณีย์ด่วนพิเศษที่สูญหายหรือเสียหายทั้งหมดหรือบางส่วนจะชดใช้ค่าเสียหายตามความเสียหายของสิ่งบรรจุภายในที่เกิดขึ้น โดยประเมินราคาซื้อขายในท้องตลาด ณ สถานที่และเวลาที่ฝากส่งแต่ไม่เกินอัตราที่บริษัทกำหนด

193.2 พัสดุไปรษณีย์

193.2.1 ที่สูญหายหรือเสียหายทั้งหมดจะชดใช้ค่าเสียหายตามอัตราที่บริษัทกำหนด

193.2.2 ที่สูญหายหรือเสียหายบางส่วนจะชดใช้ค่าเสียหายตามความเสียหายของสิ่งบรรจุภายในที่เกิดขึ้น โดยประเมินราคาซื้อขายในท้องตลาด ณ สถานที่และเวลาที่ฝากส่งแต่ไม่เกินอัตราที่บริษัทกำหนด

193.3 จดหมายรับประกันและพัสดุไปรษณีย์รับประกัน

193.3.1 สูญหายหรือเสียหายทั้งหมดจะชดใช้ค่าเสียหายตามวงเงินรับประกัน

193.3.2 ที่สูญหายหรือเสียหายบางส่วนจะชดใช้ค่าเสียหายตามความเสียหายของสิ่งบรรจุภายในที่เกิดขึ้น โดยประเมินราคาซื้อขายในท้องตลาด ณ สถานที่และเวลาที่ฝากส่งแต่ไม่เกินวงเงินรับประกัน

กรณีสิ่งบรรจุภายในเป็นเอกสารสูญหายหรือเสียหายทั้งหมดหรือบางส่วนจะชดใช้ค่าเสียหายตามค่าใช้จ่ายในการจัดทำเอกสารตามหลักเกณฑ์การชดใช้ค่าเสียหายและอัตราที่บริษัทกำหนด

ข้อ 194 หากสิ่งของส่งทางไปรษณีย์เกิดการสูญหายหรือเสียหายทั้งหมดเพราะความผิดของทางการไปรษณีย์ ผู้ฝากส่งหรือผู้รับนอกจากจะได้รับการชดใช้ค่าเสียหายตามข้อ 193 แล้วยังจะได้รับคืนค่าไปรษณียากรและค่าบริการพิเศษ

ข้อ 195 หากสิ่งของส่งทางไปรษณีย์เกิดการสูญหายหรือเสียหายเพียงบางส่วนเพราะความผิดของทางการไปรษณีย์ ผู้ฝากส่งหรือผู้รับจะได้รับการชดใช้ค่าเสียหายตามข้อ 193 แต่จะไม่คืนค่าไปรษณียากรและค่าบริการพิเศษให้

ข้อ 196 เมื่อผลการสอบสวนปรากฏว่าธนาณัติสูญหายเพราะความผิดของทางการไปรษณีย์ บริษัทจะคืนเงินให้แก่ผู้ฝากส่งธนาณัติตามจำนวนเงินที่ฝากส่งรวมทั้งคืนค่าไปรษณียากรค่าบริการธนาณัติและค่าบริการพิเศษ

หากผู้ฝากส่งธนาณัติไม่ขอรับเงินคืนและประสงค์จะให้บริษัทจ่ายเงินให้ผู้รับ บริษัทจะออกใบแทนไปจ่ายเงินให้แก่ผู้รับตามจำนวนเงินที่ฝากส่งเท่านั้น

ข้อ 197 ผู้มีสิทธิได้รับเงินชดใช้ค่าเสียหาย

197.1 ไปรษณีย์ภัณฑ์และพัสดุไปรษณีย์

ผู้ฝากส่งเป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินชดใช้ค่าเสียหายเท่านั้นเว้นแต่ผู้ฝากส่งได้โอนสิทธิให้แก่ผู้รับเป็นลายลักษณ์อักษร ในกรณีที่ผู้ฝากส่งและผู้รับเงินเป็นบุคคลเดียวกัน ไม่จำเป็นต้องมีการโอนสิทธิ์

ทั้งนี้ ผู้ฝากส่งหรือผู้รับที่ได้รับการโอนสิทธิจากผู้ฝากส่งสามารถมอบอำนาจให้บุคคลที่สามารถรับเงินชดใช้ค่าเสียหายได้

197.2 ไปรษณีย์ด่วนพิเศษ

ผู้ฝากส่งเป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินชดใช้ค่าเสียหาย

197.3 ธนาณัติ

ผู้มีสิทธิได้รับเงินที่ฝากส่งคืน ได้แก่ ผู้ฝากส่งธนาณัติ หรือผู้รับเงินแล้วแต่กรณี

ข้อ 198 เมื่อบริษัทได้แจ้งให้ไปรับเงินตามข้อ 193-196 ณ ที่ทำการแห่งใดแล้ว ต้องไปติดต่อขอรับเงิน ณ ที่ทำการที่บริษัทกำหนดโดยเร็ว หากไม่ไปติดต่อขอรับเงินภายใน 30 วัน นับจากวันที่บริษัทมีหนังสือแจ้งให้ไปรับเงินจะถือว่าผู้มีสิทธิได้รับเงินชดใช้ค่าเสียหายสละสิทธิการรับเงินดังกล่าว

ข้อ 199 ในกรณีที่บริษัทตรวจพบสิ่งของส่งทางไปรษณีย์ภายหลังจากที่ผู้ฝากส่งหรือผู้รับได้รับเงินชดใช้ค่าเสียหายตามข้อ 193-196 ไปแล้ว ผู้ฝากส่งหรือผู้รับแล้วแต่กรณีจะได้รับแจ้งให้ไปรับสิ่งของส่งทางไปรษณีย์ดังกล่าวภายในระยะเวลาที่บริษัทกำหนด โดยจะต้องคืนเงินค่าเสียหาย ค่าไปรษณียากรและค่าบริการพิเศษอื่น ๆ (ถ้ามี) ที่ได้รับไปแล้วให้แก่บริษัทและรับของคืนไป ทั้งนี้ หากผู้ฝากส่งหรือผู้รับปฏิเสธการรับหรือไม่ติดต่อขอรับสิ่งของส่งทางไปรษณีย์ดังกล่าวภายในระยะเวลาที่บริษัทกำหนด ให้ถือว่าสิ่งของดังกล่าวตกเป็นกรรมสิทธิ์ของบริษัทในกรณีที่ปรากฏว่าสิ่งของส่งทางไปรษณีย์นั้นมีราคาต่ำกว่าจำนวนเงินชดใช้ค่าเสียหายที่ได้รับไป ผู้ฝากส่งหรือผู้รับจะต้องคืนเงินดังกล่าวรวมทั้งค่าไปรษณียากรและค่าบริการพิเศษอื่นๆ (ถ้ามี) ให้แก่บริษัทและรับของคืนไปโดยไม่มีข้อแม้ นอกจากนี้บริษัทยังไม่สืบทอดดำเนินการตามกฎหมายกับผู้ฝากส่งจดหมายรับประกันหรือพัสดุไปรษณีย์รับประกันที่ขอประกันเกินราคาจริงได้

ข้อ 200 ในกรณีที่ไปรษณีย์ภัณฑ์ลงทะเบียน พัสดุไปรษณีย์ หรือสิ่งของส่งทางไปรษณีย์รับประกันถูกส่งคืนมายังผู้ฝากส่งโดยไม่ได้ระบุหมายเหตุชัดเจนที่นำจ่ายไม่ได้ไว้บนห่อซอง ผู้ฝากส่งอาจขอให้บริษัทคืนค่าไปรษณียากรและค่าบริการพิเศษ รวมทั้งค่าส่งคืนพัสดุไปรษณีย์(ถ้ามี) ได้

การไม่ชดใช้ค่าเสียหาย

- ข้อ 201 บริษัทจะไม่ชดใช้ค่าเสียหายสิ่งของส่งทางไปรษณีย์ในกรณีดังต่อไปนี้
- 201.1 การสูญหายหรือเสียหายเกิดขึ้นโดยเหตุสุดวิสัย
 - 201.2 สอบสวนไม่ได้เพราะหลักฐานสูญหายหรือถูกทำลายโดยเหตุสุดวิสัย
 - 201.3 การเสียหายเกิดขึ้นเนื่องจากความบกพร่องของผู้ฝากส่ง หรือการที่ผู้ฝากส่งไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับการฝากส่ง
 - 201.4 การเสียหายเกิดขึ้นเนื่องจากธรรมชาติของสิ่งของนั้น
 - 201.5 สิ่งของส่งทางไปรษณีย์ที่บรรจุสิ่งของต้องห้ามส่งทางไปรษณีย์หรือของผิดกฎหมาย
 - 201.6 สิ่งของส่งทางไปรษณีย์ที่ถูกกัก รับ ยึดหรือทำลายตามกฎหมายของประเทศปลายทาง
 - 201.7 ไม่ขอสอบสวนภายในระยะเวลาที่บริษัทกำหนด
 - 201.8 จดหมายรับประกันหรือพัสดุไปรษณีย์รับประกันที่ขอประกันเกินกว่าราคาจริงของสิ่งบรรจุภายในโดยมีเจตนาทุจริต
 - 201.9 ไปรษณีย์ภัณฑ์หรือพัสดุไปรษณีย์สนามชายแดนที่ไม่ได้ใช้บริการพิเศษ
 - 201.10 พัสดุไปรษณีย์ของเคลย์ค็อกหรือพลเรือนผู้ถูกกักกัน
 - 201.11 ไปรษณีย์ภัณฑ์ลงทะเบียนหรือพัสดุไปรษณีย์ถึงประเทศปลายทางที่ได้แจ้งล่วงหน้าไว้แล้วว่าจะไม่ชดใช้ค่าเสียหาย
 - 201.12 กรณีที่บริษัทประกาศให้ทราบล่วงหน้าแล้วว่าจะไม่ชดใช้ค่าเสียหาย

ข้อ 202 ในกรณีที่สิ่งของส่งทางไปรษณีย์เกิดการสูญหาย เสียหายโดยเหตุสุดวิสัยหรือสอบสวนไม่ได้เพราะหลักฐานสูญหายหรือถูกทำลายโดยเหตุสุดวิสัยซึ่งไม่มีการชดใช้ค่าเสียหาย ผู้ฝากส่งมีสิทธิร้องขอให้บริษัทพิจารณาคืนค่าไปรษณีย์กรและค่าบริการพิเศษได้ ยกเว้นค่ารับประกัน

ข้อ 203 ไปรษณีย์ด่วนพิเศษที่สอบสวนแล้วปรากฏว่าเกิดการล่าช้าเพราะความผิดของทางการไปรษณีย์ บริษัทจะคืนค่าบริการให้แก่จะไม่ชดใช้ค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจากการล่าช้านั้น

ข้อ 204 บริษัทจะไม่คืนค่าบริการสำหรับไปรษณีย์ด่วนพิเศษที่ล่าช้าในกรณีดังต่อไปนี้

- 204.1 ล่าช้าโดยเหตุสุดวิสัย
- 204.2 สอบสวนไม่ได้เพราะหลักฐานสูญหายหรือถูกทำลายโดยเหตุสุดวิสัย
- 204.3 ล่าช้าเนื่องจากความบกพร่องของผู้ฝากส่งหรือการที่ผู้ฝากส่งไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับการฝากส่งที่ถูกต้อง

204.4 ล่าช้าเนื่องจากตัวผู้รับเอง เช่น บ้านปิด ย้ายที่อยู่ ผู้รับไม่อยู่ ผู้รับไม่มาเปิดตู้ไปรษณีย์เข้าตามกำหนด

204.5 ล่าช้าเนื่องจากการตรวจประเมินภาษีอากรของพนักงานศุลกากร หรือถูกอายัดหรือห่วงเหนี่ยวโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจตามกฎหมาย

204.6 ล่าช้า แต่ไม่ขอสอบสวนภายในระยะเวลาที่บริษัทกำหนด

ข้อ 206 ความเสียหายทางอ้อม ความเสียหายต่อเนื่องและความเสียหายเพราะขาดผลประโยชน์ที่ควรได้รับอันเกิดจากการสูญหาย เสียหายหรือล่าช้าจะนำมาคำนวณรวมเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายมิได้

ภาคผนวก ค

Parcel Post Manual ¹

ข้อ 1.14 บริการไปรษณีย์พื้นฐานโดยทั่วถึง : การจัดให้บริการไปรษณีย์พื้นฐานเป็นการถาวรบนพื้นฐานของคุณภาพ ณ ทุกพื้นที่ในดินแดนของประเทศสมาชิกสหภาพสากลไปรษณีย์สำหรับผู้ให้บริการทุกคนในราคาที่ผู้ใช้บริการสามารถจ่ายได้

ข้อ 1.6 สิ่งของส่งทางไปรษณีย์ : คำเรียกทั่วไปที่ใช้อ้างอิงถึงสิ่งใดก็ตามที่จัดส่งโดยบริการต่าง ๆ ของไปรษณีย์ (ไปรษณีย์ภัณฑ์ พัสดุไปรษณีย์ ธนาณัติ ฯลฯ)

ข้อ 1.8 ผู้ให้บริการที่ได้รับมอบหมาย : หน่วยงานของรัฐหรือที่มีใช้หน่วยงานของรัฐซึ่งได้รับมอบหมายอย่างเป็นทางการจากประเทศสมาชิกเพื่อให้บริการไปรษณีย์ และปฏิบัติตามข้อผูกพันอันเนื่องมาจากบทบัญญัติของสหภาพในดินแดนของประเทศตน

ข้อ 13.1 ประเทศสมาชิกต้องดำเนินการเพื่อให้มั่นใจว่าผู้ให้บริการที่ได้รับมอบหมายได้ให้บริการรับฝาก ส่งต่อ ขนส่ง และนำจ่ายไปรษณีย์ภัณฑ์

ข้อ 15.1 ประเทศสมาชิกต้องดำเนินการเพื่อให้มั่นใจว่าได้จัดให้มีบริการเสริมภาคบังคับดังต่อไปนี้

1.1 บริการลงทะเบียนสำหรับไปรษณีย์ภัณฑ์เร่งด่วนขาออกและไปรษณีย์ภัณฑ์อากาศ

1.2 บริการลงทะเบียนสำหรับไปรษณีย์ภัณฑ์ขาเข้าทั้งหมด

ข้อ 15.2 ประเทศสมาชิกหรือผู้ให้บริการที่ได้รับมอบหมายอาจจัดให้มีบริการเสริมที่เป็นทางเลือกระหว่างผู้ให้บริการที่ได้รับมอบหมายที่ได้ตกลงให้บริการดังนี้

2.1 บริการรับประกันสำหรับไปรษณีย์ภัณฑ์และพัสดุ

2.2 บริการไปรษณีย์เก็บเงินปลายทางสำหรับไปรษณีย์และพัสดุ

2.3 บริการนำจ่ายด่วนสำหรับไปรษณีย์ภัณฑ์และพัสดุ

2.4 การนำจ่ายไปรษณีย์ภัณฑ์ลงทะเบียน ไปรษณีย์รับรอง และไปรษณีย์ภัณฑ์รับประกันเฉพาะตัวผู้รับ

2.5 ไปรษณีย์ภัณฑ์และพัสดุที่ไม่เรียกเก็บค่าธรรมเนียม และภาษีอากร

2.6 บริการพัสดุที่แตกหักง่ายและเทอะทะ

2.7 บริการคอนซายน์เมนท์สำหรับสิ่งของที่รวบรวมจากผู้ฝากส่งรายหนึ่งเพื่อส่งไปยังต่างประเทศ

¹ Berne 2013, International Bureau of the Universal Postal Union, Parcel Post Manual [Online], 2016, Jan 15. Available from http://www.upu.int/uploads/tx_sbdownloader/actInFourVolumesParcelPostManual5En.pdf.

ข้อ 16.1.1 บริการไปรษณีย์ด่วนพิเศษเป็นบริการไปรษณีย์ที่เร่งด่วนสำหรับส่งเอกสารและสินค้าและจัดเป็นบริการไปรษณีย์ที่รวดเร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้โดยทางกายภาพ ทั้งนี้ อาจจัดให้บริการนี้บนพื้นฐานของความตกลงพหุภาคีว่าด้วยมาตรฐานบริการไปรษณีย์ด่วนพิเศษ หรือโดยความตกลงทวิภาคี

ข้อ 19 การขอสอบสวน

1 ผู้ให้บริการที่ได้รับมอบหมายแต่ละรายต้องรับคำขอสอบสวนที่เกี่ยวกับพัสดุหรือไปรษณีย์ภัณฑ์ลงทะเบียนสิ่งของรับประกันหรือไปรษณีย์ภัณฑ์รับรองที่ฝากส่งในบริการของตนหรือของผู้ให้บริการที่ได้รับมอบหมายรายอื่นโดยมีเงื่อนไขว่าได้ยินขอสอบสวนภายในกำหนดเวลาหกเดือนนับถัดจากวันที่ฝากส่งของ ให้จัดส่งคำขอสอบสวนโดยทางไปรษณีย์เร่งด่วน ทางไปรษณีย์ด่วนพิเศษหรือทางอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้ ระยะเวลาหกเดือนดังกล่าวหมายถึงการติดต่อระหว่างผู้ขอสอบสวนและผู้ให้บริการที่ได้รับมอบหมายและต้องไม่รวมระยะเวลาในการจัดส่งคำขอสอบสวนระหว่างผู้ให้บริการที่ได้รับมอบหมาย

2 การขอสอบสวนต้องดำเนินการตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในระเบียบปฏิบัติ

3 การขอสอบสวนต้องไม่เสียค่าธรรมเนียม อย่างไรก็ตาม หากมีการร้องขอให้จัดส่งแบบสอบสวนโดยทางไปรษณีย์ด่วนพิเศษ โดยหลักการแล้ว ผู้ร้องขอต้องเป็นผู้รับภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมที่เกิดขึ้น

ข้อ 23.1.1 ยกเว้นกรณีที่กำหนดไว้ใน ข้อ 24 ผู้ให้บริการที่ได้รับมอบหมายต้องรับผิดชอบต่อกรณีดังต่อไปนี้

1.1.1 การสูญหาย การถูกลักล้วง หรือการเสียหายของไปรษณีย์ภัณฑ์ลงทะเบียนพัสดุธรรมดา และสิ่งของรับประกัน

1.1.2 การส่งคืนไปรษณีย์ภัณฑ์ลงทะเบียนสิ่งของรับประกันและพัสดุธรรมดาโดยไม่ระบุหมายเหตุขัดข้องในการนำจ่าย

ข้อ 23.1.6 ในกรณีของความรับผิดชอบ ไม่ให้นำความเสียหายทางอ้อม หรือการขาดผลประโยชน์มาพิจารณาจ่ายเงินชดใช้ค่าเสียหาย

ข้อ 23.3 ไปรษณีย์ภัณฑ์รับรอง

3.1 ในกรณีที่ไปรษณีย์ภัณฑ์รับรองสูญหาย ถูกลักล้วงทั้งหมดหรือเสียหายทั้งหมด ผู้ฝากส่งมีสิทธิได้รับค่าไปรษณียากรที่ชำระสำหรับการฝากส่งสิ่งดังกล่าวคืนเท่านั้น

ข้อ 23.4 สิ่งของรับประกัน

4.1 ในกรณีที่สิ่งของรับประกันสูญหาย ถูกลักล้วงทั้งหมดหรือเสียหายทั้งหมด ผู้ฝากส่งมีสิทธิได้รับเงินชดใช้ค่าเสียหาย ซึ่งโดยหลักการแล้วจะต้องสอดคล้องกับวงเงินรับประกันที่กำหนดไว้เป็น SDRs

4.2 ในกรณีที่สิ่งของรับประกันถูกลักล้วงบางส่วนหรือเสียหายบางส่วน ผู้ฝากส่งมีสิทธิได้รับเงินชดใช้ค่าเสียหาย ซึ่งโดยหลักการแล้วจะต้องสอดคล้องกับมูลค่าที่แท้จริงของสิ่งที่ถูกลักล้วงหรือเสียหาย อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าในกรณีใดจำนวนเงินชดใช้ค่าเสียหายดังกล่าวจะต้องไม่เกินวงเงินรับประกันที่กำหนดไว้เป็น SDRs

ข้อ 23.6 ในกรณีที่พัสดุถูกส่งคืนโดยไม่ระบุหมายเหตุชัดเจนที่นำจ่ายไม่ได้ ผู้ฝากส่งมีสิทธิได้รับคืนค่าไปรษณียากรที่ผู้ฝากส่งได้ชำระไว้สำหรับการฝากส่งพัสดุในประเทศต้นทางและค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการส่งคืนพัสดุจากประเทศปลายทาง

ข้อ 24.1 ผู้ให้บริการที่ได้รับมอบหมายย่อมพ้นจากความรับผิดชอบต่อไปรษณีย์ภัณฑ์ลงทะเลเบียน ไปรษณีย์ภัณฑ์รับรอง พัสดุและสิ่งของรับประกันซึ่งได้นำจ่ายแล้วตามเงื่อนไขสำหรับสิ่งของประเภทเดียวกันที่กำหนดไว้ในระเบียบปฏิบัติของตน อย่างไรก็ตาม ความรับผิดชอบของผู้ให้บริการที่ได้รับมอบหมายยังคงอยู่ในกรณีดังต่อไปนี้

1.1 เมื่อพบว่าสิ่งของนั้นถูกลักล้วงหรือเสียหายไม่ว่าก่อนหรือขณะนำจ่าย

1.2 หากระเบียบปฏิบัติภายในประเทศอนุญาตไว้ เมื่อผู้รับหรือผู้ฝากส่งในกรณีสิ่งของถูกส่งคืนต้นทางได้ทักท้วงในขณะรับมอบสิ่งของที่ถูกลักล้วงหรือเสียหายนั้น

ข้อ 24.2 ประเทศสมาชิกและผู้ให้บริการที่ได้รับมอบหมายไม่ต้องรับผิดชอบกรณีดังต่อไปนี้

2.1 กรณีเหตุสุดวิสัยตามที่กำหนดไว้ในข้อ 15.5.9

2.2 เมื่อประเทศสมาชิกและผู้ให้บริการที่ได้รับมอบหมายไม่สามารถหาหลักฐานเกี่ยวข้องได้ เนื่องจากเอกสารทางการถูกทำลายโดยเหตุสุดวิสัย เว้นแต่จะได้มีการพิสูจน์ความรับผิดชอบของประเทศสมาชิกและผู้ให้บริการที่ได้รับมอบหมายไว้เป็นอย่างอื่น

2.3 เมื่อการสูญหาย การถูกลักล้วงหรือการเสียหายนั้นเกิดจากความผิดหรือการละเลยของผู้ฝากส่งหรือเกิดจากลักษณะโดยธรรมชาติของสิ่งบรรจุภายในของสิ่งของนั่นเอง

2.4 เมื่อสิ่งของนั้นเป็นสิ่งของต้องห้ามตามที่กำหนดไว้ใน ข้อ 18

2.5 เมื่อสิ่งของถูกยึดตามกฎหมายของประเทศปลายทางตามที่ประเทศสมาชิกหรือผู้ให้บริการที่ได้รับมอบหมายของประเทศนั้นได้แจ้งให้ทราบ

2.6 ในกรณีที่สิ่งของรับประกันที่ได้แจ้งขอรับประกันโดยทุจริตเกินกว่ามูลค่าที่แท้จริงของสิ่งบรรจุภายใน

2.7 เมื่อผู้ฝากส่งไม่ได้ขอสอบสวนภายในระยะเวลาหกเดือนนับถัดจากวันที่ฝากส่ง

2.8 เมื่อเป็นพัสดุของเฉลยศึก หรือพลเรือนที่ถูกกักกัน

2.9 เมื่อผู้ฝากส่งแสดงพฤติกรรมอันน่าสงสัยว่ามีเจตนาฉ้อโกงเพื่อขอรับเงินชดใช้ค่าเสียหาย

ข้อ 25 ความรับผิดชอบของผู้ฝากส่ง

1 ผู้ฝากส่งสิ่งของต้องรับผิดชอบต่อการบาดเจ็บที่เกิดขึ้นกับเจ้าหน้าที่ไปรษณีย์และความเสียหายใด ๆ ที่เกิดขึ้นกับสิ่งของส่งทางไปรษณีย์ชั้นอื่น ๆ และอุปกรณ์ไปรษณีย์อันเนื่องมาจากการฝากส่งสิ่งของต้องห้ามในการขนส่งหรือจากการไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขของการฝากส่ง

2 ในกรณีที่เกิดความเสียหายแก่สิ่งของส่งทางไปรษณีย์ชั้นอื่น ๆ ผู้ฝากส่งต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นของสิ่งของแต่ละชิ้นภายในขอบเขตเดียวกับผู้ให้บริการที่ได้รับมอบหมาย

3 ผู้ฝากส่งยังคงต้องรับผิดชอบแม้ว่าที่ทำการที่รับฝากได้รับฝากสิ่งของดังกล่าวไว้แล้ว

4 อย่างไรก็ตาม หากผู้ฝากส่งปฏิบัติตามเงื่อนไขของการฝากส่งแล้ว ผู้ฝากส่งย่อมพ้นจากความรับผิดชอบ ในกรณีที่เป็นความผิดพลาดหรือเกิดจากการละเลยของผู้ให้บริการที่ได้รับมอบหมาย หรือผู้ขอส่งในการปฏิบัติต่อสิ่งของภายหลังจากที่ได้รับฝาก/รับมอบสิ่งของนั้นแล้ว

ข้อ 26.1 ผู้ฝากส่งอาจโอนกรรมสิทธิ์การรับเงินชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้รับได้ในทางกลับกัน ผู้รับอาจโอนสิทธิการรับเงินชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้ฝากส่งได้เช่นกัน

ภาคผนวก ง
กฎหมายประเทศญี่ปุ่น

The Act Special Provisions to the Civil Code Concerning Electronic Consumer Contracts and Electronic Acceptance Notice 2001¹

Article 1 This Act shall provide special provisions to the Civil Code (Act No. 89 of 1896) in cases where there is a certain mistake in the elements comprising an electronic consumer contract executed by a consumer and an electronic acceptance notice is dispatched by a consumer with respect to a contract made by persons at a distance.

Article 2 In this Act, an "electronic consumer contract" means a contract that is made between a consumer and a business entity by electromagnetic method through a visual browser of a computer in cases where the consumer manifests his/her intention to make an offer or to accept the offer by transmitting his/her intention through his/her computer in accordance with the procedures prepared on this visual browser by the business entity or its designee.

(2) In this Act, "consumer" means an individual (excluding the cases where an individual becomes a party to a contract as his/her business or for his/her business), and "business entity" means a juridical person, other organization, or an individual becoming a party to the contract as his/her business or for his/her business.

(3) In this Act, "electromagnetic method" means a method using electronic information processing system or other types of information communication technology.

(4) In this Act, "electronic acceptance notice" means an acceptance notice to the offer of a contract which is, among electromagnetic methods, given by means of transmission through a telecommunication line connecting a computer, etc. (meaning a computer, a facsimile device, a telex or a telephone, the same shall apply

¹ The Act Special Provisions to the Civil Code Concerning Electronic Consumer Contracts and Electronic Acceptance Notice 2001 [Online], 2014, Jan 15. Available from: <http://www.japaneselawtranslation.go.jp/law/detail/?id=116&vm=04&re=02&new=1>

hereinafter) used by the party dispatching the acceptance notice to the offer of the contract with a computer, etc. used by the offer or of the said contract.

Article 3 The proviso to Article 95 of the Civil Code shall not apply to the cases where there is a mistake regarding any element in an electronic consumer contract in the course of making an offer or accepting the offer for an electronic consumer contract by a consumer, and when such mistake falls under any of the following items; provided, however, that this shall not apply to the cases where the business entity that is the counterparty to such electronic consumer contract (including the person entrusted by the business entity, the same shall apply hereinafter) has taken measures to confirm the consumer's intention to make an offer or to accept the offer by electromagnetic means on the visual browser, or where the consumer manifests expressly his/her intention to the business entity that there is no need for such confirmation measures.

Article 4 The provisions of Article 526, Paragraph 1 and Article 527 of the Civil Code shall not apply to the cases where an electronic acceptance notice is dispatched for a contract made between persons at a distance.

Civil Code²

Article 526

(1) A contract between persons at a distance shall be formed upon dispatch of the notice of acceptance.

(2) In cases where no notice of acceptance is required due to the offeror's manifestation of intention or usage of trade, the contract shall be formed upon the occurrence of any fact which ought to be regarded as a manifestation of intention of acceptance.

Article 527

(1) Even if a notice to revoke an offer arrives after the dispatch of the acceptance notice, if the offeree is in a position to know that the notice was dispatched at a time which, under normal circumstances would have allowed the notice to arrive before the dispatch of the acceptance notice, the offeree must dispatch a notice of the late arrival to the offeror without delay.

² Civil Code [Online], 2014, Jan 15. Available from: <http://www.moj.go.jp/content/000056024.pdf>

(2) If the offeree fails to give the notice of late arrival referred to in the preceding paragraph, it shall be deemed that no contract was formed.

The Act on Electronic Signatures and Certification Business 2000³

Article 1 (Purpose)

The purpose of this Act is to promote the distribution of information by electromagnetic forms and information processing through ensuring the smooth utilization of Electronic Signatures, and thereby to contribute to the improvement of the citizens' quality of life and the sound development of the national economy, by providing the presumption of authentic establishment of electromagnetic records, the accreditation system for designated certification businesses and other necessary matters, with respect to Electronic Signatures.

Article 2 (Definitions)

(1) The term "Electronic Signature" as used in this Act means a measure taken with respect to information that can be recorded in an electromagnetic record (a record that is prepared by an electronic form, a magnetic form or any other form not perceivable by human senses and that is used for information processing by computers; hereinafter the same shall apply in this Act , and which falls under) both of the following requirements:

(i) A measure to indicate that such information was created by the person who has taken such measure; and

(ii) A measure to confirm whether such information has been altered.

(2) The term "Certification Business" as used in this Act means a service that, in response to either the request of any person who uses the business hereinafter (referred to as the "User") with respect to the Electronic Signature that he/she himself/herself performs or the request of another person, certifies that an item used to confirm that such User performed the Electronic Signature pertains to such User.

(3) The term "Specified Certification Business" as used in this Act means a Certification Business that, among Electronic Signatures, is performed with respect to an Electronic Signature that conforms to the criteria prescribed by ordinance of the competent minister as an Electronic Signature that can be performed by that person in response to the method thereof.

³ **The Act on Electronic Signatures and Certification Business 2000** [Online], 2014, 5 Jan. Available from: <http://www.cas.go.jp/jp/seisaku/hourei/data/aescb.pdf>

Commercial Code⁴

Article 501 The following acts shall be commercial transactions:

- (i) an act for the purpose of acquiring for value any movables, real property or negotiable instruments of value with the intention of assigning such property for profit, or for the purpose of assigning the property thus acquired;
- (ii) an act for the purpose of contracting to supply any movables or negotiable instruments of value to be acquired from others and acquiring for value such property in order to perform such contract;
- (iii) a transaction conducted on an exchange; and
- (iv) an act relating to bills and notes and other commercial instruments.

Article 569 The term "carrier" means a person who engages in the business of transporting goods or passengers on land, over lakes and rivers, or at ports and harbors.

Article 576 (1) When the freight is totally or partially lost due to force majeure, the carrier may not claim the freight charge for such freight. If the carrier has already received the freight charge in full or in part, he/she shall return it.

(2) When the freight is totally or partially lost due to the nature of or any defect in the freight or the negligence of the consignor, the carrier may claim the full amount of the freight charge.

Article 577 A carrier may not be released from the liability to compensate for damage with regard to the damage to or the loss or delay of the freight unless the carrier proves that he/she or his/her freight forwarder or an employee thereof or any other person whom he/she employs for transportation was not negligent in exercising due care in the receipt, delivery, storage or transportation of the freight.

Article 578 A carrier shall not be liable to compensate for damage with regard to cash, negotiable instruments of value or other expensive goods unless the consignor declared the type and value thereof upon entrusting such goods for transportation.

⁴ Commercial Code [Online], 2014, Jan 5. Available from <http://www.japaneselawtranslation.go.jp/law/detail/?id=2135&vm=04&re=02&new=1>

Article 579 Where two or more carriers conduct transportation in succession, they shall be jointly and severally liable to compensate for damage with regard to the damage to or the loss or delay of the freight.

Article 580 (1) The amount of damages in the event of the total loss of the freight shall be determined by the value thereof at the destination as of the day on which the freight should have been delivered.

(2) The amount of damages in the event of the partial loss or damage to the freight shall be determined by the value thereof at the destination as of the day on which the freight was delivered; provided, however, that the provisions of the preceding paragraph shall apply mutatis mutandis in the event of the delay.

(3) The freight charge or other costs that are not required to be paid by reason of the loss of or damage to the freight shall be deducted from the amount of damages set forth in the preceding two paragraphs.

Article 581 Article 581 If the freight is lost, damaged or delayed due to an intentional act of the carrier or gross negligence, the carrier shall be liable to compensate for any and all damage arising therefrom.

Article 583 (1) After the freight has arrived at the destination, the consignee shall acquire the rights of the consignor arising under the transportation contract.

(2) When the consignee receives the freight, he/she shall be obliged to pay the freight charge and other costs to the carrier.

Article 588 (1) The liability of a carrier shall be extinguished when the consignee receives the freight without making any reservation and pays the freight charge and other costs; provided, however, that this shall not apply where the freight contains a defect that cannot be immediately discovered or the freight is partially lost, and the consignee dispatches a notice of such fact to the carrier within two weeks from the date of delivery.

(2) The provisions of the preceding paragraph shall not apply where the carrier has knowledge of such defect or partial loss.

Consumer Contract Act has been prepared (up to the revisions of Act No. 56 of 2006)⁵

Article 1 (Purpose)

The purpose of this Act is to protect the interests of consumers, and thereby contribute to the stabilization of and the improvement in the general welfare and life of the citizens and to the sound development of the national economy, in consideration of the discrepancy in quality and quantity of information and the negotiating power between consumers and business operators, by permitting a rescission of manifestation of intentions to offer or accept contracts made by consumers when they misunderstood or are distressed by certain acts of business operators, and nullifying any clauses, in part or in whole, that exempt the business operators from their liability for damages or otherwise that unfairly harm the interests of consumers, in addition to providing a right to qualified consumer organization to demand an injunction against business operators, etc. for the purpose of preventing the occurrence of or the spreading of damage to other consumers.

Article 2 (Definitions)

(1) The term "Consumer" as used in this Act shall mean individual(s) (however, the same shall not apply in cases where said individual becomes a party to a contract as a business or for the purpose of business).

(2) The term "Business Operator" as used in this Act shall mean juridical person(s), association(s) and individual(s) who become a party to a contract as a business or for the purpose of business.

(3) The term "Consumer Contract" as used in this Act shall mean contract(s) concluded between consumers on the one hand and business operators on the other.

(4) The term "Qualified Consumer Organization" as used in this Act shall mean any juridical person certified by the Prime Minister pursuant to the provision of Article 13 as a consumer organization (which means the consumer organization pursuant to the provision of Article 8 of the Consumer Basic Act (Act No. 78, 1968). The same shall apply hereinafter) which has the qualifications necessary to exercise such rights to demand an injunction as governed by the provision of this Act in the interests of many and unspecified consumers.

Article 3 (Efforts of Business Operators and Consumers)

⁵ Consumer Contract Act has been prepared (up to the revisions of Act No. 56 of 2006) [Online], 2015, Mar 5. Available from: <http://www.kl.i.is.nagoya-u.ac.jp/told/h12a06102en.2.0.txt>

(1) Business operators drafting clauses of a consumer contract shall endeavor to make the rights and duties of consumers and such other things set forth in the consumer contract clear and plain to consumers and in order to deepen consumer understanding when consumers are solicited to enter into consumer contracts, to provide necessary information about the consumer's rights and duties and such other things set forth in the consumer contract.

(2) Consumers entering into a consumer contract shall endeavor to actively use the information provided by business operators and to understand their rights and duties and such other things set forth in the consumer contract.

Chapter 2 Consumer Contract

Section 1 Rescission of the Manifestation of Intention to Offer or Accept a Consumer Contract

Article 4 (Rescission of the Manifestation of Intention to Offer or Accept a Consumer Contract)

(1) Consumers may rescind their manifestations of intention to offer or accept a consumer contract if said consumers make any of the specified mistakes set forth below as a result of any of the acts listed in the following items by a business operator at the time of being solicited to enter into such consumer contract by such business operator and thereby making said manifestation of intention.

(i) To represent that which is not true as to an important matter. Mistake that the content of said representation is true.

(ii) To provide conclusive evaluations of future prices, of amounts of money that a consumer should receive in the future and of such other uncertain items that change in the future with respect to goods, rights, services and such other things that are to be the subject of a consumer contract. Mistake that the content of said conclusive evaluation so provided is certain.

(2) Consumers may rescind their manifestations of intention to offer or accept a consumer contract if a business operator represents to said consumers the advantages as to important matters or things related to said important matters but intentionally fails to represent disadvantageous facts (limited to those facts that consumers would normally consider to be non-existent by such representation) at the time of solicitation by a business operator to enter into such consumer contract, as to important matters, and said consumers thereby mistakenly believe the non-existence of such facts. Provided, however, that this shall not apply where the business operator has attempted to make representations of such facts to said consumers and said consumers refuse to hear such attempted representations.

(3) Consumers may rescind their manifestations of intention to offer or accept a consumer contract if said consumers are distressed as a result of any of the following enumerated acts by a business operator made at the time of solicitation to enter into such consumer contract by such business operator.

(i) To fail to leave a place where a consumer resides or does business in defiance of the consumer's request to the business operator to leave such place.

(ii) Not to allow a consumer to leave a place where the consumer is solicited to enter into the consumer contract by the business operator in defiance of the consumer's request to said business operator to allow him/her to leave.

(4) The term "Important Matter" as used in the item (i) of para. (1) and para. (2) shall mean the following items in a consumer contract that would normally affect a consumer's decision whether to conclude a consumer contract.

(i) Quality, purpose of use and such other contents of objects of a consumer contract such as goods, rights and services

(ii) Price and such other conditions of a transaction of the objects of a consumer contract such as goods, rights and services

(5) The rescission of a manifestation of intention to offer or accept a consumer contract in paragraphs (1) to (3) may not be asserted against a third party without knowledge

"zen-i": here means that the third party does not know that the manifestation of intention of the mistake or the confusion in paragraphs (1) to (3).

Article 7 (Limitation of the Right to Rescind)

(1) The right to rescind provided for in paragraphs (1) to (3) of article 4 shall be extinguished by prescription, if not exercised within six months from the time when ratification became possible. The same shall apply if five years have elapsed since the time of the conclusion of a consumer contract.

(2) In the case where a consumer enters into a contract as a consumer contract to subscribe for shares or offer capital contribution, or to contribute funds that shall not be rescinded on the grounds of fraud or duress under the Corporate Code (Act No. 86, 2005) and other acts, a consumer cannot rescind his/her manifestation of intention of such subscription, offering or contribution pursuant to the provisions of paragraphs (1) - (3) of Article 4 (including the case where it is applied mutatis mutandis pursuant to para. (1) of Article 5).

Article 8 (Nullity of Clauses which Exempt a Business Operator from Liability for Damages)

(1) The following clauses of a consumer contract are void.

(i) Clauses which totally exclude a business operator from liability to compensate damages to a consumer arising from the business operator's default.

(ii) Clauses which partially exclude a business operator from liability to compensate damages to a consumer arising from the business operator's default (such default shall be limited to cases where same arises due to the intentional act or gross negligence on the part of the business operator, the business operator's representative or employee).

"koi matawa jyu kashitu ni yoru" Standard Bilingual Dictionary assigns "intent" for "koi." However, here, intentional act and gross negligence will be more suitable. In the translation of Article 504 of the Civil Code, the words "koi matawa kashitsu ni yori" are translated into "due to his/her intentional act or negligence."

(iii) Clauses which totally exclude a business operator from liability to compensate damages to a consumer arising by a tort pursuant to the provisions of the Civil Code committed on occasion of the business operator's performance of a consumer contract.

(iv) Clauses which partially exclude a business operator from liability to compensate damages to a consumer arising by a tort (such torts shall be limited to cases where the same arises by intentional act or gross negligence on the part of the business operator, the business operator's representative or employee) pursuant to the provisions of the Civil Code committed on occasion of the business operator's performance of a consumer contract.

(v) When a consumer contract is a contract for value, and there exists a latent defect in the material subject of a consumer contract (when a consumer contract is a contract for work, and there exists a defect in the material subject of a consumer contract for work The same shall apply in the following paragraph), Clauses which totally exclude a business operator from liability to compensate damages to a consumer caused by such defect

(2) The provision of the preceding paragraph shall not apply to the clause provided in item (v) of the preceding paragraph which falls under the cases enumerated in the following items.

(i) In the case where a consumer contract provides that the business operator is responsible to deliver substitute goods without defects or repair the subject when there exists a latent defect in the material subject of the consumer contract

(ii) In the case where a contract between the consumer and another business operator entrusted by the business operator or a contract between the business operator and another business operator for the benefit of the consumer, which is concluded before or simultaneously with the consumer contract, provides that the other business operator is responsible to compensate the whole or a part of the damage caused by the defect, deliver substitute goods without defects or repair the subject defect when there exists a latent defect in the material subject of the consumer contract

Article 10 (Nullity of Clauses that Impair the Interests of Consumers One-sidedly)

Clauses which restrict the rights of consumers or expand the duties of consumers beyond those under the provisions unrelated to the public order applicable pursuant to the Civil Code, the Commercial Code and such other laws and regulations and which, impair the interests of consumers unilaterally against the fundamental principle provided in the second paragraph of article 1 of the Civil Code, are void.

ภาคผนวก จ
กฎหมายประเทศออสเตรเลีย

Goods Act 1958 (Vic)¹

Article 22. Property passes when intended to pass

(1) Where there is a contract for the sale of specified or ascertained goods the property in them is transferred to the buyer at such time as the parties to the contract intend it to be transferred.

(2) For the purpose of ascertaining the intention of the parties, regard shall be had to the terms of the contract, the conduct of the parties, and the circumstances of the case.

Article 23. Rules for ascertaining intention

Unless a different intention appears, the rules in the Table apply for ascertaining the intention of the parties as to the time at which the property in the goods is to pass to the buyer:

Rule 1. Where there is an unconditional contract for the sale of specific goods, in a deliverable state, the property in the goods passes to the buyer when the contract is made, and it is immaterial whether the time of payment or the time of delivery, or both, be postponed.

Rule 2. Where there is a contract for the sale of specific goods, and the seller is bound to do something to the goods for the purpose of putting them into a deliverable state, the property does not pass until such thing be done, and the buyer has notice thereof.

Rule 3. Where there is a contract for the sale of specific goods in a deliverable state, but the seller is bound to weigh, measure, test, or do some other act or thing with reference to the goods for the purpose of ascertaining the price the property does not pass until such act or thing be done, and the buyer has notice thereof.

Rule 4. When goods are delivered to the buyer on approval or on “sale or return”, or other similar terms, the property therein passes to the buyer —

(a) when he signifies his approval or acceptance to the seller, or does any other act adopting the transaction;

¹ **Goods Act 1958** [Online], 2014 ,Oct 12. Available from: http://www.austlii.edu.au/au/legis/vic/consol_act/ga195876/

(b) if he does not signify his approval or acceptance to the seller, but retains the goods without giving notice of rejection, then, if a time has been fixed for the return of the goods, on the expiration of such time, and, if no time has been fixed, on the expiration of a reasonable time. What is a reasonable time is a question of fact.

Rule 5. (1) Where there is a contract for the sale of unascertained or future goods by description, and goods of that description and in a deliverable state are unconditionally appropriated to the contract, either by the seller with the assent of the buyer, or by the buyer with the assent of the seller, the property in the goods thereupon passes to the buyer. Such assent may be express or implied, and may be given either before or after the appropriation is made.

(2) Where, in pursuance of the contract, the seller delivers the goods to the buyer or to a carrier or other bailee or custodian (whether named by the buyer or not) for the purpose of transmission to the buyer, and does not reserve the right of disposal, he is deemed to have unconditionally appropriated the goods to the contract.

Article 34. Duties of seller and buyer

It is the duty of the seller to deliver the goods and of the buyer to accept and pay for them in accordance with the terms of the contract of sale

Article 35. Payment and delivery are concurrent conditions

Unless otherwise agreed, delivery of the goods and payment of the price are concurrent conditions; that is to say, the seller must be ready and willing to give possession of the goods to the buyer in exchange for the price, and the buyer must be ready and willing to pay the price in exchange for possession of the goods.

Article 36. Rules as to delivery

(1) Whether it is for the buyer to take possession of the goods, or for the seller to send them to the buyer, is a question depending in each case on the contract, express or implied, between the parties. Apart from any such contract express or implied, the place of delivery is the seller's place of business, if he have one, and if not, his residence: Provided that if the contract be for the sale of specific goods which to the knowledge of the parties when the contract is made are in some other place, then that place is the place of delivery.

(2) Where under the contract of sale the seller is bound to send the goods to the buyer, but no time for sending them is fixed, the seller is bound to send them within a reasonable time.

(3) Where the goods at the time of sale are in the possession of a third person there is no delivery by seller to buyer unless and until such third person acknowledges to the buyer that he holds the goods on his behalf: Provided that nothing in this section shall affect the operation of the issue or transfer of any document of title to goods.

(4) Demand or tender of delivery may be treated as ineffectual unless made at a reasonable hour. What is a reasonable hour is a question of fact.

(5) Unless otherwise agreed, the expenses of and incidental to putting the goods into a deliverable state must be borne by the seller.

Article 39. Delivery to carrier

(1) Where in pursuance of a contract of sale the seller is authorized or required to send the goods to the buyer, delivery of the goods to a carrier, whether named by the buyer or not, for the purpose of transmission to the buyer, is prima facie deemed to be a delivery of the goods to the buyer.

(2) Unless otherwise authorized by the buyer, the seller must make such contract with the carrier on behalf of the buyer as may be reasonable, having regard to the nature of the goods and the other circumstances of the case. If the seller omits to do so, and the goods are lost or damaged in course of transit, the buyer may decline to treat the delivery to the carrier as a delivery to himself or may hold the seller responsible in damages.

(3) Unless otherwise agreed, where goods are sent by the seller to the buyer by a route involving sea transit under circumstances in which it is usual to insure, the seller must give such notice to the buyer as may enable him to insure them during their sea transit, and if the seller fails to do so the goods shall be deemed to be at his risk during such sea transit.

Article 41. Buyer's right of examining the goods

(1) Where goods are delivered to the buyer, which he has not previously examined, he is not deemed to have accepted them unless and until he has had a reasonable opportunity of examining them for the purpose of ascertaining whether they are in conformity with the contract.

(2) Unless otherwise agreed, when the seller tenders delivery of goods to the buyer, he is bound, on request, to afford the buyer a reasonable opportunity of examining the goods for the purpose of ascertaining whether they are in conformity with the contract.

Article 42 . Acceptance

The buyer is deemed to have accepted the goods when he intimates to the seller that he has accepted them, or when the goods have been delivered to him, and he does any act in relation to them which is inconsistent with the ownership of the seller, or when, after the lapse of a reasonable time, he retains the goods without intimating to the seller that he has rejected them.

Article 43 . Buyer not bound to return rejected goods

Unless otherwise agreed, where goods are delivered to the buyer, and he refuses to accept them, having the right so to do, he is not bound to return them to the seller, but it is sufficient if he intimates to the seller that he refuses to accept them.

Article 51. Duration of transit

(1) Goods are deemed to be in course of transit from the time when they are delivered to a carrier by land or water or other bailee or custodian for the purpose of transmission to the buyer until the buyer or his agent in that behalf takes delivery of them from such carrier or other bailee or custodian.

(2) If the buyer or his agent in that behalf obtains delivery of the goods before their arrival at the appointed destination, the transit is at an end.

(3) If after the arrival of the goods at the appointed destination the carrier or other bailee or custodian acknowledges to the buyer or his agent that he holds the goods on his behalf and continues in possession of them as bailee or custodian for the buyer or his agent, the transit is at an end, and it is immaterial that a further destination for the goods may have been indicated by the buyer.

(4) If the goods are rejected by the buyer, and the carrier or other bailee or custodian continues in possession of them, the transit is not deemed to be at an end, even if the seller has refused to receive them back.

(5) When goods are delivered to a ship chartered by the buyer, it is a question depending on the circumstances of the particular case whether they are in the possession of the master as a carrier or as agent to the buyer.

(6) Where the carrier or other bailee or custodian wrongfully refuses to deliver the goods to the buyer or his agent in that behalf, the transit is deemed to be at an end.

(7) Where part delivery of the goods has been made to the buyer or his agent in that behalf, the remainder of the goods may be stopped in transitu, unless such part delivery has been made under such circumstances as to show an agreement to give up possession of the whole of the goods.

Sale of Goods Act 1896 (Tas)²

Article 22. Property passes at time intended to pass

(1) Where there is a contract for the sale of specific or ascertained goods the property in them is transferred to the buyer at such time as the parties to the contract intend it to be transferred.

(2) For the purpose of ascertaining the intention of the parties regard shall be had to the terms of the contract, the conduct of the parties, and the circumstances of the case.

Article 23. Rules for ascertaining intention

Unless a different intention appears, the rules in the Table apply for ascertaining the intention of the parties as to the time at which the property in the goods is to pass to the buyer -

Rule 1. Where there is an unconditional contract for the sale of specific goods, in a deliverable state, the property in the goods passes to the buyer when the contract is made, and it is immaterial whether the time of payment or the time of delivery, or both, be postponed.

Rule 2. Where there is a contract for the sale of specific goods, and the seller is bound to do something to the goods for the purpose of putting them into a deliverable state, the property does not pass until such thing be done, and the buyer has notice thereof.

Rule 3. Where there is a contract for the sale of specific goods in a deliverable state, but the seller is bound to weigh, measure, test, or do some other act or thing with reference to the goods for the purpose of ascertaining the price the property does not pass until such act or thing be done, and the buyer has notice thereof.

Rule 4. When goods are delivered to the buyer on approval or on "sale or return", or other similar terms, the property therein passes to the buyer —

(a) when he signifies his approval or acceptance to the seller, or does any other act adopting the transaction;

(b) if he does not signify his approval or acceptance to the seller, but retains the goods without giving notice of rejection, then, if a time has been fixed for the return of the goods, on the expiration of such time, and, if no time has been

² **Sale of Goods Act 1896** [Online], 2014 ,Oct 12. Available from http://www.austlii.edu.au/au/legis/tas/consol_act/soga1896128/

fixed, on the expiration of a reasonable time. What is a reasonable time is a question of fact.

Rule 5. (1) Where there is a contract for the sale of unascertained or future goods by description, and goods of that description and in a deliverable state are unconditionally appropriated to the contract, either by the seller with the assent of the buyer, or by the buyer with the assent of the seller, the property in the goods thereupon passes to the buyer. Such assent may be express or implied, and may be given either before or after the appropriation is made.

(2) Where, in pursuance of the contract, the seller delivers the goods to the buyer or to a carrier or other bailee or custodian (whether named by the buyer or not) for the purpose of transmission to the buyer, and does not reserve the right of disposal, he is deemed to have unconditionally appropriated the goods to the contract.

Article 32. Duties of seller and buyer

It is the duty of the seller to deliver the goods and of the buyer to accept and pay for them in accordance with the terms of the contract of sale

Article 33. Payment and delivery are concurrent conditions

Unless otherwise agreed, delivery of the goods and payment of the price are concurrent conditions; that is to say, the seller must be ready and willing to give possession of the goods to the buyer in exchange for the price, and the buyer must be ready and willing to pay the price in exchange for possession of the goods.

Article 34. Rules as to delivery

(1) Whether it is for the buyer to take possession of the goods, or for the seller to send them to the buyer, is a question depending in each case on the contract, express or implied, between the parties. Apart from any such contract express or implied, the place of delivery is the seller's place of business, if he have one, and if not, his residence: Provided that if the contract be for the sale of specific goods which to the knowledge of the parties when the contract is made are in some other place, then that place is the place of delivery.

(2) Where under the contract of sale the seller is bound to send the goods to the buyer, but no time for sending them is fixed, the seller is bound to send them within a reasonable time.

(3) Where the goods at the time of sale are in the possession of a third person there is no delivery by seller to buyer unless and until such third person acknowledges to the buyer that he holds the goods on his behalf: Provided that

nothing in this section shall affect the operation of the issue or transfer of any document of title to goods.

(4) Demand or tender of delivery may be treated as ineffectual unless made at a reasonable hour. What is a reasonable hour is a question of fact.

(5) Unless otherwise agreed, the expenses of and incidental to putting the goods into a deliverable state must be borne by the seller.

Article 37. Delivery to carrier

(1) Where in pursuance of a contract of sale the seller is authorized or required to send the goods to the buyer, delivery of the goods to a carrier, whether named by the buyer or not, for the purpose of transmission to the buyer, is prima facie deemed to be a delivery of the goods to the buyer.

(2) Unless otherwise authorized by the buyer, the seller must make such contract with the carrier on behalf of the buyer as may be reasonable, having regard to the nature of the goods and the other circumstances of the case. If the seller omits to do so, and the goods are lost or damaged in course of transit, the buyer may decline to treat the delivery to the carrier as a delivery to himself or may hold the seller responsible in damages.

(3) Unless otherwise agreed, where goods are sent by the seller to the buyer by a route involving sea transit under circumstances in which it is usual to insure, the seller must give such notice to the buyer as may enable him to insure them during their sea transit, and if the seller fails to do so the goods shall be deemed to be at his risk during such sea transit.

Article 39. Buyer's right to examine goods

(1) Where goods are delivered to the buyer which he has not previously examined he is not deemed to have accepted them unless and until he has had a reasonable opportunity of examining them for the purpose of ascertaining whether they are in conformity with the contract.

(2) Unless otherwise agreed, when the seller tenders delivery of goods to the buyer he is bound on request to afford the buyer a reasonable opportunity of examining the goods for the purpose of ascertaining whether they are in conformity with the contract.

Article 40. Acceptance

The buyer is deemed to have accepted the goods when he intimates to the seller that he has accepted them, or when the goods have been delivered to him and he does any act in relation to them which is inconsistent with the ownership of the

seller, or when after the lapse of a reasonable time he retains the goods without intimating to the seller that he has rejected them.

Article 41. Buyer not bound to return rejected goods

Unless otherwise agreed, where goods are delivered to the buyer and he refuses to accept them, having the right so to do, he is not bound to return them to the seller, but it is sufficient if he intimates to the seller that he refuses to accept them.

Article 49. Duration of transit

(1) Goods are deemed to be in course of transit from the time when they are delivered to a carrier by land or water or other bailee or custodian for the purpose of transmission to the buyer until the buyer or his agent in that behalf takes delivery of them from such carrier or other bailee or custodian.

(2) If the buyer or his agent in that behalf obtains delivery of the goods before their arrival at the appointed destination, the transit is at an end.

(3) If after the arrival of the goods at the appointed destination the carrier or other bailee or custodian acknowledges to the buyer or his agent that he holds the goods on his behalf and continues in possession of them as bailee or custodian for the buyer or his agent, the transit is at an end, and it is immaterial that a further destination for the goods may have been indicated by the buyer.

(4) If the goods are rejected by the buyer, and the carrier or other bailee or custodian continues in possession of them, the transit is not deemed to be at an end, even if the seller has refused to receive them back.

(5) When goods are delivered to a ship chartered by the buyer, it is a question depending on the circumstances of the particular case whether they are in the possession of the master as a carrier or as agent to the buyer.

(6) Where the carrier or other bailee or custodian wrongfully refuses to deliver the goods to the buyer or his agent in that behalf, the transit is deemed to be at an end.

(7) Where part delivery of the goods has been made to the buyer or his agent in that behalf, the remainder of the goods may be stopped in transitu, unless such part delivery has been made under such circumstances as to show an agreement to give up possession of the whole of the goods.

Sale of Goods Act 1895 (Wes)³

Article 17. Property passes when intended to pass

(1) Where there is a contract for the sale of specified or ascertained goods the property in them is transferred to the buyer at such time as the parties to the contract intend it to be transferred.

(2) For the purpose of ascertaining the intention of the parties, regard shall be had to the terms of the contract, the conduct of the parties, and the circumstances of the case.

Article 18. Rules for ascertaining intention

Unless a different intention appears, the rules in the Table apply for ascertaining the intention of the parties as to the time at which the property in the goods is to pass to the buyer.

Table

Rule 1. Where there is an unconditional contract for the sale of specific goods, in a deliverable state, the property in the goods passes to the buyer when the contract is made, and it is immaterial whether the time of payment or the time of delivery, or both, be postponed.

Rule 2. Where there is a contract for the sale of specific goods, and the seller is bound to do something to the goods for the purpose of putting them into a deliverable state, the property does not pass until such thing be done, and the buyer has notice thereof.

Rule 3. Where there is a contract for the sale of specific goods in a deliverable state, but the seller is bound to weigh, measure, test, or do some other act or thing with reference to the goods for the purpose of ascertaining the price the property does not pass until such act or thing be done, and the buyer has notice thereof.

Rule 4. When goods are delivered to the buyer on approval or on “sale or return”, or other similar terms, the property therein passes to the buyer —

(a) when he signifies his approval or acceptance to the seller, or does any other act adopting the transaction;

(b) if he does not signify his approval or acceptance to the seller, but retains the goods without giving notice of rejection, then, if a time has been fixed for the return of the goods, on the expiration of such time, and, if no time has been

³ **Sale of Goods Act 1895** [Online], 2014 ,Oct 12. Available from : http://www.austlii.edu.au/au/legis/tas/consol_act/soga1895128/

fixed, on the expiration of a reasonable time. What is a reasonable time is a question of fact.

Rule 5. (1) Where there is a contract for the sale of unascertained or future goods by description, and goods of that description and in a deliverable state are unconditionally appropriated to the contract, either by the seller with the assent of the buyer, or by the buyer with the assent of the seller, the property in the goods thereupon passes to the buyer. Such assent may be express or implied, and may be given either before or after the appropriation is made.

(2) Where, in pursuance of the contract, the seller delivers the goods to the buyer or to a carrier or other bailee or custodier (whether named by the buyer or not) for the purpose of transmission to the buyer, and does not reserve the right of disposal, he is deemed to have unconditionally appropriated the goods to the contract.

Article 27 . Duties of seller and buyer

It is the duty of the seller to deliver the goods, and of the buyer to accept and pay for them, in accordance with the terms of the contract of sale.

Article 28 . Payment and delivery are concurrent conditions

Unless otherwise agreed, delivery of the goods and payment of the price are concurrent conditions, that is to say, the seller must be ready and willing to give possession of the goods to the buyer in exchange for the price, and the buyer must be ready and willing to pay the price in exchange for possession of the goods.

Article 29 . Rules as to delivery

(1) Whether it is for the buyer to take possession of the goods or for the seller to send them to the buyer is a question depending, in each case, on the contract, express or implied, between the parties. Apart from any such contract, express or implied, the place of delivery is the seller's place of business, if he have one, and if not, his residence: Provided that if the contract be for the sale of specific goods, which to the knowledge of the parties when the contract is made are in some other place, then that place is the place of delivery.

(2) Where under the contract of sale the seller is bound to send the goods to the buyer, but no time for sending them is fixed, the seller is bound to send them within a reasonable time.

(3) Where the goods at the time of sale are in the possession of a third person, there is no delivery by seller to buyer unless and until such third person acknowledges to the buyer that he holds the goods on his behalf: Provided that

nothing in this section shall affect the operation of the issue or transfer of any document of title to goods.

(4) Demand or tender of delivery may be treated as ineffectual unless made at a reasonable hour. What is a reasonable hour is a question of fact.

(5) Unless otherwise agreed, the expenses of and incidental to putting the goods into a deliverable state must be borne by the seller.

Article 32. Delivery to carrier

(1) Where, in pursuant of a contract of sale, the seller is authorised or required to send the goods to the buyer, delivery of the goods to a carrier, whether named by the buyer or not, for the purpose of transmission to the buyer, is, prima facie, deemed to be a delivery of the goods to the buyer.

(2) Unless otherwise authorised by the buyer, the seller must make such contract with the carrier on behalf of the buyer as may be reasonable, having regard to the nature of the goods and the other circumstances of the case. If the seller omit so to do, and the goods are lost or damaged in course of transit, the buyer may decline to treat the delivery to the carrier as a delivery to himself, or may hold the seller responsible in damages.

(3) Unless otherwise agreed, where goods are sent by the seller to the buyer by a route involving sea transit, under circumstances in which it is usual to insure, the seller must give such notice to the buyer as may enable him to insure them during their sea transit, and, if the seller fails to do so, the goods shall be deemed to be at his risk during such sea transit.

Article 34. Buyer's right of examining the goods

(1) Where goods are delivered to the buyer, which he has not previously examined, he is not deemed to have accepted them unless and until he has had a reasonable opportunity of examining them for the purpose of ascertaining whether they are in conformity with the contract.

(2) Unless otherwise agreed, when the seller tenders delivery of goods to the buyer, he is bound, on request, to afford the buyer a reasonable opportunity of examining the goods for the purpose of ascertaining whether they are in conformity with the contract.

Article 35 . Acceptance

The buyer is deemed to have accepted the goods when he intimates to the seller that he has accepted them, or when the goods have been delivered to him, and he does any act in relation to them which is inconsistent with the

ownership of the seller, or when, after the lapse of a reasonable time, he retains the goods without intimating to the seller that he has rejected them.

Article 36 . Buyer not bound to return rejected goods

Unless otherwise agreed, where goods are delivered to the buyer, and he refuses to accept them, having the right so to do, he is not bound to return them to the seller, but it is sufficient if he intimates to the seller that he refuses to accept them.

Article 44 . Duration of transit

(1) Goods are deemed to be in course of transit from the time when they are delivered to a carrier by land or water, or other bailee or custodian for the purpose of transmission to the buyer, until the buyer, or his agent in that behalf, takes delivery of them from such carrier or other bailee or custodian.

(2) If the buyer or his agent in that behalf obtains delivery of the goods before their arrival at the appointed destination, the transit is at an end.

(3) If, after the arrival of the goods at the appointed destination, the carrier or other bailee or custodian acknowledges to the buyer, or his agent, that he holds the goods on his behalf and continues in the possession of them as bailee or custodian for the buyer, or his agent, the transit is at an end, and it is immaterial that a further destination for the goods may have been indicated by the buyer.

(4) If the goods are rejected by the buyer, and the carrier or other bailee or custodian continues in possession of them, the transit is not deemed to be at an end, even if the seller has refused to receive them back.

(5) When goods are delivered to a ship chartered by the buyer it is a question depending on the circumstances of the particular case whether they are in the possession of the master as a carrier or as agent to the buyer.

(6) Where the carrier or other bailee or custodian wrongfully refuses to deliver the goods to the buyer, or his agent in that behalf, the transit is deemed to be at an end.

(7) Where part delivery of the goods has been made to the buyer, or his agent in that behalf, the remainder of the goods may be stopped *in transitu* unless such part delivery has been made under such circumstances as to show an agreement to give up possession of the whole of the goods.

Electronic Transaction Act 1999 (Amendment 2011)⁴

Article 8. Validity of electronic transactions

(1) For the purposes of a law of the Commonwealth, a transaction is not invalid because it took place wholly or partly by means of one or more electronic communications.

(2) The general rule in subsection (1) does not apply in relation to the validity of a transaction to the extent to which another, more specific provision of this Part deals with the validity of the transaction.

Article 10. Signature

Requirement for signature

(1) If, under a law of the Commonwealth, the signature of a person is required, that requirement is taken to have been met in relation to an electronic communication if:

- (a) in all cases--a method is used to identify the person and to indicate the person's intention in respect of the information communicated; and
 - (b) in all cases--the method used was either:
 - (i) as reliable as appropriate for the purpose for which the electronic communication was generated or communicated, in the light of all the circumstances, including any relevant agreement; or
 - (ii) proven in fact to have fulfilled the functions described in paragraph (a), by itself or together with further evidence; and
 - (c) if the signature is required to be given to a Commonwealth entity, or to a person acting on behalf of a Commonwealth entity, and the entity requires that the method used as mentioned in paragraph (a) be in accordance with particular information technology requirements--the entity's requirement has been met; and
 - (d) if the signature is required to be given to a person who is neither a Commonwealth entity nor a person acting on behalf of a Commonwealth entity--the person to whom the signature is required to be given consents to that requirement being met by way of the use of the method mentioned in paragraph (a).
- Certain other laws not affected

(2) This section does not affect the operation of any other law of the Commonwealth that makes provision for or in relation to requiring:

⁴ **Electronic Transaction Act 1999 (Amendment 2011)** [Online], 2014, Oct 24. Available from: http://www.austlii.edu.au/au/legis/cth/consol_act/eta1999256/

(a) an electronic communication to contain an electronic signature (however described); or

(b) an electronic communication to contain a unique identification in an electronic form; or

(c) a particular method to be used in relation to an electronic communication to identify the originator of the communication and to indicate the originator's intention in respect of the information communicated.

(3) The reference in subsection (1) to a law that requires a signature includes a reference to a law that provides consequences for the absence of a signature.

Article 11. Production of document

Requirement to produce a document

(1) If, under a law of the Commonwealth, a person is required to produce a document that is in the form of paper, an article or other material, that requirement is taken to have been met if the person produces, by means of an electronic communication, an electronic form of the document, where:

(a) in all cases--having regard to all the relevant circumstances at the time of the communication, the method of generating the electronic form of the document provided a reliable means of assuring the maintenance of the integrity of the information contained in the document; and

(b) in all cases--at the time the communication was sent, it was reasonable to expect that the information contained in the electronic form of the document would be readily accessible so as to be useable for subsequent reference; and

(c) if the document is required to be produced to a Commonwealth entity, or to a person acting on behalf of a Commonwealth entity, and the entity requires that an electronic form of the document be produced, in accordance with particular information technology requirements, by means of a particular kind of electronic communication--the entity's requirement has been met; and

(d) if the document is required to be produced to a Commonwealth entity, or to a person acting on behalf of a Commonwealth entity, and the entity requires that particular action be taken by way of verifying the receipt of the document--the entity's requirement has been met; and

(e) if the document is required to be produced to a person who is neither a Commonwealth entity nor a person acting on behalf of a Commonwealth entity--the person to whom the document is required to be produced consents to

the production, by means of an electronic communication, of an electronic form of the document.

Permission to produce a document

(2) If, under a law of the Commonwealth, a person is permitted to produce a document that is in the form of paper, an article or other material, then, instead of producing the document in that form, the person may produce, by means of an electronic communication, an electronic form of the document, where:

(a) in all cases--having regard to all the relevant circumstances at the time of the communication, the method of generating the electronic form of the document provided a reliable means of assuring the maintenance of the integrity of the information contained in the document; and

(b) in all cases--at the time the communication was sent, it was reasonable to expect that the information contained in the electronic form of the document would be readily accessible so as to be useable for subsequent reference; and

(c) if the document is permitted to be produced to a Commonwealth entity, or to a person acting on behalf of a Commonwealth entity, and the entity requires that an electronic form of the document be produced, in accordance with particular information technology requirements, by means of a particular kind of electronic communication--the entity's requirement has been met; and

(d) if the document is permitted to be produced to a Commonwealth entity, or to a person acting on behalf of a Commonwealth entity, and the entity requires that particular action be taken by way of verifying the receipt of the document--the entity's requirement has been met; and

(e) if the document is permitted to be produced to a person who is neither a Commonwealth entity nor a person acting on behalf of a Commonwealth entity--the person to whom the document is permitted to be produced consents to the production, by means of an electronic communication, of an electronic form of the document.

Integrity of information

(3) For the purposes of this section, the integrity of information contained in a document is maintained if, and only if, the information has remained complete and unaltered, apart from:

(a) the addition of any endorsement; or

(b) any immaterial change;

which arises in the normal course of communication, storage or display.

Certain other laws not affected

(4) This section does not affect the operation of any other law of the Commonwealth that makes provision for or in relation to requiring or permitting electronic forms of documents to be produced, in accordance with particular information technology requirements:

- (a) on a particular kind of data storage device; or
- (b) by means of a particular kind of electronic communication.

Exemption--migration and citizenship documents

(5) Schedule 1 has effect. Copyright

(6) The following provisions have effect:

(a) the generation of an electronic form of a document for the purposes of:

- (i) this section; or
- (ii) a law of a State or Territory that corresponds to this section; does not constitute an infringement of the copyright in a work or

other subject matter embodied in the document;

(b) the production, by means of an electronic communication, of an electronic form of a document for the purposes of:

- (i) this section; or
- (ii) a law of a State or Territory that corresponds to this section; does not constitute an infringement of the copyright in a work or

other subject matter embodied in the document.

Article 15B. Invitation to treat regarding contracts

(1) A proposal to form a contract made through one or more electronic communications that:

- (a) is not addressed to one or more specific parties; and
- (b) is generally accessible to parties making use of information

systems;

is to be considered as an invitation to make offers, unless it clearly indicates the intention of the party making the proposal to be bound in case of acceptance.

(2) Subsection (1) extends to proposals that make use of interactive applications for the placement of orders through information systems.

Article 15C. Use of automated message systems for contract formation--non-intervention of natural person

A contract formed by:

(a) the interaction of an automated message system and a natural person; or

(b) the interaction of automated message systems;

is not invalid, void or unenforceable on the sole ground that no natural person reviewed or intervened in each of the individual actions carried out by the automated message systems or the resulting contract.

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาว ชุติมา ศรีทองแท้ เกิดเมื่อวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2531 สำเร็จการศึกษานิติศาสตรบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง เมื่อปีการศึกษา 2553 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิตที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. 2555

